

ANNUAL REPORT 2021

พอช. - CODI

พอช. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
เพื่อการพัฒนที่ยั่งยืน

รายงานประจำปี 2564

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

Community Organizations Development Institute (public organization)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สารบัญ

สารจากประธานกรรมการ (นายไมตรี อินทุสุต)	06
สารจากผู้อำนวยการ (นายสมชาติ ภาระสุวรรณ)	08
คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	11
ที่ปรึกษาคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	13
คณะผู้บริหารสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	15
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	22
1. วิสัยทัศน์และพันธกิจ	44
2. แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565)	47

3. ผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	51
3.1 งานตามภารกิจหลักและนโยบายการพัฒนาชุมชน	53
1. การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาพื้นที่	53

2. การสนับสนุนพื้นที่รูปธรรมสู่ชุมชนเข้มแข็ง	64
3. การขับเคลื่อนแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค	74
4. การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา	77
5. การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพแกนนำและขบวนองค์กรชุมชน	90
6. การพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน	96
7. การพัฒนาและจัดสวัสดิการชุมชน	104
8. การพัฒนาระบบบริหารจัดการและคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ	112
9. การพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อมูล การจัดการความรู้ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์	115
10. การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการกำกับและ บริหารองค์กร	120
11. การบริหารและพัฒนาบุคลากร	131

รายงานประจำปี 2564

3.2 งานตามนโยบายรัฐบาล : การสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย ในเมืองและชนบท	135
1. การพัฒนาความมั่นคงที่อยู่อาศัย “โครงการบ้านมั่นคง”	137
2. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง	141
3. โครงการบ้านพอเพียง	148
4. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่รื้อ และภัยพิบัติ	153
3.3 การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของ COVID-19	155
3.4 การประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและ ความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	165

3.5 กิจกรรมและผลงานสำคัญ 21 ปี พอช.	175
4. รายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการตรวจสอบ ประจำปีงบประมาณ 2564	222
5. รายงานสถานะการเงิน ประจำปีงบประมาณ 2564 ภาคผนวก	228
แผนปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	235

สารจากประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

เข้าสู่ปีที่ 21 ในปี 2564 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ยังต้องเผชิญกับภาวะสถานการณ์ด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่เกิดจากโรคระบาดโควิด-19 ต่อเนื่องจากปีก่อนอีกระลอก ทั้งภาคีเครือข่าย ชบวนชุมชน และบุคลากรขององค์กรต่างได้รับผลกระทบ ประชาชนไทยต้องเผชิญกับความรุนแรงของการระบาดหนักเบาในแต่ละพื้นที่ ต่างกาลเวลา รัฐต้องทุ่มเทสรรพกำลังไปในเรื่องการบริหารจัดการเชิงนโยบาย การป้องกันบรรเทาปัญหาเป็นรายพื้นที่ แบ่งคลัสเตอร์ และจังหวัด กวดขันการเข้า-ออกประเทศ มีมาตรการหนักเบาผ่อนคลาย ประกอบกับการเปิดประเทศ มีการบริหารจัดการวัคซีน และการระดมฉีดวัคซีนให้ได้

ตามเป้าหมาย การบรรเทาผู้ป่วยในระบบริรัฐ ผู้ระบบของภาคประชาชน การจัดการตนเอง โดยมีคำตอบอยู่ที่ฐานล่าง คือ “ครอบครัว” และ “ชุมชน” บทบาทชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเอง ตามแนวปรัชญาของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เด่นชัดมากขึ้น ที่ต้องช่วยตัวเองบนฐานแห่งความพอเพียง ทั้งในการสร้างการป้องกัน การคุมพื้นที่ การดูแลเยียวยา ในรูป Community Isolation ที่มีบทบาทเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

สถาบัน ได้เคลื่อนงานการดูแลชุมชน ตามกรอบบทบาทหน้าที่ จัดงบประมาณอุดหนุนทั้งในส่วนที่ไปเสริมชุมชน ที่ไปจุนเจือการคลี่คลายปัญหา สร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน การสร้างงานหารรายได้ช่วงโควิด-19 การดูแล แรงงานที่กลับจากเมืองกรุง การพักชำระหนี้ สำหรับองค์กรที่สมาชิกยังมีอาจมีกำลังเพียงพอในช่วงยากลำบาก เป็นต้น

ขณะที่บุคลากรของสถาบัน คณะกรรมการสถาบัน ได้อนุมัติให้มีการประกันคุ้มครองการติดเชื้อ โควิด-19 แบบกลุ่มต่อเนื่องเป็นปีที่สอง สวัสดิการที่ได้จากบริษัทประกันภัยจะ “คุ้มค่า” แต่จริง ๆ แล้ว กล่าวได้ว่า “ไม่คุ้มค่า” เพราะเราต้องสูญเสียบุคลากร และมีบุคลากรของเราติดเชื้อโควิด-19 จำนวนหนึ่งที่ได้เบี้ยประกันมาเยียวยา

ในรอบปีที่ผ่านมา ได้มีการปรับปรุงข้อบังคับระเบียบที่เกี่ยวกับบุคลากร ทั้งสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา ที่ให้มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกัน งานเชิงยุทธศาสตร์ก็ได้เดินทางไปหลาย ๆ เรื่อง เช่น ความคืบหน้าบ้านริมคลองเปรมประชากร บ้านมั่นคงชนบท โดยเฉพาะมีแผนงานของกลุ่มอันดามัน บ้านมั่นคงเมืองในหลายแห่ง การเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคประชาชน การทำงานร่วมกับกองทุน การออมแห่งชาติ งานสวัสดิการชุมชนกับกระทรวงการคลัง ตลอดจนการผูกภาคีกับหน่วยงานรัฐอีกหลายแห่ง ในการเคลื่อนมิติดิจิทัลสู่ชุมชน การสร้าง New Gen คนรุ่นใหม่ที่เป็นนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง

รอบปี 2564 กล่าวได้ว่าเป็น **“ปีเปลี่ยนผ่าน”** ด้านกรรมการและการบริหาร คณะกรรมการสถาบันหมดวาระลงตามกำหนดเวลา แต่กระบวนการให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการสถาบันโดยสมบูรณ์ ต้องเนิ่นนานออกไปด้วยขั้นตอนวิธีการ กระบวนการ และการตีความที่ยังไม่สมบูรณ์ ในที่สุดต้องมีการแก้ไขระเบียบฯ มีการสรรหาใหม่ทั้งหมด เพื่อให้มีความเป็นไปได้ของคณะกรรมการสถาบัน ที่ไม่มีข้อจำกัดซึ่งกฎกติกา มติคณะรัฐมนตรี ทำให้ใช้เวลายาวนานมากจนล่วงถึงปี 2565

ปี 2564 เป็นการเปลี่ยนผ่านการบริหาร ทั้งตัวผู้อำนวยการ 1 ท่าน กับรองผู้อำนวยการ 2 ท่าน ที่เป็นคนพอช. แต่เริ่มแรกกระบวนการต่าง ๆ ต้องดำเนินไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ ทำให้การเปลี่ยนผ่านผู้บริหารสูงสุดทอดเวลามาถึงปี 2565 ด้วยเช่นกัน

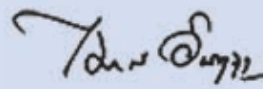
อย่างไรก็ตามคณะกรรมการสถาบัน ยังปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกาอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความสมดุลและดุลยภาพการบริหาร หลักการบริหารกิจการที่ดี การธำรงไว้ซึ่งปณิธานของสถาบันโดยเฉพาะความเป็นกลางทางการเมือง-การเมือง ให้พิทักษ์หลักการของสถาบันและองค์การมหาชนที่มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานตามครรลองของภาคีการทำงาน **“คน-เครือข่าย-ชุมชน-สังคม”**

แม้จะเป็นปีที่เราอาจไม่ **“ทะยาน”** แต่การดำเนินการหลักพื้นฐานให้สมบูรณ์ (Back to basic) ปฏิบัติตามกรอบหน้าที่ให้เต็มที่ จรรโลงชุมชนโดยการกระจายอำนาจ โอกาส ความเจริญ การวิวัฒน์ก้าวไปด้วยความ **“ทันสมัย”** และ **“พัฒนา”** ในโลกการเปลี่ยนแปลงด้วย **Media** และ **Digital** บนฐานของการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เสมอกันทั้งแผ่นดินไทย แตกต่างกันในสังคม-ชุมชน ของเมืองหลวง กับเมืองใหญ่ กับเมืองถิ่น และกับเมืองไทยที่คนในชนบทอยู่ห่างไกลโพ้น ย่อมต้องได้รับบริบทแห่งการเข้าถึงการพัฒนาในระดับที่แตกต่างกัน

“มิติ 4.0” คงดำเนินการแผ่ขยายอย่างเต็มรูปแบบไปไม่ทั่ว ทรัพยากรมีกระจายไปไม่เท่ากัน แต่จะให้ถึงส่วนที่ควร จะเข้าถึงและถึงได้ งานสถาบันยังมีใช้ป็นงานประจักษ์ แต่เป็นการเติมเต็ม ช่วยพยุงความเปราะบางไม่เข้มแข็งให้ขึ้นมาทัดเทียมเคียงกันได้ ตามลำดับ เราจึงไปช่วยให้เขาช่วยตัวเองได้ อันเป็นสิ่งที่คณะกรรมการสถาบันวางน้ำหนักเป็นสำคัญ

แกนนำภาคี ชบวน เครือข่าย ในพื้นที่ยังคงร้อยรัด มัดรวม ทำงาน **“ปิดทองหลังพระ”** อยู่อย่างทุ่มเท จึงเป็นอานิสงส์ที่สถาบันเดินอยู่ได้อย่างสง่า สมภาคภูมิ

ขอการส่งผ่านทิศทางการดำเนินงาน ปี 2564 สู่ปี 2565 ที่เผชิญและท้าทายการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรอบทิศ จาก New Normal สู่ Next Normal ต่อไป

(นายไมตรี อินทุสุต)

ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) คนที่ 6

สารจากผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

ปี 2564 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. สนับสนุนชาวบ้านองค์กรชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต หลังจากที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานพัฒนา รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการบรรเทาปัญหาจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาและจัดการตนเองได้อย่างเป็นระบบ เกิดบทเรียนในการแก้ไขปัญหา ทั้งการศึกษาวิจัย การสนับสนุนการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อการแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก หน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและ

นวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ หรือ บพท. เพื่อศึกษาวิจัยใน 5 จังหวัด ประกอบด้วย อำนาจเจริญ สุรินทร์ กาฬสินธุ์ นครราชสีมา และพัทลุง จากการศึกษาวิจัยเกิดบทเรียน ดังนี้ 1) การรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในระยะเร่งด่วน/เหตุการณ์เฉพาะหน้า 2) การจัดการระบบสาธารณสุขภายในชุมชน เพื่อการรับมือและป้องกันโรคระบาด 3) การสร้างความยั่งยืน-ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตให้กับสมาชิกในชุมชน 4) การพัฒนาทรัพยากร “ทุน” ในพื้นที่เพื่อการรับมือในสภาวะวิกฤต 5) การสร้างกลไกการทำงานในพื้นที่ และการเกิดระบบเครือข่ายความปลอดภัย เป็นการหนุนเสริมกลไกเครือข่ายชุมชนให้เป็นระบบป้องกันความเสี่ยงของชุมชนเมื่อเกิดสภาวะวิกฤต รวมทั้งการทำแผนพัฒนาพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาและลดผลกระทบจากโควิด-19 ระดับจังหวัด ทั้งแผนรับมือของชุมชน แผนการสร้างระบบสาธารณสุขมูลฐานในชุมชน แผนการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติในระยะเร่งด่วน แผนการสร้าง ความมั่นคงทางอาหาร แผนการสร้างเสริมด้านอาชีพ ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับคนในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดระบบการเฝ้าระวังช่วยเหลือดูแลกัน ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลของคนในชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายองค์กรชุมชน 311 เครือข่าย สามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับชุมชนผู้มีรายได้น้อยใน 2,407 ชุมชน ครอบคลุมผู้รับประโยชน์ 270,344ครัวเรือน

การดำเนินงานของ พอช. ตามภารกิจหลักขององค์กรและนโยบายคณะกรรมการสถาบัน ในการพัฒนาชาวบ้านองค์กรชุมชน และงานตามนโยบายรัฐบาล ภายใต้ยุทธศาสตร์ “องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง” ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ผ่านประเด็นงานต่าง ๆ และขับเคลื่อนงานตามนโยบาย

รัฐบาลในการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท เพื่อหนุนเสริมให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และเกิดการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยใช้ “ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง” เป็นเครื่องมือวิเคราะห์การทำงานของชุมชน เพื่อชุมชน โดยชุมชน โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรชุมชนนำตัวชี้วัดไปประยุกต์ใช้ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในระดับพื้นที่ด้วยชุมชนเอง พอช. ได้พัฒนาการประเมินตนเองผ่านเครื่องมือในรูปแบบดิจิทัล มีพื้นที่ปฏิบัติการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 852 ตำบล ครอบคลุม 77 จังหวัดทั่วประเทศ

การพัฒนาพื้นที่รูปธรรมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเองที่เชื่อมโยง กับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ 1,000 ตำบล จากการขยายผลการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการในช่วงปี 2561 - 2564 เกิดพื้นที่รูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น รวม 2,728 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 34.86 ของพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ การขับเคลื่อนแผนบูรณาการการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค เป็นการพัฒนาขีดความสามารถผู้นำชุมชนในพื้นที่ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติการในพื้นที่จริง มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคี ขับเคลื่อนระดับภาคใน 3 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 40 จังหวัด 2,028 ตำบล

การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับนโยบาย และสถาบันการศึกษา ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ดำเนินการใน 5 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ อำนาจเจริญ สระบุรี ตราร และภูเก็ต โดยมีพื้นที่ปฏิบัติการใน 25 ตำบล

การดำเนิน “**โครงการศึกษาวิจัยพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ**” โดยการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบในการดำเนินงานอย่างบูรณาการของพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ มหาสารคาม ชัยนาท ปราจีนบุรี และสตูล นำไปสู่การขับเคลื่อนงานพัฒนาในพื้นที่ต่อไป

การดำเนินงานนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการสนับสนุนแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและคนยากจนทั้งในเมืองและชนบท เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ได้อยู่อาศัยในที่ดินที่ถูกกฎหมาย ปัจจุบันการพัฒนาที่อยู่อาศัยเป็นการพัฒนาทั้งเมือง/ตำบลและจังหวัด โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วน เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และลดความเหลื่อมล้ำ

สำหรับการหนุนเสริมเครือข่ายองค์กรชุมชนให้มีระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในพื้นที่ในรูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชน พอช. และขบวนองค์กรชุมชนได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยจัดสวัสดิการให้สมาชิกกว่า 20 ประเภท ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย สร้างอาชีพ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยจัดหาที่ดินและที่อยู่อาศัย ดูแลผู้ป่วยติดเตียง คนชรา คนด้อยโอกาส ฯลฯ ถือเป็น **“ตาข่ายรองรับผู้ประสบภัยทางสังคม”** หรือ **‘Social Safety Net’** ที่สร้างขึ้นโดยประชาชน

พอช. มีเป้าหมายในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดให้เกิดพื้นที่กลาง ทั้งระดับ ตำบล จังหวัด และกลุ่มจังหวัด **“สภาองค์กรชุมชน”** เป็นกลไกในการเชื่อมโยง จัดทำแผนพัฒนาในระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงสู่แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนมาร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนวางแผนและทำงานร่วมกัน ยกกระดับความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคีพัฒนาสู่เครือข่ายความร่วมมือชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง

ส่วนบทบาทของ พอช. ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ 1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านต่าง ๆ ทั้งด้านที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน สวัสดิการชุมชน เศรษฐกิจชุมชน 2. การบริหารและการดำเนินงานของ พอช. สนับสนุนให้องค์กรชุมชนทั่วประเทศมีบทบาท มีสถานะ ได้รับการยอมรับเป็นภาคส่วนสำคัญของการพัฒนาสังคม พอช. ในฐานะหน่วยงานของรัฐ **“จึงเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมโยงระบบการพัฒนาของชุมชนกับระบบการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ”** เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่กว้างขวางทั่วทั้งสังคม 3. การพัฒนาศักยภาพคน ทั้งคนในขบวนองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ พอช. ด้านความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อน ดังนั้น แนวทางการพัฒนาในช่วงต่อไปจึงเป็นแนวทาง **“การพัฒนาเมืองและชนบทในทุกมิติ โดยผสานพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ขจัดความยากจน และนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”**

(นายสมชาติ ภาระสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

คณะกรรมการ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

นายโมตรี อินทสุต
ประธานกรรมการสถาบันฯ

นายชวัลย์ ทองดีเลิศ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายอนุกูล ปิดแก้ว
รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์
กรรมการผู้แทนส่วนราชการ

นางสาวจินางค์กุล โรจนันต์
รองเลขาธิการ สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กรรมการผู้แทนส่วนราชการ

นางสาวสภัทร์พร ธรรมารณพิลาศ
รองผู้อำนวยการสำนักงาน
เศรษฐกิจการคลัง
กรรมการผู้แทนส่วนราชการ

นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
กรรมการส่วนราชการ

นางทีซิมพร กองสอน
กรรมการผู้แทนองค์กรชุมชน

นายจินดา บุญจันทร์
กรรมการผู้แทนองค์กรชุมชน

นายไพโรจน์ สุวรรณหงส์
กรรมการผู้แทนองค์กรชุมชน

นายสมชาติ ภาวะสุวรรณ
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนา
องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กรรมการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

นายวิชล มณีสาอ้อศิริ

พระอมรมิตร คัมภีร์ธัมโม

ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.จิตติ มงคลชัยอรัญญา

นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา

นางสนอง รวยสูงเนิน

นางสาววิภาสดี ช่างทอง

นายสังคม เจริญทรัพย์

นายบรรจง นະแส

นางสาวสุกสิดา ไซตทวีศักดิ์
หัวหน้าสำนักตรวจสอบ

(หมายเหตุ : เป็นสำนักที่รับผิดชอบขึ้นตรงต่อ
คณะกรรมการและคณะกรรมการตรวจสอบ)

คณะผู้บริหาร

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

นายสมชาติ ภาวะสุวรรณ
ผู้อำนวยการ

นางสาวพรรณทิพย์ เพชรมาก
รองผู้อำนวยการ

นายปฏิภาณ จุมผา
รองผู้อำนวยการ

นางสาวเฉลิมศรี ระคากุล
รองผู้อำนวยการ

และปฏิบัติหน้าที่เพิ่มในตำแหน่งผู้อำนวยการภาค
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นางอุษา เลิศเจริญพบ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

นางสาวจันทนา เบนจทรทรัพย์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ANNUAL REPORT 2021

นายณัช นฤพรพงศ์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

นายวิชัย นະสุวรรณโน
ผู้อำนวยการภาค
สำนักงานภาคเหนือ

นายธีรพงศ์ พร้อมพ้อชื่นบุญ
ผู้อำนวยการภาค
สำนักงานภาคกลางและภาคตะวันตก

นายสุพิพัฒน์ จันทนา
ผู้อำนวยการภาค
สำนักงานภาคกรุงเทพฯ
ปริมณฑล และตะวันออก

นายรณกล เมืองเฉลิม
ผู้อำนวยการภาค
สำนักงานภาคใต้

ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานภาค และหัวหน้าสำนัก

กลุ่มพื้นที่

สำนักงานภาคเหนือ

นายกมล ปุຍະຣຸນ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นางสาวสุวิมล มีแสง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นางสาวรัชชก ชัยลิ่งกา
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(บริหาร)

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายวิเชียร พลสยม
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นายโชยา พลาง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นางสุภานิตร จุมพา
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(บริหาร)

สำนักงานภาคใต้

นางทิพวรรณ หัตถิน
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นายวิริยะ แต้มแก้ว
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นางสาวจิรวรรณ วรรณทอง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(บริหาร)

สำนักงานภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก

นายธาราศานต์ กองพิัก
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นายยุทธพงษ์ เจื่อนเมือง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นางสาวสิโรชิน ศรทอง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(บริหาร)

สำนักงานภาคกลางและตะวันตก

นางวิชรา สงมา
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นายศุภสิทธิ์ ศรีสว่าง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(ปฏิบัติการพื้นที่)

นางสาวรัชรา เอียดศิริพันธ์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
(บริหาร)

กลุ่มยุทธศาสตร์และวงวนชุมชนเข้มแข็ง

นายสามารถ สุบรรจง

หัวหน้าสำนักเลขานุการยุทธศาสตร์
ชุมชนเข้มแข็ง และปฏิบัติหน้าที่เพิ่ม
ในตำแหน่งหัวหน้าสำนักประสาน
เครือข่ายสภาองค์กรชุมชน

นายชัยวิชญ์กณ ดังกิจ

หัวหน้าสำนักประสานเครือข่าย
สวัสดิการชุมชน

นายสถาพร สมศักดิ์

รักษาการหัวหน้าสำนักประสาน
เครือข่ายประชาสังคม

กลุ่มนโยบาย

นางริญดา กระจ่างธิมภาพร

หัวหน้าสำนักอำนวยการ

นางสาวกนิษฐา สุวัตถกุล

หัวหน้าสำนักยุทธศาสตร์
นโยบายและแผน

นายอกินันท์ ยอดมณี

หัวหน้าสำนัก
เทคโนโลยีสารสนเทศ

นางสาวสุธิดา บัวสูงเกษม

หัวหน้าสำนักพัฒนา
นวัตกรรมชุมชน
จัดการความรู้และสื่อสาร

กลุ่มบริหารองค์กร

นางสาวบัวทอง จินทร์เหลือง
หัวหน้าสำนักบริหารงานกลาง

นางบุษกร รัตวากร
หัวหน้าสำนักการเงินและบัญชี

นายพรเทพ ศรีสมพงษ์
หัวหน้าสำนักทรัพยากรบุคคล

กลุ่มที่อยู่อาศัยและสินเชื่อ

นางวรรณภา สีหากัพ
หัวหน้าสำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน

นายนิช นฤพรพงศ์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ปฏิบัติหน้าที่เพิ่ม
ในตำแหน่งหัวหน้าสำนักพัฒนา
ที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

นางสาวสุมล ยางสูง
หัวหน้าสำนักสินเชื่อ

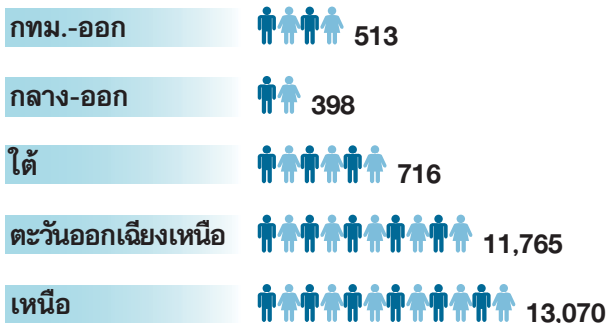
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การดำเนินงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นการดำเนินงานตามภารกิจหลักขององค์กรและนโยบายคณะกรรมการสถาบัน ในการพัฒนาชุมชนองค์กรชุมชน และงานตามนโยบายรัฐบาล **ภายใต้ยุทธศาสตร์ “องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง”** ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ผ่านประเด็นงานต่าง ๆ และขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาล ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท โดยสรุปผลการดำเนินงานสำคัญใน 4 มิติ ดังนี้

1. คนมีแนวคิดและความสามารถเพิ่มขึ้น

ผู้นำและคนในชุมชนองค์กรชุมชน 26,462 คน หรือร้อยละ 105.85 ของเป้าหมาย **เกิดความเชื่อมั่นในแนวคิด “ชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง”** โดยมีความรู้และทักษะในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น แผนธุรกิจเพื่อชุมชนเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ชุมชนได้รับการสนับสนุนทรัพยากร/งบประมาณในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชน และมีทักษะความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เช่น การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting) เป็นนักรับสื่อสารชุมชน สามารถเขียนข่าวและตัดต่อคลิปวิดีโอด้วยโทรศัพท์มือถือ เพื่อสื่อสารสถานการณ์และผลงานของชุมชนสู่สาธารณะ โดยภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ชายแดน ดำเนินการพัฒนาศักยภาพแกนนำและคนในชุมชนองค์กรชุมชนภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค จึงมีจำนวนแกนนำได้รับการพัฒนาสูงกว่าภาคอื่น ๆ

จำนวนแกนนำและคนในชุมชนองค์กรชุมชน (คน)

เกิดการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชนเป็นกลไกขับเคลื่อนต่อต้านการทุจริตใน 5 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ อำนาจเจริญ สระบุรี ตรัง และภูเก็ต โดยมีพื้นที่ปฏิบัติการใน 25 ตำบล ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน/องค์กรชุมชน 28 องค์กร ส่งผลให้เกิดคณะทำงานภาคประชาชนรวม 65 คน และภาคประชาชนในพื้นที่เกิดความตื่นตัวและตระหนักในการมีส่วนร่วมสร้างสังคมสุจริต ต่อต้านทุจริต โดยเชื่อมั่นในบทบาทและความสามารถของภาคประชาชนที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนการป้องกันและต่อต้านทุจริตให้บรรลุผลตามเป้าหมายแผนการปฏิรูปประเทศต่อไป

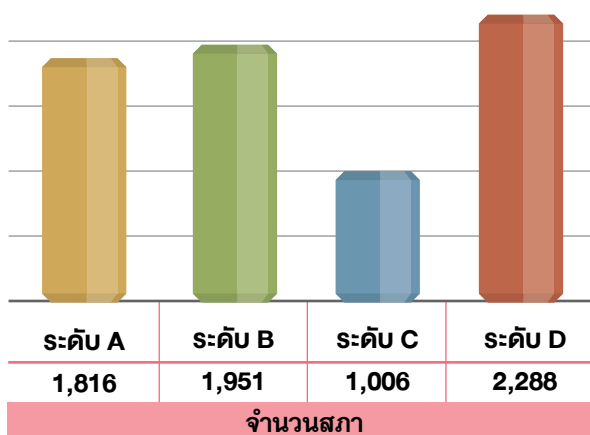
2. องค์กรชุมชนเข้มแข็งมีความสามารถในการบริหารจัดการ

2.1 เกิดการประเมินและพัฒนาคุณภาพองค์กรชุมชนรวม 13,011 องค์กร โดยองค์กรชุมชนมีคุณภาพระดับ A และ B เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 จำนวน 1,613 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 29.83 ประกอบด้วย

1) สภาองค์กรชุมชน 7,795 ตำบล สมาชิก 254,944 คน และมีกลุ่ม/องค์กรชุมชนเครือข่ายองค์กรชุมชนรวม 156,280 องค์กรใน 77 จังหวัด

โดยในปี 2564 มีการประเมินระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชน 7,061 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 90.58 ของสภาองค์กรชุมชนตำบลทั่วประเทศ ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ

ระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชน

B รวม 3,767 ตำบล หรือร้อยละ 53.35 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 1,046 ตำบล หรือร้อยละ 38.44 และเกิดการพัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบลใน 1,852 ตำบล ให้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่น

ผลการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลทั่วประเทศ พบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ รวม 12 ด้าน เช่น บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ 3,016 ตำบล คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2,872 ตำบล เสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขให้ อบต. นำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3,215 ตำบล ส่งเสริมให้สภาองค์กรชุมชน สมาชิกสภาองค์กรชุมชน และประชาชนทั่วไปมีความเข้มแข็ง 2,913 ตำบล เป็นต้น โดยมีรูปธรรมการดำเนินงานในพื้นที่ ดังนี้ **สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกลาง จังหวัดนครพนม** อบรมต่อยอดโครงการสืบสานภูมิปัญญาจากไม้ไผ่ต้านภัยโควิด-19 ที่ศูนย์เศรษฐกิจชุมชนบ้านดงยอ ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยชุมชนได้รับงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพ จำนวนเงิน 45,000 บาท เพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ในช่วงโควิด-19 ที่ประชาชนในพื้นที่ว่างงาน ขาดรายได้ **เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัดสุโขทัย** รวมพลคนจิตสาธารณะร่วมกันบรรจุถุงยังชีพช่วยเหลือพี่น้องที่ประสบภัยน้ำท่วม จำนวน 1,000 ชุด และมอบถุงยังชีพในพื้นที่อำเภอสรีสำโรง อำเภอสรีมราช และอำเภอกงไกรลาศ จำนวน 777 ชุด ให้กับผู้ประสบภัย **สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา** ร่วมกับ รพ.สต. และ อสม. ฟันน้ำยาฆ่าเชื้อในพื้นที่ เพื่อป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโรคในพื้นที่ที่มีแนวโน้มการติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น

ภาคประชาชน 582 คน ร่วมประชุม สภาองค์กรชุมชนตำบลระดับชาติ นำ 9 ประเด็น ปัญหาจากทั่วประเทศสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายในการ แก้ไขและสร้างสังคมที่เป็นธรรม

นอกจากนี้ สภาองค์กรชุมชนมีการประสาน ความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สภาเกษตรกร กแห่งชาติ กองดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

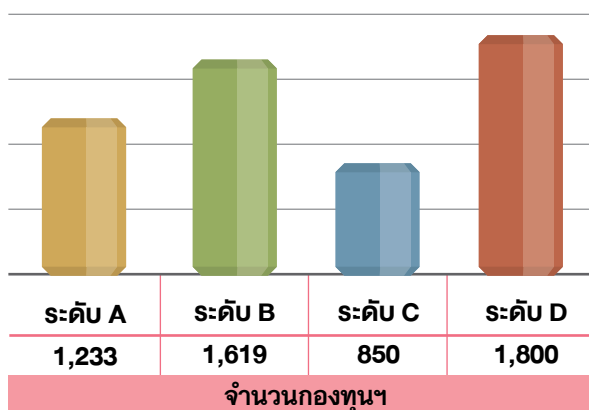
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยใช้พื้นที่สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นพื้นที่ต้นแบบในการ ควบคุมก่อนปลดล็อกพืชกระท่อม สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และสำนักงานการประสานสนับสนุนนโยบาย สาธารณะเพื่อสุขภาพรองรับสังคมสูงวัย เป็นต้น

2) **สวัสดิการชุมชน** 6,069 กองทุน สมาชิก 6,586,730 คน โดยในปี พ.ศ. 2564 มีการประเมินคุณภาพ กองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้ว เพื่อยกระดับและ พัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน 5,502 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 90.66 ของกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 2,852 กองทุน หรือ ร้อยละ 51.84 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 จำนวน 504 กองทุน หรือร้อยละ 21.47

เกิดการพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน 4,314 กองทุน ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนมีระบบ บริหารจัดการที่ดี มีระเบียบ/ข้อบังคับของกองทุน ทะเบียน/ ข้อมูลสมาชิกเป็นปัจจุบันมีรายงานผลการดำเนินงาน และ รายงานสถานะการเงินและบัญชีของกองทุน รวมถึงแผน พัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน และสามารถจัดสวัสดิการ ชุมชนที่มากกว่าสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิกและคนใน ชุมชนทุกช่วงวัยตั้งแต่เกิดจนตาย ทำให้สมาชิกในชุมชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีเข้าถึงระบบสวัสดิการของชุมชน

ระดับคุณภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชน

ผลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศในการช่วยเหลือและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน โดยมีบทบาทสำคัญขับเคลื่อนงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เช่น

- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลประสงค์ อำเภอน้ำพรหม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดโครงการ “น้ำพริก” สร้างรายได้ลดรายจ่าย ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ฝึกอบรมการทำน้ำพริกสูตรต่าง ๆ ให้กับสมาชิก เพื่อส่งเสริมรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนแก้ปัญหาการว่างงาน และหนี้สินในครัวเรือน มุ่งหวังให้สมาชิกเกิดอาชีพ มีการรวมกลุ่ม และมีรายได้เสริมเกื้อกูลครอบครัว กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเกาะสำโรง อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับอำเภอมืองกาญจนบุรี และ อบต. เกาะสำโรง เปิดครัวกลาง ปรุงอาหารพร้อมทาน เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านตำบลเกาะสำโรงที่ได้รับความเดือดร้อน วันละ 300 กล่อง มอบข้าวสารจำนวน 2,400 กิโลกรัม ให้กับ 480 ครอบครัว

เครือข่ายสวัสดิการ อำเภอน้ำพรหม จังหวัดร้อยเอ็ด ระดมเงิน และสิ่งของช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ผู้กักตัวในโรงพยาบาลอำเภอน้ำพรหม และศูนย์พักคอยทุกตำบล ประกอบด้วย น้ำดื่ม 137 โหล มาмаคัพ 156 ถ้วยและมอบให้ รพ.สต. 10 แห่ง จำนวน 50 โหล รวมมูลค่า 25,000 บาท เป็นต้น

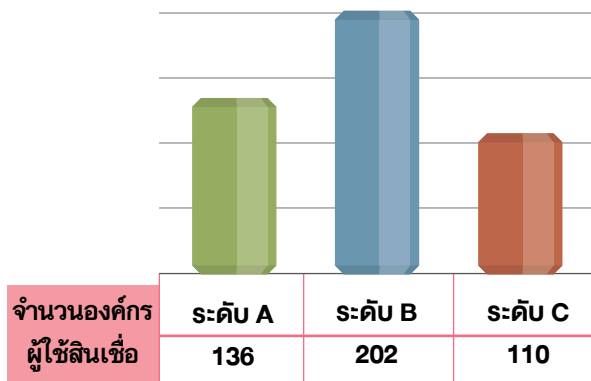

3) เกิดการพัฒนาคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

จากการสรุปบทเรียนการทำงานด้านการติดตามพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ สามารถจัดระดับความเข้มแข็งและมาตรการในการพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อได้เหมาะสมและสอดคล้องกับคุณภาพขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 448 องค์กร ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 338 องค์กร หรือร้อยละ 75.45 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 63 องค์กร หรือร้อยละ 22.91 โดยมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ ในการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ จำนวน 17 องค์กร ภายใต้ความร่วมมือกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี) และกรมส่งเสริมสหกรณ์

นอกจากนี้ เกิดการสร้างแรงจูงใจให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่มีการบริหารจัดการที่ดี โดยการมอบรางวัลให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 393 องค์กร วงเงินรวม 7,904,421.21 บาท นำไปสู่การสร้างแรงจูงใจให้เกิดความมีวินัยด้านการชำระคืนสินเชื่อตามงวดการชำระคืนเป็นปกติเมื่อสถานการณ์ดีขึ้น และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อรายอื่น ๆ เช่น สหกรณ์เคหสถานตากสิน จำกัด ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยจากสถาบันฯ 79,728.70 บาท และนำเงินไปซื้อข้าวสาร ไข่ น้ำมัน แจกจ่ายให้กับสมาชิกในสหกรณ์ 315 ครัวเรือน สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงศิริธรรม จำกัด ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยจากสถาบันฯ 72,921.98 บาท และนำเงินไปซื้อข้าวสาร ไข่ แจกจ่ายให้กับสมาชิกในสหกรณ์ 186 ครัวเรือน สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเพิ่มทวีทรัพย์จันทบุรี จำกัด ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยจากสถาบันฯ จำนวน

ระดับคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

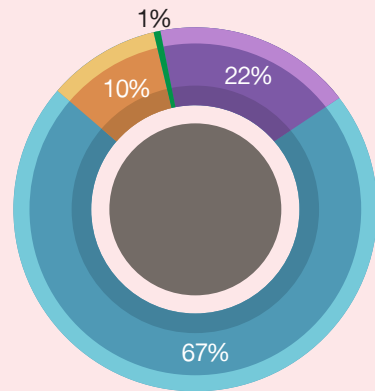
26,381.64 บาท และนำเงินไปซื้อท่อประปาเชื่อมต่อในชุมชน เนื่องจากยังใช้ประปาชั่วคราวให้แก่สมาชิกในสหกรณ์ เป็นต้น

จากรูปธรรมการดำเนินงานของขบวนการองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นบทบาทและพลังของขบวนการองค์กรชุมชนในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในหลากหลายมิติตามปัญหาความต้องการและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้เข้าถึงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันอย่างบูรณาการ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม จากระดับคุณภาพของสภาองค์กรชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน และองค์กรผู้ใช้เงินเชื่อ ยังมีองค์กรที่มีคุณภาพในระดับ C และ D ซึ่งเป็นระดับที่ต้องมีการพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและเป็นกลไกในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นทิศทางและแนวทางสำคัญในการดำเนินงานปี 2565 โดยเฉพาะการใช้องค์กรที่มีคุณภาพในการระดับ A เป็นกลไกและเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรระดับ C และ D ในพื้นที่

2.2 เกิดการเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่ม

ธุรกิจชุมชน 475 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 118.75 ของเป้าหมาย 400 ตำบล เพื่อให้องค์กรชุมชนสามารถทำธุรกิจด้วยตนเอง เพื่อคนในชุมชน โดยเป็นการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนในลักษณะแผนการดำเนินงาน (Operation plan) ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองและจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 67 เป็นการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนในด้านการตลาด-ร้านค้าชุมชน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใน 319 ตำบล **ส่งผลให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนสามารถพัฒนาและจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชนระดับกลุ่ม** นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการของกลุ่ม และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่องค์กรชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น แผนธุรกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยเกิดการยกระดับกลุ่มอาชีพชุมชนมีการฝึกอบรมอาชีพต่อยอดการทำแหนมซี่โครงหมู/แหนมปลา/แหนมหมู รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เปิดช่องทางการตลาดเพื่อทำให้เกิดรายได้และอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน

- ท่องเที่ยวโดยชุมชน 47 ตำบล 10%
- ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ 4 ตำบล 1%
- การเกษตร 105 ตำบล 22%
- แปรรูป/ตลาด-ร้านค้าชุมชน 319 ตำบล 67%

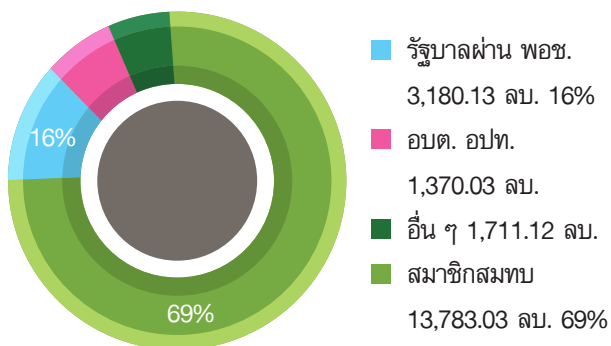

แผนธุรกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านแหลมมะขาม ตำบลแหลมงอบ อำเภอลำดวน จังหวัดตราด ช่วยให้กลุ่มสามารถนำผลผลิตไปพัฒนาต่อยอด สร้างกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์กลุ่มลูกค้า เน้นการแปรรูปหอยปากเปิด เป็นน้ำพริกเผาขาย เกิดการวางแผนการตลาด เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ คนในชุมชน

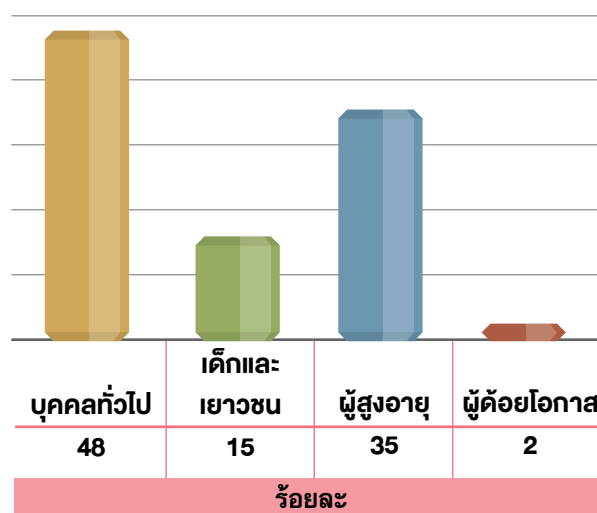
3. คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น

3.1 กองทุนสวัสดิการชุมชนสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับคนในชุมชน จากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง 6,069 กองทุน สมาชิกกองทุน 6,586,730 ราย มีเงินกองทุนสะสมรวม 20,046.79 ล้านบาท ซึ่งเงินกองทุนส่วนใหญ่ ร้อยละ 69 หรือ 13,783.03 ล้านบาท เป็นเงินจากการสมทบของสมาชิก กองทุนสวัสดิการของชุมชน จึงนับเป็นเครื่องมือ สำคัญในการดูแลคนในชุมชน อันเป็นลดความเหลื่อมล้ำ และลดช่องว่างทางสังคม โดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ตามหลักการ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน และการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่น รวมถึงมีความมั่นคงทางการเงินจากการออมเงินของสมาชิก

แผนภูมิสัดส่วนสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน

ในปี 2564 เกิดการพัฒนาและสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนรวม 1,062 กองทุน ครอบคลุมสมาชิก 802,946 คน และงบประมาณสมทบรวม 277.44 ล้านบาท ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสามารถจัดสวัสดิการพื้นฐานแก่สมาชิกครอบคลุมทุกช่วงชีวิต คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ผู้ด้อยโอกาส/ผู้พิการ โดยมีการจัดสวัสดิการชุมชนมากกว่า 15 ประเภท อาทิ สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด อุปกรณ์การเรียนของนักเรียนจ่ายกรณีเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิต จัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ ภัยพิบัติ ซ่อมแซมบ้าน/ที่ดินทำกิน ตลอดจนช่วยเหลือป้องกันในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งการผลิตและแจกจ่ายหน้ากากผ้า เจลฆ่าเชื้อ ข้าวสาร อาหารแห้ง ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2564 มีผู้ได้รับสวัสดิการตรงสะสมรวม 2,418,356 ราย เงินจ่ายสวัสดิการรวม 2,534.91 ล้านบาท เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มอบทุนการศึกษาและทุนช่วยเหลือ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ด้อยโอกาสรวม 27 ทุน จำนวน 32,000 บาท กองทุนสวัสดิการชุมชน

ตำบลสามง่าม จังหวัดพิจิตร จัดกิจกรรมโครงการกองทุนร่วมใจต้านภัยโควิด โดยมอบทุนการศึกษา เครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประสบปัญหาทางสังคม มอบบ้านอายุชรารายปี มอบอาหารยังชีพให้สมาชิกทุกคน และมอบรางวัลเงินสด 100 บาท หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล 1 ใบให้กับสมาชิกที่ฉีดวัคซีนป้องกันโควิดครบ 2 เข็มเป็นต้น

3.2 ผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 29,172 ครัวเรือน

1) บ้านมั่นคง : เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนระหว่างขบวนองค์กรชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานในพื้นที่ ส่งผลให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย สู่การสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัยมีระบบสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น 8,485 ครัวเรือน 87 ชุมชนใน 28 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 136.85 ของเป้าหมาย โดยดำเนินการบ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 1,759 ครัวเรือน และพื้นที่ชนบท 6,726 ครัวเรือน วงเงินงบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย 486.27 ล้านบาท **ส่งผลให้ผู้มีรายได้น้อยมี**

ความมั่นคงในการอยู่อาศัย มีคุณภาพชีวิตและการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น สามารถแก้ปัญหาชุมชนแออัด/ชุมชนบุกรุกสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ของเมืองและชุมชน รวมทั้งสมาชิกชุมชนเกิดระบบการออมทรัพย์ของสมาชิกในชุมชนที่ดำเนินควบคู่กับการบริหารจัดการโครงการ เช่น โครงการบ้านมั่นคงหินเหล็กไฟ ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นการแก้ไขปัญหาค่าเช่าที่ได้รับผลกระทบจากรถไฟทางคู่นครปฐม-หัวหิน จำนวน 19 ชุมชน โดยเกิดการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์บ้านมั่นคงหินเหล็กไฟ จำกัด มีสมาชิกสหกรณ์ 70 ครัวเรือน และในปี พ.ศ. 2564 ดำเนินการก่อสร้างที่อยู่อาศัย จำนวน 50 ครัวเรือน

2) การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง : เป็นการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลในการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรुकล้ำแนวลำคลองและทางระบายน้ำ

ผลจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าวและบางซื่อ ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาการรुकล้ำของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อยสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีระบบสาธารณสุขโรค สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมที่ดีสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน

โดยสามารถดำเนินการในพื้นที่ 35 ชุมชน 3,536 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.02 ของครัวเรือนเป้าหมาย จำแนกเป็น ก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จ 3,065 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 194 ครัวเรือน และพื้นที่พร้อมก่อสร้างบ้าน 277 ครัวเรือน

การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองเปรมประชากร เป้าหมายดำเนินการ 38 ชุมชน 6 หมู่บ้าน 6,386 ครัวเรือน โดยมีเป้าหมายในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 995 ครัวเรือน ซึ่งมีความคืบหน้าการดำเนินงาน ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2564 ดำเนินการใน 5 ชุมชน 763 ครัวเรือน จำแนกเป็น ก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จ 169 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 472 ครัวเรือน และพื้นที่พร้อมก่อสร้างบ้าน 95 ครัวเรือน

ชุมชนประชาร่วมใจ 2 เขตจตุจักร

3) **บ้านพอเพียงชนบท** : เกิดการปรับปรุงซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้ด้อยโอกาส ในปี 2564 จำนวน 15,876 ครัวเรือน ใน 1,592 ตำบล 77 จังหวัด และมีผลการดำเนินงานสะสมนับตั้งแต่ปี 2560-2564 รวม 78,671 ครัวเรือน ใน 3,701 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 47.30 ของพื้นที่ อปท. ทั่วประเทศ ส่งผลให้ครัวเรือนยากจน

ที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชน ได้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น ภายใต้แนวคิด “สร้างบ้าน สร้างสุข สร้างความมั่นคง” และก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคีพัฒนาในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างบูรณาการร่วมกัน

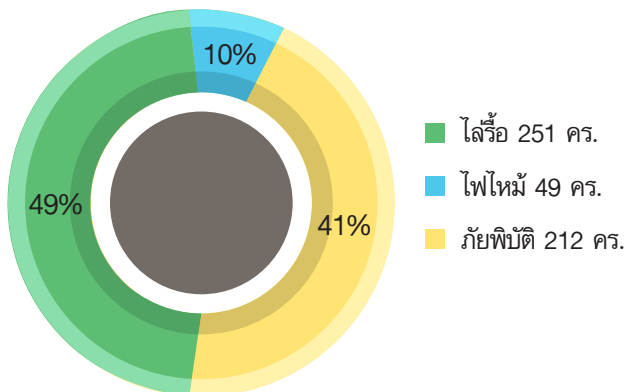

ก่อนซ่อม

หลังซ่อม

3) **การพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีภัยพิบัติ ไฟไหม้ ไล้รื้อ** : ชุมชนที่ประสบภัยไฟไหม้ ไล้รื้อและน้ำท่วม 512 ครัวเรือนใน 27 จังหวัด มีที่อยู่อาศัยชั่วคราว โดยเป็นชุมชนที่ถูกไล้รื้อ 251 ครัวเรือน หรือร้อยละ 49 และชุมชนที่ประสบภัยพิบัติ 212 ครัวเรือน หรือร้อยละ 41 ส่งผลให้กลุ่มคนด้อยโอกาสและเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้รับการดูแล มีที่อยู่อาศัยรองรับเฉพาะหน้าและได้รับโอกาสในการพัฒนา เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มั่นคงต่อไป

จากการศึกษามูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ จำนวน 10 ชุมชนใน 7 จังหวัดพบว่า การพัฒนาที่อยู่อาศัยก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังนี้

1) ชุมชนมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกันของชุมชนผ่านการรวมกลุ่มอย่างถูกต้องตามกฎหมายทั้งในรูปแบบของการซื้อที่ดินเพื่อสร้างชุมชนใหม่ การอยู่อาศัยในที่ดินรัฐและภาคเอกชน การขอเช่าที่ดินรัฐระยะสั้น/ยาว

2) สมาชิกเกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย สหกรณ์เคหสถาน กองทุนชุมชน/กองทุนเมืองกองทุนสวัสดิการชุมชน/กองทุนวันละบาท และกองทุนรักษาดินรักษากัน เพื่อให้เกิดทุนหมุนเวียนในทุกชุมชนสำหรับการพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาความจำเป็นเร่งด่วนของสมาชิกในชุมชน

3) สมาชิกในชุมชนเกิดทักษะ และศักยภาพ ในงานพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่น ด้านการบริหารงานก่อสร้าง ซึ่งสมาชิกที่เข้าร่วมมีการเรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเอง หรือสมาชิกเจ้าของบ้านที่จะอยู่อาศัยเป็นผู้ตรวจรับบ้านเอง จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญด้านงานก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการงานบัญชี/การเงิน โดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุน สถาบันฯ มีหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดระบบเอกสารการเงิน การใช้จ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบรวมทั้งพัฒนาศักยภาพด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การติดต่อประสานงานราชการ การบริหารจัดการที่ดี การเกษตรในชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4) เกิดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานและภาคีต่าง ๆ ในการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยสถาบันฯ เป็นกลไกกลางที่เชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการการทำงาน ของทุกหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่น หน่วยงานการไฟฟ้า ประปา สนับสนุนการติดตั้งระบบโครงสร้างพื้นฐาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) สนับสนุนเรื่อง หลักประกันทางสุขภาพ การตรวจเยี่ยมโดยเครือข่าย อสม. ในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น

5) เกิดมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ โดยเปรียบเทียบจากการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงของสถาบันฯ และเงินสมทบจากชุมชน งบประมาณรวม 427,201,176 บาท กับมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและที่ดินของชุมชน มูลค่ารวม 1,606,233,750 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่า มูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 1,179,032,574 บาท คิดเป็นร้อยละ 73.40 เป็นการใช่ “เงินเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาศักยภาพคน”

ดังนั้น ผลจากการพัฒนาที่อยู่อาศัย ทำให้ผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัย อันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยสามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย และสร้างชุมชนที่น่าอยู่

3.3 การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีการแพร่ระบาดสู่ชุมชนในวงกว้างและมีความรุนแรงมากกว่า ปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา โดยส่งผลกระทบต่อตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนทั่วประเทศ และการดำเนินงานของสถาบันฯ ในพื้นที่ จึงมีการกำหนดมาตรการสนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนและผู้ได้รับผลกระทบ ดังนี้

1) พักชำระหนี้องค์กรผู้ใช้สินเชื่อโครงการบ้านมั่นคงให้กับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ระยะเวลา 6 เดือน (เม.ย.-ก.ย. 64) จำนวน 225 องค์กร ผู้รับผลประโยชน์ 15,329 ครอบครัว ส่งผลให้องค์กรชุมชนผู้ใช้สินเชื่อ

โครงการบ้านมั่นคง ได้รับการแบ่งเบาลดภาระค่าใช้จ่ายการชำระหนี้ในช่วงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และลดโอกาสการเกิดผิดนัดชำระหนี้ (NPL) กับสถาบันฯ

2) ช่วยเหลือและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 โดยปรับงบประมาณเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบรวม 79.23 ล้านบาท ซึ่งอนุมัติงบประมาณสนับสนุนให้กับเครือข่ายองค์กรชุมชนรวม 78.41 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 98.97 ของวงเงินประมาณรวม ส่งผลให้เครือข่ายองค์กรชุมชน 311 เครือข่าย สามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับชุมชนผู้มีรายได้น้อยใน 2,407 ชุมชน ครอบคลุมผู้รับประโยชน์ 270,344 ครอบครัว

2.1) ช่วยเหลือเร่งด่วนเฉพาะหน้า

ได้แก่ การจัดทำครัวกลางและแจกจ่ายข้าวสาร-อาหารแห้งให้กับผู้เดือดร้อนไม่น้อยกว่า 5,400 ครอบครัว จัดตั้งร้านค้าชุมชนช่วยเหลือผู้เดือดร้อนใน 24 ชุมชน จัดหาอุปกรณ์ป้องกันการกระจายการติดเชื้อ เช่น ผลิตและแจกจ่ายหน้ากาก เจลล้างมือ น้ำยาฆ่าเชื้อ เพื่อป้องกันและลดการติดเชื้อภายในชุมชน 10,238 ครอบครัว พร้อมทั้งจัดซื้อเครื่องวัดอุณหภูมิ และตรวจคัดกรองคนเข้า-ออกภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

2.2) ป้องกันและจัดการผู้ป่วยติดเชื้อ

โดยจัดตั้งศูนย์ประสานงานระดับพื้นที่ ทำบ้านเป็นที่กักตัว (Home Isolation-HI) จัดตั้งศูนย์พักคอยชุมชน (Community Isolation-CI) 12 แห่ง รองรับผู้ป่วย 155 เตียง ซึ่งภายในศูนย์จะมีเตียงสำหรับรองรับผู้ป่วยติดเชื้อ เครื่องวัดค่าออกซิเจน และทีมอาสาสมัครชุมชนคอยดูแล พร้อมส่งอาหารและน้ำทุกมื้อ เช่น ชุมชนพัฒนาหัวรถจักรตึกแดง เขตบางซื่อ ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เป็น CI รองรับ 3 ชุมชน รวม 44 เตียง ชุมชนเหล่านาคี 12 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้ตู้คอนเทนเนอร์ 4 ตู้ ปรับปรุงเป็นศูนย์แยกกักและพักฟื้น รองรับผู้กลับคืนถิ่นได้ 15 เตียง

นอกจากนี้ สถาบันฯ เครือข่ายชุมชนร่วมมือกับชมรมแพทย์ชนบท สปสช. กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย จัดตั้งจุดตรวจคัดกรองโควิดในพื้นที่ใกล้ชุมชน 44 จุด โดยผู้เข้ารับการคัดกรองประมาณ 200 ชุมชน 34,367 คน พบผู้ติดเชื้อ 3,627 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 และมีการส่งต่อเข้าระบบ สปสช. ในการดูแลรักษา ฯลฯ

2.3) จัดทำข้อมูลชุมชนแออัด ชุมชนที่ไม่ได้รับการรับรองในกรุงเทพมหานคร โดยเครือข่ายชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1,337 ชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเข้าถึงและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน

2.4) เชื่อมโยงการช่วยเหลือกันระหว่างชุมชนชนบทและชุมชนเมือง โดยเครือข่ายสวัสดิการชุมชน บ้านมั่นคง สภาองค์กรชุมชนฯ และเครือข่ายองค์กรชุมชนทั้ง 5 ภาค ร่วมกันจัดส่ง ข้าวสาร ผัก สมุนไพรผลไม้ น้ำดื่ม และอุปกรณ์ต่าง ๆ ประมาณ 30 ตัน และภาคเอกชน อาทิ บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด มอบแอลกอฮอล์เพื่อใช้ทำเจลล้างมือฆ่าเชื้อโรค บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) มอบน้ำดื่มและแตงโมที่รับซื้อช่วยเหลือเกษตรกร 4,000 กิโลกรัม สมาคมนักศึกษาเก่าพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) และมูลนิธิวิริยะไทย มอบกล่องบรรจุภัณฑ์บรรจุยา เวชภัณฑ์ และถุงยังชีพให้กับผู้ป่วย โดยสถาบันฯ เป็นหน่วยงานกลางในการกระจายสิ่งของลงสู่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

2.5 เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนและสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ วงเงินรวม 2.31 ล้านบาท ใน 325 ตำบล ได้แก่ *การส่งมอบ* หน้ากากอนามัย/เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ/ข้าวสารอาหารแห้ง/ตั้งครัวกลาง/น้ำดื่ม/อุปกรณ์ทางการแพทย์ 215 ตำบล *การเฝ้าระวัง* ตั้งจุดคัดกรอง/ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น รพ.สต. สสส. ผู้นำในชุมชนลงพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการป้องกันตนเองใน 32 ตำบล *ดูแล* ร่วมสร้างโรงพยาบาลสนาม/จัดหาสถานที่กักตัวสำหรับกลุ่มเสี่ยง 56 ตำบล รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ปรับระเบียบ/มอบเงินซื้อเวชภัณฑ์/ซ่อมแซมบ้าน 22 ตำบล

จากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นผ่านโครงการและประเด็นงานต่าง ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่มทางสังคม และชุมชนมากกว่า แต่ประเด็นเรื่องที่อยู่อาศัย **หากสะท้อนผ่านกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) อันเป็นมติร่วมกันของประชาสังคมโลกเพื่อแสวงหาต่อการพัฒนาที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง การพัฒนาที่อยู่อาศัย นับเป็นตัวอย่างรูปธรรมในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหลายประการ** อันได้แก่ การแก้ไขปัญหาความยากจนและที่อยู่อาศัย (เป้าหมายที่ 1) การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐาน (น้ำ ไฟฟ้า) อันเป็น

การยกระดับคุณภาพชีวิต (Well-Being) ที่ดียิ่งขึ้น (เป้าหมายที่ 3 และ 6) การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม (เป้าหมายที่ 10) การเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกพื้นที่เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (เป้าหมายที่ 17) สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่พัฒนาศักยภาพของผู้เข้าร่วมโครงการในการพัฒนาและสร้างศักยภาพทั้งของตนเองและชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาบริหารจัดการและยกระดับที่อยู่อาศัยของตน รวมทั้งหนุนเสริมต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนประเด็นที่อยู่อาศัยอันเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามุมชนแออัดและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแนวทางหนึ่ง (เป้าหมายที่ 11)

4. เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงความสัมพันธ์ โครงสร้างและนโยบาย

จากการดำเนินงานร่วมกับขบวนการองค์กรชุมชนภาคีพัฒนา และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับพื้นที่และการผลักดันเชิงนโยบายเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยในปี พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงานดังนี้

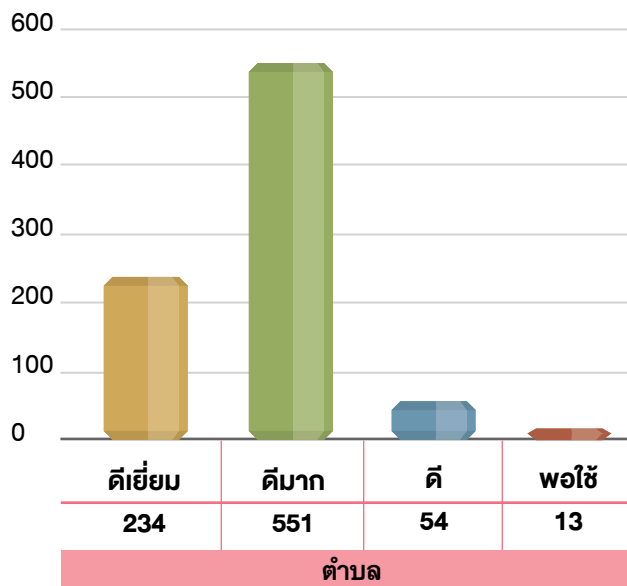
4.1 เกิดพื้นที่รูปธรรมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง 1,000 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 125.00 ของเป้าหมาย โดยมีการวิเคราะห์ศักยภาพตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชนร่วมกันในชุมชนระยะ 4-5 ปี ที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ทั้งด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือ/บรรเทาความเดือดร้อนในชุมชนจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 และสามารถ

เชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ สู่การ**บรรลุเป็นแผนของหน่วยงาน** เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น รวมถึง**ชุมชนได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงาน** เช่น งบประมาณ การพัฒนาอาชีพ สถานที่ บุคลากร การพัฒนาคน การถอดบทเรียนชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เป็นต้น **ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานพัฒนา** รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการบรรเทาปัญหาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เพื่อให้**ชุมชนท้องถิ่นมีความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถพึ่งพาและจัดการตนเองได้อย่างเป็นระบบ**

ทั้งนี้ ในช่วงระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) เกิดการขยายผลและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นรูปธรรม การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นรวม 2,728 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 34.86 ของพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ

4.2 เกิดพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 785

ตำบล โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีพื้นที่ปฏิบัติการ เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 852 ตำบล ครอบคลุม 77 จังหวัดทั่วประเทศ จากการประเมินตนเองร่วมกันของสมาชิกในตำบลภายใต้ กรอบการประเมิน 4 มิติ มีตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ที่ผ่านการประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 785 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 196.25 ของเป้าหมาย จากกรอบตัวชี้วัด ชุมชนเข้มแข็ง ก่อให้เกิดเครื่องมือของชุมชนในการ วิเคราะห์คุณภาพและระดับความเข้มแข็งของตำบล ในการจัดการตนเองสู่การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะมิติที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องมีการหนุนเสริมและ พัฒนาเพิ่มขึ้น และเป็นเครื่องมือในการติดตามความ ก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในระดับพื้นที่โดยชุมชนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพความเข้มแข็งของชุมชน

4.3 เกิดการประสานความร่วมมือและบูรณาการ

การทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา

1) การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน โดยการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคร่วมกับ 5 หน่วยงาน มีการลงนามบันทึกความร่วมมือ “บูรณาการวางแผนและ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ ด้านระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา ในพื้นที่โครงการบ้านมั่นคง” ระหว่างกระทรวงมหาดไทย คือ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค กับกระทรวง การพัฒนาสังคมฯ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ซึ่งมีการจัดทำข้อมูลพื้นที่เป้าหมายโครงการ บ้านมั่นคงขอรับการสนับสนุนระบบไฟฟ้า ประปาเสถียรจัดในแผนการสนับสนุนปี พ.ศ. 2564-2565 ของการไฟฟ้า และการประปา โดยครอบคลุมพื้นที่ 45 จังหวัด จำนวน 99 โครงการ 11,814 ครัวเรือน เพื่อดำเนินการสนับสนุนตามแนวทาง/ ระเบียบ/เกณฑ์ และงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน

ปี พ.ศ. 2564 มีการติดตั้งระบบไฟฟ้าและน้ำประปาในโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 23 โครงการ 2,473 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 20.93 ของพื้นที่เป้าหมาย เป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของชุมชน และส่งผลให้ชุมชนผู้มีรายได้น้อยมีระบบสาธารณูปโภคที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในเขตป่า โดยความร่วมมือกับ 6 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอุทยานฯ กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลฯ สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดยมีนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) สนับสนุนการกระจายอำนาจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสถาบันฯ ดำเนินการ

สนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงชุมชนเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตให้กับผู้มีรายได้น้อย ในพื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน รวม 13 โครงการ 3,738 ครั้วเรือนใน 17 ตำบล 11 จังหวัด งบประมาณรวม 111,439,990 บาท

3) การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน เพื่อคนในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นความร่วมมือกับ 9 หน่วยงานในจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระแก้ว นายอำเภอวังน้ำเย็นสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9 สำนักงานชลประทานที่ 9 สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ องค์การบริหารส่วนตำบลตาหลังใน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย และคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเขตอำเภอวังน้ำเย็น และพัฒนาต้นแบบด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย ในตำบลตาหลังใน และตำบลทุ่งมหาเจริญ

4) การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ เป็นความร่วมมือว่าด้วย ‘การส่งเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน’ ระหว่างเครือข่ายสวัสดิการชุมชน ระดับชาติ กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สถาบันพัฒนา

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิทยาลัย โลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยภาคีทั้ง 4 หน่วยงานได้ตกลงความร่วมมือในด้านการสนับสนุนทางวิชาการ และความร่วมมืออื่น ๆ เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีระบบบริหารจัดการกองทุนที่ดี สร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนท้องถิ่น

5) การแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นความร่วมมือกับ 20 หน่วยงานผ่านโครงการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนอย่างบูรณาการ และโครงการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อมุ่งเน้นการบูรณาการของหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและปัญหาความยากจนแก่ผู้เดือดร้อนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

6) การส่งเสริมธรรมาภิบาลและป้องกันการทุจริต เป็นการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชนใน 5 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ อำนาจเจริญ สระบุรี ตรารด และภูเก็ต ส่งผลให้เกิดคณะทำงานภาคประชาชนรวม 65 คน และพื้นที่ปฏิบัติการใน 25 ตำบล สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน/

องค์กรชุมชน 28 องค์กร โดยมีคู่มือภาคประชาชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และช่องทางการร้องเรียนของภาคประชาชน เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานของภาคประชาชนและขบวนการองค์กรชุมชนในพื้นที่ ซึ่งมีรูปธรรมการขับเคลื่อนระดับตำบล เช่น **ตำบลนาป่าแขง จังหวัดอำนาจเจริญ** สร้างกลุ่มไลน์ร่วมกับกลุ่มเด็กและเยาวชน อสม. และเครือข่ายองค์กรชุมชนในการแลกเปลี่ยนปัญหาและการแก้ไขการทุจริตในพื้นที่ **ตำบลศาลาไทย และตำบลท่าคล้อ จังหวัดสระบุรี** จัดทำตู้รับเรื่องร้องเรียนในระดับหมู่บ้าน **ตำบลลำพวรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช** ตรวจสอบความถูกต้อง คุ่มค่า และความโปร่งใสในการดำเนินโครงการโคกหนองนาโมเดล **ตำบลทุ่งพง จังหวัดอุทัยธานี และตำบลท่าพุทรา จังหวัดกำแพงเพชร** วิเคราะห์ปัญหาการทุจริตการรับค่าชดเชยของเกษตรกรตามมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ

โดยหน่วยงานมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนการดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายและพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและหอการค้าจังหวัด

7) การส่งเสริมตลาดองค์กรชุมชนออนไลน์ เกิดความร่วมมือกับภาคธุรกิจ-เอกชนและสถาบันการศึกษา ส่งเสริมช่องทางการตลาดสำหรับสินค้าชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ **ภาคเหนือ ร่วมมือกับ AIS และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย** พัฒนาและจัดทำหลักสูตรป่มเพาะวิสาหกิจชุมชนดิจิทัลเชียงราย โดยอบรมออนไลน์การส่งเสริมแนวทาง

การต่อยอดเรื่องการขายและตลาดชุมชนออนไลน์ และจัดทำช่องทางการซื้อขายออนไลน์รองรับสำหรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน **ภาคกลางและตะวันตก ร่วมมือกับคณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** ในการจัดเวทีอบรมเชิงปฏิบัติการ “การสร้างนักการตลาดออนไลน์อย่างมืออาชีพ” ให้กับขบวนการองค์กรชุมชนภาคกลางและตะวันตกส่งเสริมให้เกิดการจัดทำช่องทางการซื้อขายออนไลน์ **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมมือกับพาณิชย์ จังหวัดขอนแก่น และไปรษณีย์เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ส่งเสริม** ช่องทางการตลาดออนไลน์ให้กับองค์กรชุมชน จัดอบรมส่งเสริมช่องทางการตลาดออนไลน์ สินค้าชุมชนสู่ตลาด “shopee และ thailandpostmart” มีการถ่ายทอดความรู้เทคนิคการขาย การกระจายสินค้า ให้กับชาวชุมชนบ้านมั่นคงและผู้มีรายได้น้อย

8) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ 5 ภาค 16 มหาวิทยาลัย ส่งผลให้องค์กรชุมชนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การบริหารจัดการที่ดี การจัดการความรู้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการ เช่น **มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา** บูรณาการความร่วมมือในพื้นที่ตำบลกาหลง บางโพธิ์ นาคอก ซึ่งมีการประสานสภาองค์กรชุมชน และสวัสดิการตำบลเป็นแกนหลักในการทำงาน เกิดการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลและกำหนดแผนพัฒนาร่วมกัน อีกทั้งยังมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และรวบรวมผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อจัดทำทำเนียบของดีในชุมชน และการอบรมภาคีเครือข่ายมัคคุเทศก์น้อยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนตำบลแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ แผนระดับอำเภอ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด เป็นต้น

ผลการประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นการดำเนินงานใน 4 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด สรุปผลประเมินภาพรวมองค์กรอยู่ในระดับดีมาก ค่าคะแนน 95.14

ในส่วนผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) อยู่ระดับ A ค่าคะแนน 94.96

การประเมินผลการปฏิบัติงาน		การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA)
สรุปผลการประเมินระดับองค์กร	คะแนนรวม	
ระดับ ดีมาก	95.14	94.96 (ระดับ A)

» ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางในการดำเนินงาน

จากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นและการปรับเปลี่ยนของกระแสโลกและสังคมส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของสถาบันฯ และขบวนองค์กรชุมชนในพื้นที่ ทั้งที่เป็นผลอันเนื่องมาจากปัจจัยภายในและภายนอก โดยมีปัญหา/อุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดในการดำเนินงาน ดังนี้

1. สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในพื้นที่ โดยเฉพาะการแพร่ระบาด ระลอก 3 ที่กระจายสู่ชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและกว้างขวางกว่าปีที่ผ่านมา ส่งผลให้การดำเนินงานในพื้นที่ต้องชะลอหรือล่าช้า และข้อจำกัดเกี่ยวกับมาตรการงดการจัดกิจกรรมการประชุมต่าง ๆ และหลายพื้นที่มีผู้ติดเชื้อ ทำให้พื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งในช่วงผ่านมาสถาบันฯ ได้มีการปรับเปลี่ยนและออกแบบการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ รวมถึงการดำเนินงานในมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

2. การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนริมคลองลาดพร้าวคลองเปรมประชากร

2.1 การรื้อย้ายบ้านเดิมและก่อสร้างบ้านใหม่ภายในปี พ.ศ. 2564 มีความล่าช้า ด้วยผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งภาครัฐมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาด รวมถึงผลกระทบต่อ การก่อสร้าง มีการสั่งปิดสถานที่ก่อสร้าง เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดในกลุ่มแรงงาน

ก่อสร้างเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการก่อสร้างหยุดดำเนินการในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2564 อีกทั้งยังกระทบไม่สามารถนัดหมายการประชุมและรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนได้ ส่งผลต่อการออมทรัพย์ของชุมชนซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อยไม่เป็นไปตามแผนงาน

2.2 การดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ไม่ยอมรื้อบ้านใช้ระยะเวลาานาน ไม่สามารถใช้ผลทางคดีเป็นตัวอย่างเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ต่อต้านไม่เข้าร่วมโครงการได้ ซึ่งคลองเปรมประชากรมีการดำเนินคดีทางอาญาโดยกรมธนารักษ์ ดำเนินการที่ ตำบลหลักหก จังหวัดปทุมธานี 3 ราย และดำเนินการโดยสหกรณ์ในเขตจตุจักร 3 ราย

โดยในปี พ.ศ. 2565 ยังมีการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนริมคลองลาดพร้าวและคลองเปรมประชากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งคลี่คลายปัญหา-ข้อติดขัดต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องอาศัยกลไกทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ในการวางแผนและดำเนินงานร่วมกัน จึงจะสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

3. ศักยภาพของขบวนการองค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชนในการเป็นกลไกกลางแก้ไขปัญห และเชื่อมประสานการพัฒนาแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ไม่เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือส่งผลกระทบต่อในพื้นที่ รวมถึงการรับรู้ระบบและข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่มีการปรับเปลี่ยนและเกี่ยวข้องกับชุมชน โดยจากการสอบถามคุณภาพของสภาองค์กรชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน และองค์กรผู้ลื่นเชื้อ ยังมีองค์กรที่มีคุณภาพระดับ C และ D หรือระดับน้อย/พอใช้/ต้องปรับปรุงจำนวนมาก ซึ่งต้องดำเนินการพัฒนาและยกระดับคุณภาพในปี พ.ศ. 2565 ต่อไป

โดยเฉพาะ*ตัวชี้วัดกองทุนสวัสดิการชุมชน* ซึ่งไม่สามารถดำเนินการพัฒนากองทุนใหม่ได้ตามเป้าหมายขั้นมาตรฐานที่กำหนด เนื่องจากเป็นกองทุนที่มีคุณภาพระดับ C และ D จึงต้องมีการลงพื้นที่จัดกระบวนการเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูกองทุนให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ในช่วงเดือน เม.ย.-ก.ย. พ.ศ. 2564 ส่งผลต่อการลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมและจัดกระบวนการพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน

วิสัยทัศน์และพันธกิจ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นองค์การมหาชน จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2543 โดยการรวมสองหน่วยงาน คือ สำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท และสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2543 ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยมี วิสัยทัศน์และพันธกิจ ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี และ 3 ปี

จากการระดมความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างมีความเห็นไปในทิศทางร่วมกันว่า ควรจะต้องมีการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ โดยมีพื้นฐานจากคนในชุมชนท้องถิ่นที่แสดงบทบาทเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ใส่ใจสังคม มีการรวมตัวกันตามพื้นที่ในประเด็นต่าง ๆ เป็นองค์กรชุมชนที่มีภาวะผู้นำที่สอดประสานส่งต่อกันในทุกระดับ **องค์กรชุมชนจะเป็นฐานของชุมชนท้องถิ่นและเป็นองค์การหลักสำคัญที่จะเอื้อให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี** การมีขบวนการองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเป็นเอกภาพและมีธรรมาภิบาล เป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ดังนั้น จึงต้องมีกลไก เครือข่ายและการบริหารจัดการ ขบวนการองค์กรชุมชนที่ดี พร้อมทั้งเชื่อมประสานและผนึกพลังกับภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชน วิชาการ ประชาสังคม และสื่อมวลชน ฯลฯ ในการหนุนเสริมความเข้มแข็งของขบวนการองค์กรชุมชน และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและนโยบาย เพื่อบรรลุเป้าหมายสู่ชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ในอนาคต

วิสัยทัศน์

ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ชุมชนท้องถิ่น

มีความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย

วิสัยทัศน์

ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565)

ชุมชนท้องถิ่น

มีความเข้มแข็งสู่การจัดการตนเอง

การขับเคลื่อนให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้บรรลุในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกรอบเป้าหมายการพัฒนา อันได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.2 พันธกิจ

1.

สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมและ **การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่**ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม

2.

สนับสนุนและให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

3.

สนับสนุนและให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนประสานงานการสนับสนุนและการให้การช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

4.

ส่งเสริมและสนับสนุนและสร้างความร่วมมือขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

2.

แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี
(พ.ศ. 2563-2565)

2.1 แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) มีการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาของขบวนองค์กรชุมชน การเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และกรอบเป้าหมายการพัฒนาในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเด็นงานพัฒนาด้านต่าง ๆ ของขบวนองค์กรชุมชน โดยมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565)” ร่วมกับขบวนองค์กรชุมชนและภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการสถาบันฯ เห็นชอบเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2563 อันเป็นทิศทางสำคัญในการถ่ายทอดสู่แผนปฏิบัติการประจำปีของสถาบันฯ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “**ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสู่การจัดการตนเอง**” ในประเด็นการพัฒนา 4 เรื่อง

ประเด็นการพัฒนาที่ 1

การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง
สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่
พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง

ประเด็นการพัฒนาที่ 2

การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชน
ท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องสู่ความ
เปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย

ชุมชนท้องถิ่น
มีความเข้มแข็ง
สู่การจัดการ
ตนเอง

ประเด็นการพัฒนาที่ 3

การพัฒนาศักยภาพคนในขบวนองค์กรชุมชน
และองค์กรชุมชน

ประเด็นการพัฒนาที่ 4

พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี พ.ศ. 2563-2565 ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

วิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

“ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย”

1. การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง
สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนา
ไปสู่การจัดการตนเอง

2. การจัดระบบความเข้มแข็งพื้นที่ของ
ชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้อง
สู่ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง
และนโยบาย

3. การพัฒนาศักยภาพคน
ในขนาดองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน

4. การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

วิสัยทัศน์ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565)

“ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสู่การจัดการตนเอง”

ชาวองค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดการ
ตนเองบนพื้นฐานทุนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างสมดุล
ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความ
มั่นคงในที่อยู่อาศัย และมีความภาคภูมิใจที่ขึ้น
สามารถพึ่งตนเองได้

ผู้นำชุมชนมีศักยภาพและล้มพันอภัพ
ที่ดี เป็นพลเมืองตื่นรู้ใส่ใจสังคม สามารถ
ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงผ่านสู่การเป็น
ประเทศไทยยุคใหม่ตามแนวทางชุมชน
ท้องถิ่นจัดการตนเอง
องค์กรชุมชนสามารถบริหารจัดการ
ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลัก
ธรรมาภิบาล

ระบบบริหารจัดการขององค์กรมีความ
พร้อม สามารถรองรับและสนับสนุน
งานขององค์กรและชุมชนได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ
บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติงาน
อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

- ตำบลจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพา
ตนเอง 6,000 ตำบล
- ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน
ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ร้อยละ 40
- ครีเรือ่นผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมี
ความมั่นคงในการอยู่อาศัย 211,482 ครัวเรือน

ความร่วมมือกับภาคีพัฒนา
ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
90 หน่วยงาน/องค์กร

- ผู้นำที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาและได้รับ
การพัฒนาศักยภาพ 30,000 คน
- องค์กรชุมชนสามารถดำเนินงานตาม
ภารกิจ 6,680 ตำบล และมีคุณภาพใน
การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ร้อยละ 30
- ตำบลมีการจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับ
สมาชิกในชุมชน 6,700 ตำบล
- กองทุนสวัสดิการชุมชนมีคุณภาพในการ
จัดสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 35

- ระดับความสำเร็จในการกำกับดูแลและ
พัฒนาองค์กร ร้อยละ 80
- ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ร้อยละ 80
- องค์กรผู้ให้สินเชื่อได้รับการพัฒนา
คุณภาพ ร้อยละ 70
- บุคลากรใน พอช. ได้รับการพัฒนา
ศักยภาพ ร้อยละ 95

- สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาพื้นที่ในทุกระดับ
- ยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการสู่พื้นที่บูรณาการพัฒนา
ชุมชนท้องถิ่น
- พัฒนาความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย
ในเชียงใหม่และชนบท
- พัฒนาศักยภาพผู้จัดชุมชนเข้มแข็งและประเมินความ
เข้มแข็ง

- พัฒนากลไกความร่วมมือ
- สร้างพื้นที่รูปธรรมความ
ร่วมมือ

- พัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้มีความ
และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
• สร้างและพัฒนานักเปลี่ยนแปลง
ในชุมชน
- ยกระดับคุณภาพขององค์กรชุมชนและ
ขบวนการองค์กรชุมชน (สภาองค์กรชุมชน
และสวัสดิการชุมชน)

- การยกระดับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ
สู่องค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
และการสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง
- การบริหารจัดการองค์กรบูรณาการกับ
การบริหารการเงินและสินเชื่อที่มี
ประสิทธิภาพ

ประเทศไทย

เชียงใหม่

สหกรณ์ชุมชน

ประเทศไทย

การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท เป้าหมายการพัฒนาและนโยบายรัฐวิสาหกิจสู่แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ยุทธศาสตร์ชาติ
พ.ศ. 2561-2580

ด้านที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

เป้าหมาย : (1) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในภูมิภาค (2) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาพึ่งตนเอง

แผนแม่บท
ประเด็น-แผนย่อย
เป้าหมาย

15 พลังทาง
สังคม

เป้าหมาย : ภาควิพัฒนามีบทบาทในการ
พัฒนามากขึ้น

เสริมสร้างทางสังคม

17 ความเสมอภาคและ
หลักประกันทางสังคม

มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย
เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม
เป้าหมาย : ระบบและกลไกในการให้
ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย

แผนปฏิบัติการประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ : การสร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับประชาชน
เป้าหมาย : ขยายโครงการที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ

ด้านสังคม : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง
เป้าหมาย : มีกลไกบูรณาการในพื้นที่ เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ
ร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนาในพื้นที่

แผนพัฒนาฯ
ฉบับ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

เป้าหมาย : (1) ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนและแก้ไขปัญหาคาอยากจน
(2) เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง ชุมชนพึ่งพาตนเอง

นโยบายรัฐบาล

ข้อ 7 การพัฒนาสร้างความ
เข้มแข็งจากฐานราก

(1) สร้างผู้นำชุมชน (2) ยกระดับคุณภาพสถาบันการเงินของชุมชน สวัสดิการชุมชน
(3) แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน สร้างชุมชนที่น่าอยู่ (4) สร้างพลังใจในชุมชน
(5) สร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

แผนปฏิบัติการ
ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2564

ประเด็นการพัฒนา
ใน 4 เรื่อง
12 แผนงาน

1. การพัฒนาโดยให้พื้นที่เป็นตัวตั้งสนับสนุนให้ชุมชน
ท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง
แผนงานที่ 1 การจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ฯ 800 ตำบล
แผนงานที่ 2 การสนับสนุนพื้นที่รูปธรรมผู้ชุมชนเข้มแข็ง
400 ตำบล
แผนงานที่ 3 การขับเคลื่อนแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่
ระดับภาค 3 ภาค
แผนงานที่ 4 การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้รายได้น้อย
23,195 ครัวเรือน

2. การยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและภาคี
ผู้ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย
แผนงานที่ 5 การประสานความร่วมมือและบูรณาการ
การทำงานร่วมกับภาคี 30 หน่วยงาน/องค์กร
3. การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนองค์กรชุมชน
และองค์กรชุมชน
แผนงานที่ 6 การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนองค์กรชุมชน
25,000 คน
แผนงานที่ 7 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาองค์กรชุมชน
940 ตำบล
แผนงานที่ 8 การพัฒนาและจัดสวัสดิการชุมชน 860 กองทุน

4. การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร
แผนงานที่ 9 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ
และคุณภาพองค์กรผู้ใช้เงินเชื่อ ร้อยละ 80
แผนงานที่ 10 การพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อมูล
จัดการความรู้ และสื่อสาธารณะสังคมพื้นที่ 400 พื้นที่เรื่อง
ชุดแผนงานที่ 11 การเพิ่มประสิทธิภาพ
ระบบกำกับและบริหารองค์กร ร้อยละ 80
แผนงานที่ 12 การบริหารและพัฒนาบุคคลากร
ร้อยละ 90

3.

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานของสถาบันฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดำเนินงานภายใต้ประเด็นการพัฒนา 4 เรื่อง ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง
- 2) การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องสู่ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย
- 3) การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน
- 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

โดยมีสาระสำคัญครอบคลุมงานตามภารกิจหลักขององค์กร งานตามนโยบายรัฐบาล การประเมินผล การปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงาน คณะกรรมการตรวจสอบ และสถานะการเงินของสถาบันฯ

1

งานตามภารกิจหลักและนโยบาย
การพัฒนาองค์กรชุมชน

2

งานตามนโยบายรัฐบาล

3

การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ได้รับ
ผลกระทบจากสถานการณ์การ
แพร่ระบาดของ COVID-19

4

การประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมิน
คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน
ของหน่วยงานภาครัฐ

5

รายงานผลการดำเนินงาน
คณะกรรมการตรวจสอบ

6

รายงานสถานะการเงิน

3.1 งานตามภารกิจหลักและนโยบายการพัฒนาขบวนองค์กรชุมชน

เป็นการดำเนินงานตามภารกิจหลักขององค์กรในการสนับสนุนและพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ดังนี้

ประเด็นการพัฒนา

การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง

1. การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนในชุมชนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งรักษาเอกลักษณ์และปรับใช้ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและเป็นพื้นฐานสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ความสมดุลและยั่งยืน

1.1 เกิดพื้นที่รูปธรรมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง 1,000 ตำบล โดยแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันตามสภาพปัญหา ความต้องการบริบทของชุมชน การจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ซึ่งได้การปรับแผนในการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน **ก่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่รูปธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง** ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 1,000 ตำบล ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 5 ภาค ซึ่งสามารถดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 125.00 ของเป้าหมาย (800 ตำบล) โดยแต่ละตำบลรูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมีผลสำเร็จที่เกิดขึ้นใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) มีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- 2) ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ
- 3) มีรูปธรรมการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยชุมชนเป็นแกนหลัก

โดยเฉพาะการช่วยเหลือ/บรรเทาความเดือดร้อนในชุมชนจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 และสามารถเชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนกับหน่วยงาน

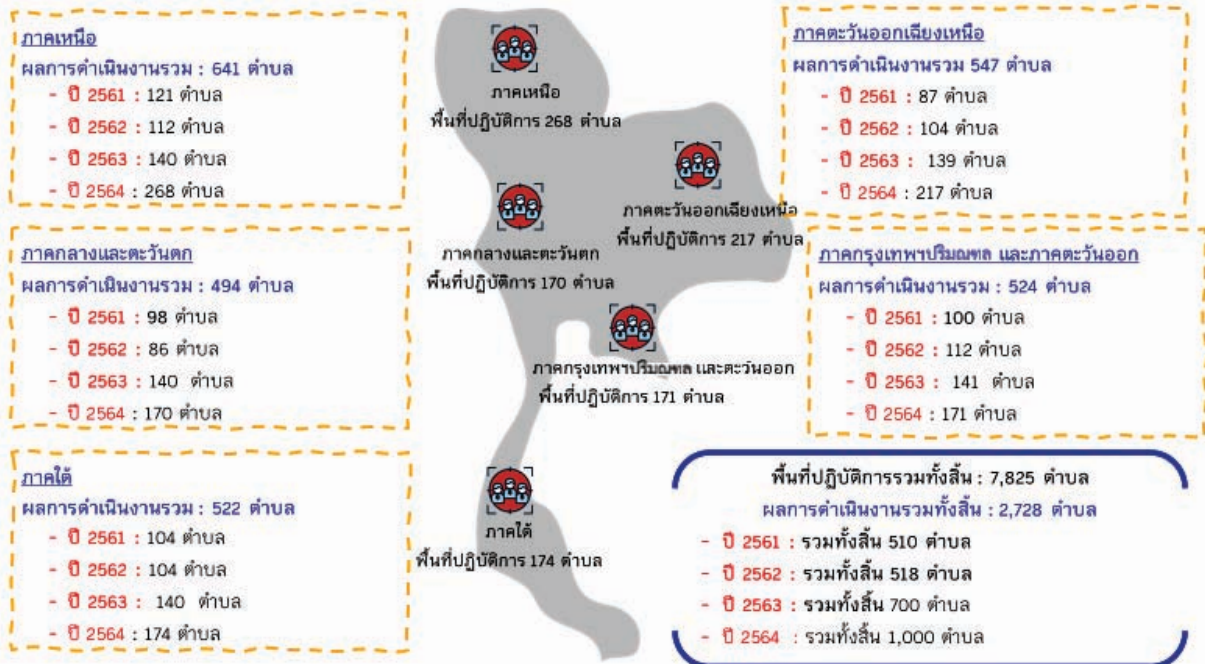
ต่าง ๆ สู่การบรรจุเป็นแผนของหน่วยงาน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล การศึกษา นอกโรงเรียน สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น รวมถึงชุมชนได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงาน เช่น งบประมาณ การพัฒนาอาชีพ สถานที่ บุคลากร การพัฒนาคน การถอดบทเรียนชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 เป็นต้น โดยชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 และจัดการตนเองได้อย่างเป็นระบบ

จากการขยายผลการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการในช่วงปี 2561-2564 เกิดพื้นที่รูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นรวม 2,728 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 34.86 ของพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ ส่งผลให้ชุมชนมีทิศทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ โดยแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของขบวนการองค์กรชุมชนได้รับการเชื่อมโยงบรรจุเป็นแผนของหน่วยงานท้องถิ่น/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ชุมชนสามารถเข้าถึงหน่วยงานในการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณเพื่อการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนท้องถิ่น เกิดการใช้งบประมาณของชุมชนและหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่น/หน่วยงานภาครัฐ เกิดการปรับวิสัยงบประมาณที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนตามแผนพัฒนาของชุมชน และจัดความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมระหว่างชุมชน ท้องถิ่น

และหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน โดยเฉพาะในช่วงปี 2563-2564 ขบวนการองค์กรชุมชนในพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ร่วมกับหน่วยงานและภาคีพัฒนาในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาและจัดการตนเองได้อย่างเป็นระบบ

จำนวนตำบลรูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและสมดุล ระหว่างปี 2561-2564

ตัวอย่างท่าบรูรูปแบบพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเอง

ตำบลมหาวัน

อ.แม่สอด

จ.ตาก

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน :

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล ระยะ 5 ปี (2564-2568)
ใน 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านสังคม (แผน Covid-19) การป้องกันและระงับโรค COVID-19
- 2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการรณรงค์คัดแยกขยะ และการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีเพื่อลดปริมาณขยะ
- 3) ด้านเศรษฐกิจและทุนชุมชน การพัฒนากลุ่มอาชีพให้เกิดรายได้

ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ ภาคีความร่วมมือ :

โดยได้รับการบรรจุในแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน (พ.ศ. 2561-2565) เพิ่มเติม ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และการรักษาความมั่นคง ประกอบด้วย 1) โครงการป้องกันและระงับโรคติดต่อ COVID-19 งบประมาณ 500,000 บาท และ 2) โครงการรณรงค์และส่งเสริมการลดปริมาณขยะ การทิ้ง การคัดแยกขยะและการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี งบประมาณ 250,000 บาท

ตำบลเขาดินพัฒนา
อ.เฉลิมพระเกียรติ
จ.สระบุรี

 แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของ
ภาคประชาชน :

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล ระยะ 5 ปี (2564-2568)
ใน 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมการทำธนาคารเมล็ดข้าว/ผัก
และสนับสนุนโครงการสร้างสัมมาชีพ-อบรมอาชีพชุมชนตาม
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
การจัดการปัญหามลพิษ ลดการเผาตอพงข้าว จัดการขยะ
- 3) ด้านสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เสริมสร้าง
ศักยภาพนักบริบาลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 4) ด้านที่อยู่อาศัย การสำรวจบ้านพอเพียงชนบทและแก้ไขปัญหา
และพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน

 ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุน
จากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ :

ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565)
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา ในยุทธศาสตร์
การพัฒนาคุณภาพชีวิต แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
โครงการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในพื้นที่ตำบลเขาดินพัฒนา
จำนวน 20,000 บาท

ตำบลหัวนา

อ.เมือง

จ.หนองบัวลำภู

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน :

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568) ใน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านเศรษฐกิจ จัดทำตลาดชุมชน การจำหน่ายสินค้าโดยชุมชนในช่องทางออนไลน์ ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้
- 2) ด้านความมั่นคงทางอาหาร ปลูกเห็ดนางฟ้า/เห็ดขอนขาว กลุ่มไข่เค็มเสริมไอโอดีน
- 3) ด้านคุณภาพชีวิต สังคมดี สำรวจข้อมูลทุกมิติ พัฒนาด้านที่อยู่อาศัย
- 4) ด้านวัฒนธรรม ลงแขกเกี่ยวข้าว
- 5) ด้านสิ่งแวดล้อม เพาะพันธุ์ไม้พื้นถิ่น ปลูกป่าสร้างรายได้

ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ ภาคีความร่วมมือ :

ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวนา ในแผนงานเคหะและชุมชน โครงการก่อสร้างตลาด เพื่อส่งเสริมสินค้าในหมู่บ้าน งบประมาณ 500,000 บาท รวมทั้งสนับสนุนโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ งบประมาณ 30,000 บาท

ตำบลเขาน้อย

อ.สีชล

จ.นครศรีธรรมราช

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน :

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) ใน 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้น่าอยู่ เข้มแข็ง มั่นคง ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นำไปสู่การสร้างกองทุนและเครื่องมือการจัดการภัยพิบัติร่วมกับภาคี
- 3) การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานธรรมชาติ ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม
- 4) การบริหารจัดการเกษตรและอุตสาหกรรมสู่มาตรฐาน

ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ :

ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้น่าอยู่ เข้มแข็ง มั่นคงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 40,000 บาท

ตำบลบางกระเจ็ด

อ. บางคล้า

จ.ฉะเชิงเทรา

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน :

แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล ระยะ 4 ปี (2564-2567) ใน 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งเสริมการบริหารจัดการขยะชุมชน
- 2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต สนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางกระเจ็ด
- 3) ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน
- 4) ด้านที่อยู่อาศัย สนับสนุนให้เกิดการซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยกับผู้ทีเดือดร้อนในชุมชน

ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ ภาคีความร่วมมือ :

1. องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนสถานที่ประชุม อบรม พัฒนา กลุ่มต่าง ๆ
2. วัดบางกระเจ็ด สนับสนุนกลุ่มอาชีพ ประชาชนนำผลิตผลมาจำหน่าย ในตลาดน้ำวัดบางกระเจ็ด
3. พัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุนวิทยากรและวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม อาชีพ กลุ่มแม่บ้านทำขนมทองม้วน จำนวน 10,000 บาท

ตัวอย่างทำบารุธรรมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเอง

ชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

สภาองค์กรชุมชนเขตทวีวัฒนา ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสังคมในการช่วยเหลือเยียวยาผู้เดือดร้อนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 โดยสภาองค์กรชุมชนเป็นพื้นที่กลางในการรวบรวมปัญหาและความต้องการของพื้นที่ หาแนวทางในการให้การช่วยเหลือ และหารือมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดในชุมชน ตลอดจนเป็นสื่อกลางประสานงานระหว่างหน่วยงาน ภาคี เครือข่ายและชุมชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและให้การช่วยเหลือโดยมีการกำหนดแนวทางร่วมกัน

จากสถานการณ์ โควิด-19 ได้แพร่ระบาดไปทั่วโลก สร้างความวิตกกังวลให้กับประชาชนทั่วไป มีผู้ได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า สภาองค์กรชุมชนเขตทวีวัฒนา จึงได้เร่งให้การช่วยเหลือผู้เดือดร้อนในพื้นที่

- ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลผู้ได้รับความเดือดร้อนและประชุมผู้นำชุมชน 16 ชุมชน ร่วมกับองค์กร 22 กลุ่ม เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือ
- จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค แจกจ่ายเพื่อเป็นการเยียวยา จัดสอนวิธีการทำเจลล้างมือ หน้ากากผ้าทำด้วยมือ เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลน
- รณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามมาตรการของรัฐเพื่อป้องกันการโควิด-19 อย่างเคร่งครัด และร่วมกับสำนักงานเขตทวีวัฒนาในการตั้งจุดคัดกรองผู้เดินทางเข้าออก
- จัดตั้ง “ศูนย์พักคอยเพื่อส่งต่อ เขตทวีวัฒนา” เพื่อเตรียมรองรับผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด-19 ในพื้นที่ ก่อนนำส่งโรงพยาบาลต่อไป สำหรับศูนย์พักคอยเขตทวีวัฒนา สามารถรองรับผู้ป่วยได้ 104 เตียง แบ่งเป็นผู้ป่วยหญิง จำนวน 52 เตียง และผู้ป่วยชาย จำนวน 52 เตียง จากการร่วมกันของทุกฝ่าย ทำให้ศูนย์พักคอยสามารถรองรับผู้ป่วยในพื้นที่ ทำให้ช่วยลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อในครอบครัวและในชุมชน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ป่วยเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างรวดเร็ว

ตัวอย่างทำบลรูปธรรมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเอง

❖ ตำบลบางนางลี่ จังหวัดสมุทรสงคราม ❖

ปี 2564 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 และระลอกที่ 3 จังหวัดสมุทรสงครามและตำบลบางนางลี่ได้รับผลกระทบและมีความเสี่ยงสูง ประชากรในพื้นที่ของตำบลบางนางลี่ส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานซึ่งมีพื้นที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรีเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้มีความเสี่ยงสูงและต้องกักตัวเฝ้าระวังเป็นเวลา 14 วัน ในส่วนผู้ที่ตรวจแล้วไม่พบเชื้อก็ประสบกับปัญหาการว่างงานและขาดรายได้ในการดูแลครอบครัว เนื่องจากได้รับผลกระทบจากโรงงานที่ต้องหยุดเพื่อทำการฆ่าเชื้อและป้องกันการระบาด

สภาองค์กรชุมชนตำบลบางนางลี่จึงแปรวิกฤตให้เป็นโอกาส โดยใช้แผนพัฒนาตำบลในการแก้ไขปัญหา มีการประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนตำบลบางนางลี่ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางนางลี่จัดทำแผนพัฒนาตำบลและวางแผนแก้ไขปัญหาและรับมือสถานการณ์โควิด-19 ในตำบล โดยประกอบด้วย แผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

แผนระยะสั้น

กำหนดการป้องกันและช่วยเหลือเบื้องต้น

- จัดตั้งจุดตรวจคัดกรองผู้ติดเชื้อ
- จัดตั้งครัวกลางเพื่อช่วยเหลือผู้ติดเชื้อและกลุ่มเสี่ยงในตำบล

แผนระยะกลาง

ส่งเสริมการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันตนเอง ด้วยการผลิตเจลแอลกอฮอล์ล้างมือและการทำน้ำสมุนไพร (น้ำขิง น้ำกระชาย) ดื่มเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในตำบล โดยวิทยากรจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน

แผนระยะยาว

ส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในตำบล ในการทำกระเป๋าผ้าขาวม้า โดยครู กศน. ตำบลบางนางลี่ ให้ความรู้การตัดเย็บกระเป๋าผ้า Handmade เพื่อพัฒนากลุ่มสตรีบางนางลี่และสมาชิกในกลุ่ม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เกิดการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหา ส่งผลให้คนในตำบลเกิดการตระหนักรู้จักการป้องกันจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พร้อมทั้งมีความรู้ความสามารถ ทักษะและมีฝีมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้ในการเลี้ยงครอบครัว

2. การสนับสนุนพื้นที่รัฐประสมสู่ชุมชนเข้มแข็ง

เป็นการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ แก่องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนในการ ประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ ตลอดจนการพัฒนา คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการวิเคราะห์พื้นที่ยกระดับการพัฒนาจาก

กิจกรรมงานประเด็นต่าง ๆ ที่ได้มีการดำเนินงาน พร้อมทั้งเชื่อมโยงและประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นที่ต้นแบบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลสู่การเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น และการผลักดันเชิงนโยบาย โดยใช้กลไกขบวนองค์กรชุมชนขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

2.1 เกิดพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 785 ตำบล เป็นการยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง จากการพัฒนาตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งร่วมกับนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและปฏิบัติการในพื้นที่ร่วมกับขบวนองค์กรชุมชนในช่วงปี 2563 ที่ผ่านมา นำมาสู่การพัฒนาและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยมีประเด็นสำคัญที่บ่งชี้ความเข้มแข็งชุมชนใน 4 มิติ ดังนี้

ตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ

มิติที่ 1

คนมีคุณภาพ

ผู้นำชุมชนมีทักษะ ความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาชุมชนและมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะในชุมชน

มิติที่ 2

องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง

มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบ/กลไกการในการบริหารจัดการชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนท้องถิ่น

มิติที่ 3

คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น

- ▶ ครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน
- ▶ มีสถาบัน/องค์กรการเงิน
- ▶ มีอาชีพ/รายได้ทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

มิติที่ 4

ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี

ท้องที่ ท้องถิ่น

- ▶ หน่วยงาน/ภาคีสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรชุมชน
- ▶ ชุมชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรจากหน่วยงานตามปัญหาความต้องการของชุมชน

- ▶ **เกณฑ์การประเมิน** ประกอบด้วย ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ โดยมีประเด็นการประเมินจำนวน 29 ข้อ 100 คะแนน แบ่งระดับความเข้มแข็งของชุมชนเป็น 3 ระดับ คือ
- ระดับดีเยี่ยม (Excellent) มีผลการประเมิน ร้อยละ 90 ขึ้นไป
  - ระดับดีมาก (Very Good) มีผลการประเมิน ร้อยละ 80-89
  - ระดับดี (Good) มีผลการประเมิน ร้อยละ 70-79

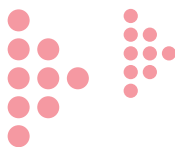
โดยตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งที่ผ่านการประเมิน มีผลการประเมินร้อยละ 80 ขึ้นไป ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีพื้นที่ปฏิบัติการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 852 ตำบล ครอบคลุม 77 จังหวัดทั่วประเทศ โดยเป็นการประเมินตนเองร่วมกันของสมาชิกในตำบลในกรอบการประเมิน 4 มิติ ซึ่งมีตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งที่ผ่านการประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 785 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 196.25 ของเป้าหมาย ดังนี้

ภาค	ผลการประเมินระดับความเข้มแข็ง (ตำบล)				รวม	
	ดีเยี่ยม (ร้อยละ 90 ขึ้นไป)	ดีมาก (ร้อยละ 80 - 89)	ดี (ร้อยละ 70 - 79)	พอใช้ (น้อยกว่าร้อยละ 70)	ตำบล	จังหวัด
เหนือ	52	108	-	-	160	17
ตะวันออกเฉียงเหนือ	54	95	29	2	180	20
ใต้	59	102	-	-	161	14
กลางและตะวันตก	36	119	5	-	160	13
กทม. ปริมณฑลและ ตะวันออก	33	127	20	11	191	13
รวม	234 (ร้อยละ 27.46)	551 (ร้อยละ 64.67)	54 (ร้อยละ 6.34)	13 (ร้อยละ 1.53)	852	77

จากกรอบตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง ก่อให้เกิดเครื่องมือของชุมชนในการวิเคราะห์คุณภาพและระดับความเข้มแข็งของตำบลในการจัดการตนเองสู่การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะมิติที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องมีการหนุนเสริมและพัฒนาเพิ่มขึ้น และเป็นเครื่องในการติดตามความก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในระดับพื้นที่โดยชุมชนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวอย่างผลการประเมินพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง

ตำบลยุทธะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์	คะแนนรวมที่ได้ 90 ระดับดีเยี่ยม (Excellent)	ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ	
		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
	มิติที่ 1 คนมีคุณภาพ	25	25
	มิติที่ 2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง	30	28
	มิติที่ 3 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	30	23
	มิติที่ 4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น	15	14
ตำบลศาลาลัย อำเภอสรรคาลัย จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	คะแนนรวมที่ได้ 88 ระดับดีมาก (Very Good)	ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ	
		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
	มิติที่ 1 คนมีคุณภาพ	25	25
	มิติที่ 2 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง	30	26
	มิติที่ 3 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	30	22
	มิติที่ 4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องที่ ท้องถิ่น	15	15

จากพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 785 ตำบล ที่มีการพัฒนาและใช้กรอบตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์คุณภาพและระดับความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนระดับตำบล จนยกระดับมาสู่การ ถอดองค์ความรู้การพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 50 ตำบล/พื้นที่ จากความร่วมมือ นักวิชาการในภูมิภาค ร่วมจัดกระบวนการกับขบวนองค์กรชุมชน เกิดกระบวนการเรียนรู้ และบทเรียนที่สะท้อนถึง การใช้กรอบตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งนั้นเป็นเครื่องมือของขบวนองค์กรชุมชนเพื่อใช้ในการทบทวนตนเอง สามารถ ไปประยุกต์ปรับใช้ให้เข้ากับบริบทพื้นที่ เกิดโมเดลตำบลเข้มแข็ง 5 ภาค ขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นต่อไป

2.2 เกิดการเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชน 475 ตำบล เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องและขยาย ผลการพัฒนาและเชื่อมโยงกลุ่มธุรกิจชุมชนจากปี 2563 โดยการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน (Community Business Model Canvas : CBMC) ก่อให้เกิดความเข้าใจในการ **ปรับเปลี่ยนวิธีคิด** (Mind set) จากการใช้ **“เงินเป็นตัวตั้ง”** มาเป็นการใช้ **“ทุน”** ที่เป็นปัจจัยทางการผลิตในการประกอบการ หรือการรู้จักใช้ปัจจัยทางการ ผลิต ได้แก่ ธรรมชาติ ทุนที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น และหนึ่งสมองสองมือที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน มาเป็นตัวตั้ง และ **พัฒนาทักษะความสามารถ** (skill set) ในการจัดทำธุรกิจชุมชน ให้เป็นมืออาชีพ ทำให้องค์กร เกิดความมั่นใจสามารถจัดการธุรกิจด้วยตนเองได้ เป็นธุรกิจเพื่อชุมชน เพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น ให้เกิด การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ ทั้งผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

แผนธุรกิจเพื่อชุมชน ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ดังนี้

1	การค้นหาจุดขายเพื่อสร้างแบรนด์ (เสน่ห์ของผลิตภัณฑ์)
2	การค้นหาลูกค้าที่ชัดเจน ทั้งลูกค้าปัจจุบัน และลูกค้าในอนาคต
3	การสื่อสารการตลาด
4	การปิดการขายและการบริการหลังการขาย
5	การเพิ่มช่องทางรายได้
6	แผนกิจกรรมการดำเนินงาน

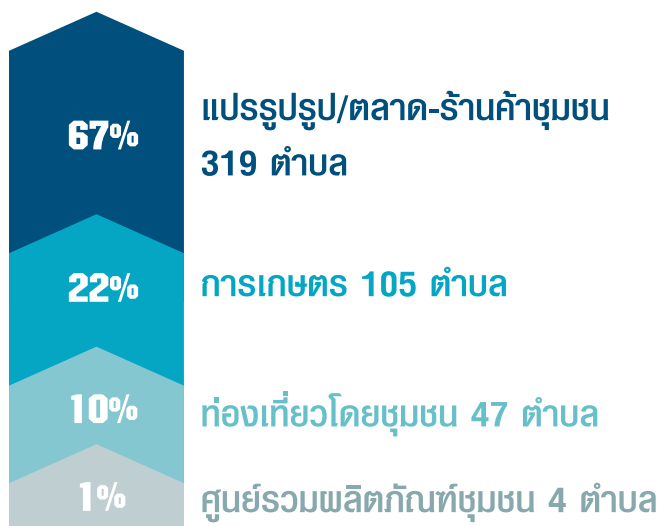

7	แผนกิจกรรมที่ชุมชนทำเอง เพื่อลดรายจ่ายและพึ่งตนเองให้มากที่สุด
8	แผนกิจกรรมที่จะร่วมมือกับภายนอก เป็นการขยายโอกาส คลี่คลายข้อจำกัดที่ชุมชนทำเองไม่ได้ ต้องการให้ภาคีเครือข่ายช่วยสนับสนุน
9	การวางแผนใช้เงินเท่าที่จำเป็น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เกิดแผนธุรกิจเพื่อชุมชน จำนวน 475 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 118.75 ของเป้าหมาย 400 ตำบล เป็นการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนในลักษณะแผนการดำเนินงาน (Operation plan) ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองและจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีลักษณะธุรกิจชุมชนที่ดำเนินการในพื้นที่ จำแนกเป็น 4 กลุ่มใน 475 ตำบล ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 5 ภาค ได้แก่

- (1) กลุ่มการเกษตร ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัยเกษตรพิช จำนวน 105 ตำบล
- (2) กลุ่มแปรรูป ตลาดชุมชน ร้านค้าชุมชน จำนวน 319 ตำบล
- (3) กลุ่มการบริการ เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 47 ตำบล
- (4) กลุ่มศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ชุมชน 4 ตำบล

โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 67 เป็นการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนในด้านการตลาด - ร้านค้าชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใน 319 ตำบล ส่งผลให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนสามารถพัฒนาและจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชนระดับกลุ่มนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการของกลุ่ม และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่องค์กรชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่

ที่	ภาค	การเกษตร (เกษตรอินทรีย์- ปลอดภัย)	แปรรูป/ ตลาดชุมชน/ ร้านค้าชุมชน	การบริการ (ท่องเที่ยว โดยชุมชน)	ศูนย์รวม ผลิตภัณฑ์ ชุมชน	รวม
1	เหนือ	26	64	10	-	100
2	ตะวันออกเฉียงเหนือ	30	68	15	3	116
3	ใต้	20	49	12	1	82
4	กลางและตะวันตก	13	62	5	-	80
5	กรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก	16	76	5	-	97
รวมทั้งสิ้น		105	319	47	4	475

ตัวอย่างการขับเคลื่อนแผนธุรกิจชุมชน

แผนธุรกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เกิดการยกระดับกลุ่มอาชีพชุมชน มีการฝึกอบรมอาชีพต่อยอดการทำเหมืองซีโครงหมู/เหมืองปลา/เหมืองหมู รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์เปิดช่องทางการตลาดเพื่อทำให้เกิดรายได้ และอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน

แผนธุรกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านแหลมมะขาม ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ร่วมกันจัดทำแผนธุรกิจชุมชน เพื่อช่วยให้กลุ่มสามารถนำผลผลิตไปพัฒนาต่อยอดสร้างกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์กลุ่มลูกค้า และจัดทำแผนธุรกิจเน้นการแปรรูปหอยปากเปิด เป็นน้ำพริกเผาขาย เกิดการวางแผนการตลาดเพื่อหารายได้ให้แก่คนในชุมชน

แผนธุรกิจชุมชน ตำบลท่าโรงช้าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 มีการปรับตัวและหนุนเสริมสร้างรายได้ภายใต้แผนธุรกิจเพื่อชุมชน (CBMC) เกิดการแปรรูปผลผลิตหน่อไม้ดองบ้านท่าโรงช้าง และนำไปสู่การขายสินค้าในตลาดชุมชน

ตัวอย่างแผนธุรกิจเพื่อชุมชน

1. แบบจำลองทางธุรกิจเพื่อชุมชน CBMC “วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านถ้ำเสือ” ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

(1) Value Propositions (คุณค่าของสินค้า)

- 1.1 เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีศิลปวัฒนธรรมแห่งคลองมะรุ่ย มีเรื่องราว เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์และโบราณคดี มีโซนท่องเที่ยววิถีชุมชน 5 โซนพัฒนาการท่องเที่ยว
- 1.2 เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการและธุรกิจแบบ MICE ของชุมชน มีแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมได้วันละ 250-300/วัน
- 1.3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ สปาโคลนร้อน แห่งแรกหนึ่งเดียวในจังหวัดกระบี่
- 1.4 เป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบ/ด้านหมู่บ้านสะอาดถนนสวย/ด้านศูนย์ปมเพาะ CBMC ของภาคใต้

(2) Customer Segments (กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน/อนาคต)

- 2.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปภายในประเทศ จากทั่วประเทศ
- 2.2 กลุ่มศึกษาดูงาน
- 2.3 กลุ่มองค์กร หน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น เอกชน โรงงาน โรงแรม บริษัท โรงเรียนที่ทำกิจกรรม และจัดประชุม สัมมนา
- 2.4 กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ

<p>(3) Channels (การสื่อสารการตลาดและ Logistic)</p>	<p>3.1 กลุ่ม Online Facebook 3.2 หน่วยงานต่าง ๆ เช่น ททท. ทกจ. ธกส. 3.3 บริษัทเอกชนที่สนับสนุน 3.4 การออกบูธท่องเที่ยว</p>
<p>(4) Customer Relationships (ความสัมพันธ์ต่อลูกค้า การปิดการขาย สร้างและรักษา brand)</p>	<p>4.1 ฝึกฝนชาวบ้านในกระบวนการบริการให้มีการบริการด้วยใจ จิตวิญญาณของผู้ให้บริการและการเป็นเจ้าบ้านดี 4.2 ร่วมกับ ททท. สำนักงานกระบี่ จัดผ่านสื่อ 4.3 สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าผ่านช่องทางออนไลน์ 4.4 ติดตามประเมินผลการใช้บริการของลูกค้าโดยการทำแบบสอบถามเพื่อรักษามาตรฐานงานบริการที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของลูกค้า</p>
<p>(5) Revenue Streams (ที่มาของรายได้)</p>	<p>5.1 พัฒนาบุคลากรด้านบริการ 5.2 พัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ 5.3 พัฒนาการสร้างแบรนด์ 5.4 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5.5 พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ 5.6 พัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้พร้อมต่อการรองรับ 5.7 พัฒนาท่องเที่ยวปลอดภัย ห่างไกลโควิด-19</p>

(6) Key Activities
กิจกรรมหลักที่
(ทำให้ข้อ 3-5 เป็นจริง)

- 6.1 จัดอบรมความรู้ ทักษะที่จำเป็นให้กับชาวบ้านที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยง การท่องเที่ยว
- 6.2 จัดอบรม ฝึกฝน การใช้เทคโนโลยีเครื่องสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อการสื่อสารการตลาด
- 6.3 สร้างศักยภาพด้านการตลาด เพื่อสร้างแบรนด์ และรักษาแบรนด์จาก ททท. สำนักงานกระบี่
- 6.4 การสำรวจ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น น้ำพุุดปรบมือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าโกงกาง ถ้ำนางฟ้า ท่าเทียบเรือและวอล์กเวย์ คลองทองกลาง
- 6.5 ศึกษา พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ๆ เช่น โปรแกรมการล่องเรือคลองทองกลาง
- 6.6 ขอสนับสนุนพัฒนาชุมชนสามัคคี จำหน่ายสินค้าชุมชน วิถีมิมปัญญา 5 โชน พัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน
- 6.7 ศึกษา พัฒนารูปแบบ มาตรการ วิธีปฏิบัติในการท่องเที่ยววิถีปฏิบัติใหม่ ท่องเที่ยวปลอดภัยห่างไกลโควิด-19

(7) Key Resources
(ปัจจัยการผลิตที่ต้องใช้
ธรรมชาติ 1 สมอง 2 มือ
การร่วมมือ
ร่วมใจแทนเงิน)

- 7.1 จัดอบรมความรู้ ทักษะที่จำเป็นให้กับชาวบ้านที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยง การท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี เรื่องเล่าชุมชน
- 7.2 จัดอบรมบทบาท หน้าที่ วิธีปฏิบัติ ของบุคลากรในเครือข่ายท่องเที่ยว ให้มีความรู้พื้นฐาน โดยผู้รู้ในชุมชน
- 7.3 การสำรวจ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น น้ำพุุดปรบมือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าโกงกาง ถ้ำนางฟ้า ท่าเทียบเรือและวอล์กเวย์ คลองทองกลาง เพื่อเก็บข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
- 7.4 สำรวจเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ เช่น เส้นทางคลองทองกลาง คลองมะรุ่ย เพื่อสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้น

(8) Key Partners
**(สิ่งที่ทำเพียงลำพังไม่ได้
 ต้องร่วมมือกับภายนอก/
 พันธมิตร/ภาค/
 หน่วยงาน)**

- 8.1 จัดอบรมความรู้ ทักษะที่จำเป็นให้กับชาวบ้านที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยง การท่องเที่ยว ในด้านการบริการ ด้านการดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ด้านสุขอนามัยการบริการอาหารและที่พัก โดยการสนับสนุนจาก ททจ. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 8.2 จัดอบรม ฝึกฝนการใช้เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อการสื่อสารการตลาด โดยการขอสนับสนุนผ่าน พอช. หรือกระทรวงดิจิทัล
- 8.3 ขอสนับสนุนการส่งเสริมการตลาด เพื่อสร้างแบรนด์ และรักษาแบรนด์จาก ททท. สำนักงานกระบี่ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 8.4 ขอสนับสนุนพัฒนาชุมชนสาธิต จำหน่ายสินค้าชุมชน วิถีภูมิปัญญา 5 โชน พัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน
- 8.5 ศึกษา พัฒนารูปแบบ มาตรการ วิธีปฏิบัติในการท่องเที่ยววิถีปฏิบัติใหม่ท่องเที่ยวปลอดภัยห่างไกลโควิด-19 ร่วมกับ สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และ สสส.

ธรรมชาดี	คน	กุญ
พื้นที่ปลูก 100 ไร่	เกษตรกร 400 คน (100 ครัวเรือน)	แปรรูปผลิตภัณฑ์
ดินร่วนปนทราย	พื้นที่ 100 ไร่	ส่งขายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง
น้ำสะอาด	พื้นที่ 100 ไร่	แปรรูปผลิตภัณฑ์
อากาศบริสุทธิ์	พื้นที่ 100 ไร่	แปรรูปผลิตภัณฑ์
แสงแดด	พื้นที่ 100 ไร่	แปรรูปผลิตภัณฑ์
...	...	...

บริการผลิต ของกิน ของใช้ สินค้า บริการ ใน ปัจจุบันและอนาคต
 + ภาคเครือข่ายพัฒนา + สร้างสรรค์ นวัตกรรม และไอทีเทคโนโลยี

สร้างสุขให้กันข้างในก่อน
 แล้วส่งความสุขให้ผู้มาเยือน

CBMC บ้านท่าเสือ

3. การขับเคลื่อนแผนบูรณาการ พัฒนาพื้นที่ระดับภาค

เป็นการพัฒนาขีดความสามารถผู้นำชุมชนในพื้นที่ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติการในพื้นที่จริง on the job training มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงกับ

หน่วยงานภาคี เป้าหมายปี 2564 ดำเนินการใน 3 ภาค 40 จังหวัด 1,973 ตำบล

จากการขับเคลื่อนแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาคใน 3 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 40 จังหวัด 2,028 ตำบล ประกอบด้วย

โครงการ	จังหวัด	ตำบล
โครงการพัฒนาขีดความสามารถผู้นำชุมชนภาคเหนือ (ระยะที่ 2)	17	1,234
โครงการพัฒนาศักยภาพคนและเครือข่ายองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20	761
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ชายแดนใต้	3	33
รวม	40	2,028

โดยมีผลการดำเนินงานในแต่ละภาค ดังนี้

3.1 โครงการพัฒนาขีดความสามารถผู้นำชุมชนภาคเหนือ (ระยะที่ 2)

เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพผู้นำท่ามกลางการปฏิบัติการ (workshop) ในพื้นที่ที่ควบคู่กับการทำความเข้าใจพัฒนาความรู้ทักษะใหม่ๆ ที่เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงพร้อมปฏิบัติการจริงใน 17 จังหวัด 1,234 ตำบล 11,528 คน และเกิดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 1,234 ตำบล ก่อให้เกิดแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การแก้ไขปัญหาฝุ่นควัน เศรษฐกิจฐานราก ความมั่นคงทางอาหาร การรองรับสังคมสูงวัย

เวที workshop โครงการพัฒนาขีดความสามารถ
ผู้นำชุมชนภาคเหนือ (ระยะที่ 2)

การแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย การจัดการน้ำ เป็นต้น อันเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับตำบลสู่การเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่

หลักสูตรการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด (Project Brief) มีตัวแทนผู้นำขบวนองค์กรชุมชน 17 จังหวัด คณะทำงาน และเจ้าหน้าที่สถาบัน เข้าร่วมเวทีและ

ผ่านระบบ Zoom โดยเนื้อหากระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้สรุปประเด็นสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า การใช้ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อเพิ่มน้ำหนักและความสำคัญของปัญหาและการปฏิบัติการพัฒนาข้อเสนอโครงการเบื้องต้น พร้อมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมและให้ข้อคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนในอนาคต

3.2 โครงการพัฒนาศักยภาพคนและเครือข่ายองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

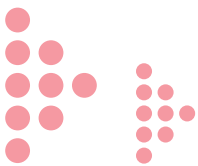
เกิดการพัฒนาศักยภาพแกนนำระดับตำบลในหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารจัดการองค์กรกลุ่มและองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน จำนวน 168 รุ่น 761 ตำบล 11,451 คน และเกิดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 622 ตำบล พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพนักสื่อสารจัดการความรู้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2564 ในการผลิตงานเขียน คลิปวิดีโอ โปสเตอร์ Photo story จำนวน 60 คน นำไปสู่การจัดการความรู้ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กับแกนนำองค์กรชุมชน คนรุ่นใหม่ และกลไกการเชื่อมโยงเครือข่ายนักสื่อสารจัดการความรู้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ขบวนองค์กรชุมชน กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จัดฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำขบวนองค์กรชุมชน รุ่นที่ 1/2564 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 ตำบล ๆ ละ 15 คน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและยกระดับศักยภาพแกนนำขบวนองค์กรชุมชน/คนรุ่นใหม่

เวทีฝึกอบรม โครงการพัฒนาศักยภาพคน และเครือข่ายองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ให้มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานขบวนองค์กรชุมชนทั้งในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และสามารถอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่ามีบทบาททางสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนเกิดการเชื่อมโยงการทำงานพัฒนาร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ

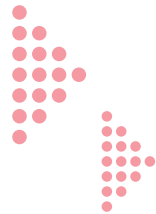
3.3 โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ชายแดนใต้

เกิดการพัฒนาศูนย์ที่ต้นแบบตำบลเสริมสร้างสันติสุข (1 อำเภอ 1 ตำบล) โดยผู้แทนองค์กรชุมชนสภาองค์กรชุมชนตำบล สภาสันติสุขตำบล หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน ในหมู่บ้าน/ตำบล จำนวน 33 อำเภอ/33 ตำบล ยกกระดับเป็นแผนพัฒนาทุกมิติ และเกิดการศักยภาพแกนนำระดับจังหวัด (ครู ก) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวม 50 คน และแกนนำระดับตำบล (ครู ข) จำนวน 10 ตำบล 170 คน พร้อมทั้งพัฒนาเว็บไซต์เพื่อสนับสนุนโครงการการเก็บข้อมูลของสภาองค์กรชุมชนเป้าหมาย 33 ตำบล ใน 3 จังหวัด โดยเป็นการจัดเก็บข้อมูลพื้นที่สภาองค์กรชุมชน แผนงาน กิจกรรม รูปภาพ รายงานผล เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ และรายงานผลต่อสาธารณะ

การเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ มีเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “**jung pi jung noi jung pen** สร้างงานพัฒนาที่คนในท้องถิ่นเป็นแกนหลัก” ภายใต้โครงการสร้างความเข้าใจโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาองค์กรชุมชนตำบล ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ณ โรงแรมปาร์ค อินทาวน์ ปัตตานี เพื่อสร้างความเข้าใจและออกแบบกระบวนการพัฒนาคน พัฒนาแผนตำบลที่มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน โดยเน้นพื้นที่ปฏิบัติการรูปธรรมความเข้มแข็ง 33 ตำบลใน 33 อำเภอ 3 จังหวัด

เวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โครงการ
เสริมสร้างความเข้มแข็งสภาองค์กรชุมชน
ตำบลในพื้นที่ชายแดนใต้

ประเด็นการพัฒนา

การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้อง
สู่ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย

4.

การประสานความร่วมมือและ
บูรณาการการทำงานร่วมกับ
ภาคีพัฒนา

เป็นการจัดความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชน และภาคีพัฒนาในการหนุนเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และการผลักดันเชิงนโยบายสาธารณะ โดยมีรูปแบบความร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีการกำหนดบทบาท

พื้นที่ ประเด็น และแผนการดำเนินงานร่วมกัน ก่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือทั้งในระดับพื้นที่และนโยบาย โดยในปี 2564 เกิดการภาคีความร่วมมือหลากหลายมิติผ่านประเด็นงานพัฒนาต่าง ๆ

4.1 การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน

4.1.1 การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคร่วมกับ 5 หน่วยงาน ได้แก่ การลงนามบันทึกความร่วมมือ “บูรณาการวางแผนและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ด้านระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา ในพื้นที่โครงการบ้านมั่นคง” ระหว่าง กระทรวงมหาดไทย คือ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค กับ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ซึ่งมีการจัดทำข้อมูลพื้นที่เป้าหมายโครงการบ้านมั่นคงขอรับการสนับสนุนระบบไฟฟ้า ประปา เสนอบรรจุในแผนการสนับสนุนปี 2564-2565 ของการไฟฟ้า และการประปา โดยครอบคลุมพื้นที่ 45 จังหวัด จำนวน 99 โครงการ 11,814 ครัวเรือน เพื่อดำเนินการสนับสนุนตามแนวทาง/ระเบียบ/เกณฑ์ และงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน

ปี 2564 มีการติดตั้งระบบไฟฟ้าและน้ำประปาในโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 23 โครงการ 2,473 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 20.93 ของพื้นที่เป้าหมาย เป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของชุมชน และส่งผลให้ชุมชนผู้มีรายได้น้อยมีระบบสาธารณูปโภคที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยจัดการประชุมร่วมกับคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล และชาวกะเหรี่ยง เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาความเดือดร้อน และผลักดันให้เกิดพื้นที่ต้นแบบเขตวัฒนธรรมพิเศษ ทั้งนี้หลังจากมีมติ ครม. เรื่อง แผนนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงนำไปสู่การจัดตั้ง ‘เขตคุ้มครองทางวัฒนธรรมพิเศษ

ชาวกะเหรี่ยง' ในวันที่ 8 ธันวาคม 2563 จำนวน 200 คริวเรือน โดย พอช. สำนักงานภาคเหนือพร้อมสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย-คุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้พี่น้องชาวกะเหรี่ยงมีคุณภาพชีวิตที่ดี

มหาดไทยจับมือ พม. ลงนามบันทึกความร่วมมือ สนับสนุนระบบไฟฟ้า-ประปาพื้นที่โครงการบ้านมั่นคง

กระทรวงมหาดไทยจับมือกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ โดยหน่วยงานในสังกัดร่วมลงนามบันทึกความร่วมมือสนับสนุนระบบไฟฟ้า น้ำประปา ในพื้นที่โครงการบ้านมั่นคง นำร่องกรณีเร่งด่วน 10 ชุมชน เป้าหมายเพื่อบูรณาการวางแผนและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ด้านสาธารณสุขภาค เพื่อให้ชุมชนผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ช่วยลดค่าใช้จ่าย และตอบสนองนโยบายรัฐบาลตามแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี ที่ต้องการให้คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ขณะที่ พอช.เสนอแผน 3 ปี ขอรับการสนับสนุนติดตั้งระบบไฟฟ้าและน้ำประปาในโครงการบ้านมั่นคงทั่วประเทศ รวม 43 จังหวัด จำนวน 99 โครงการ

เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีการลงนามบันทึกความร่วมมือ “บูรณาการวางแผนและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ด้านระบบสาธารณสุขภาคไฟฟ้า น้ำประปา ในพื้นที่โครงการบ้านมั่นคง” ระหว่างกระทรวงมหาดไทย คือ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค กับกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ โดยสถาบัน

พิธีลงนามระหว่าง 5 หน่วยงานโดยมี นายจตุติ ไกรฤกษ์ รวม.พม. เป็นประธานสักขีพยาน

พัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยมีนายจตุติ ไกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานสักขีพยาน มีผู้แทนเครือข่ายบ้านมั่นคง สลัมสี่ภาค ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) และมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย เข้าร่วมงานประมาณ 70 คน

การลงนามบันทึกความร่วมมือครั้งนี้ สืบเนื่องจากการที่ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) มีข้อเสนอต่อรัฐบาล ให้มีนโยบายการติดตั้งระบบสาธารณสุขภาคส่วนต่อขยายระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ภายใต้โครงการของรัฐเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เนื่องจากค่าติดตั้งระบบประปา ไฟฟ้ามีค่าใช้จ่ายสูง

บ้านมั่นคงในพื้นที่ชนบทที่ระบบสาธารณูปโภค
ไฟฟ้า น้ำประปายังเข้าไม่ถึง

สมาชิกบ้านมั่นคงเป็นผู้มีรายได้น้อย โดยมีการหารือและดำเนินการแก้ไขปัญหาความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ และผู้แทนของ สปส. ซึ่งกำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ คือ

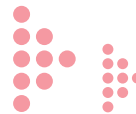
1. ระยะเร่งด่วน ดำเนินการสนับสนุนการจัดระบบสาธารณูปโภค น้ำประปา และไฟฟ้า กรณีเร่งด่วน 10 ชุมชน ปัจจุบันดำเนินการเสร็จแล้ว 7 ชุมชน เช่น ชุมชนมีสุข ต.แพรक्षा จ.สมุทรปราการ (75 ครัวเรือน) ชุมชนทรัพย์มีสุข ต.แพรक्षा จ.สมุทรปราการ (105 ครัวเรือน) ชุมชนแสงตะวัน ต.คลองด่าน จ.สมุทรปราการ (60 ครัวเรือน) ชุมชนโรงช้าง เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ (37 ครัวเรือน) ชุมชนเมืองใหม่มาลัยทอง เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ (168 ครัวเรือน) และสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงธนภูมิเมืองนครศรีธรรมราช

จำกัด ต.ท่าซัก จ.นครศรีธรรมราช (48 ครัวเรือน)

2. ระยะยาว จัดทำบันทึกความร่วมมือบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาที่อยู่อาศัยด้านระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา เพื่อวางแผนการดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้าและประปาภายในโครงการบ้านมั่นคง

ซึ่งการบูรณาการความร่วมมือดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี อันจะส่งผลต่อการลดภาระค่าใช้จ่ายของชุมชนและตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลตามแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่ต้องการให้คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

นายจตุ ไกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะประธานหลักขีพยานการลงนาม กล่าวว่า “การลงนามในวันนี้เป็นการทำตามนโยบายของรัฐบาลคือ ประชาชนเป็นใหญ่ เราไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเป็นตัวอย่างที่ดีของความร่วมมือ ความจริงใจ และความไว้วางใจกันซึ่งกว่าจะสำเร็จได้ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ การประสานงานถึง 3 ปีจึงจะลงนามความร่วมมือนี้ได้”

4.1.2 การอนุรักษ์ ป่าฟูป่า และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในเขตป่า ร่วมมือกับ 6 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอุทยานฯ กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลฯ สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดยมี นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีและเป็นสักขีพยานในพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) สนับสนุนการกระจายอำนาจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหมด 3 ฉบับ ได้แก่ 1) ฉบับที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในเขตอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฯลฯ ที่กรมอุทยานฯ รับผิดชอบดูแล 2) ฉบับที่เกี่ยวข้องที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้รับผิดชอบดูแล 3) ฉบับที่เกี่ยวกับที่ดินป่าชายเลนที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรับผิดชอบดูแล

โดยสถาบันฯ ดำเนินการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงชนบทเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย และคุณภาพชีวิตให้กับผู้มีรายได้น้อย ในพื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน รวม 13 โครงการ 3,738 ครัวเรือน ใน 17 ตำบล 11 จังหวัด งบประมาณรวม 111,439,990 บาท

4.1.3 การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน เพื่อคนในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นความร่วมมือของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กับ 9 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระแก้ว นายอำเภอวังน้ำเย็น สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9 สำนักงานชลประทานที่ 9 สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ องค์การบริหารส่วนตำบลตาหลังใน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย และคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเขตอำเภอวังน้ำเย็น และพัฒนาต้นแบบด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในตำบลตาหลังใน และตำบลทุ่งมหาเจริญ

4.2 การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ เป็นความร่วมมือว่าด้วย ‘การส่งเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน’ ระหว่างเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับชาติ กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยภาคีทั้ง 4 หน่วยงาน ได้ตกลงความร่วมมือในด้านการสนับสนุนทางวิชาการ และความร่วมมืออื่น ๆ เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน

ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีระบบบริหารจัดการกองทุนที่ดี สร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนท้องถิ่น

องค์กรลงนามความร่วมมือพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วย 'การส่งเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน' ฉบับนี้ จัดทำขึ้นในวันที่ 16 ธันวาคม 2563 ระหว่างเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับชาติ กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยภาคีทั้ง 4 หน่วยงาน ได้ตกลงความร่วมมือในด้านการสนับสนุนทางวิชาการและความร่วมมืออื่น ๆ เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีระบบบริหารจัดการกองทุนที่ดี สร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อเสริมสร้างบทบาทและความสามารถของกองทุนสวัสดิการชุมชนและเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นพลังพลเมืองพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน

2) เพื่อดำเนินการให้เกิดการพัฒนาระบบสวัสดิการของชุมชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและแนวความคิด หลักการแนวทางการ

ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ และภาคีเครือข่าย
ที่ร่วมในพิธีลงนามความร่วมมือ

ดำเนินงานที่กองทุนสวัสดิการชุมชนได้ดำเนินมาก่อนแล้วและสนองตอบต่อตัวชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายสวัสดิการชุมชน องค์การมหาชนองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร และสถาบันวิชาการที่มีบทบาทภารกิจในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนสังคมอย่างบูรณาการ ให้เป็นกรณีตัวอย่าง เพื่อการขยายผล โดยแต่ละหน่วยงานจะมีบทบาท ดังนี้

- **เครือข่ายสวัสดิการชุมชน** ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น (1) ประสานสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเพื่อทำโครงการต่าง ๆ กับกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับโครงการนั้น ๆ สนับสนุนความรู้ให้กองทุนสวัสดิการชุมชน สามารถวิเคราะห์

และวางแผนการจัดสวัสดิการให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ (2) สนับสนุนข้อมูลพื้นที่รูปธรรมระบบสวัสดิการชุมชน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรภาคีต่าง ๆ (3) สนับสนุนเรื่องการจัดพื้นที่ของกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อใช้สำหรับการฝึกภาคปฏิบัติ การวิจัย การอบรม ดูงาน ให้กับนักศึกษาและอาจารย์ของวิทยาลัยโลกคดีศึกษา (4) เผยแพร่ ส่งเสริมการประยุกต์แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติสู่การปฏิบัติการของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปอย่างกว้างขวางเพื่อให้คนในสังคมได้รับสวัสดิการที่ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี มีชีวิตที่มั่นคง

● **สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)** ให้การสนับสนุน เช่น (1) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ และเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองร่วมสร้างสังคมสวัสดิการ และมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (2) ประสานอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ตามที่ตกลงร่วมกัน (3) สนับสนุนด้านบุคลากรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการที่ได้กำหนดร่วมกัน

● **สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** ให้การสนับสนุน (1) บุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาธุรกิจ การบริหารจัดการและการสร้าง

มูลค่าเพิ่ม ให้กับกิจกรรมสินค้าหรือบริการของชุมชน (2) สนับสนุนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนเพื่อการวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล (Big Data) (3) แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การพัฒนาชุมชนร่วมกับองค์กรภาคีภายใต้ความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

● **วิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** ให้การสนับสนุน (1) บุคลากรทางด้านวิชาการเพื่อร่วมหนุนเสริมการพัฒนาความรู้และนวัตกรรมใหม่ของระบบสวัสดิการชุมชนและสังคม (2) สนับสนุนทางวิชาการเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีประเด็นงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อสามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ (3) ศึกษวิจัย ยกระดับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหนุนเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน รวมถึงเพื่อการเผยแพร่ ขยายผลความรู้ ทั้งในสถาบันการศึกษา ภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม และเชื่อมโยงเครือข่ายสวัสดิการชุมชนไทยกับนักวิชาการและองค์กรพัฒนาของประเทศไทยและในสากล ฯลฯ

4.3 การแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นความร่วมมือกับ 20 หน่วยงานผ่านโครงการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนอย่างบูรณาการ และโครงการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนจังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2564 เพื่อมุ่งเน้นการบูรณาการของหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนและปัญหาคความยากจนแก่ผู้เดือดร้อนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

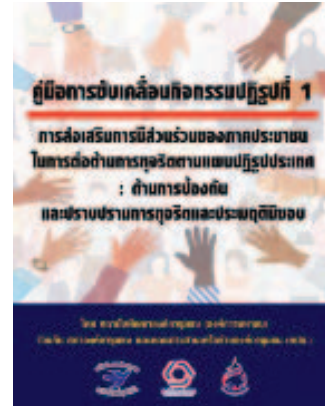
หมายเหตุ: 20 หน่วยงานที่ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1. กองทัพอากาศที่ 2
2. สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
4. ปกครองจังหวัดนครราชสีมา
5. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา
6. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา
7. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา
8. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา
9. สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา
10. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา
11. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา
12. สำนักงานประมงจังหวัดนครราชสีมา
13. สำนักงานปลัดจังหวัดนครราชสีมา
14. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา
15. สำนักงานแรงงานจังหวัดนครราชสีมา
16. สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครราชสีมา
17. สำนักงานสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 5 นครราชสีมา
18. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา
19. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา
20. ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของในการแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ผ่านโครงการวิจัย “การแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อค้นหาใจความสำคัญของการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่แท้จริง เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2564

4.4 การส่งเสริมธรรมาภิบาลและป้องกันการทุจริต เป็นการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ก่อให้เกิดผลการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้

1) เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชนเป็นกลไกขับเคลื่อนต่อต้านการทุจริตใน 5 จังหวัดน่านรอง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ อำนาจเจริญ สระบุรี ตรารด และภูเก็ต ส่งผลให้เกิดคณะทำงานภาคประชาชน รวม 65 คน สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน/องค์กรชุมชน 28 องค์กร โดยเกิดคู่มือภาคประชาชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และช่องทางการร้องเรียนของภาคประชาชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานของภาคประชาชน และขบวนการองค์กรชุมชนในพื้นที่ พร้อมทั้งเกิดพื้นที่รูปธรรมการขับเคลื่อนระดับตำบลใน 25 ตำบล เช่น

- **ตำบลนาป่าแขง จังหวัดอำนาจเจริญ** สร้างกลุ่มไลน์ร่วมกับกลุ่มเด็กและเยาวชน อสม. และเครือข่ายองค์กรชุมชนในการแลกเปลี่ยนปัญหาและการแก้ไขการทุจริตในพื้นที่

- **ตำบลศาลารีย์ไทย และตำบลท่าค้อ จังหวัดสระบุรี** จัดทำคู่มือเรื่องร้องเรียนในระดับหมู่บ้าน

- **ตำบลถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช** ตรวจสอบความถูกต้อง คุ่มค่า และความโปร่งใสในการดำเนินโครงการโคกหนองนาโมเดล และส่งต่อ ป.ป.ช. ในการลงพื้นที่ตรวจสอบ

- **ตำบลทุ่งพง จังหวัดอุทัยธานี และตำบลท่าพุทรา จังหวัดกำแพงเพชร** วิเคราะห์ปัญหาการทุจริตการรับค่าชดเชยของเกษตรกรตามมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ

2) **หน่วยงานมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนการดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายและพื้นที่** ประกอบด้วย

2.1) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

2.2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

2.3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

2.4) กระทรวงมหาดไทย (มท.) กรมพัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานจังหวัด และอำเภอ

2.5) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

2.6) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2.6) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

2.7) หอการค้าจังหวัด

ส่งผลให้ภาคประชาชนในพื้นที่เกิดความตื่นตัวและตระหนักในการมีส่วนร่วมสร้างสังคมสุจริต ต่อต้านทุจริต และเชื่อมั่นในบทบาทและความสามารถของภาคประชาชนที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนการป้องกันและต่อต้านทุจริตให้บรรลุผลตามเป้าหมายแผนการปฏิรูปประเทศต่อไป

4.5 การส่งเสริมตลาดองค์กรชุมชนออนไลน์ เกิดความร่วมมือกับภาครัฐกิจ-เอกชนและสถาบันการศึกษา ส่งเสริมช่องทางการตลาดสำหรับสินค้าชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

❖ **ภาคเหนือ** ร่วมกับ AIS และ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พัฒนาและจัดทำหลักสูตรอบรมเพาะวิสาหกิจชุมชนดิจิทัลเชียงใหม่ โดยจัดอบรมออนไลน์ในการส่งเสริมแนวทางการต่อยอดเรื่องการขายและตลาดชุมชนออนไลน์ และส่งเสริมการจัดทำช่องทางการซื้อขายออนไลน์ไว้รองรับสำหรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน

❖ **ภาคกลางและตะวันตก** ร่วมกับคณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “การสร้างนักการตลาดออนไลน์อย่างมืออาชีพ” ให้กับขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางและตะวันตก ส่งเสริมให้เกิดการจัดทำช่องทางการซื้อขายออนไลน์

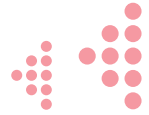
❖ **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ร่วมกับพาณิชย์จังหวัดขอนแก่น และไปรษณีย์เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ส่งเสริมช่องทางการตลาดออนไลน์ให้กับองค์กรชุมชน จัดอบรมส่งเสริมช่องทางการตลาดออนไลน์ สินค้าชุมชนสู่ตลาด “shopee และ thailandpostmart” โดยถ่ายทอดความรู้เทคนิคการขาย การกระจายสินค้า ให้กับชาวชุมชนบ้านมั่นคงและผู้มีรายได้น้อย

4.6 การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ 5 ภาค 16 มหาวิทยาลัย

ภาค	สถาบันการศึกษา	ประเด็นความร่วมมือ
เหนือ 3 หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง วิทยาลัยพยาบาล จังหวัดลำปาง	หนุนเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง โดยเกิดการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนครอบคลุมทุกมิติ และคัดเลือกตำบลบูรณาการ 6 ตำบล ออกแบบการทำงานร่วมกัน นำไปสู่การทำงานรูปแบบเบญจภาคี
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจฐานรากและบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัด รองรับภาวะเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด-19
ตะวันออก เฉิงเหนือ 1 หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	บูรณาการความร่วมมือหลายฝ่าย อาทิ นายอำเภอเสนางคนิคม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล แกนนำขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ และผู้นำชุมชน เพื่อพัฒนาพื้นที่และแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดอำนาจเจริญ

ภาค	สถาบันการศึกษา	ประเด็นความร่วมมือ
ใต้ 4 หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี	บูรณาการทำงานส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ตอนบน ในการบริการวิชาการ ชุมชน ท้องถิ่น เช่น หลักสูตร พัฒนาศักยภาพแกนชุมชนท้องถิ่น งานวิจัยชุมชนท้องถิ่น ตำบลชุมชนเข้มแข็ง การแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย ฯลฯ โดยใช้ มหาวิทยาลัยเป็นกลไกเชื่อมโยง หนุนเสริม สนับสนุน ในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน
	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จ.ปัตตานี	บูรณาการทำงานส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ชายแดน เสริมสร้างความเข้มแข็งสภาองค์กรชุมชนตำบล และสนับสนุนงานพัฒนาด้านต่าง ๆ อาทิ สนับสนุนการ แก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัย และส่งเสริมการจัด “ชากาต” การออมในวิถีมุสลิมให้กับชุมชน
	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	ออกแบบแนวทางบูรณาการความร่วมมือด้านวิชาการในการ เสริมสร้างความเข้มแข็งสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ ชายแดนใต้ และสนับสนุนงานพัฒนาด้านต่าง ๆ ของขบวนการองค์กรชุมชน
	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาปัตตานี	บูรณาการทำงานส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนในพื้นที่ใน 4 ประเด็นหลัก คือ (1) การขับเคลื่อนงานพื้นที่ร่วม 1 ตำบล 1 มหาลัย (2) การขับเคลื่อนหนุนเสริมชุมชนต่อเนื่องจากงาน วิจัย (3) การแก้ปัญหาคูณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย และ (4) การส่งเสริมธุรกิจชุมชน ว่าด้วยการเติมความรู้ คักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการในชุมชน เพื่อนำไปสู่การยกระดับและพัฒนา ให้เกิดรายได้เพิ่มในชุมชน

ภาค	สถาบันการศึกษา	ประเด็นความร่วมมือ
กลางและ ตะวันตก 6 หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	<p>หนุนเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น นำไปสู่การแลกเปลี่ยนแผนงานโครงการต่าง ๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์และเจ้าหน้าที่เข้าร่วม 8 คณะ ได้แก่ วิทยาการจัดการ วิศวกรรมศาสตร์ ครุศาสตร์ พยาบาล เกษตรศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์</p> <p>บูรณาการการทำงานในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ตำบลทองมงคล เพื่อยกระดับความต่อเนื่องในการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน</p>
	มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม	<p>พัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง และบูรณาการร่วมกับวิทยาลัยชุมชน จังหวัดชัยนาท ในพื้นที่ตำบลโพงาม โดยพัฒนาศักยภาพลูกจ้างโครงการเพื่อการหนุนเสริมการพัฒนาชุมชน</p>
	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	<p>บูรณาการทำงานร่วมในจังหวัดสิงห์บุรี พื้นที่ตำบลหัวป่า เพื่อยกระดับความต่อเนื่องในการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน ซึ่งมีแนวทางการทำงานร่วมและพัฒนาศักยภาพลูกจ้างโครงการฯ</p> <p>บูรณาการความร่วมมือในพื้นที่ตำบลเขาพระ โคกคราม ตะค้า บ้านแหลม วังน้ำเย็น โคกโคเคาะ ท่าพี่เลี้ยง และท่าระหัด มีเป้าหมายการทำงานในด้านสำรวจข้อมูลชุมชน พัฒนาเพิ่มทักษะใหม่คู่กับการทำงานในยุค New normal พัฒนาลิขิตภัณฑ์ชุมชน สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน</p>

ภาค	สถาบันการศึกษา	ประเด็นความร่วมมือ
	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	ร่วมกับขบวนองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในจังหวัดกาญจนบุรี สร้างความเข้าใจโครงการแนวทางการบูรณาการความร่วมมือหนุนเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ 62 ตำบล
		ขับเคลื่อนงานร่วมกับพื้นที่ 35 ตำบล จังหวัดกาญจนบุรี ในการจัดทำแผนพัฒนาธุรกิจ และวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจ
	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี	พัฒนากระบวนการ และยกระดับฐานข้อมูลชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้มีมาตรฐานทางวิชาการมากขึ้น
	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สมเด็จพระเจ้าพระยา	บูรณาการความร่วมมือในพื้นที่ตำบลกาหลง บางไทรัด นาโคก ซึ่งมีสภาองค์กรชุมชน และสวัสดิการตำบลเป็นแกนหลักในการทำงาน เกิดการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลและกำหนดแผนพัฒนาร่วมกัน พัฒนารรจภัณฑ์ และรวบรวมผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อจัดทำทำเนียบของดีในชุมชน และอบรมมัคคุเทศก์น้อย
กทม. ปริมณฑล และตะวันออก 2 หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี	ขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนตำบลแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ แผนระดับอำเภอ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด
	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	รวบรวมจัดทำข้อมูลผู้ประสานงานในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อออกแบบแนวทางการทำงานระหว่าง คปอ. และสถาบันการศึกษา

ประเด็นการพัฒนา

การพัฒนาศักยภาพคนในขบวนการองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน

5. การสนับสนุนการพัฒนา
คุณภาพแกนนำและ
ขบวนการองค์กรชุมชน

ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับองค์กรและชุมชนท้องถิ่น

เป็นการวางรากฐานการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถของคนทำงาน พร้อมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถของขบวนการองค์กรชุมชนซึ่งเป็นกลไกและแกนนำสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้

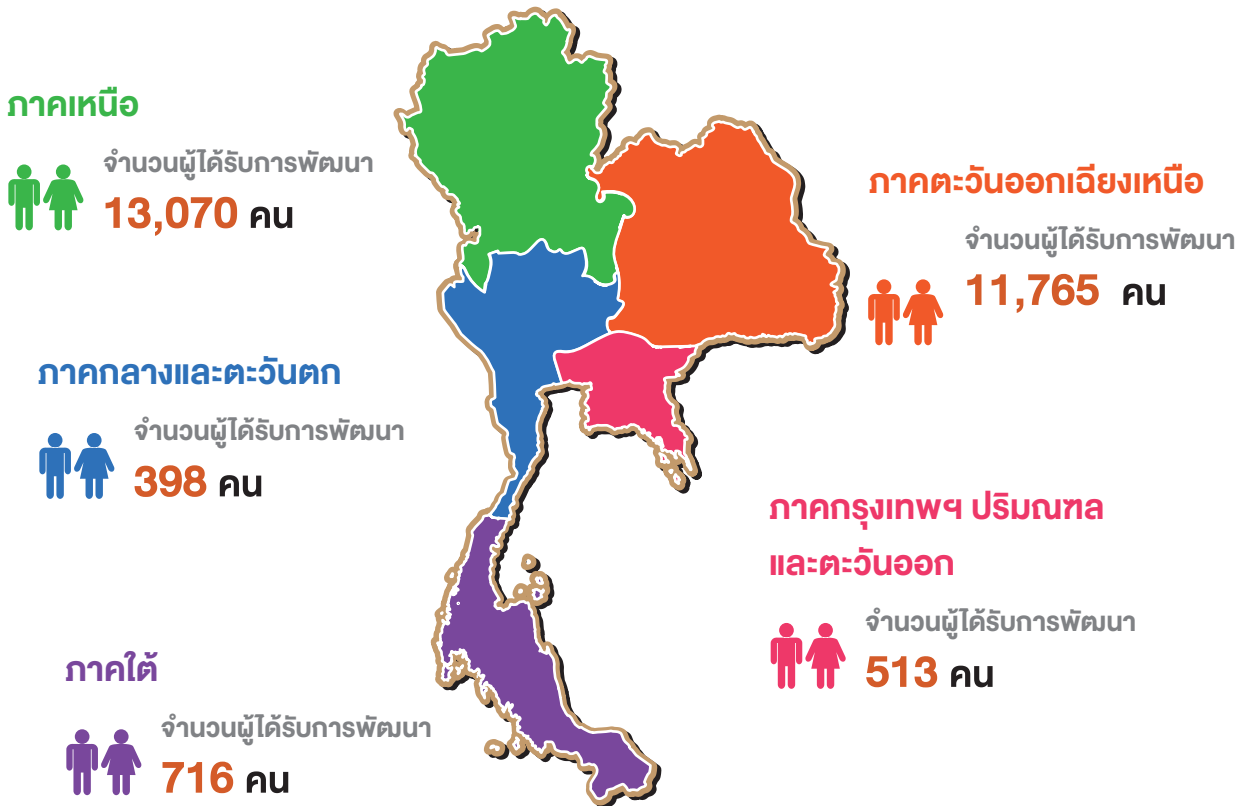
สถาบันฯ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในขบวนการองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถของคนทำงานในขบวนการองค์กรชุมชน และผู้นำชุมชนท้องถิ่นมุ่งหวังให้คนในขบวนการองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาล เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับองค์กรและชุมชนท้องถิ่น จึงกำหนด**แผนปฏิบัติการการพัฒนาคนของขบวนการองค์กรชุมชน 3 ปี (2563-2565)** เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนของขบวนการองค์กรชุมชน เป็นคนดีมีคุณธรรมมีความสามารถในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการตนเอง และสร้างชุมชน สังคมเข้มแข็ง”

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในขบวนการองค์กรชุมชน 25,000 คน โดยเกิดการพัฒนากลุ่มผู้นำและคนในขบวนการองค์กรชุมชน

ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาขบวนการองค์กรชุมชน จำนวน 26,462 คน คิดเป็นร้อยละ 105.85 ของเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้นำเกิดความเชื่อมั่นในแนวคิด “ชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง” มีคุณธรรม จิตสาธารณะ สามารถคิดเชิงยุทธศาสตร์/เชิงวิเคราะห์รู้เท่าทันเทคโนโลยี โดยมีความรู้และทักษะในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น แผนธุรกิจเพื่อชุมชน เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ชุมชนได้รับการสนับสนุนทรัพยากร/งบประมาณในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชนและมีทักษะความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เช่น การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting) เป็นนักสื่อสารชุมชน สามารถเขียนข่าวและตัดต่อคลิปวิดีโอด้วยโทรศัพท์มือถือเพื่อสื่อสารสถานการณ์และผลงานของชุมชนสู่สาธารณะ

โดยภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ชายแดนซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณภายใต้แผนงานบูรณาการการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค จึงมีจำนวนแกนนำได้รับการพัฒนาสูงกว่าภาคอื่น ๆ มีแกนนำได้รับการพัฒนาศักยภาพในแต่ละภาค ดังนี้

การพัฒนาแกนนำและคนในชุมชนองค์กรชุมชน ปี 2564 ภาพรวมทั้งสิ้น 26,462 คน

โดยแต่ละภาคมีเนื้อหาหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาแกนนำตามบริบทของพื้นที่ ดังนี้

<p>ภาคเหนือ</p> <p>เกิดการพัฒนาศักยภาพขบวนองค์กรชุมชน 13,070 คน โดยมีหลักสูตรกลางการพัฒนาศักยภาพผู้นำ 2 หลักสูตร</p>	<p>1) หลักสูตรระดับภาค</p> <ul style="list-style-type: none"> • Module 1 : เรียนรู้ เข้าใจ การจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) • Module 2 : บทบาทผู้นำ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ <p>2) หลักสูตรระดับพื้นที่ (ตำบล อำเภอ จังหวัด) : เน้นออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการและนำไปสู่การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาของพื้นที่เป็นสำคัญ สร้างพื้นที่รูปธรรมและการจัดการความรู้ ซึ่งจังหวัดจะมีการพัฒนาเนื้อหา หลักสูตร เครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และมีขีดความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และกำหนดประเด็นร่วมในการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนของชุมชนท้องถิ่นบูรณาการกับหน่วยงานราชการและภาคีที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เช่น การแก้ปัญหาฝุ่นควัน เศรษฐกิจฐานราก ความมั่นคงทางอาหาร การรองรับสังคมสูงวัย การแก้ปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย สวัสดิการถ้วนหน้า การจัดการน้ำ พลังงานชุมชน เกษตรอินทรีย์</p>
<p>ภาคใต้</p> <p>เกิดการพัฒนาศักยภาพแกนนำ 716 คน โดยมีหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพผู้นำ จำนวน 6 หลักสูตร</p>	<p>มีเนื้อหาและการดำเนินงาน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การพัฒนาศักยภาพผู้นำขบวนองค์กรชุมชนภาคใต้ ปี 2564 2) คุณลักษณะสำคัญของผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง 3) การจัดตั้ง/สร้างองค์กรชุมชนและเครือข่าย 4) ฝ่าทางตัน โควิด-19 โดยชุมชนท้องถิ่น 5) ความสำคัญและเทคนิคในการจัดทำแผนชุมชน และเชื่อมโยงกับภาคีพัฒนาอื่น ๆ 6) ความจำเป็นและเทคนิคการสื่อสารสาธารณะ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เกิดการพัฒนาศักยภาพแกนนำ
จำนวน 11,765 คน
โดยมีหลักสูตรการพัฒนา
ศักยภาพผู้นำฯ 8 หลักสูตร

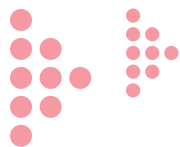
มีเนื้อหาและการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การพัฒนาศักยภาพคนและเครือข่ายองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปีงบประมาณ 2564 โดยใช้รูปแบบกระบวนการพัฒนาศักยภาพ : เทคนิค
กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม A-I-C
- 2) โครงการคืนถิ่นอีสาน โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ ร่วมกับ
สถาบันจัดการความรู้เกษตรกรรมยั่งยืนภาคอีสานร่วมสร้างพลังเครือข่าย
“อีสานคืนถิ่น อยู่ร่วม อยู่รอดในชุมชนท้องถิ่น”
- 3) การพัฒนาคุณภาพแกนนำและขบวนองค์กรชุมชน ร่วมกับคณะทำงาน
ติดตามประเมินแบบเสริมพลังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้มีกระบวนการทัศน์
กรอบแนวคิดการติดตามประเมินแบบเสริมพลังในการพัฒนาระดับบริหาร
จัดการองค์กรภาคประชาชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน
- 4) การพัฒนาศักยภาพแกนนำสภาองค์กรชุมชนเนื้อหลักสูตร การเขียนข่าว
รายงาน สกู๊ป และการตัดต่อคลิปวิดีโอด้วยโทรศัพท์มือถือ อบรม
“นักสื่อสารชุมชน” หลักสูตรการเขียนข่าว และตัดต่อคลิปวิดีโอด้วย
โทรศัพท์มือถือ
- 5) หลักสูตรการเรียนรู้ตลาดวิถีใหม่ ฝ่าวิกฤตโควิด-19 **“การตลาดออนไลน์”**
ด้วยการใช้เว็บแอปพลิเคชัน www.ตลาดนัดองค์กรชุมชน.com
- 6) หลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจชุมชน (Community Business Model
Canvas : CBMC) ที่มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนงานการจัดทำแผนธุรกิจ
ชุมชนในปี 2564
- 7) หลักสูตรสัมมนาเชิงปฏิบัติการตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง
และตำบลแผนธุรกิจชุมชนอีสาน ปี 2564
- 8) การพัฒนาศักยภาพแกนนำเครือข่ายสวัสดิการชุมชนในพื้นที่จังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคกลางและตะวันตก
เกิดการพัฒนาศักยภาพแกนนำ
จำนวน 398 คน
โดยมีหลักสูตรการพัฒนา
ศักยภาพผู้นำ 7 หลักสูตร

มีเนื้อหาและการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การพัฒนาศักยภาพนักสื่อสารชุมชน “การผลิตและตัดต่อวิดีโอ”
ให้สามารถออกแบบเนื้อหา วางโครงสร้างเรื่อง จัดทำสคริป ถ่ายทำ และ
ตัดต่อคลิปวิดีโอเพื่อสื่อสารเรื่องราวการทำงานของขบวนองค์กรชุมชน
- 2) การพัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยงในการจัดทำแผนธุรกิจ CBMC
เพื่อวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ของชุมชน แนวทางในการเพิ่มรายได้และพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ให้เกิดการสร้างรายได้เพิ่มขึ้น
- 3) การพัฒนาศักยภาพการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน เชื่อมโยงกับหน่วยงาน
ในท้องถิ่นในพื้นที่ จ.สระบุรี ลิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี
- 4) การพัฒนาศักยภาพการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานแผนธุรกิจชุมชน
- 5) การพัฒนาศักยภาพการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จ.พระนครศรีอยุธยา
เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาของท้องถิ่น และได้รับการสนับสนุน/บรรจุใน
แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง
จ.พระนครศรีอยุธยา
- 6) การพัฒนาศักยภาพสภาองค์กรชุมชน “โครงการขับเคลื่อนรณรงค์ต่อต้านการ
ทุจริตตามมาตรา 63 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ของ
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต 7 ในปีงบประมาณ
พ.ศ. 2564”
- 7) หลักสูตรเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมในการป้องกันเฝ้าระวังการ
ทุจริต ภายใต้โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคประชาสังคม
ในการต่อต้านการทุจริตของสำนักป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน
ภาครัฐ เขต 1 และเขต 7 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล

และตะวันออก

เกิดการพัฒนาศักยภาพแกนนำ

จำนวน 513 คน

โดยมีหลักสูตรการพัฒนา
ศักยภาพผู้นำ 7 หลักสูตร

มีเนื้อหาและการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การจัดทำแผนธุรกิจชุมชน ผ่านเครื่องมือ CBMC
- 2) การสื่อสารงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 3) การพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน
- 4) การส่งเสริมตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง
- 5) การพัฒนาศักยภาพกองเลขาสวัสดิการชุมชน ขบวนการสวัสดิการชุมชน
- 6) การป้องกันและต่อต้านการทุจริตระดับตำบล จังหวัด
- 7) การผลิตสื่อวิดีโอเพื่อการพัฒนา ด้วยสมาร์ทโฟน ผ่านโปรแกรม Open Camera และ Kine Master

ตัวอย่างการพัฒนาแกนนำและคนในชุมชนองค์กรชุมชน

การผลิตสื่อวิดีโอเพื่อการพัฒนา ด้วยสมาร์ทโฟน จังหวัดระยอง วันที่ 11 มิถุนายน 2564 ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดระยองร่วมกับเจ้าหน้าที่กลุ่มจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล จัดอบรมเชิงปฏิบัติการนักสื่อสารชุมชน การผลิตสื่อวิดีโอเพื่อการพัฒนา ด้วยสมาร์ทโฟน ณ ห้องประชุมศูนย์การท่องเที่ยวเทศบาลตำบลสุนทรภู่ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญในการบอกเล่าแนวคิดความสำคัญการผลิตสื่อเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การแนะนำเครื่องมือและแนวทางการผลิตสื่อวิดีโอเพื่อการพัฒนา ด้วยสมาร์ทโฟน ผ่านโปรแกรม Open Camera และ Kine Master แนวทางการทำคลิปสื่อสารงานพัฒนาผ่านกิจกรรมโครงการบ้านพอเพียง และฝึกปฏิบัติผลิตสื่อวิดีโอเพื่อการพัฒนาโครงการบ้านพอเพียง โดยมีผู้เข้าร่วมพัฒนาศักยภาพจำนวน 17 คน เป็นพื้นที่นำร่องในการจัดทำคลิปสื่อสารงานพัฒนาโครงการบ้านพอเพียงชุมชนจำนวน 6 คลิป ประกอบด้วย คลิปสื่อสารบ้านพอเพียงระดับจังหวัด ระดับตำบลบ้านนา เทศบาลตำบลสุนทรภู่ ตำบลน้ำเป็นเทศบาลเมืองแกลง ตำบลเชิงเนิน

เปิดรับสมัครอบรม
“นักสื่อสารชุมชน”
(Community Communicator)

พอช. เชิญชวนสมัครเข้ารับการฝึกอบรมการเขียนข่าว สกิปและตัดต่อคลิปวิดีโอ
ด้วยโทรศัพท์มือถือ ระดับต้น เพื่อเป็น “นักสื่อสารชุมชน”
(Community Communicator) สำหรับออนไลน์

เปิดรับสมัคร 7 - 13 พ.ค. นี้

โดยสมัครผ่านระบบออนไลน์ Google Form ที่บนภาพพร้อมนี้

วัตถุประสงค์

- มีความรู้ในเชิงเขียนข่าวและถ่ายภาพ
- ตัดต่อคลิปวิดีโอด้วยโทรศัพท์มือถือ
- ทัศนคติและแรงจูงใจในการทำงาน
- ทัศนคติและแรงจูงใจในการทำงาน
- ทัศนคติและแรงจูงใจในการทำงาน
- ทัศนคติและแรงจูงใจในการทำงาน

คุณสมบัติผู้เข้าร่วมอบรม

- ผู้ใจอาสาสมัครชุมชน ท้องถิ่น
- ผู้สนใจในสื่อสังคมออนไลน์
- ผู้สนใจในสื่อสังคมออนไลน์
- ผู้สนใจในสื่อสังคมออนไลน์
- ผู้สนใจในสื่อสังคมออนไลน์

สมัครฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย !!!

Google Form สมัครอบรม !!!

ประเด็นการพัฒนา

การพัฒนาศักยภาพคนในบวบนองค์กรชุมชนและองค์กรชุมชน

6. การพัฒนาคุณภาพ
สภาองค์กรชุมชน

เป็นการพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจและเชื่อมั่นเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของสภาองค์กรชุมชนให้เป็นกลไกกลางและเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของชุมชนและประเด็นสาธารณะ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาคีร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในการจัดการตนเอง

การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 มีเจตนารมณ์สำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนซึ่งเป็นสังคมรากฐานมีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยในปี 2564 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 การจัดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล
สะสมตั้งแต่ปี 2551-2564 จำนวน 7,795 แห่ง
คิดเป็นร้อยละ 99.62 ของจำนวน อปท. ทั่วประเทศ (7,825 แห่ง) มีสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิรวม 254,944 คน หรือจำนวนสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลโดยเฉลี่ยแห่งละประมาณ 33 คน และมีกลุ่มหรือองค์กรชุมชนเครือข่ายองค์กรชุมชนที่จัดแจ้งจำนวนรวมทั้งสิ้น 156,280 องค์กร ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด รวมกรุงเทพมหานครใน 5 ภาค ดังนี้

ตาราง แสดงจำนวนการจัดตั้งสภามงคลกรชุมชนตำบล แยกตามรายภาค (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กันยายน 2564)

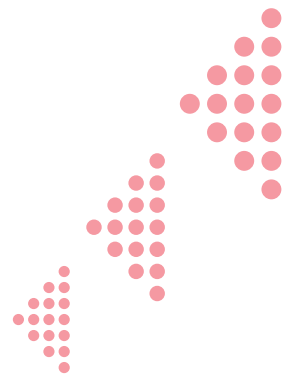
ภาค	จำนวนพื้นที่ อปท.	จำนวนจัดตั้งสภาม (พ.ศ. 2551-2564)	จำนวนกลุ่มองค์กรชุมชน ที่จัดแจ้ง (องค์กร)	จำนวนสมาชิก (ราย)
เหนือ	1,676	1,671	40,957	53,446
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,947	2,908	59,330	100,636
ใต้	1,176	1,176	17,802	33,425
กลางและตะวันตก	1,128	1,159	17,836	38,232
กรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก	898	881	20,355	29,205
รวม	7,825	7,795	156,280	254,944

6.2 การประเมินระดับคุณภาพสภามงคลกรชุมชนตำบล

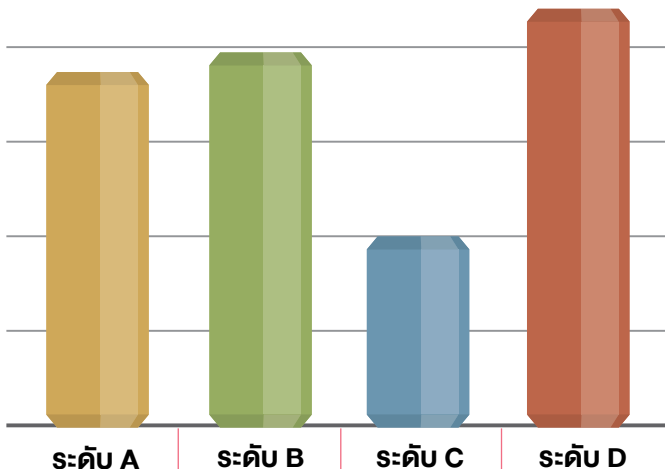
ผ่านเครื่องมือในรูปแบบ google form เป็นการวัดผลการดำเนินงานตามภารกิจฯ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชุม ด้านผลการดำเนินงาน และด้านการรายงานผลและการสื่อสารสาธารณะ คะแนนรวม 100 คะแนน เพื่อนำสู่การวิเคราะห์จัดกลุ่มคุณภาพสภามงคลกรชุมชน และวางแนวทางในการพัฒนาสภามงคลกรชุมชนตามความเหมาะสม

จากการประเมินระดับคุณภาพสภามงคลกรชุมชนตำบล

7,061 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 90.58 ของสภามงคลกรชุมชนทั่วประเทศ (7,795 ตำบล) มีคุณภาพระดับ A และ B รวม 3,767 ตำบล หรือร้อยละ 53.35 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 1,046 ตำบล หรือร้อยละ 38.44 โดยมีระดับคุณภาพสภามงคลกรชุมชน ดังนี้

ระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชน

การประเมินสถานะการสอบทานคุณภาพสภาองค์กรชุมชนตำบล แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับ A มีค่าคะแนนระหว่าง 80-100 คะแนน ระดับ B มีค่าคะแนนระหว่าง 61-79 คะแนน ระดับ C มีค่าคะแนนระหว่าง 50-60 คะแนน ระดับ D มีค่าคะแนนระหว่าง 0-49 คะแนน

จำนวนสภา (ตำบล)

ระดับ	จำนวนสภา (ตำบล)
ระดับ A	1,816
ระดับ B	1,951
ระดับ C	1,006
ระดับ D	2,288

หน่วยวัด : ตำบล

ภาค	เป้าหมาย	ดำเนินการ	ระดับคุณภาพสภาองค์กรชุมชน (ตำบล/แห่ง)			
			A	B	C	D
เหนือ	1,671	1,607 (98.17%)	434 (27.01%)	464 (28.87%)	301 (18.73%)	408 (25.39%)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,908	2,473 (85.04%)	587 (23.74%)	740 (29.92%)	279 (11.28%)	867 (35.06%)
ใต้	1,176	1,157 (98.38%)	322 (27.83%)	294 (25.41%)	169 (14.61%)	372 (32.15%)
กลางและตะวันตก	1,159	1,073 (92.58%)	252 (23.49%)	251 (23.39%)	166 (15.47%)	404 (37.65%)
กรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก	881	751 (85.24%)	221 (29.43%)	202 (26.90%)	91 (12.12%)	237 (31.55%)
รวมทั้งสิ้น	7,795	7,061 (90.58%)	1,816 (25.72%)	1,951 (27.63%)	1,006 (14.25%)	2,288 (32.40%)

6.3 การพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน ในการดำเนินการกิจกรรมตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ให้มีบทบาทในการแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบล จากการสนับสนุนการพัฒนาและยกระดับบทบาทของสภาองค์กรชุมชน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพหรือฟื้นฟูสภาองค์กรชุมชนในระดับ C ให้สามารถเป็นกลไกการสนับสนุนและขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 เกิดการพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน จำนวน 1,852 ตำบล ดังนี้

ภาค	จำนวนจังหวัด	จำนวนเป้าหมาย (ตำบล)	ผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพสภาฯ (ตำบล)
เหนือ	17	344	489
ตะวันออกเฉียงเหนือ	20	548	665
ใต้	14	268	304
กลางและตะวันตก	13	257	258
กรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออกเฉียง	13	102	136
รวม	77	1,519	1,852

จากการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลทั่วประเทศ พบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ รวม 12 ด้าน เช่น บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวม 3,016 ตำบล คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2,872 ตำบล เสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) นำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3,215 ตำบล ส่งเสริมให้องค์กรชุมชนสมาชิกสภาองค์กรชุมชนและประชาชนทั่วไปมีความเข้มแข็ง 2,913 ตำบล เป็นต้น

นอกจากนี้ สภาองค์กรชุมชนมีการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สภาเกษตรกรแห่งชาติ กองดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยใช้พื้นที่สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นพื้นที่ต้นแบบในการควบคุมก่อนปลดล็อกพืชกระท่อม สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และสำนักงานการประสานสนับสุนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาวะรองรับสังคมสูงวัย เป็นต้น

การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนตำบลบางโจลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จากการระดมของโรงงาน บริษัท หมิงดี เคมีคอล จำกัด ซอยกิ่งแก้ว 21 สารเคมีรั่วไหลมีควันไฟและเพลิงไหม้ เป็นวงกว้าง บ้านเรือนเกิดความเสียหายหลายครัวเรือนสภาองค์กรชุมชนตำบลบางโจลง จึงหยิบยกมาเป็นปัญหาเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย อำเภอบางพลี ในการตั้งศูนย์อพยพชั่วคราว มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ บริจาคเสื้อผ้าสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ และร่วมกับหน่วยงานวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต

รูปธรรมสภาองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนงานภายใต้สถานการณ์โควิด-19

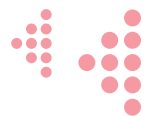
» **สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกลาง จังหวัดนครพนม** อบรมต่อยอดโครงการสืบสานภูมิปัญญาจากไม้ไผ่ต้านภัยโควิด-19 ที่ศูนย์เศรษฐกิจชุมชนบ้านดงยอ ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.นครพนม โดยชุมชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพ จำนวนเงิน 45,000 บาท เพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ในช่วงโควิด-19 ที่ประชาชนในพื้นที่ว่างงาน ขาดรายได้

» สภาองค์กรชุมชนจังหวัดนครพนม ร่วมกับสภาองค์กรชุมชนตำบลท่าจำปา องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าจำปา โรงเรียนบ้านห้วยพระ ผู้นำหมู่บ้าน และจิตอาสา ร่วมกันสร้างบ้านหลังใหม่ให้ผู้ด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงหรือสร้างบ้านหลังใหม่ โดยได้รับบริจาคเงินสิ่งของวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างจากผู้ใหญ่ใจบุญ ห้างร้านต่าง ๆ ผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ และพระสงฆ์

» สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับ รพ.สต. และ อสม. พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อในพื้นที่เพื่อป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโรคในพื้นที่ที่มีแนวโน้มการติดเชื้อมากขึ้น

» สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองพลู จังหวัดชลบุรี ร่วมกับเกษตรอำเภอลำและศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี นำมะนาวและต้นมะนาวชะอม มะม่วงเขียวเสวยร่วมกันจัดทำตู้ปันสุข พร้อมทั้งร่วมกับ รพ.สต. และ อสม. แจกหน้ากากอนามัย และเจลล้างมือ เพื่อปันสุขให้พี่น้องชาวบ้านในชุมชนในช่วงสถานการณ์โควิด-19

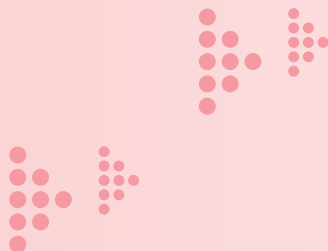

» **เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัดสุโขทัย** รวมพลคนจิตสาธารณะร่วมกันบรรจุถุงยังชีพช่วยเหลือพี่น้องที่ประสบภัยน้ำท่วม จำนวน 1,000 ชุด ณ ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนลูกพ่อขุนรามจังหวัดสุโขทัย และมอบถุงยังชีพในพื้นที่ อำเภอศรีสำโรง อำเภอบางแก้ว และ อำเภอเมืองสุโขทัย จำนวน 777 ชุดให้กับผู้ประสบภัย

6.4 การสนับสนุนบทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบลในการประชุมระดับชาติ

การประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบลประจำปี 2564 เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564 ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Zoom meeting และ Facebook live มีผู้แทนสภาองค์กรชุมชนหน่วยงานภาคีเครือข่าย และภาคประชาสังคม เข้าร่วม 582 คน โดยมีศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าปาฐกถาพิเศษให้แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับปัจจัยในการสร้างความสำเร็จของข้อเสนอทางนโยบายเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะภาคประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพัฒนาข้อเสนอโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในที่ประชุมมีมติรับรองข้อเสนอเชิงนโยบายปี 2564 ตามมาตรา 32 (2) และ (3) รวมจำนวน 9 ประเด็น ได้แก่

- 1 การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19
- 2 การบริหารจัดการเงินกู้
- 3 การแก้ไขปัญหาที่ดิน ที่ทำกิน และที่อยู่อาศัย
- 4 การสร้างความเป็นธรรม ความเท่าเทียมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์
- 5 การทบทวนเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการสร้างระบบเศรษฐกิจเกี่ยวเนื่องโดยใช้การจัดการทางธุรกิจ เป็นแกนกลางระดับตำบล
- 6 กฎหมายลิดรอนสิทธิของประชาชน กรณีการขับเคลื่อนรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และกรณีร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้และกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ. ....
- 7 ความมั่นคงทางอาหาร
- 8 ข้อเสนอกรณีปัญหาเชิงพื้นที่ ได้แก่ กรณีโครงการผันน้ำยม ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก กรณีโครงการนิคมอุตสาหกรรมอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา กรณีโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินเขาโต๊ะกรัง จังหวัดสตูล และกรณีโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวลนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 9 ข้อเสนอต่อการจัดตั้งกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและการติดตามนโยบายสาธารณะ รูปแบบและองค์ประกอบของกลไก มีข้อเสนอให้จัดตั้งคณะกรรมการติดตามและขับเคลื่อนข้อเสนอ ตามมติที่ประชุมระดับชาติสภาองค์กรชุมชนตำบล ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ

การแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 สภาองค์กรชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ตามมติที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ประจำปี 2561 เห็นชอบให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับบางข้อกฎหมายยังเป็นอุปสรรคหลายด้าน โดยมีการขับเคลื่อนการแก้ไข พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการฯ และปัจจุบันสามารถรวบรวมรายชื่อรวม 14,481 รายชื่อ อยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารต่าง ๆ เพื่อประสานและดำเนินการในขั้นต่อไป

7.

การพัฒนาและจัด สวัสดิการชุมชน

เป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคน
ในชุมชน ให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บนพื้นฐาน
“ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” ซึ่งมีแนวทางการดำเนิน
งานที่สำคัญ คือ การใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่แต่ละชุมชน
เป็นฐานในการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย

บนฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและสร้างพลังในการพึ่งตนเอง สร้างความร่วมมือกับภาครัฐ องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนให้เกิดการจัดสวัสดิการอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์สวัสดิการชุมชน พ.ศ. 2561-2565

วิสัยทัศน์ : “สวัสดิการชุมชนสร้างโอกาสและความเสมอภาค เพื่อสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. พัฒนาศักยภาพและความสามารถของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลให้เป็นกลไกกลางการจัดสวัสดิการ
ชุมชนในพื้นที่
2. พัฒนาสวัสดิการชุมชนให้เป็นระบบสวัสดิการสังคมของประเทศ

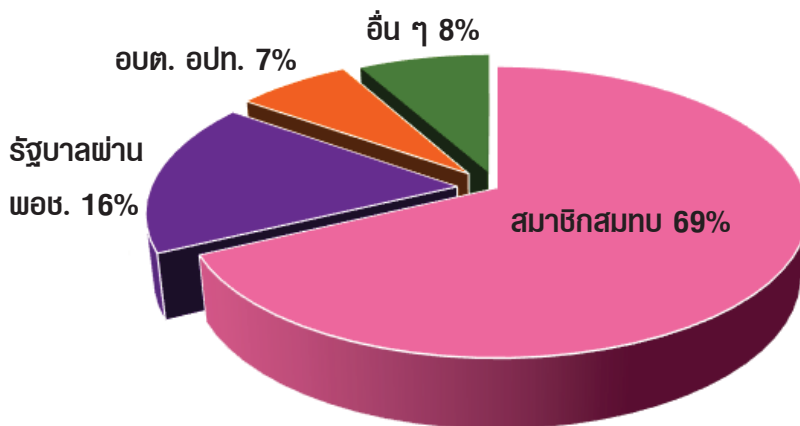
ผลการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนปี 2564 ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสวัสดิการชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้างบทบาทและความสามารถกองทุนสวัสดิการชุมชน

1.1 ภาพรวมกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ปีงบประมาณ 2564 (ณ 19 กันยายน 2564)

เกิดการส่งเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนนับตั้งแต่ปี 2548 จนถึงเดือนกันยายน 2564
มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง 6,069 กองทุน จำนวนสมาชิกกองทุน 6,586,730 ราย
และมีเงินกองทุนรวม 20,046.79 ล้านบาท

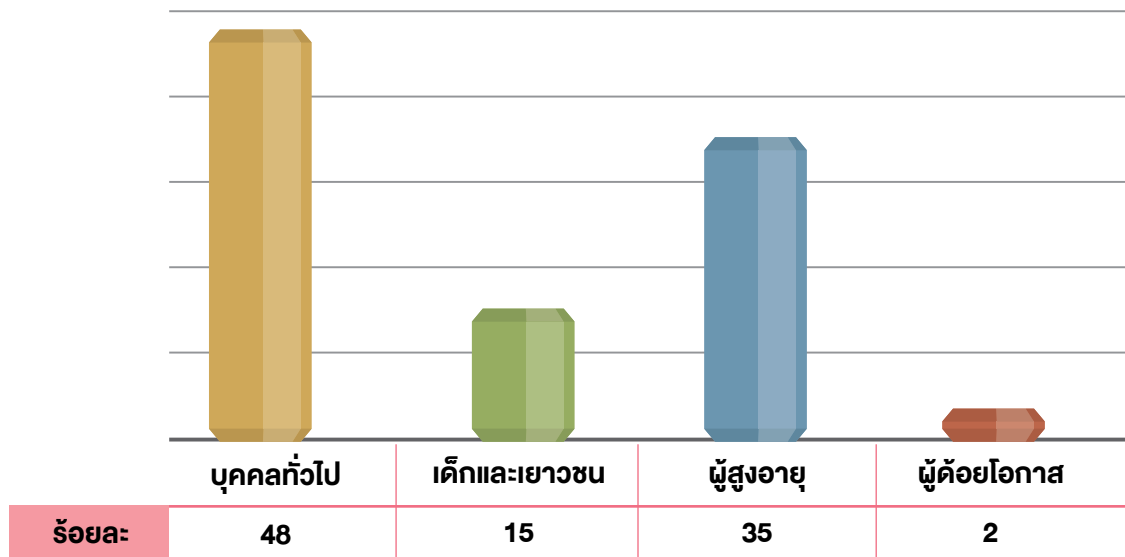
ภาค	จำนวน กองทุน	จำนวนหมู่บ้าน		ปี 2564 (สะสม)		จำนวน กรรมการ (คน)
		ทั้งหมด	เข้าร่วม	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวนเงินกองทุน ของชุมชน (บาท)	
กรุงเทพฯ ปริมณฑลและ ตะวันออก	745	47,633	19,712	776,204	2,481,992,995.45	67,453
กลางและตะวันตก	740	6,762	6,084	563,562	1,691,257,432.81	85,540
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,216	47,297	21,248	2,337,501	7,974,500,522.49	154,370
ใต้	1,120	8,333	8,282	1,402,566	3,702,516,145.14	125,200
เหนือ	1,248	12,271	11,765	1,507,140	4,196,528,707.00	104,143
รวม	6,069	122,296	67,091	6,586,973	20,046,795,802.89	536,706

เงินกองทุนสวัสดิการชุมชน จำแนกตามแหล่งงบประมาณ

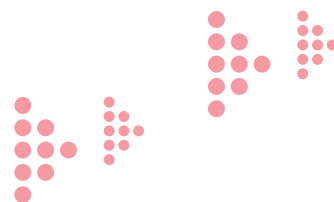
สมาชิกสมทบ 13,783.03 au. 69%
 รัฐบาลผ่าน พอช. 3,180.13 au. 16%
 อื่น ๆ 1,711.12 au. 8%
 อบต. อปท. 1,370.03 au. 7%

ระดับคุณภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชน

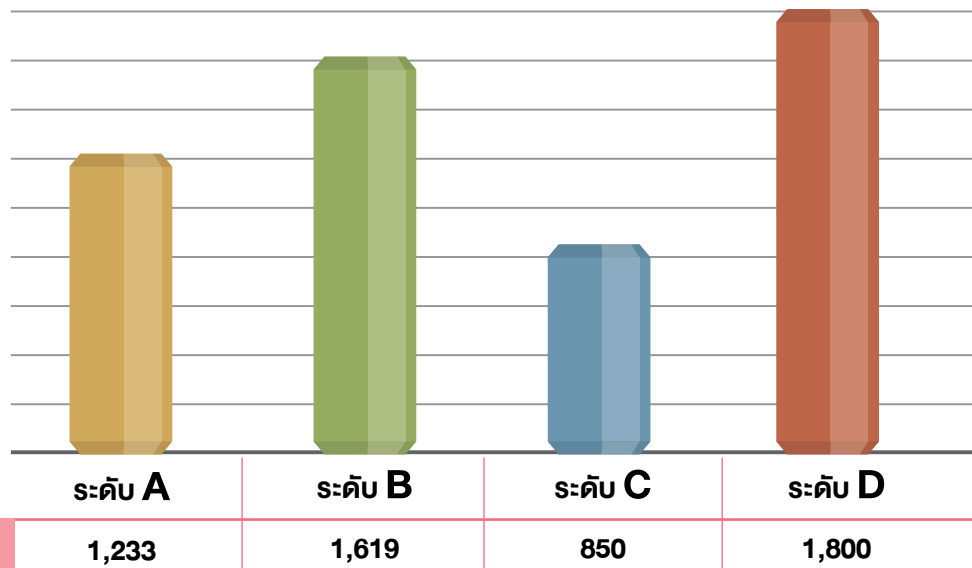

1.2 การประเมินคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ปี 2564 นับจากปี 2561 มีการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยผลจากการประเมินนำไปสู่การพัฒนายกระดับคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ในปี 2564 มีการทบทวนแบบฟอร์มการประเมินให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งมีการประเมินคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลใน 2 รูปแบบ คือ (1) ลงพื้นที่รายกองทุน และ (2) จัดเวทีรายโซน/อำเภอ พร้อมบันทึกผลการประเมินผ่านแบบสอบถาม Online Google Forms

เกิดการประเมินคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ปี 2564 จำนวน 5,502 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 66.73 ของกองทุนทั้งหมด 6,069 กองทุน (ข้อมูล ณ 27 กันยายน 2564) พบว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนมีคุณภาพระดับดีมาก (A) จำนวน 1,233 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 20.32 ระดับดี (B) จำนวน 1,619 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 26.18 ระดับปานกลาง (C) จำนวน 850 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 14.01 และระดับน้อย (D) จำนวน 1,800 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 29.66

ระดับคุณภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชน

ภาค	จำนวนกองทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	รวมกองทุนประเมินคุณภาพ	ดีมาก (A) (ร้อยละ)	ดี (B) (ร้อยละ)	ปานกลาง (C) (ร้อยละ)	น้อย (D) (ร้อยละ)
ภาคเหนือ	1,248	1,248 100%	310 24.84%	371 29.73%	170 13.62%	397 31.81%
ภาคใต้	1,120	1,079 96.34%	213 19.74%	311 28.82%	199 18.44%	356 33.00%
ภาค กทม. ปริมณฑล และตะวันออก	745	578 77.58%	147 25.43%	147 25.43%	71 12.29%	213 36.85%
ภาคกลางและตะวันตก	740	642 86.76%	110 17.13%	190 29.60%	111 17.29%	231 35.98%
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,216	1,955 88.22%	453 23.17%	600 30.69%	299 15.29%	603 30.85%
ภาพรวม	6,069	5,502 90.66%	1,233 22.41%	1,619 29.43%	850 15.45%	1,800 32.71%

เกิดการพัฒนาคูณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน 4,314 กองทุน ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีระเบียบ/ข้อบังคับของกองทุน ทะเบียน/ข้อมูลสมาชิกเป็นปัจจุบัน มีรายงานผลการดำเนินงาน และรายงานสถานะการเงินและบัญชีของกองทุน รวมถึงแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน และสามารถจัดสวัสดิการชุมชนที่มากกว่าสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิกและคนในชุมชนทุกช่วงวัยตั้งแต่เกิดจนตาย ทำให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเข้าถึงระบบสวัสดิการของชุมชน

จากการพัฒนาและสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนในปี 2564 เป้าหมาย 860 กองทุน 650,000 คน มีกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการสมทบงบประมาณรวม 1,062 กองทุน ครอบคลุมสมาชิก 802,946 คน งบประมาณสมทบ 277.44 ล้านบาท ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสามารถจัดสวัสดิการพื้นฐานแก่สมาชิกครอบคลุมทุกช่วงชีวิต คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ผู้ด้อยโอกาส/ผู้พิการ โดยมีการ

จัดสวัสดิการชุมชนมากกว่า 15 ประเภท อาทิ สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิดอุปการณการศึกษาของนักเรียนจ่ายกรณีเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิตจัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ ภัยพิบัติ ซ่อมแซมบ้าน/ที่ดินทำกิน ตลอดจนช่วยเหลือป้องกันในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั้งการผลิตและแจกจ่ายหน้ากากผ้า เจลฆ่าเชื้อ ข้าวสารอาหารแห้ง

ณ เดือนกันยายน 2564 มีผู้ได้รับสวัสดิการตรงสะสมรวม 2,418,356 ราย เงินจ่ายสวัสดิการรวม 2,534.91 ล้านบาท เช่น **กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสามง่าม จ.พิจิตร** จัดกิจกรรมโครงการกองทุนร่วมใจต้านภัยโควิด โดยมอบทุนการศึกษา เครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประสบปัญหาทางสังคม มอบบำนาญชรารายปี มอบอาหารยังชีพให้สมาชิกทุกคน และมอบรางวัลเงินสด 100 บาท หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล 1 ใบให้กับสมาชิกที่ฉีดวัคซีนป้องกันโควิดครบ 2 เข็ม

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มอบทุนการศึกษาและทุนช่วยเหลือโดยนางกำจอย พันธุ์งาม คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวแทนร่วมกับ นางวันเพ็ญ จันทร์ทิพย์ ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองทุ่งสง และกองทุนสวัสดิการทางสังคมเทศบาลเมืองทุ่งสง และทีมบริหารเทศบาลเมืองทุ่งสง มอบทุนการศึกษาและทุนช่วยเหลือผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ด้อยโอกาส รวม 27 ทุน จำนวน 32,000 บาท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายสวัสดิการชุมชนในการขับเคลื่อนงาน บทบาทกองทุนสวัสดิการชุมชน ขับเคลื่อนงานในสถานการณ์ COVID -19

» กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลประแสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดโครงการ “น้ำพริก” สร้างรายได้ลดรายจ่ายในภาวะวิกฤตโควิด-19 ฝึกอบรมการทำน้ำพริกสูตรต่างๆ ให้กับสมาชิก เพื่อส่งเสริมรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนแก้ปัญหาการว่างงาน และหนี้สินในครัวเรือน มุ่งหวังให้สมาชิกเกิดอาชีพ มีการรวมกลุ่มและมีรายได้เสริมเกื้อกูลครอบครัว

» กองทุนสวัสดิการชุมชนเขตบางบอน ร่วมกับ อปพร. เขตบางบอน และอาสาสมัคร นำเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ตรวจวัดไข้ เครื่องวัดออกซิเจนในเลือด มอบให้กับเมืองบางบอน เพื่อดูแลชุมชนและสำหรับผู้ป่วยโควิด-19 ในพื้นที่ พร้อมทั้งร่วมกับกลุ่มอาชีพในชุมชนแจกถุงยังชีพให้ผู้ป่วยติดเตียงและกลุ่มประบางช่วงโควิด-19

» กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาฝาย ร่วมกับสภาองค์กรชุมชนและขบวนองค์กรชุมชน มอบถุงยังชีพให้กับผู้ถูกกักตัว หลังออกจาก รพ. ชัยภูมิ และกลุ่มเสี่ยงสูง และมอบถุงยังชีพช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ในพื้นที่ตำบลหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวระเหว

» กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเกาะสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับอำเภอเมืองกาญจนบุรี และ อบต. เกาะสำโรง เปิดครัวกลาง ประุงอาหารพร้อมทานเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านตำบลเกาะสำโรง ที่ได้รับความเดือดร้อนวันละ 300 กล่อง และมอบข้าวสาร 2,400 กิโลกรัม ให้กับ 480 ครอบครัวเพื่อให้สู้ภัยโควิด-19

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสามง่าม จังหวัดพิจิตร จัดกิจกรรมโครงการกองทุนร่วมใจต้านภัยโควิด-19 โดยมอบทุนการศึกษา เครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประสบปัญหาทางสังคม มอบบ้านอายุชรารายปี มอบอาหารยังชีพให้สมาชิกทุกคนและมอบรางวัลเงินสด 100 บาท หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล 1 ใบให้กับสมาชิกที่ฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ครบ 2 เข็ม

เครือข่ายสวัสดิการอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ระดมเงินและสิ่งของช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 โดยเครือข่ายสวัสดิการอำเภอโพธิ์ชัย และภาคี รวบรวมสิ่งของมอบผ่าน นายกรกฎ บุญญาเมือง นายอำเภอโพธิ์ชัย เพื่อส่งต่อเป็นสะพานบุญให้ผู้กักตัวในโรงพยาบาลอำเภอและศูนย์พักคอยทุกตำบล ประกอบด้วย น้ำดื่ม 137 โหล มาмаคัพ 156 ถ้วย และมอบให้ รพ. สต. 10 แห่ง จำนวน 50 โหล รวมมูลค่า 25,000 บาท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาระบบข้อมูลองค์ความรู้และเครือข่ายการเรียนรู้สวัสดิการชุมชน

เกิดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสมาชิก มีการวิเคราะห์ และวางแผนการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนพร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินงาน โดยนำระบบเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมในลักษณะ “หุ้นส่วนการพัฒนา” ซึ่งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทั่วประเทศร่วมสมทบงบประมาณด้วยความสมัครใจ เพื่อพัฒนาโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 ผู้แทนเครือข่ายสวัสดิการชุมชน 5 ภาค ร่วมกับ บริษัท แพลชเวิร์ค ทีม คอนซัลติ้ง จำกัด ร่วมลงนามสัญญาจ้างพัฒนาโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 210 วัน พื้นที่เป้าหมาย 500 ตำบล เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยผู้ปฏิบัติงานสวัสดิการชุมชน พัฒนาระบบบริหารข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนให้มีมาตรฐาน ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นฐานรองรับข้อมูลจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทั่วประเทศต่อไป

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : การพัฒนานโยบายสวัสดิการชุมชนให้เป็นระบบสวัสดิการสังคมของประเทศ

การขับเคลื่อน ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมระบบสวัสดิการของชุมชน พ.ศ. ....

จากการที่เครือข่ายสวัสดิการชุมชนได้ร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยภาคประชาชน ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมระบบสวัสดิการของชุมชน พ.ศ. .... โดยใช้ชื่อว่า “คณะผู้ริเริ่มเสนอกฎหมาย” โดยมีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน 14,106 รายชื่อ สนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายมีการนำรายชื่อผู้สนับสนุน ร่างพระราชบัญญัติฯ เสนอต่อประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2564

ปี พ.ศ. 2564 ร่าง พระราชบัญญัติส่งเสริมระบบสวัสดิการของชุมชน พ.ศ. .... กรมการปกครองดำเนินการตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่สนับสนุน ร่าง พระราชบัญญัติฯ พบว่า ยังเกิน 10,000 รายชื่อ ทั้งนี้ ได้นำส่งข้อมูลไปยังรัฐสภาและได้รับการวินิจฉัยว่าเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการเงิน พร้อมนำส่งไปยังสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ปัจจุบันสำนักนายกรัฐมนตรีอยู่ระหว่างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อเสนอต่อนายกรัฐมนตรีรับรองตามกระบวนการต่อไป

ประเด็นการพัฒนา

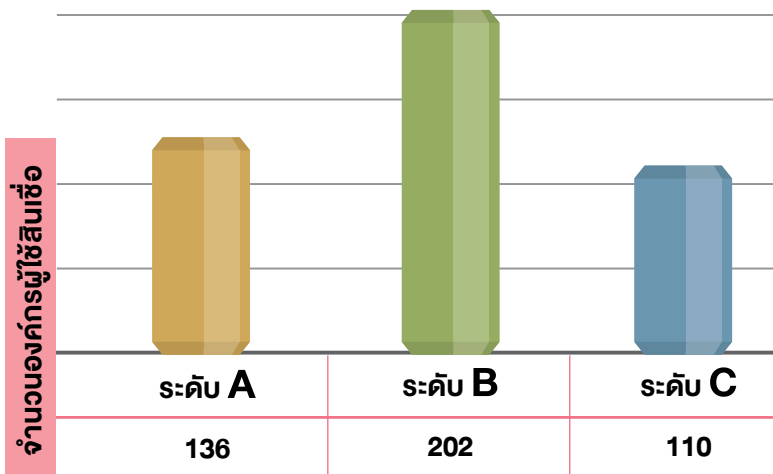
การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

8. การพัฒนาระบบบริหาร
จัดการและคุณภาพ
องค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และฟื้นฟูแก้ปัญหาสินเชื่อผิดนัด อันเป็นแผนงานสำคัญที่จะส่งต่อสถานะเงินทุนของสถาบันฯ ในการชำระสินเชื่อขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ โดยสนับสนุนกลไกการบริหารและพัฒนา ระบบสินเชื่อ สอบทานและพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อระดับพื้นที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และสนับสนุนการฟื้นฟูแก้ปัญหาสินเชื่อผิดนัด

ระดับคุณภาพขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ เกิดการกำหนดหลักเกณฑ์ความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ มาตรการในการดำเนินการพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ แผนพัฒนาและติดตามองค์กรผู้ใช้สินเชื่อในปี 2564 โดยกำหนดเป็นเกณฑ์กลางใน 3 ระดับ ซึ่งสามารถจัดระดับความเข้มแข็งและมาตรการในการพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อได้เหมาะสมและสอดคล้องกับคุณภาพขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ จำนวน 448 องค์กร ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 338 องค์กร หรือร้อยละ 75.45 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 63 องค์กร หรือร้อยละ 22.91

ระดับคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

ระดับ A มีความเข้มแข็งดีมาก
ระดับ B มีความเข้มแข็งปานกลาง
ระดับ C มีความเข้มแข็งพอใช้/
ต้องปรับปรุง

ภาค/ส่วนกลาง	จำนวนรวม ทั้งสิ้น	จำนวนองค์กรตามระดับความเข้มแข็ง		
		ระดับดีมาก (A)	ระดับปานกลาง (B)	ระดับพอใช้ (C)
● เหนือ	56	23	17	16
● ตะวันออกเฉียงเหนือ	61	4	32	25
● ใต้	52	21	23	8
● กลางและตะวันตก	55	6	25	24
● กรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก	169	64	74	31
● องค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัย ชุมชนริมคลอง	36	11	21	4
● องค์กรผู้ใช้สินเชื่อบ้านมั่นคงส่วนกลาง	19	7	10	2
รวม	448	136	202	110

การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ โดยพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ ภายใต้ความร่วมมือกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี) และกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีการอบรมหลักสูตรการสร้าง ความเข้มแข็งการจัดทำบัญชีและงบการเงินให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อ มีผู้เข้าร่วมอบรม 17 องค์กร และอบรมบัญชีสหกรณ์ขั้นพื้นฐานให้แก่ “กลุ่ม/สหกรณ์ภายใต้โครงการบ้านมั่นคง” เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ และสามารถจัดทำบัญชีและงบการเงินได้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีผู้เข้ารับการอบรม 31 คน

การประสานความร่วมมือหน่วยงานภาคี ในการพัฒนาระบบสินเชื่อ ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ทั้งในระดับส่วนกลางและภูมิภาคในการแก้ไขปัญหากิจกรรมที่ติดขัด และการจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น การประชุมติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาสหกรณ์ พร้อมทั้งอบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอ่านและวิเคราะห์งบการเงิน และนำความรู้ที่ได้รับไปสื่อสาร ให้ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตในการจัดทำงบการเงิน

การสร้างแรงจูงใจให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่มีการบริหารจัดการที่ดี โดยการมอบรางวัลให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 393 องค์กร วงเงินรวม 7,04,421.21 บาท เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการเงินให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อในช่วงภาวะวิกฤต และหนุนเสริมความเข้มแข็งให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่มีการบริหารจัดการที่ดี นำไปสู่การสร้างแรงจูงใจให้เกิดความมีวินัยด้านการชำระคืนสินเชื่อตามงวดการชำระคืนเป็นปกติเมื่อสถานการณ์ดีขึ้น และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อรายอื่น ๆ เช่น

สหกรณ์เคสสถานตากสิน จำกัด ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยจากสถาบันฯ 79,728.70 บาท และนำเงินจำนวนดังกล่าวไปซื้อข้าวสาร ไข่ น้ำมัน แจกจ่ายให้กับสมาชิกในสหกรณ์ 315 ครัวเรือน

สหกรณ์เคสสถานบ้านมั่นคงศิริธรรม จำกัด ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยจากสถาบันฯ 72,921.98 บาท และนำเงินจำนวนดังกล่าวไปซื้อข้าวสาร ไข่ แจกจ่ายให้กับสมาชิกในสหกรณ์ 186 ครัวเรือน

สหกรณ์เคสสถานบ้านมั่นคงเพิ่มทวีทรัพย์จันทบุรี จำกัด ได้รับการเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยจากสถาบันฯ จำนวน 26,381.64 บาท และนำเงินจำนวนดังกล่าวไปซื้อท่อประปาเชื่อมต่อในชุมชน เนื่องจากยังใช้ประปาชั่วคราวให้แก่สมาชิกในสหกรณ์

9.

การพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อมูล การจัดการความรู้และ การสื่อสารประชาสัมพันธ์

เป็นการพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อมูล การจัดการความรู้และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานที่เท่าทันสถานการณ์ และสามารถ เชื่อมโยงการทำงานอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลมาใช้ ประโยชน์ในการดำเนินงานและประกอบการจัดทำชุดความรู้

ทั้งในมิติด้านพื้นที่และงานประเด็น เพื่อการสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อันเป็นการสร้างความรับรู้ ให้กับกลุ่มเป้าหมายและสาธารณะ พร้อมทั้งเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่พื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

9.1 การพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

(1) **ปรับปรุงฐานข้อมูล Cleansing Data ในโปรแกรมของสถาบัน** จำนวน 3 รายการ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลผู้รับประโยชน์โครงการด้านที่อยู่อาศัย 2) ข้อมูลสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน และ 3) ข้อมูลสภาองค์กรชุมชน

(2) **จัดทำฐานข้อมูลชุมชนผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ในกรุงเทพมหานคร** จำนวน 1,337 ชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการให้ความช่วยเหลือ มีการปรับปรุงข้อมูลชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต 605 ชุมชน และร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สํารวจกลุ่มเปราะบางรายคนในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มเปราะบาง 5,929 ครัวเรือน และสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดที่ไม่มีหน่วยงานรับรองสถานะ

(3) **พัฒนาระบบบริหารการเงินและบัญชี กองทุนสวัสดิการชุมชน** โดยยกระดับจากระบบข้อมูลชุมชนที่ดำเนินการด้วยโปรแกรม Excel ซึ่งมีข้อจำกัด

ของระบบในการเชื่อมโยงข้อมูล และความเสี่ยงในการสูญหายข้อมูล เป็นโปรแกรมที่มีมาตรฐาน ชุมชนสามารถบริหารจัดการข้อมูลของกองทุนได้อย่างถูกต้อง และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของสถาบัน

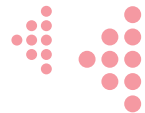
9.2 การสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาดิจิทัลชุมชน

» ร่วมกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) และ คณะกรรมาธิการและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลชุมชนให้แก่ขบวนองค์กรชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 21 ตำบล โดยเกิดแผนสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกัน ซึ่งสามารถพัฒนาโครงการเสนอรับการสนับสนุนจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการในพื้นที่ จ.ยโสธร 2 โครงการ และ จ.สุรินทร์ 1 โครงการ และประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดออนไลน์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พัฒนาช่องทางทางการตลาดใหม่ให้กับเครือข่ายเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ได้รับ

ผลกระทบจากโควิดไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้ ก่อให้เกิดช่องทางการจำหน่ายผ่านตลาดออนไลน์ โดยมีเป้าหมายไม่ต่ำกว่า 20 ชุมชน และจำหน่ายสินค้า ไม่ต่ำกว่า 100 รายการ

➔ **ชุมชนเข้าถึงแพลตฟอร์มดิจิทัลและความรู้ เพื่อรับมือการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19** ของชุมชนแออัดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ระบบ

ติดตามประเมินอาการด้วยระบบดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์ม (Cloud Nurse) ให้แก่ผู้ป่วยโควิด-19 ในชุมชนแออัด ที่ต้องรักษาตัวที่บ้าน (Home Isolation) และระบบการช่วยเหลือเพียงให้กับผู้ป่วย Thai Care เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ป่วยในชุมชนที่ติดเชื้อและรอเตียงเพื่อเข้ารับการรักษา

9.3 การเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล

เชื่อมโยงข้อมูลผู้รับประโยชน์ โครงการด้านที่อยู่อาศัยกับระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (Nectec)

เชื่อมโยงข้อมูลผู้รับประโยชน์ โครงการด้านที่อยู่อาศัยกับระบบศูนย์กลางการบริการประชาชนในการติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (Citizen Portal) บนแอปพลิเคชัน “ทางรัฐ”

เชื่อมโยงข้อมูลผู้รับประโยชน์ โครงการด้านที่อยู่อาศัยกับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ PPP CONNEXT ของหน่วยบริการและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

9.4 การพัฒนานวัตกรรมชุมชน การจัดการความรู้ และงานวิจัย

เกิดการยกระดับพื้นที่รูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นประเด็นต่าง ๆ สู่การพัฒนา ในปี 2564 ประสานความร่วมมือกับสำนักงานภาคและภาคีวิชาการ เพื่อถอดองค์ความรู้การพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 50 ตำบล จาก 800 ตำบล เพื่อเกิดโมเดลการพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง และขยายผล และเกิดชุดความรู้พื้นที่นวัตกรรมชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองและยกระดับสู่การสื่อสารสาธารณะ จำนวน 231 พื้นที่ รวมทั้งได้ดำเนินการวิจัยใน “โครงการศึกษาวิจัยพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ” โดยการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

ปลาหมอตัดเด็ดเดียว

ตำบลโคกขาม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

ตำบลโคกขาม เป็นที่ราบลุ่มติดชายฝั่งทะเล มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เหมาะกับการทำอาชีพประมง และใกล้กรุงเทพมหานคร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและทำประมง

เมื่อปี 2560 มีการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ปี 2561 ได้รับการสนับสนุนจากทุนสวัสดิการชุมชน งบประมาณโครงการบ้านพี่เลี้ยงชุมชน และปี 2563 มีการจัดทำแผนวิสัยทัศน์ชุมชน

มีการทำนาเกลือ เกิดปัญหาปลาหมอตัดเข้ามาอยู่ในบ่อเกลือและกินกุ้งเป็นอาหาร จึงนำมาแปรรูปเป็นปลาเค็มไว้กินในครัวเรือน ภายหลังมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมค้าขายได้ “ฟาร์มปลาหมอตัดเด็ดเดียว” “ผลิตภัณฑ์ปลาหมอตัดเด็ดเดียว” จึงปลุกปั้นอาชีพปลาหมอตัดเด็ดเดียว

ชาวบ้านจึงมีทรัพยากรที่หมุนเวียนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ การเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชน นำเสนอจัดซื้อสินค้าและมีบ้างในการกำหนดราคาขายมากขึ้น การเข้าเครือข่ายชุมชนเพื่อนำเงินมาลงทุนหรือธุรกิจ การรวมกลุ่มกันขายสินค้า

พลังกลุ่มเป็นโอกาส
ปลุกปั้นอาชีพปลาหมอตัดเด็ดเด็ดเดียว

พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำหน่ายสู่ผู้บริโภค

กลุ่มผู้ผลิต / ผลิตชุมชน / ผลิตเกษตรกร / ผลิตผู้ประกอบการ / ผลิตวิสาหกิจชุมชน

ผ่านวิสาหกิจชุมชน

ช่องทางจำหน่ายสินค้า
ผ่าน กลุ่ม / กลุ่ม / กลุ่ม / กลุ่ม

ช่องทางจำหน่ายสินค้า
ผ่าน กลุ่ม / กลุ่ม / กลุ่ม / กลุ่ม

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) ผ่านกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบในการดำเนินงานอย่างบูรณาการของพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ มหาสารคาม ชัยนาท ปราจีนบุรี และสตูล รวมทั้ง “โครงการวิจัยการสนับสนุนการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อการแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19” จากการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

9.5 การพัฒนาระบบสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์

สถาบันฯ มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งในรูปแบบหนังสือและเอกสาร การผลิตวีดิทัศน์ การจัดนิทรรศการ และสื่อสารผ่านช่องทาง Social media โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อกลุ่มเป้าหมายหรือประชาชน จากการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อ 3 มิติ ไม่ว่าจะเป็นสื่อ On Air/Online/On Ground นำไปสู่การยกระดับเพื่อเป็นชุดบทเรียนสร้างความคิดริเริ่ม จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกให้กับกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานด้านการสื่อสารสาธารณะจากแผนงานสื่อสาร ประจำปี 2564 มีการสื่อสารประเด็นงานสำคัญของพอช. ผ่านช่องทางหรือรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

ช่องทางการสื่อสาร		จำนวน
1.	สื่อสารสาธารณะ จากการคลิปปิงช้าว	2,173 ช่าว
2.	สื่อเว็บไซต์ พอช.	447 ช่าว
3.	สื่อสารออนไลน์ (เพจเฟซบุ๊ก/ไลน์/ยูทูป/คลิป VDO)	8,567 ช่าว
4.	สื่อสิ่งพิมพ์ (เอ็กไซต์ไทยโพสต์/ไทยโพสต์/มติชน)	24 ครั้ง
5.	เว็บไซต์ไทยโพสต์ออนไลน์และสื่อออนไลน์	162 ครั้ง
6.	สื่อทีวีสาธารณะ	18 ช่าว
7.	รายการวิทยุ “พลังชุมชน” ทางวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ FM 92.5 MHz ทุกวันเสาร์ 17.00-18.00 น	38 ครั้ง

การสื่อสารภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เกิดการออกแบบและวางแผนการดำเนินงานใหม่ผ่าน “คณะทำงานข้อมูลเทคโนโลยีและการสื่อสาร” โดยการสื่อสารสาธารณะเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ (TV/วิทยุ/นสพ./ออนไลน์) การรายงานสถานการณ์ ศปก.พอช. โควิด-19 ในรูปแบบ “ข่าวชุมชน” และการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน 5 ภาค ในการเป็น “นักสื่อสารชุมชน” อบรมผ่านระบบ Zoom มีผู้เข้าร่วมกว่า 500 คน มีการผลิตสื่อเพื่อเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมและทันสถานการณ์การสื่อสาร รวมถึงประเด็นงานสำคัญและงานพัฒนาของขบวนองค์กรชุมชนเพื่อ

การเรียนรู้ อาทิ การพัฒนาที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านมั่นคง/คนไร้บ้าน/บ้านพอเพียงชนบท/ชุมชนริมคลอง การจัดสวัสดิการชุมชน เศรษฐกิจและทุนชุมชน และสภาองค์กรชุมชน พร้อมทั้งผลิตสื่อวีดิทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ เผยแพร่ประเด็นงานต่าง ๆ ในรูปแบบหนังสือ แผ่นพับ นิทรรศการ ให้กับภาคี พรรคการเมือง รวมถึง กรม. ได้เข้าใจภารกิจ พอช.

นอกจากนี้ เกิดชุดความรู้พื้นที่นวัตกรรมชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองและยกระดับสู่การสื่อสารสาธารณะ จำนวน 231 พื้นที่

วันเสาร์ ที่ 27 มีนาคม 64
ขอเชิญรับชมรายการ
“เนชั่นกันข้าวเรา”
ออกอากาศเวลา 8.00-8.30 น.
ทางช่อง 22 Nation TV
ตอน
**คนสตูลไซ้ ‘สภาฯ’
พัฒนาชุมชน**

รายการวิทยุพลังชุมชน
วันเสาร์ที่ 21 สิงหาคม 2564 ช่วงเวลา 17.08 - 18.00 น.
รับฟังได้ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM 92.5 และ AM 891 และเครื่องข่ายวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศไทย
และสามารถรับฟังออนไลน์ได้ที่ <http://radioth.net/embed/fm-92-5/> หรือ FM 92.5 mhz online

โคก หนอง นา' สู่โควิด
โดยเครือข่ายเมืองบางสีทอง
อ.บางกรวย จ.นนทบุรี
โดย เกษมจันทร์ เมืองจันทร์
ประธานชมรมเครือข่ายเมืองบางสีทอง

เกษตรพระยา สาขากฎมีปัญญาสำเนา
ด้วยศาสตร์ฮีโระโบราณของญี่ปุ่น
โดย เจกธินันท์ ลิ้มศักดิ์ศรี
ผู้ก่อตั้งและบริหารกลุ่มทำป๊อปปูล่าเม้นฮีโระ อ.ภูพานขาว จ.พิจิตร

เปิดประสบการณ์จริงจากโรงพยาบาลสนาม
ในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโควิด-19
โดย บุญกัน มาพอ
เจ้าหน้าที่ ปฏิบัติการชุมชนชาวไร่ พอช.

รายการวิทยุพลังชุมชน 2564 ยุค New Normal !!
ขอเชิญท่านผู้ฟังใคร่เลือกเปลี่ยนหรือเสนอแนะความคิดเห็นที่ 02-276-9721
เพื่อรับของฟรี-สิก และรับฟังบทเพลงสร้างสรรค์จากเครือข่ายพี่น้องประชาชนทั่วประเทศ !!

<https://web.codi.or.th/> <https://www.facebook.com/codinews>

10.

การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการกำกับและบริหารองค์กร

มุ่งเน้นการวางรากฐานการพัฒนาให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาองค์กรและชุมชนให้เกิดความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

10.1 บทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน : คณะกรรมการฯ ดำเนินการตามบทบาทและปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันฯ โดยมีการประชุมคณะกรรมการสถาบันฯ ในปีงบประมาณ 2564 จำนวน 16 ครั้ง ซึ่งคณะกรรมการเข้าร่วมประชุมร้อยละ 80 ขึ้นไปของจำนวนกรรมการ จำนวน 16 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนการประชุม ดังนี้

การประชุม	วัน/เดือน/ปี	จำนวนคณะกรรมการสถาบันฯ ทั้งหมด	คณะกรรมการสถาบันฯ เข้าร่วมประชุม	ร้อยละ
ครั้งที่ 11/2563	7 ตุลาคม 2563	11 คน	11 คน	100.00
ครั้งที่ 12/2563	18 พฤศจิกายน 2563	11 คน	11 คน	100.00
ครั้งที่ 13/2563	24 ธันวาคม 2563	11 คน	10 คน	90.90
ครั้งที่ 1/2564	28 มกราคม 2564	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 2/2564	8 กุมภาพันธ์ 2564 (วาระพิเศษ)	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 3/2564	25 กุมภาพันธ์ 2564	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 4/2564	25 มีนาคม 2564	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 5/2564	9 เมษายน 2564 (วาระพิเศษ)	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 6/2564	22 เมษายน 2564	10 คน	9 คน	90.00
ครั้งที่ 7/2564	14 พฤษภาคม 2564	10 คน	10 คน	100.00

การประชุม	วัน/เดือน/ปี	จำนวนคณะกรรมการ สถาบันฯ ทั้งหมด	คณะกรรมการสถาบันฯ เข้าร่วมประชุม	ร้อยละ
ครั้งที่ 8/2564	24 มิถุนายน 2564	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 9/2564	22 กรกฎาคม 2564	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 10/2564	3 สิงหาคม 2564 (วาระพิเศษ)	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 11/2564	26 สิงหาคม 2564	10 คน	10 คน	100.00
ครั้งที่ 12/2564	26 สิงหาคม 2564 (ไม่มีฝ่ายบริหาร)	10 คน	9 คน	90.00
ครั้งที่ 13/2564	30 กันยายน 2564	10 คน	8 คน	80.00

10.2 การพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล

10.2.1 ระบบตรวจสอบภายใน มีวัตถุประสงค์ การตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจในความครบถ้วนถูกต้อง เพียงพอ และเชื่อถือได้ในการปฏิบัติงาน สอบทานความ เพียงพอเหมาะสมของระบบการควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่า เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และคุ้มค่า สร้างความมั่นใจในการบริหารจัดการแก่ฝ่าย บริหารซึ่งมีการดำเนินงานตรวจสอบภายในประจำปี งบประมาณ 2564 ดังนี้

- แผนงานตรวจสอบที่ปฏิบัติตามพระราช- กฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันฯ ตามมาตรา 36

(1) การตรวจสอบการเงิน

(2) การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง

และการบริหารพัสดุ

- แผนงานตรวจสอบที่ปฏิบัติตามข้อบังคับ ฉบับที่ 20 ว่าด้วยการตรวจสอบภายใน

(3) การตรวจสอบสินเชื่อและการ สนับสนุนงบประมาณบ้านมั่นคง

(4) การสอบทานการประเมินระบบ ควบคุมภายใน

- แผนงานตรวจสอบตามการประเมินระดับ ความเสี่ยง

(5) การตรวจสอบการสนับสนุนการ บริหารงบประมาณสนับสนุน

- แผนงานการส่งเสริมระบบธรรมาภิบาล ให้สำนักงานภาค

(6) การส่งเสริมระบบธรรมาภิบาล และหลักการบริหารจัดการที่ดี

- แผนงานตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 (7) การสอบทานรายงานการเงิน (ทุกไตรมาส)

ผลจากการตรวจสอบภายใน หน่วยงานรับตรวจมีการปฏิบัติตามข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบ พร้อมทั้งมีกระบวนการติดตามการปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะซึ่งสรุปสาระสำคัญของ การตรวจสอบภายในตามแผนงาน ดังนี้

- **การตรวจสอบการเงิน** จากการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานด้านการเงินของส่วนงาน ปี 2564 เปรียบเทียบกับปีก่อน ๆ ที่ผ่านมา (2560-2562) พบว่า ส่วนงานต่าง ๆ มีการปฏิบัติงานดีขึ้น โดยส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด มีข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แต่เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการเงินมีความถูกต้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานเกิดความถูกต้องและรัดกุมมากยิ่งขึ้น

- **การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ** พบว่า ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน กระบวนการคืนหลักประกันสัญญา โดยมีการกำหนดมูลค่าของหลักประกันสัญญาเป็นจำนวนเต็มในอัตราร้อยละห้าของวงเงินงบประมาณหรือราคาพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างตามที่ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 168

กำหนด จัดทำทะเบียนควบคุมหลักประกันสัญญาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการบันทึกรายละเอียดสาระสำคัญที่เป็นมาตรฐาน และควรแยกประเภทของหลักประกันสัญญา เพื่อเป็นข้อมูลการควบคุมและสอบทานความถูกต้องก่อนคืนหลักประกันสัญญา และก่อนสิ้นสุดระยะเวลาของการประกันตามที่ระเบียบกำหนด สำนักบริหารงานกลางควรมีการแจ้งเตือนล่วงหน้าภายใน 30 วัน ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้างดำเนินการตามขั้นตอนก่อนคืนหลักประกัน

- **การตรวจสอบสินเชื่อและการสนับสนุนงบประมาณบ้านมั่นคง** ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการสหกรณ์ ควรจัดทำทะเบียนการเปลี่ยนแปลงสิทธิ์ของสมาชิกเพื่อให้มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน กรณีมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับประโยชน์ในโครงการ สหกรณ์ควรให้ผู้รับประโยชน์คนปัจจุบันของสหกรณ์มาจัดทำสัญญาค้ำประกันกับทางสถาบันฯ โดยเร็ว และควรดำเนินการจัดทำนิติกรรมสัญญาระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกให้ครบถ้วน และควรมีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานรายงานความก้าวหน้างวดสุดท้ายและการใช้งบประมาณ มีมติคณะกรรมการตรวจรับโครงการประชุมสรุปงานของชุมชน และรายงานความคืบหน้าการดำเนินโครงการและเสนอปิดโครงการต่อสถาบันฯ เมื่อมีการดำเนินงานแล้วเสร็จตามเป้าหมาย แผนงาน ระยะเวลาที่กำหนดหรือการสิ้นสุดโครงการ

2) สำนักงานภาค ควรมีการพัฒนาคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ การฟื้นฟูแก้ไขขององค์กรที่เป็นหนี้ผิดนัด และมีการจัดชั้นคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และเพื่อทราบสถานะองค์กรที่แท้จริงเป็นปัจจุบัน รวมถึงควรมีการติดตามการดำเนินงานของสหกรณ์อย่างใกล้ชิด สนับสนุนให้ความรู้ คำแนะนำเรื่องระบบการบริหารจัดการสหกรณ์ อาทิ การจัดทำเอกสารการดำเนินงานเอกสารประกอบการใช้จ่ายงบประมาณ รวมถึงการจัดเก็บเอกสารสำคัญต่าง ๆ กรณีมีการใช้จ่ายงบประมาณสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงไปดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ เครื่องทำอิฐบล็อกประสาน และของที่ระลึก สำนักงานภาค ควรตรวจสอบข้อเท็จจริงหากมีการใช้งบประมาณไม่ตรงตามวัตถุประสงค์จริงควรมีการเรียกเงินคืน และต้องติดตามการดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณตามงวดงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของโครงการอย่างใกล้ชิด

3) ส่วนกลาง ควรมีการติดตามและพัฒนาฟื้นฟูคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่ออย่างสม่ำเสมอ วิเคราะห์ขีดความสามารถในการชำระคืนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงขององค์กร และติดตามหลักประกันตามเงื่อนไขการอนุมัติเอกสารประกอบการพักชำระหนี้ และเอกสารประกอบการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาจัดเก็บให้ครบถ้วน

• **การตรวจสอบการบริหารงบประมาณสนับสนุนของสำนักงานภาค** พบว่า ควรมีการสอบทาน

ข้อมูลการพิจารณาโครงการ การอนุมัติโครงการ การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการในระบบโปรแกรมให้มีข้อมูลที่ถูกต้องตรงกัน และต้องดำเนินการปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินโครงการในการบันทึกข้อมูลโครงการ การสแกนแนบไฟล์เอกสาร การเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดทำรายงานผล และนำไปใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการในโปรแกรมระบบบริหารจัดการโครงการ (CODI Project Management System) ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานและรายงานข้อมูล และการปิดรายการรับ-จ่ายรายวันให้เป็นปัจจุบันทุกสิ้นวันทำการ

• **การสอบทานการประเมินระบบควบคุมภายใน** จากการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบัน จำนวน 17 ส่วนงาน ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตการสอบทาน ผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายใน (CSA) ของหน่วยงานภายใน 17 ส่วนงาน เป็นไปตามรายงานผลการสอบทานการประเมินการควบคุมภายใน แบบ ปค. 6 จากผลการสอบทานดังกล่าว ผู้ตรวจสอบภายในเห็นว่าการควบคุมภายในของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีความเพียงพอปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561

• **การส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลและหลักการบริหารจัดการที่ดี** มีการดำเนินการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานภาคในการส่งเสริมการพัฒนา

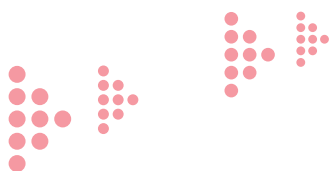
ทักษะความรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. 2560

● **การสอบทานรายงานการเงิน (ทุกไตรมาส)**

จากการสอบทานรายงานการเงินปีงบประมาณ 2564 (ไตรมาสที่ 1-3) สำหรับระยะเวลา 9 เดือน สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2564 ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินหมายเหตุ ประกอบงบการเงิน และสอบทานรายการในบัญชีแยกประเภทของสถาบัน พบว่า งบแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของสถาบัน ดำเนินการถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชี ภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

10.2.2 ระบบการควบคุมภายใน
แผนการควบคุมภายใน (CSA) ประจำปีงบประมาณ 2564 ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามแผนงาน/โครงการ จำนวน 72 แผนงาน/โครงการ จาก 17 ส่วนงานตามโครงสร้างองค์กร โดยผลการดำเนินงานในปี 2564 มีแผนงาน/โครงการที่มีความเสี่ยงระดับสูงสุด-สูง-ปานกลาง ซึ่งมีการดำเนินการตามแผนการควบคุมภายในและมีความเสี่ยงลดลง จำนวน 57 แผนงาน คิดเป็นร้อยละ 79.17 ของแผนงาน/โครงการ โดยมีแผนงาน/โครงการที่**มีความเสี่ยงคงเหลือ จำนวน 25 แผนงาน/โครงการ** ประกอบด้วยความเสี่ยงระดับสูง 8 แผนงาน และระดับปานกลาง 17 ซึ่งจะดำเนินการต่อเนื่องในปี 2565 ต่อไป

ระดับความเสี่ยง	แผนงาน/โครงการที่มีความเสี่ยงประจำปี 2564	แผนงาน/โครงการที่มีความเสี่ยงคงเหลือประจำปี 2564
สูงสุด	8	-
สูง	26	8
ปานกลาง	23	17
ต่ำ	15	-
รวม	72	25

10.2.3 ระบบการบริหารความเสี่ยง แผนบริหารความเสี่ยงของสถาบันฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีแผนบริหารความเสี่ยง 3 ประเด็น 2 ด้าน คือ

- **ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk)** ประกอบด้วย ประเด็นความเสี่ยง 2 ประเด็น คือ การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง และการพัฒนา ศักยภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน

- **ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk)** ประกอบด้วย ประเด็นความเสี่ยง 1 ประเด็น คือ การพัฒนาองค์กรผู้ใช้ลินเชื่อและแก้ไขปัญหานี้ผัดนัด

» **ประเด็นความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) ได้แก่**

(1) **การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง** จัดทำคู่มือการดำเนินงานและประกาศแนวทางหลักเกณฑ์ในการสนับสนุน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน โดยมีแผนการอนุมัติและเบิกจ่ายงบประมาณโครงการบ้านมั่นคง พร้อมทั้งทบทวนและยกเลิกโครงการที่ไม่สามารถจัดการที่ดินรองรับได้ตามเงื่อนไข พัฒนาระบบการติดตามและรายงานผลสถานะโครงการบ้านมั่นคงที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยจัดตั้งและพัฒนา คณะกรรมการเมืองใน 5 ภาค เพื่อเป็นกลไกการบริหาร และขับเคลื่อนการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพขบวน ช่างชุมชน และประสานความร่วมมือกับ 6 หน่วยงานในพื้นที่เขตป่า เพื่อดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิต ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

(2) **การพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน** จัดทำคู่มือการดำเนินงานและประกาศหลักเกณฑ์การสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน โดยพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนและกลไกการขับเคลื่อน ได้แก่ คณะทำงานสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดและกองเลขาสวัสดิการชุมชน พร้อมทั้งติดตามสถานะกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยเครือข่ายในพื้นที่ระดับภาคร่วมกับคณะกรรมการสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด

» **ประเด็นความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) ได้แก่**

(3) **การพัฒนาองค์กรผู้ใช้ลินเชื่อ และแก้ไขปัญหานี้ผัดนัด** มีการตรวจสอบและวิเคราะห์องค์กรที่ผัดนัดชำระหนี้ที่มีความเสี่ยงทางกฎหมายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพลินเชื่อ ทบทวนและจัดชั้นระดับความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้ลินเชื่อ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการขององค์กรผู้ใช้ลินเชื่อโดยร่วมมือกับกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดอบรมการจัดทำบัญชีและงบการเงินแก่สหกรณ์ผู้ใช้ลินเชื่อโครงการบ้านมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์ที่เข้ารับการอบรมสามารถจัดทำบัญชีและงบการเงินได้เป็นปัจจุบัน สามารถปิดบัญชีสหกรณ์ได้ 157 สหกรณ์ ทั้งนี้ ความเสี่ยงคงเหลือในปี 2564 ทั้ง 3 ประเด็น จะดำเนินการต่อเนื่องในปี 2565 โดยจะสรุปปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด พร้อมทั้งประเมินและวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง ระดับความเสี่ยง เพื่อจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในปี 2565 ต่อไป

10.2.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มเป้าหมายในการสำรวจ ประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้รับบริการหรือกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ภายใต้ 4 โครงการหลัก คือ โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน โครงการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน โครงการบ้านพอเพียงชนบท และโครงการพัฒนาและเชื่อมโยงกลุ่มธุรกิจชุมชน จำนวน 1,000 คน และ (2) กลุ่มคณะกรรมการ จำนวน 103 คน รวมทั้งสิ้น 1,103 คน โดยสรุปผลการสำรวจความพึงพอใจและข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของสถาบันฯ ดังนี้

1) ความพึงพอใจของผู้รับบริการ จำนวน 1,000 คน ผลการสำรวจในภาพรวม พบว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถาบันฯ ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนร้อยละ 86.75 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 โดยจำแนกผลความพึงพอใจแยกรายโครงการและพื้นที่ดำเนินงานโครงการ ดังนี้

1.1) ระดับความพึงพอใจแยกตามโครงการ พบว่า โครงการที่ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนระหว่างร้อยละ 86.71-86.88 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34-4.38 ดังนี้

(1) โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน	ร้อยละ 86.88 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38
(2) โครงการบ้านพอเพียงชนบท	ร้อยละ 86.80 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36
(3) โครงการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน	ร้อยละ 86.75 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35
(4) โครงการพัฒนาและเชื่อมโยงกลุ่มธุรกิจชุมชน	ร้อยละ 86.71 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

ทั้งนี้ ผู้รับบริการทั้ง 4 โครงการ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกโครงการและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และเจ้าหน้าที่ พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2) ระดับความพึงพอใจแยกตามพื้นที่ดำเนินงานโครงการ (ภาค) พบว่า ระดับความพึงพอใจภาพรวมใน 5 ภาค คือ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้รับบริการทั้ง 5 ภาค มีความพึงพอใจ ดังนี้

(1) ภาคกลางและตะวันตก	ร้อยละ 87.73 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55
(2) ภาคเหนือ	ร้อยละ 86.90 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38
(3) ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก	ร้อยละ 86.54 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31
(4) ภาคใต้	ร้อยละ 86.28 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26
(5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยละ 86.25 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

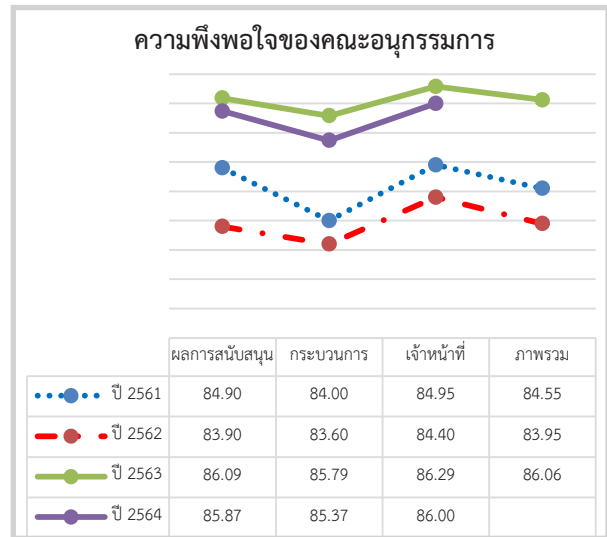
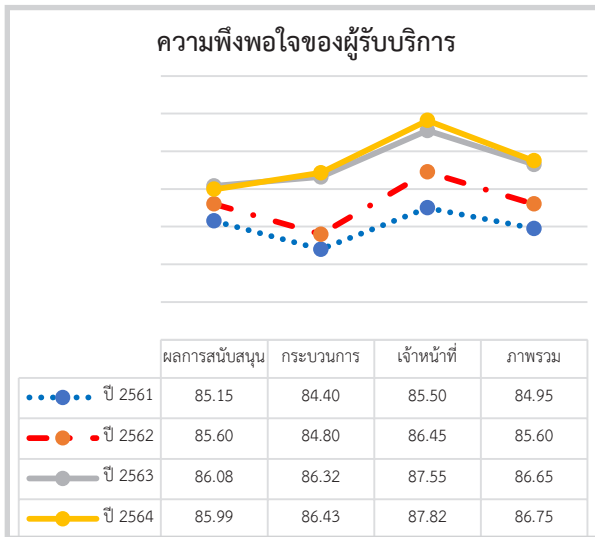
2) ความพึงพอใจของคณะกรรมการ จำนวน 103 คน ผลการสำรวจในภาพรวม พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าคะแนนร้อยละ 85.75 หรือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15

ตาราง แสดงการเปรียบเทียบค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้รับบริการกับคณะกรรมการ

ประเด็นการประเมินความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ			
	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่า STD.	ผลการประเมิน
ผู้รับบริการ (1,000 คน)				
ความพึงพอใจภาพรวม	86.75	4.35	0.51	มากที่สุด
ด้านผลที่ได้รับการสนับสนุน (ประสิทธิผล)	85.99	4.20	0.56	มาก
ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ (ประสิทธิภาพ)	86.43	4.29	0.57	มากที่สุด
ด้านเจ้าหน้าที่/ผู้ส่งเสริมงานพัฒนา	87.82	4.56	0.56	มากที่สุด
คณะกรรมการ (103 คน)				
ความพึงพอใจภาพรวม	85.75	4.15	0.48	มาก
ด้านผลที่ได้รับการสนับสนุน (ประสิทธิผล)	85.87	4.17	0.47	มาก
ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ (ประสิทธิภาพ)	85.37	4.07	0.53	มาก
ด้านเจ้าหน้าที่/ผู้ส่งเสริมงานพัฒนา	86.00	4.20	0.56	มาก

(3) เมื่อเปรียบเทียบผลการสำรวจความพึงพอใจระหว่างปี 2561-2564 พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ ปี 2564 มีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 0.1 ในขณะที่ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการนั้น มีความพึงพอใจลดลงจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 0.3

(4) ผลการประเมินความรู้สึกผูกพันและเชื่อมโยงกับสถาบันฯ ในภาพรวมของผู้รับบริการและคณะกรรมการมีความรู้สึกผูกพันกับสถาบันฯ แตกต่างกันและเมื่อสอบถามถึงการแสดงออก หากมีการยุบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. เกือบทั้งหมดไม่เห็นด้วย เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถาบันฯ ให้การสนับสนุนการทำงานของชาวบ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยทั้งผู้รับบริการและคณะกรรมการไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งและส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 60 จะดำเนินการรวมตัวกันยื่นหนังสือคัดค้านโดยมีผลประเมิน ดังนี้

ตาราง แสดงผลการประเมินความรู้สึกผูกพันและเชื่อมโยงกับ พอช.

ความรู้สึกผูกพันและเชื่อมโยงกับ พอช.	ผู้รับบริการ	คะแนนกรรมการ
ความรู้สึกผูกพันและเชื่อมโยงกับ พอช.		
เหมือนคนรู้จัก อยู่ห่าง ๆ ไม่ค่อยได้ติดต่อกัน	1.90	0.97
รู้จักในฐานะพี่เลี้ยง หรือที่ปรึกษางานพัฒนา	2.80	-
แค่รู้จักในฐานะแหล่งทุน	27.60	6.80
รู้สึกผูกพันกับ พอช. ในฐานะเพื่อนร่วมงาน	27.40	30.10
รู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของ พอช.	40.30	62.14
การแสดงผลออก กรณี พอช. จะถูกยุบ		
เฉย ๆ	11.69	-
ไม่เห็นด้วย	22.48	30.10
ยื่นหนังสือคัดค้าน	62.54	60.19
ประท้วง	3.30	9.71
รวม	100.00	100.00

10.3 การบริหารสินเชื่อ

1) การสนับสนุนสินเชื่อแก่องค์กรชุมชน ในปี 2564 ระหว่างเดือนตุลาคม 2563-กันยายน 2564

ประเภทสินเชื่อ	สินเชื่ออนุมัติ				สินเชื่อเบิกจ่าย (ล้านบาท)
	องค์กร	ชุมชน	ครัวเรือน	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	
สินเชื่อบ้านมั่นคง	16	82	1,017	203.56	427.18
สินเชื่อที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร	14	15	1,786	662.30	3.96
รวมทั้งสิ้น	30	97	2,803	865.86	431.14

2) ผลการดำเนินงานสินเชื่อสะสม ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานถึงกันยายน 2564 รายละเอียดดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท สินเชื่อ	สินเชื่ออนุมัติ				สินเชื่อ เบิกจ่าย	รับ ชำระคืน	สินเชื่อคงเหลือ		สินเชื่อผิดนัด		
	องค์กร	ชุมชน	ครัวเรือน	จำนวนเงิน			องค์กร	จำนวนเงิน	องค์กร	จำนวนเงิน	%
สินเชื่อบ้าน มั่นคง	504	2,661	47,754	9,576.76	7,943.35	3,436.15	439	4,507.20	9	29.02	0.64
สินเชื่อเดิม	502	3,724	361,480	1,951.71	1,951.66	1,359.96	248	591.70	191	447.41	75.61
รวมทั้งสิ้น	1,006	6,385	409,234	11,528.47	9,898.01	4,796.11	687	5,098.90	200	476.43	9.34

สถาบันฯ มีผลการดำเนินงานสินเชื่อสะสม ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานถึงกันยายน 2564 ดังนี้

- สินเชื่ออนุมัติสะสม ผู้รับประโยชน์ 1,006 องค์กร 6,385 ชุมชน 11,528.47 ล้านบาท 409,234 ครัวเรือน
- จำนวนเงินสินเชื่อที่องค์กรชุมชนได้รับแล้ว 9,898.01 ล้านบาท
- จำนวนเงินสินเชื่อที่รับการชำระคืน 4,796.11 ล้านบาท
- สินเชื่อคงเหลือ 685 องค์กร 5,098.90 ล้านบาท

3) **สินเชื่อโครงการบ้านมั่นคงไทยเข้มแข็ง** วงเงินอนุมัติรวม 2,938.03 ล้านบาท ผู้รับประโยชน์ 18,662 ครัวเรือน 232 องค์กร 60 จังหวัด

4) **สินเชื่อโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร** วงเงินอนุมัติรวม 839.68 ล้านบาท 15 องค์กร 2,290 ครัวเรือน

11.

การบริหารและ
พัฒนาบุคลากร

เป็นการยกระดับความสามารถของบุคลากรทุกระดับในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศปฏิบัติงานบนระบบ Online พัฒนาและสร้างการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การจริงทั้งภายในและภายนอกองค์กร

11.1 การพัฒนาบุคลากร เกิดการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการทำงานตามตำแหน่งงานและภารกิจของสถาบันฯ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งด้านการปฏิบัติงานและเปิดโลกทัศน์จากภายนอก โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

11.1.1 พอช. จิตอาสาพัฒนาชุมชนปี 2564 “1 กรม 1 พื้นที่พัฒนา” ภายใต้โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนร่วมกับ 12 กระทรวง 1 หน่วยงาน เพื่อสร้าง Model ยกระดับการทำงาน “พม. สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน” ในพื้นที่ ซึ่งสถาบันฯ ดำเนินการในชุมชนริมคลองกะจะ แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีการสำรวจข้อมูลกลุ่มเปราะบางในชุมชน โดยใช้ “สมุดพกครอบครัว” จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลรายครัวเรือน เพื่อวางแผนพัฒนา ทั้งกรณีต้องช่วยเหลือเร่งด่วนและแผนการพัฒนา

ในระยะยาว โดยจะบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ต่อไป ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวนับเป็นการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานสถาบันฯ จากกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติงานในพื้นที่ (On the job Training) เพื่อให้เข้าใจกระบวนการทำงานกับกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบาง โดยการทำงานเป็นทีมบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านการพัฒนาชุมชนตามยุทธศาสตร์หลักของสถาบันฯ

11.1.2 การพัฒนาบุคลากรผ่านการรณรงค์พัฒนาอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์ และวัฒนธรรมองค์กร โดยมีการดำเนินงานขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม ปี พ.ศ. 2564 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดอยู่ในระดับที่ 2 คือ เป็นองค์กรคุณธรรมที่มีการดำเนินงานและจัดกิจกรรมตามเกณฑ์ 6 ข้อ ดังนี้

1) องค์กรมีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะขับเคลื่อนหน่วยงานให้เป็นองค์กรคุณธรรม

2) องค์กรมีการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย “ปัญหาที่อยากแก้ และความดีที่อยากทำ” ที่สอดคล้องกับคุณธรรม 4 ประการ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา

3) องค์กรมีการจัดทำแผนส่งเสริมคุณธรรมอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรที่สอดคล้องกับคุณธรรมเป้าหมายที่กำหนด

4) องค์กรมีผลสำเร็จของการดำเนินงานกิจกรรมตามแผนส่งเสริมคุณธรรมที่กำหนดไว้

5) องค์กรมีการติดตามประเมินผลสำเร็จขององค์กรให้มีคุณภาพและบรรลุคุณธรรมเป้าหมายที่กำหนด

6) องค์กรมีการยกย่อง เชิดชูบุคลากรที่ทำความดี จนเป็นแบบอย่างได้ และ/หรือหน่วยงานที่มีโครงการดีเด่นการส่งเสริมคุณธรรมเป้าหมายตามแผนส่งเสริมคุณธรรมที่กำหนดไว้

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและรักษา วินัยของบุคลากรในหน่วยงาน (Integrity) มุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานตามมาตรการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงปฏิบัติ

ตนตามค่านิยมองค์กร 8 ประการ โดยมีกิจกรรมภายใต้ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมองค์กร ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2559 เป็นการประกาศเจตนารมณ์ให้ค้ำมั่นว่าจะปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นคุณธรรม จริยธรรม โปร่งใส และให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ จะเอื้ออำนวยและกำกับดูแลให้ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันฯ ทุกคนปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และยึดมั่นในคุณงามความดี ตามแนวทาง “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” ซึ่งมีผู้อำนวยการ ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานของสถาบัน ส่วนกลางและระดับภาค กว่า 200 คน เข้าร่วม

11.2 การบริหารงานบุคลากรมุ่งเน้นการพัฒนาและรักษาบุคลากรที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย

1) แผนความก้าวหน้าทางอาชีพ (Career Path) มีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นมากขึ้น สนับสนุนการโอนย้ายแนวราบ (Lateral Movement) ซึ่งนับเป็นความก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงานรวมถึงการเลื่อนระดับข้ามสายงาน (Cross Functional) ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะในงานต่าง ๆ ที่กว้างขวางมากขึ้น มีความเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารขององค์กร มุ่งหวังให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคล่องตัวปฏิบัติงานด้วยประสิทธิภาพ ทักษะที่หลากหลาย มีความเป็นมืออาชีพ มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ เรียนรู้พัฒนาตนเอง

พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยประกาศแผนความก้าวหน้าทางอาชีพ (Career Path) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ซึ่งได้มีการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงานอาวุโสตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในแผนความก้าวหน้าทางอาชีพ (Career Path) จำนวน 50 คน โดยเลื่อนระดับเป็นผู้บริหารระดับต้น 7 คน และเป็นผู้บริหารระดับกลาง 2 คน

2) การพัฒนาระบบการสืบทอดตำแหน่ง (Succession Plan) โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบุคลากรร่วมประชุมและร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อออกแบบและวางแผนระบบสืบทอดตำแหน่งที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กร และทันต่อสถานการณ์การทำงาน

3) การหมุนเวียนงาน (Job Rotation) มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานและบริหารงานในส่วนงานที่มีการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือพื้นที่ที่มีบริบทการทำงานที่แตกต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งเดิมมาเป็นระยะ

5) การบริหารงานบุคลากรภายใต้สถานการณ์ของ COVID-19

เวลานานพอสมควรได้หมุนเวียนเปลี่ยนงานในหน้าที่ตำแหน่งอื่น เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถ และทักษะที่กว้างขวางมากขึ้น โดยการหมุนเวียนงานจะพิจารณาจากระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความถนัด ความสนใจ เป็นต้น ในระยะที่ผ่านมา พอช. มีการหมุนเวียนงานผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการ รวม 9 คน ทั้งนี้ได้จัดให้มีระบบที่เลี้ยงช่วยถ่ายถอดงาน ให้คำแนะนำและกำลังใจ

4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ผลการประเมินจะสะท้อนผลสำเร็จของการปฏิบัติงานซึ่งถูกกำหนดให้เชื่อมโยงจากแผนปฏิบัติการขององค์กร แผนปฏิบัติงานของส่วนงาน และนำไปสู่การพัฒนาบุคคลและผลงานของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับในองค์กร ผลการปฏิบัติงานจะใช้ประกอบการพิจารณาความดี ความชอบ ค่าตอบแทนจูงใจอย่างเหมาะสม

ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่บ้าน โดยมีการจัดทำมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานลดการเดินทาง และทำงานที่บ้าน และให้ผู้อำนวยการภาค หัวหน้าสำนัก ได้พิจารณาอนุญาตให้มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานภาค และสำนักงานส่วนกลางในแต่ละวันตามความเหมาะสมและความจำเป็นเร่งด่วนของภารกิจงาน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

การจัดทำประกันโรคโควิด-19

ให้กับผู้ปฏิบัติงานสถาบัน และจัดทำหลักเกณฑ์และค่ารักษาพยาบาลกรณีผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลในครอบครัวเสี่ยงหรือติดเชื้อไวรัส

จัดหาวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19

ให้กับผู้ปฏิบัติงานสถาบัน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลการรับการฉีดวัคซีนของผู้ปฏิบัติงาน

ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานที่ติดเชื้อ

ประสานสถานพยาบาลและบริษัทประกัน เพื่อจัดเข้าสู่กระบวนการรักษา และติดตามอาการป่วยและการรักษาอย่างใกล้ชิด

บันทึกเวลาปฏิบัติงานผ่านระบบ HRIS โดย smartphone

เพื่อลดความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสจากเครื่องบันทึกเวลา และใช้ช่วงเวลาปฏิบัติงานในกรณีทำงานที่บ้าน (work from home) และจัดทำระบบรายงานข้อมูลผู้ปฏิบัติงานรายวัน ผ่านระบบ google form เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการติดตาม ประเมินสถานการณ์และวางแผนการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และรายงานข้อมูลปฏิบัติงานต่อหน่วยงานภายนอก

จัดอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการป้องกันและการดูแลตนเองจากโรคโควิด-19 และวิธีการตรวจแบบ Swab test ด้วยตนเอง

3.2 งานตามนโยบายรัฐบาล : การสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทภายใต้ **แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)** มุ่งเน้นการส่งเสริมและสร้างโอกาสด้านที่อยู่อาศัย พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน มีสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการเงินและสินเชื่อเพื่อการอยู่อาศัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกระดับเพื่อนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ **“คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนหน้าและมีคุณภาพชีวิต**

ที่ดีในปี 2579 (Housing For All)” โดยยึดโยงกับปฏิญญาสากลที่ประเทศไทยให้การรับรอง ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 11 ของสหประชาชาติ และวาระใหม่แห่งการพัฒนา ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ในการพัฒนาเมืองและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและยั่งยืนสำหรับทุกคน โดยเน้นการแบ่งระดับตามรายได้ และการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับวงจรชีวิต (Life-cycle)

แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) มีแนวทางการดำเนินงานภายใต้ 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ประเด็นยุทธศาสตร์

<p>1. การพัฒนาและสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน</p>	<p>เพื่อสนับสนุนให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน โดยผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายด้านที่อยู่อาศัย สร้างโอกาสในการมีที่อยู่อาศัย และเสริมสร้างและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านที่อยู่อาศัยอย่างเป็นระบบ</p>
<p>2. การเสริมสร้างระบบการเงินและสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย</p>	<p>เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงระบบการเงิน โดยเสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการเงิน</p>
<p>3. การยกระดับการบูรณาการด้านบริหารจัดการที่อยู่อาศัย</p>	<p>เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนที่อยู่อาศัย โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัย และเสริมสร้างและพัฒนากลไกการบูรณาการ สร้างขีดความสามารถในการพัฒนาที่อยู่อาศัย</p>

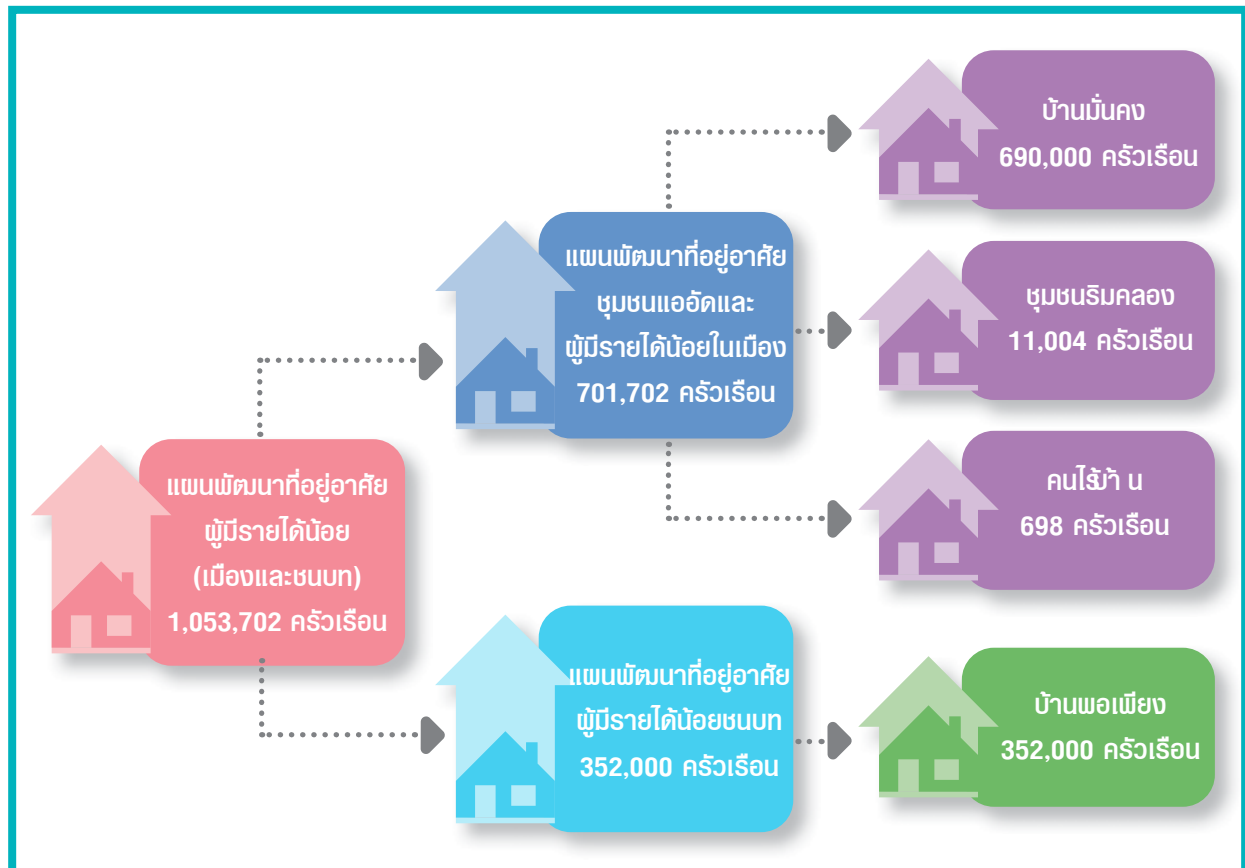
4. การส่งเสริมให้ชุมชน
เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยส่งเสริมการจัดสวัสดิการ
ในชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนรักถิ่นที่อยู่

5. การจัดการสิ่งแวดล้อม
เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

เพื่อจัดการระบบสาธารณสุขมูลฐาน ระบบสาธารณสุขการ จัดการที่ดินและ
ผังเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการจัดการที่ดินและผังเมือง
ส่งเสริมการจัดการระบบสาธารณสุขมูลฐานและระบบสาธารณสุขการ ส่งเสริมการ
พัฒนาที่อยู่อาศัยที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ดำเนินการตามแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย (เมืองและชนบท)
ครอบคลุมพื้นที่เมืองและชนบท กลุ่มเป้าหมาย 1,053,702 ครัวเรือน ประกอบด้วย 2 แผนงาน 4 โครงการ คือ

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เกิดผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ดังนี้

1. การพัฒนาความมั่นคงที่อยู่อาศัย “โครงการบ้านมั่นคง” : เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด/ชุมชนบุกรุก โดยมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย เพื่อสร้างชุมชนที่มั่นคงตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2546 นอกจากสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยแล้ว ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนให้ดีขึ้น รวมถึงการจัดระบบดูแลเพื่อรักษาดินและบ้านให้มั่นคงยั่งยืน หรือที่เรียกว่า การทำ “บ้าน” ที่ให้มากกว่าคำว่า “บ้าน” พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานของขบวนชุมชน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายและขับเคลื่อนการทำงานระดับภาคและส่วนกลาง อาทิ การจัดงานวันที่อยู่อาศัยโลก การส่งเสริมการจัดทำ

แผนพัฒนาที่อยู่อาศัยระดับจังหวัด และการพัฒนาเมืองทุกมิติ

จากการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนเมืองและชนบทระหว่างขบวนองค์กรชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ ส่งผลให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสู่การสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัย โดยเกิดการสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและที่อยู่อาศัย 8,485 ครัวเรือน 87 ชุมชน ใน 28 จังหวัด ส่งผลให้ผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในการอยู่อาศัย มีคุณภาพชีวิตและการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก สร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ของเมืองและชุมชนรวมทั้งสมาชิกชุมชนในโครงการมีระบบการออมทรัพย์ที่จะต้องดำเนินการควบคู่กับการบริหารจัดการโครงการ

การสนับสนุนโครงการและงบประมาณ

ปี 2564

เป้าหมาย 6,200 ครัวเรือน เกิดการสนับสนุนการพัฒนาสาธารณูปโภคและพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 8,485 ครัวเรือน 87 ชุมชน ใน 28 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 136.85 ของเป้าหมาย โดยดำเนินการบ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 1,759 ครัวเรือน และบ้านมั่นคงในพื้นที่ชนบท 6,726 ครัวเรือน วงเงินงบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยรวม 486.27 ล้านบาท จำแนกเป็น

- งบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย 436.35 ล้านบาท
- สนับสนุนการดำเนินงานของภาคี ท้องถิ่น และขบวนเมือง 49.92 ล้านบาท

	พื้นที่	จำนวน จังหวัด	จำนวน ชุมชน	จำนวนครัว เรือน
ปี 2564	● ภาคเหนือ	3	13	1,553
	● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5	13	1,521
	● ภาคใต้	5	27	1,471
	● ภาคกลางและตะวันตก	5	14	743
	● ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก	5	9	1,852
	● สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน	5	11	1,345
	รวม		28	87

ปี 2560-2564	<p>ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2564</p> <p> เป้าหมายตามงบประมาณในช่วงปี 2560-2564 รวม 28,710 ครัวเรือน เกิดการสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 30,535 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 106.36 สามารถดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมาย</p> <p> สนับสนุนการดำเนินงานของภาคี ท้องถิ่น และชบวนเมือง รวม 205.38 ล้านบาท</p>
-----------------	---

	<p>นับตั้งแต่ปี 2546-ปัจจุบัน (ณ 30 ก.ย. 2564) เกิดการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย “โครงการบ้านมั่นคง” รวม 124,045 ครัวเรือน ใน 1,394 ชุมชน 76 จังหวัด ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บ้านมั่นคงเมือง 107,569 ครัวเรือน ● บ้านมั่นคงชนบท 16,476 ครัวเรือน
--	---

จากการศึกษามูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ จำนวน 10 ชุมชน ได้แก่

- **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** : ตำบลปากช่อง และเทศบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
- **ภาคใต้** : เทศบาลตำบลเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- **ภาคกลางและตะวันตก** : เทศบาลตำบลหันคา จังหวัดชัยนาท และตำบลศาลายา จังหวัดนครปฐม
- **ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก** : เขตจตุจักร และเขตบางบอน กรุงเทพฯ เทศบาลนครนนทบุรี และเทศบาลตำบลบางสีทอง จังหวัดนนทบุรี
- **ภาคเหนือ** : เทศบาลตำบลลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมาย 10 ชุมชน

1) ชุมชนมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกันของชุมชนผ่านการรวมกลุ่มอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งในรูปแบบของการซื้อที่ดินเพื่อสร้างชุมชนใหม่ การอยู่อาศัยในที่ดินรัฐและภาคเอกชน การขอเช่าที่ดินรัฐระยะสั้น/ยาว

2) สมาชิกโครงการบ้านมั่นคงเกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย สหกรณ์เคหสถาน กองทุนชุมชน/กองทุนเมืองกองทุนสวัสดิการชุมชน/กองทุนวันละบาท และกองทุนรักษาดินรักษาน้ำ เพื่อให้เกิดทุนหมุนเวียนในทุกชุมชนสำหรับการพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาความจำเป็นเร่งด่วนของสมาชิกในชุมชน

3) สมาชิกในชุมชนเกิดทักษะ และศักยภาพในงานพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่น ด้านการบริหารงานก่อสร้าง ซึ่งสมาชิกที่เข้าร่วมมีการเรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเอง หรือสมาชิกเจ้าของบ้านที่จะอยู่อาศัยเป็นผู้

ตรวจรับบ้านเอง จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญด้านงานก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการงานบัญชี/การเงิน โดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุน สถาบันฯ มีหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดระบบเอกสารการเงิน การใช้จ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การติดต่อประสานงานราชการ การบริหารจัดการที่ดี การเกษตรในชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4) เกิดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานและภาคีต่าง ๆ ในการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยสถาบันฯ เป็นกลไกกลางที่เชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่น หน่วยงานการไฟฟ้า ปรปะปา สนับสนุนการติดตั้งระบบโครงสร้างพื้นฐาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) สนับสนุนเรื่องหลักประกันทางสุขภาพ การตรวจเยี่ยมโดยเครือข่าย อสม. ในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น

5) เกิดมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ โดยเปรียบเทียบจากการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงของสถาบันฯ และเงินสมทบจากชุมชน งบประมาณรวม 427,201,176 บาท กับมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและที่ดินของชุมชน มูลค่ารวม 1,606,233,750 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่ามูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 1,179,032,574 บาท คิดเป็นร้อยละ 73.40 เป็นการใช้จ่าย “เงินเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาศักยภาพคน”

ตามแนวทางการดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ 1) สนับสนุนแบบให้เปล่า โดยพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เพื่อเปิดโอกาสให้เข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างเท่าเทียม 2) สนับสนุนในรูปแบบทุนหมุนเวียน กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำระยะเวลาในการผ่อนชำระยาว การเข้าถึงแหล่งเงินทุน 3) สนับสนุนด้านการบริหารจัดการและงานพัฒนาศักยภาพคนและผู้นำ ซึ่งเป็นรูปแบบของการกระจายเม็ดเงินลงสู่ชุมชนควบคู่กับกระบวนการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการแก้ไขปัญหา

รูปธรรมการดำเนินงานบ้านมั่นคง

โครงการบ้านมั่นคงหินเหล็กไฟ ยกเสาเอกโครงการบ้านมั่นคง 70 หลัง แก้ไขปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากรถไฟทางคู่หัวหิน

โครงการบ้านมั่นคงหินเหล็กไฟ เป็นการรวมตัวกันของพี่น้องชาวชุมชนที่อาศัยริมทางรถไฟหัวหิน ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการรถไฟทางคู่นครปฐม-หัวหิน ของการรถไฟแห่งประเทศไทย มีจำนวนชุมชนที่ได้รับผลกระทบจำนวน 19 ชุมชน ได้มีการวางแผนในการทำข้อมูลผู้เดือดร้อนในชุมชนตนเองเพื่อนำเสนอข้อมูลความเดือดร้อนของชุมชน พร้อมจัดตั้งสหกรณ์บ้านมั่นคงหินเหล็กไฟ จำกัด จัดซื้อที่ดิน จำนวน 5 ไร่ 2 งาน 14 ตารางวา เพื่อดำเนินการก่อสร้างบ้านภายใต้โครงการบ้านมั่นคงซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีการจัดพิธียกเสาเอกอาคารสหกรณ์และบ้านของสมาชิกโครงการบ้านมั่นคงหินเหล็กไฟ จำนวน 70 หลัง โดยมีนายพรหมพิริยะ กิจนุสนธิ รองผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วย นายปฏิภาณ จุมพา รองผู้อำนวยการ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) นายธีรพงษ์ พร้อมพ้อชื่นบุญ ผู้อำนวยการภาคกลางและภาคตะวันตกสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) นายอำเภอหัวหินหน่วยงานราชการในพื้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แกนนำชาวบ้านองค์กรชุมชนภาคกลางและตะวันตกและตัวแทนของชาวชุมชนหินเหล็กไฟร่วมแสดงความยินดี โดยปัจจุบันดำเนินการก่อสร้างที่อยู่อาศัยแล้วเสร็จ จำนวน 50 คร้วเรือน พร้อมมีสมาชิกเข้าอยู่อาศัยแล้วประมาณ 15 คร้วเรือน และมีแผนการขับเคลื่อนการสร้างบ้านเฟสที่ 2 จำนวน 20 คร้วเรือน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ต่อไป

2. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง : เป็นการดำเนินงาน

ตามนโยบายรัฐบาลในการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรुकล้าแนวลำคลองและทางระบายน้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2559 โดยดำเนินการในพื้นที่คลองลาดพร้าวและบางซื่อเป้าหมายดำเนินการใน 50 ชุมชน 7,069 คร้วเรือน

รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัย เน้นหลักการสำคัญคือ “การจัดการร่วมกันของชุมชนในรูปแบบของสหกรณ์” มีรูปแบบการพัฒนา 3 รูปแบบ ได้แก่

1) การก่อสร้างรูปแบบใหม่ในที่ดินเดิม เป็นการรื้อย้ายชุมชนจากบริเวณจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งกรณีนี้ชาวบ้านที่ปลูกสร้างบ้านเรือนบริเวณริมคลองต้องรื้อย้ายบ้านเรือนออกจากแนวคลองและจัดผังชุมชนใหม่มีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสภาพแวดล้อมในชุมชนใหม่ซึ่งทุกคร้วเรือนสามารถสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ได้ทั้งหมดโดยยังคงรูปแบบชุมชนเดิมและอาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนเดิมได้โดยไม่ต้องปรับตัวมากบนที่ดินที่ชุมชนร่วมกันจัดหามาได้ด้วยการซื้อ/หรือเช่าระยะยาวเพื่อจัดระเบียบการอยู่อาศัยใหม่รองรับคร้วเรือนที่มีสิ่งปลูกสร้างรुकล้าคูคลองและทางระบายน้ำ

ก่อนการพัฒนา

หลังการพัฒนา

2) การรื้อย้ายไปอยู่ที่ใหม่ เป็นการรื้อย้ายชุมชนที่ปลูกสร้างที่อยู่อาศัยรुक้าลำคลองและทางระบายน้ำ ออกจากแนวคลองโดยการซื้อหรือเช่าที่ดินใหม่ เป็นการรื้อย้ายชุมชนริมคลองออกไปอยู่ในที่ใหม่มีข้อดีในเรื่อง ความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัยแต่ชุมชนต้องอยู่ไกลจากชุมชนเดิม เกิดภาระค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงในการซื้อที่ดิน และก่อสร้างบ้าน

3) การเช่าซื้ออาคารในโครงการที่มีอยู่แล้ว เช่น โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการของการเคหะแห่งชาติ โครงการของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ของกระทรวงการคลัง เป็นต้น

การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองลาดพร้าวและบางซื่อ

การดำเนินงานในพื้นที่คลองลาดพร้าวและบางซื่อ เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 ณ เดือนกันยายน 2564 สนับสนุนการก่อสร้างบ้านในชุมชนริมคลองลาดพร้าว จำนวน 35 ชุมชน รวม 3,536 ครัวเรือน แยกเป็น

1. บ้านที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 3,065 ครัวเรือน
2. บ้านที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 194 ครัวเรือน
3. พื้นที่รื้อย้ายแล้วพร้อมก่อสร้างบ้าน 277 ครัวเรือน

เขต	ครัวเรือนเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		
		ก่อสร้างเสร็จ	กำลังก่อสร้าง	พร้อมก่อสร้าง
สายไหม	1,454	1,178	19	-
ดอนเมืองและหลักสี่	1,357	582	155	25
บางเขน	1,469	659	4	29
จตุจักร	1,283	360	16	135
ห้วยขวางและวังทองหลาง	1,506	286	-	88
รวม	7,069	3,065	194	277

รูปธรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองลาดพร้าวและบางซื่อ

พลิกโฉมชุมชนริมคลองลาดพร้าว-เปรมประชากร จากชุมชนแออัดสู่บ้านสวยริมคลอง ราคาหลักแสน-วิวิลักษณ์ หลังน้ำท่วมใหญ่ในกรุงเทพฯ ปี 2554 รัฐบาลมีแผนงานการแก้ไขสิ่งปลูกสร้าง

รुकล้ำลาคองในกรุงเทพฯ เนื่องจากเป็นอุปสรรค ในการระบายน้ำลงสู่คลอง โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ใอน้ำจากท่อระบายน้ำทั้งส่วนใหญจะไหลและถูกสูบลงคลองแต่การระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ เพราะ มีสิ่งปลูกสร้างกีดขวางทางเดินน้ำในลำคลอง มีขยะและดินโคลนทับถมอยู่ในคลอง โดยจะมีการ รื้อย้ายบ้านเรือนที่รुकล้ำลาคอง เพื่อก่อสร้าง เชื้อนระบายน้ำในคลองและขุดลอกคลองให้ลึก

และกว้างกว่าเดิม โดยมอบหมายให้กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบการสร้างเชื้อนระบายน้ำ และให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดทำแผนงานพัฒนาที่อยู่อาศัยรองรับชาวชุมชนริมคลองที่ต้องรื้อย้ายออกจากแนวคลองและแนวเชื้อน

รูปธรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ในพื้นที่คลองลาดพร้าว

ชุมชนบางบัวร่วมใจพัฒนา
(เชิงสะพานไม้ 2) เขตหลักสี่

ชุมชน กสบ. พัฒนา
เขตสายไหม

ชุมชนหลังสมาคม
โรงเรียนไทย-ญี่ปุ่น เขตห้วยขวาง

การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองเปรมประชากร

การดำเนินงานในพื้นที่คลองเปรมประชากร เป้าหมายรวมทั้งสิ้น 38 ชุมชน 6,386 ครัวเรือน กรุงเทพมหานคร ดำเนินการใน 3 เขต คือ เขตดอนเมือง เขตหลักสี่ และเขตจตุจักร รวมจำนวน 32 ชุมชน และพื้นที่เทศบาลตำบลหลักหก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน โดยเป้าหมายในปี 2564 จำนวน 995 ครัวเรือน ณ เดือนกันยายน 2564 ดำเนินการใน 5 ชุมชน 763 ครัวเรือน มีความคืบหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

- บ้านที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 196 ครัวเรือน
- อยู่ระหว่างก่อสร้างบ้าน 472 ครัวเรือน
- พื้นที่พร้อมก่อสร้าง 95 ครัวเรือน

เขต	ครัวเรือนเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		
		ก่อสร้างเสร็จ	กำลังก่อสร้าง	พร้อมก่อสร้าง
จตุจักร	402	196	254	9
หลักสี่	2,519	-	-	86
ดอนเมือง	2,695	-	-	-
ปทุมธานี	770	-	218	-
รวม	6,386	196	472	95

การดำเนินงานของโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร ในปัจจุบันมีการดำเนินการที่ล่าช้า อันเนื่องจากปัญหา/อุปสรรค ซึ่งสรุปปัญหา/อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ดังนี้

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งภาครัฐมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาด รวมถึงผลกระทบต่อการทำงาน มีการสั่งปิดสถานที่ก่อสร้าง เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดในกลุ่มแรงงาน	- ติดตามการประกาศของทางภาครัฐ และวางแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชนให้มีความเหมาะสมกับปัญหาความเดือดร้อนในเรื่องของแผนการออมทรัพย์ แผนการรื้อย้ายบ้านเรือน

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
<p>ก่อสร้างเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการก่อสร้างหยุดดำเนินการในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2564 อีกทั้งยังไม่สามารถนัดหมายการประชุมและรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนได้ ส่งผลต่อการอบรมทรัพย์สินของชุมชนซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อย ไม่เป็นไปตามแผนงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมความพร้อมการดำเนินงานในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของหน่วยงาน อาทิ การอนุญาตเช่าที่ดิน การจัดตั้งสหกรณ์ การอนุญาตแบบก่อสร้าง - ประสานงานกับสำนักงานเขตจตุจักร และจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้มีการก่อสร้างในพื้นที่ที่อยู่ระหว่างการก่อสร้างบ้าน
<p>การดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ไม่ยอมรื้อบ้านใช้ระยะเวลานาน ไม่สามารถใช้ผลทางคดีเป็นตัวอย่างเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ต่อต้านไม่เข้าร่วมโครงการได้ ซึ่งคลองเปรมประชากร มีการดำเนินคดีทางอาญาโดยกรมธนารักษ์ ดำเนินการที่ ตำบลหลักหก จังหวัดปทุมธานี 3 ราย และดำเนินการโดยสหกรณ์ในเขตจตุจักร 3 ราย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีการใช้มาตรการทางกฎหมายที่ดำเนินการไปแล้ว ประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเสนอคณะอนุกรรมการด้านกฎหมาย และการขับเคลื่อนการพัฒนาคลอง เพื่อเร่งรัดการดำเนินการ - ร่วมกับฝ่ายเลขานุการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวบรวมปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการ เสนอคณะอนุกรรมการด้านกฎหมายและการขับเคลื่อนการพัฒนาคลอง เพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการในระยะต่อไป

รูปธรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองเปรมประชากร

ประชาร่วมใจ 2 เขตจตุจักร

หมู่ 7 ตำบลหลักหก จังหวัดปทุมธานี

ประชาร่วมใจ 1 เขตจตุจักร

นายกรัฐมนตรีเป็นประธานยกเสาเอกสร้างบ้านใหม่
ชุมชนริมคลองเปรมประชากร 210 หลัง

วันที่ 17 ธันวาคม 2563 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีลงเสาเอกสร้างบ้านใหม่ **'บ้านสวย คลองใส วิถีใหม่ ชุมชนริมคลอง'** ที่ชุมชนริมคลองเปรมประชากร หมู่ที่ 7 ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อก่อสร้างบ้านเฟสแรกจำนวน 210 หลัง โดยมีพลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รมว.มหาดไทย นายจตุติ ไกรฤกษ์ รมว.การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นายไมตรี อินทุสุต ประธานกรรมการสถาบันพัฒนา

องค์กรชุมชนฯ นายสมชาติ ภาரசสุวรรณ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ให้การต้อนรับ มีชาวชุมชนริมคลองเปรมประชากรเข้าร่วมงานประมาณ 600 คน

ปลัดฯ กทม. ตรวจสอบการก่อสร้างเขื่อนคลองเปรมประชากรและติดตามความคืบหน้า

5 มีนาคม 2564 นางศิลปสวย ระวีแสงสูรย์ ปลัดกรุงเทพมหานคร ลงพื้นที่ตรวจความก้าวหน้าโครงการก่อสร้างเขื่อนคลองเปรมประชากร ช่วงที่ 4 และการจัดการที่อยู่อาศัยริมคลองเปรมประชากร ณ บริเวณชุมชนตลาดบางเขน เขตหลักสี่ และชุมชนสามัคคีเทวสุนทร เขตจตุจักร

นายรัฐมนตรีมอบหมาย นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองเปรมประชากร โดยมี นายธวัช นฤพรพงษ์ รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ร่วมลงพื้นที่ตรวจและรายงานการพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองเปรมประชากรความคืบหน้าชุมชนประชาร่วมใจ

1 โครงการบ้านมั่นคงคืบหน้าแล้วร้อยละ 10 และชุมชนประชาร่วมใจ 2 ดำเนินการแล้วเสร็จและมีชาวบ้านเข้าไปพักอาศัยเรียบร้อยแล้ว

ผลจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ก่อให้เกิดระบบจัดการร่วมในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์ และสหกรณ์ เกิดการออมทรัพย์ร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นการช่วยบ้านเรือน/ครัวเรือนที่รुक้าคลองขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกัน โดยมีรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่หลากหลาย เช่น การปรับปรุงในที่ดินเดิม มีการเช่าที่ดินร่วมกัน จัดระเบียบการอยู่อาศัยเพื่อรองรับครัวเรือนที่รुक้าคลอง การสร้างชุมชนในที่ดินใหม่ที่ชุมชนจัดการที่อยู่อาศัยร่วมกัน ในลักษณะการซื้อหรือเช่าที่ดินและปลูกสร้างที่พักอาศัย

ร่วมกัน ในกรณีที่ไม่สามารถปรับปรุงในที่ดินเดิมได้ และเกิดการแก้ไขปัญหาการรुक้าของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยผู้มีรายได้น้อยสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีระบบสาธารณสุขโรค สาธารณูปการ และสิ่งแวดล้อมที่ดีสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน **เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะ จากผู้รुक้าก่อสร้างไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็น “ผู้อยู่อาศัยถูกต้องกฎหมาย”** และได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ

3. โครงการบ้านพอเพียง : เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชนบทให้กับประชาชนที่มีรายได้น้อย ประสบปัญหาความเดือดร้อนที่อยู่อาศัยทั้งบ้านที่ก่อสร้างมานานแล้วมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ก่อสร้างด้วยวัสดุที่ไม่มั่นคง ไม่ได้ปรับปรุงซ่อมแซม และครอบครัวขยายที่มีความจำเป็นที่ต้องก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีรายได้น้อยเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการเติม ซ่อมแซม ปรับปรุง ต่อเติมบ้าน หรือการสร้างใหม่แทนบ้านเดิมที่มีสภาพทรุดโทรม ซึ่งอาจเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัย โดยมีหลักการสำคัญในการดำเนินงาน ดังนี้

1) ใช้กระบวนการทำงานที่ชุมชนเป็นแกนหลักในการร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรชุมชนในตำบล หรือองค์กรชุมชนตำบล ที่มีทุนด้านการพัฒนาต่าง ๆ เช่น สภาองค์กรชุมชน เครือข่ายที่ดินชนบท กองทุนสวัสดิการชุมชนองค์กรการเงินชุมชน ฯลฯ กับกลุ่มผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในการจัดการปัญหาาร่วมกัน

2) สร้างความเข้าใจแก่ชุมชน เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุดตั้งแต่การร่วมกำหนดหลักเกณฑ์ผู้เดือดร้อนสำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อนทั้งตำบล พิจารณากลั่นกรองและจัดทำแผนงานโครงการร่วมกันซ่อมแซม/ปรับปรุงและก่อสร้างที่อยู่อาศัย

3) ประสานเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย เพื่อร่วมกันทำงานและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เน้นการก่อสร้างที่อยู่อาศัยโดยมีช่างในท้องถิ่น หรือช่างและแรงงานในชุมชนร่วมกันดำเนินการ

4) สร้างระบบการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน จังหวัด และภาคได้ร่วมกันพิจารณาโครงการและวิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เดือดร้อน เพื่อให้เกิดการจัดการร่วมกันของชุมชนอย่างเป็นธรรม ทำให้ผู้เดือดร้อนมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ

การดำเนินงานโครงการบ้านพอเพียง ภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยมีเป้าหมาย 352,000 ครัวเรือน จากการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2560-2564 เกิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยในชนบทภายใต้โครงการบ้านพอเพียง โดยปรับปรุง ซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยครอบคลุม 77 จังหวัด 78,671 ครัวเรือน 3,701 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 47.30 ของพื้นที่ อปท. ทั่วประเทศซึ่งสามารถดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 108.10 ของเป้าหมาย ดังนี้

ปี พ.ศ.	เป้าหมาย (ครัวเรือน)	ผลการดำเนินงาน (ครัวเรือน)	คิดเป็นร้อยละ
2560	9,000	10,369	115.21
2561	15,000	16,275	108.50
2562	11,500	12,550	109.13
2563	22,276	23,601	105.95
2564	15,000	15,876	105.84
รวม	72,776	78,671	108.10

โดยมีผลการดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 5 ภาคใน 77 จังหวัด ดังนี้

ภาค	จำนวน จังหวัด	จำนวนครัวเรือน					
		ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวม
เหนือ	17	2,061	3,270	2,454	4,694	3,095	15,574
ตะวันออกเฉียงเหนือ	20	2,070	3,066	2,826	5,087	3,015	16,064
ใต้	14	2,077	3,174	2,303	4,326	2,922	14,802
กลางและตะวันตก	13	2,161	3,445	2,584	4,592	3,087	15,869
กรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก	13	2,000	3,320	2,383	4,526	3,257	15,486
ภาคประชาสังคม	-				376	500	876
รวมทั้งสิ้น	77	10,369	16,275	12,550	23,601	15,876	78,671

โดยในปี 2564 เกิดการซ่อมแซม/ปรับปรุง/สร้างที่อยู่อาศัยให้กับครัวเรือนยากจน 15,876 ครัวเรือน 1,592 ตำบลใน 77 จังหวัด ส่งผลให้ครัวเรือนยากจนที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชน มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยที่ดีขึ้นซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัยที่เป็นครัวเรือนยากจนภายใต้แนวคิด “สร้างบ้านสร้างสุข สร้างความมั่นคงในชีวิต” โดยการสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการสร้าง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้เดือดร้อนในพื้นที่ ทำให้ชุมชนต่าง ๆ เกิดการตื่นตัวร่วมกันดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ตั้งแต่การสำรวจ กลั่นกรองข้อมูล ผู้เดือดร้อน การคัดเลือก การรวมกลุ่มผู้เดือดร้อน จัดซื้อวัสดุและดำเนินการก่อสร้างร่วมกันซึ่งทำให้สามารถดำเนินการ

ได้รวดเร็ว ภายใต้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน โดยการสมทบ/ร่วมแรงก่อสร้างของผู้เดือดร้อนและคนในชุมชน และก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคีพัฒนาในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างบูรณาการ ทำให้ผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัยอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยสามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสร้างเสริมความเข้มแข็งจากฐานรากในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและสร้างชุมชนที่น่าอยู่

รูปธรรมการดำเนินงานโครงการบ้านพอเพียงชนบท

บ้านพอเพียงเทศบาลตำบลลำโรงใหม่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลร่วมกับสำนักงานเทศบาลตำบล กองทุนสวัสดิการชุมชน ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ร่วมกันสำรวจข้อมูลจัดเวทีระดมปัญหาความต้องการของชุมชน พบว่าในเขตเทศบาลมีผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มที่เปราะบางในชุมชนมีเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยที่ไม่มีความมั่นคงในเขตเทศบาลตำบล กว่า 30 ครัวเรือน จึงได้คัดเลือกผู้เดือดร้อนตามลำดับโดยยึดจากผู้เดือดร้อนมากที่สุดก่อน จำนวน 8 หลัง เพื่อนำร่องที่จะเป็นแม่แบบที่จะขยายผลสู่ครัวเรือนที่เหลือ

ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 215 เครื่องมือช่างและกำลังพลเข้ามาร่วมกับช่างชุมชนในการซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้ หลังการซ่อมสร้างบ้านเรียบร้อย การศึกษานอกโรงเรียนพัฒนาชุมชนอำเภอละหานทรายให้ความรู้ในด้านการส่งเสริมอาชีพ การแนะนำให้มีความรู้ในการสร้างอาชีพเสริมรายได้กลุ่มเป้าหมาย เช่น การอบรมการทำเชื้อเห็ดนางฟ้า แนะนำให้ปลูกผักสวนครัวรอบบริเวณบ้านไว้บริโภคเองในครัวเรือนและการถนอมอาหารจากเห็ด แนะนำความรู้ในการ

เลี้ยงสัตว์ ไว้สำหรับประกอบอาหารในครัวเรือน และระบบการจัดการบริหารจัดการในครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยซ่อมแซมบ้านให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุในชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเทศบาลตำบลลำโรงใหม่ ทั้ง 8 ครัวเรือน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง

ก่อนซ่อม

หลังซ่อม

บ้านพอเพียง เพื่อคนเพียงพอ ตำบลบ้านมะเกลือ จังหวัดนครสวรรค์

ก่อนซ่อม

หลังซ่อม

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน คือการรวมกลุ่มผู้เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย โดยมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจัดการตนเอง สามารถแก้ปัญหาได้เบื้องต้นบรรเทาความเดือดร้อน ช่วยเหลือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ ที่อยู่อาศัยเสื่อมโทรมทำให้มีบ้านที่แข็งแรง มั่นคงขึ้น ต่อยอดการพัฒนาด้านอื่น ๆ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ได้รับความสุขทางกายและจิตใจ เกิดความร่วมมือขององค์กรชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นภาคีหน่วยงานต่าง ๆ ในการสมทบงบประมาณ แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ และเกิดการจัดตั้งกองทุนรักษาดีนรักษาบ้านที่สามารถช่วยเหลือกันขยายการซ่อมแซมบ้านได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งที่มาของกองทุน เป็นการคืนทุนเดือนละ 100 บาท เงินรับบริจาค และจัดหาทุนอื่น ๆ โดยการจัดสรรเงินกองทุน 100% ซ่อมแซมบ้าน 70% กองทุนภัยพิบัติ 20% พัฒนาอาชีพ 10% ปัจจุบันมียอดเงินสมทบกองทุน 59,000 บาท (ละสม)

รพ.พม. ลงพื้นที่มอบบ้านพอเพียง พร้อมเปิดเวที “รับฟังเสียงคนพระประแดง สมุทรปราการ”

เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2564 นายจตุติ ไกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พร้อมด้วยคณะ และนายสมชาติ ภาระสุวรรณ ผอ. พธ. ลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมให้กำลังใจพร้อมมอบป้ายบ้านพอเพียงและถุงยังชีพให้กับนางสาวจรู สุชญาณ อาศัยอยู่ที่ 13 ม. 9 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ อายุ 75 ปี มีโรคประจำตัวความดัน/เส้นเลือดอุดตัน มีอาชีพเปิดร้านขายก๋วยเตี๋ยวในบ้าน ขายชามละ 30 บาท เฉลี่ยขายได้จำนวน 1-5 ชาม รายได้จากอาชีพ ประมาณ 30-150 บาท วัน โดยอาศัยอยู่กับครอบครัว มีพี่น้อง 3 คน พักอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน ประกอบด้วย นายจิระ สุชญาณ อายุ 70 ปี และนายจรัญ สุชญาณ อายุ 68 ปี มีโรคประจำตัวพาร์กินสัน ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและจัดว่าอยู่ในกลุ่มผู้เปราะบาง ซึ่งบ้านของนางสาวจรู มีสภาพพื้นบ้านที่ทรุดโทรมไม่มีความปลอดภัยในการอยู่อาศัย โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนที่มีรายได้น้อยตามโครงการ ‘บ้านพอเพียงชนบท’ มอบงบประมาณ 18,000 บาท เพื่อซ่อมแซมพื้นบ้านที่ชำรุด ซึ่งโครงการนี้เป็นการสนับสนุนให้ครอบครัวที่มีรายได้น้อย มีฐานะยากจน สภาพบ้านเรือนทรุดโทรม มีสภาพไม่ปลอดภัย ไม่เหมาะแก่การอยู่อาศัย เช่น หลังคารั่ว เสาเรือนผุ บันไดโยกคลอน พื้นบ้าน ฝ้าบ้าน ห้องน้ำ ห้องครัวชำรุด ฯลฯ ได้ซ่อมแซมบ้านเรือนให้มีความมั่นคง แข็งแรง มีความปลอดภัยในการอยู่อาศัย และมีการเปิดเวที “รับฟังเสียงคนพระประแดง สมุทรปราการ” เพื่อรับฟังถึงปัญหาต่างๆ ของพี่น้องในชุมชน เพื่อจัดกระบวนการแก้ไขให้พี่น้องทั่วพื้นที่และทุกประเด็นปัญหา พร้อมมอบป้ายบ้านพอเพียงชนบท จังหวัดสมุทรปราการ ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 13 ตำบล 346 ครัวเรือน

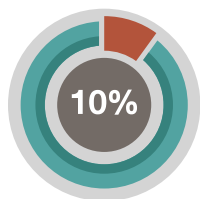

4. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล้รื้อ และภัยพิบัติ : ปัญหาไฟไหม้ไล้รื้อที่อยู่อาศัยและภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นภาวะฉุกเฉินที่ชุมชนมักประสบในปัจจุบัน มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการเกิดไฟไหม้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ชุมชนไม่อาจคาดการณ์ได้ เป็นความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ทั้งนี้ในกระบวนการเตรียมความพร้อมจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 6 เดือนขึ้นไป ชุมชนที่ประสบเหตุจึงมีความจำเป็นต้องมีที่พักอาศัยชั่วคราว

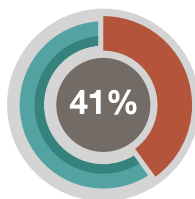
4. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล้รื้อ และภัยพิบัติ : เป็นการสนับสนุนชุมชนที่ประสบภัยพิบัติ ไฟไหม้ ไล้รื้อ หรือจำเป็นต้องรื้อย้ายเพื่อสร้างชุมชนใหม่ โดยสนับสนุนการสร้างบ้านพักชั่วคราวให้กับครัวเรือนผู้ประสบภัย ในปี 2564 มีเป้าหมาย 1,000 ครัวเรือน ซึ่งจากการดำเนินงานเกิดการสนับสนุนบ้านพักชั่วคราวให้แก่ชุมชนที่ประสบภัย 512 ครัวเรือน ใน 27 จังหวัด วงเงินงบประมาณ 9.05 ล้านบาท ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ประกอบด้วย

(1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	8 จังหวัด 146 ครัวเรือน
(2) ภาคใต้	6 จังหวัด 121 ครัวเรือน
(3) ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก	2 จังหวัด 103 ครัวเรือน
(4) ภาคกลางและตะวันตก	4 จังหวัด 24 ครัวเรือน
(5) ภาคเหนือ	7 จังหวัด 70 ครัวเรือน
(6) ส่วนกลาง	48 ครัวเรือน

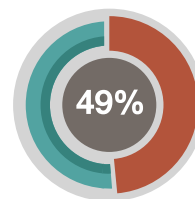
ประเภทความเดือดร้อน

ไฟไหม้ 49 ครัวเรือน

ภัยพิบัติ 212 ครัวเรือน

ไล้รื้อ 251 ครัวเรือน

ผลจากการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว ส่งผลให้กลุ่มคนด้อยโอกาสหรือคนจนที่สุดในสังคม และเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเร่งด่วน/เฉพาะหน้าจากกรณีเพลิงไหม้ ไล้รื้อ หรือต้องรื้อย้ายได้รับการดูแลในการมีที่อยู่อาศัยรองรับเฉพาะหน้า และได้รับโอกาสในการพัฒนาเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มั่นคงต่อไป

ตัวอย่างภาพประกอบกรณีอัคคีภัย
จังหวัดน่าน 5 ครัวเรือน

นายจตุร โกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงพื้นที่เยี่ยมเยียนให้กำลังใจผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติพายุโซนร้อน เมื่อวันที่ 4-5 เมษายน พ.ศ. 2564 ในพื้นที่บ้านมุง อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยในช่วงไตรมาสที่ผ่านมาได้มีการระดมกำลังหน่วยงาน One Home กระทรวง พม. ลงพื้นที่สำรวจความเสียหายและให้การช่วยเหลือเป็นการเร่งด่วน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดพิษณุโลก พร้อมด้วยทีมช่างชุมชนภาคเหนือได้ระดมกำลังลงพื้นที่ช่วยซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหาย

การลงพื้นที่ในครั้งนี้ได้มีการให้กำลังใจชาวบ้านผู้ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ และกล่าวขอบคุณพี่น้องเครือข่ายทีมช่างชุมชน ที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้มอบของที่ระลึกเพื่อเป็นการขอบคุณทีมช่างชุมชน เพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานต่อไป

3.3 การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 สถาบันฯ ได้มีการดำเนินการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ ดังนี้

1. พักชำระหนี้องค์กรผู้ใช้สินเชื่อโครงการบ้านมั่นคงให้กับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ระยะเวลา 6 เดือน (เม.ย. - ก.ย. 64) จำนวน 225 องค์กร ผู้รับผลประโยชน์ 15,329ครัวเรือน ส่งผลให้องค์กรชุมชนผู้ใช้สินเชื่อโครงการบ้านมั่นคง ได้รับการแบ่งเบาลดภาระค่าใช้จ่ายการชำระหนี้ในช่วงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและลดโอกาสการเกิดผิดนัดชำระหนี้ (NPL) กับสถาบันฯ

2. ช่วยเหลือและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

โดยสถาบันฯ ได้รับงบประมาณเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 รวม 79.23 ล้านบาท ประกอบด้วยงบประมาณจากโครงการบ้านมั่นคงที่ไม่มีภาระผูกพันจำนวน 47.23 ล้านบาท และงบประมาณจากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 32.00 ล้านบาท โดยอนุมัติงบประมาณสนับสนุนให้กับเครือข่ายองค์กรชุมชนรวม 78.41 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 98.97 ของวงเงินประมาณรวม **ส่งผลให้เครือข่ายองค์กรชุมชน 311 เครือข่าย สามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับชุมชนผู้มีรายได้น้อยใน 2,407 ชุมชน ครอบคลุมผู้รับประโยชน์ 270,344 ครัวเรือน** โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ผู้รับประโยชน์		
		เครือข่าย	ชุมชน	ครัวเรือน
1. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท	17.23	222	1,542	63,428
2. โครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19	30.00	74	800	179,024
3. โครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ระยะที่ 2	31.18	15	65	27,892
รวม	78.41	311	2,407	270,344

2.1 การช่วยเหลือเร่งด่วนเฉพาะหน้า ได้แก่ การจัดทำครัวกลางและแจกจ่ายข้าวสาร-อาหารแห้งให้กับผู้เดือดร้อนไม่น้อยกว่า 5,400 ครัวเรือน จัดตั้งร้านค้าชุมชนช่วยเหลือผู้เดือดร้อนใน 24 ชุมชน จัดหาอุปกรณ์ป้องกันการกระจายการติดเชื้อ เช่น ผลิตและแจกจ่ายหน้ากาก เจลล้างมือ น้ำยาฆ่าเชื้อ เพื่อป้องกันและลดการติดเชื้อภายในชุมชน 10,238 ครัวเรือน พร้อมทั้งจัดซื้อเครื่องวัดอุณหภูมิ และตรวจคัดกรองคนเข้า-ออกภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

2.2 การป้องกันและจัดการผู้ป่วยติดเชื้อ โดยการจัดตั้งศูนย์ประสานงานโควิด-19 ระดับพื้นที่ ทำบ้านเป็นที่กักตัว (Home Isolation-HI) สนับสนุนการจัดทำศูนย์พักคอยชุมชน (Community Isolation-CI) ซึ่งมีชุมชนที่จัดทำศูนย์พักคอยชุมชน (CI) รวม 12 แห่ง สามารถรองรับผู้ป่วยได้ 155 เตียง ซึ่งภายในศูนย์จะมีเตียงสำหรับรองรับผู้ป่วยติดเชื้อ เครื่องวัดค่าออกซิเจน และทีมอาสาสมัครชุมชนคอยดูแล พร้อมส่งอาหารและน้ำทุกมื้อ เช่น ชุมชนพัฒนาห้วยจรดิกตึกแดง เขตบางซื่อ ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเป็น CI รองรับ 3 ชุมชน รวม 44 เตียง ชุมชนเหล่านาดี 12 อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ใช้ตู้คอนเทนเนอร์ 4 ตู้ ปรับปรุงเป็นศูนย์แยกกักตัวและพักฟื้น รองรับผู้กลับคืนถิ่นได้ 15 เตียง เป็นต้น

นอกจากนี้ สถาบันฯ เครือข่ายชุมชนร่วมมือกับชมรมแพทย์ชนบท สปสช. กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์ประสานงานโควิดระดับพื้นที่

ศูนย์พักคอยระดับชุมชน

กรุงเทพมหานคร มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัยร่วมกัน จัดตั้งจุดตรวจคัดกรองโควิด-19 ในพื้นที่ใกล้ชุมชน ในช่วงระหว่างวันที่ 4-10 สิงหาคม พ.ศ. 2564 จำนวน 44 จุด โดยผู้เข้ารับการคัดกรองประมาณ 200 ชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง มีผู้เข้ารับการตรวจคัดกรอง 34,367 คน พบผู้ติดเชื้อ 3,627 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 และมีการส่งต่อเข้ารับ สปสช. ในการดูแลรักษา ฯลฯ

2.3 การจัดทำข้อมูลชุมชนแออัด ชุมชนที่ไม่ได้รับการรับรองในกรุงเทพมหานคร โดยเครือข่ายชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1,337 ชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเข้าถึงและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน โดยมีพื้นที่เสนอโครงการ 565 ชุมชน และมีการจัดทำข้อมูลผังชุมชน ข้อมูลผู้เปราะบาง (เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง) และการได้รับวัคซีน เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่อาศัยในระยะต่อไป

2.4 การเชื่อมโยงความช่วยเหลือกันระหว่างชุมชนชนบทและชุมชนเมือง โดยเครือข่ายชบวนองค์กรชุมชนและภาคเอกชน สนับสนุนข้าวสาร ผัก สมุนไพร ผลไม้ น้ำดื่ม และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับพี่น้องในชุมชนเมืองนำไปประกอบอาหาร ป้องกันและรักษาตนเองในช่วงกักตัวดังนี้

ระดมน้ำใจจากชนบท สู่ เมือง
โดยเครือข่ายชบวนองค์กรชุมชน และภาคเอกชน

● ข้าวสาร	4,272	กิโลกรัม
● น้ำดื่ม	8,820	ขวด
● บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป	336	กล่อง
● ผลไม้	2	คันรถบรรทุก
● สมุนไพร	7	คันรถบรรทุก
● แอลกอฮอล์	20	แกลลอน
● ชุด PPE	450	ชุด
● เครื่องวัดปริมาณออกซิเจน (oximeter)	50	เครื่อง
● ผ้าอ้อมสำหรับผู้ใหญ่	752	ชิ้น
● แผ่นรองพื้นสำหรับผู้ใหญ่	600	ชิ้น

2.5 เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนและสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 วงเงินรวม 2.31 ล้านบาท ใน 325 ตำบล โดยมีกิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการร่วมกัน คือ

215 ตำบล
66.15 %

กิจกรรมที่ 1 การส่งมอบหน้ากากอนามัย/เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ/ข้าวสารอาหารแห้ง/ตั้งครัวกลาง/น้ำดื่ม/อุปกรณ์ทางการแพทย์

32 ตำบล
9.84 %

กิจกรรมที่ 2 ฝึกระวัง ตั้งจุดคัดกรอง/ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น รพ.สต. สสส. ผู้นำในชุมชนลงพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการป้องกันตนเอง

56 ตำบล
17.23 %

กิจกรรมที่ 3 ดูแล ร่วมสร้างโรงพยาบาลสนาม/จัดหาสถานที่กักตัวสำหรับกลุ่มเสี่ยง

22 ตำบล
6.76 %

อื่น ๆ ปรับระเบียบ/มอบเงินซื้อเวชภัณฑ์/ซ่อมแซมบ้าน

จากการดำเนินงาน ส่งผลให้ชุมชนในเมืองและชนบทเกิดการจัดการตนเองร่วมกัน สามารถดูแลคนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในพื้นที่ โดยผู้ได้รับผลกระทบในชุมชนได้รับการบรรเทาความเดือดร้อนเร่งด่วนเฉพาะหน้าทั้งการดูแลผู้ที่ติดเชื่อในการส่งต่อ

รักษาพยาบาล จัดตั้งจุดพักคอยในชุมชน ดูแลด้านอาหารปรุงสุกและอาหารแห้งสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกักตัว ทำให้มีอาหารในการบริโภคลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 และเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

ภาคใต้

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเกาะแก้ว จังหวัดภูเก็ต ร่วมกับ บริษัท อิตาเลียนไทย ผู้นำชุมชนและจิตอาสา ร่วมกันทำขนมจิ้นน้ำยา และนำแจกจ่าย จำนวน 200 ชุด ให้กับประชาชนในตำบลในช่วงสถานการณ์โควิด-19

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลน้ำพุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นำโดยประธานกองทุนพร้อมคณะกรรมการ ได้นำน้ำและอาหารแห้งไปมอบให้สถานที่กักตัวสำหรับผู้สัมผัสผู้ติดเชื้อโควิด-19 และผู้มีความเสี่ยงภายในศูนย์กักตัว

ภาคเหนือ

การจัดทำ “ครัวกลาง” กองทุนสวัสดิการชุมชน ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 จังหวัดนครสวรรค์, ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์, เครือข่ายเมืองนครสวรรค์และพ่อค้าแม่ค้า บริษัทห้างร้านภาคเอกชน ร่วมป็นน้ำใจในการสมทบวัตถุดิบในการประกอบอาหาร เปิด “ครัวกลาง รวมน้ำใจสู้ภัยโควิด” ให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้มียาได้น้อย เพื่อให้สามารถอยู่ได้ในสถานการณ์จำเป็น

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ได้มอบหน้ากากอนามัย จำนวน 140 กล่อง เจลแอลกอฮอล์ 42 ขวด และเครื่องเทอร์โมสแกน จำนวน 28 เครื่อง มอบให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้าน อสม. ทั้ง 14 หมู่บ้าน ในตำบลเหมืองจี้ เพื่อไว้ใช้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี นำโดย ประธานกองทุนฯ หัวหน้าทีมแม่ครัวจิตอาสา ทำโครงการโรงครัวชาวบ่อทองไม่ทิ้งกัน ร่วมสนับสนุนอาหารให้แก่โรงครัวจิตอาสาเพื่อทำอาหารแจกแก่ผู้กักตัว บุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วยติดเตียงผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

กองทุนสวัสดิการชุมชนเขตบางบอน ร่วมกับ อปพร. เขตบางบอนและอาสาสมัคร นำเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ตรวจวัดไข้ ตรวจวัดออกซิเจนในเลือดมอบให้กับเมืองบางบอน เพื่อจัดสรรดูแลชุมชนและสำหรับผู้ป่วยโควิด-19 ในพื้นที่บางบอน พร้อมทั้งร่วมกับกลุ่มอาชีพในชุมชนแจกถุงยังชีพให้ผู้ป่วยติดเตียงและกลุ่มประบางช่วงโควิด-19

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีบุญเรือง อำเภอนมบพ จังหวัดขอนแก่น มอบหน้ากากอนามัย เจลล้างมือแอลกอฮอล์ ให้กับสมาชิกทุกคนเพื่อใช้ป้องกันโรคระบาดโควิด-19

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาฝาย ร่วมกับสภาองค์กรชุมชนและขบวนการองค์กรชุมชน มอบถุงยังชีพให้กับผู้ถูกกักตัว หลังออกจาก รพ. ชัยภูมิ และกลุ่มเสี่ยงสูง โดยได้ให้ตัวแทนมารับมอบ นอกจากนั้นยังมอบถุงยังชีพช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ในพื้นที่ตำบลหนองบัวระเหว อำเภอนองบัวระเหว และลงพื้นที่ผลิตภัณฑ์ชุมชนบุงคล้า เพื่อเป็นแหล่งเชื่อมโยงความมั่นคงทางอาหารต้านโควิด-19

ภาคกลางและตะวันตก

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งกระบ้ำ จังหวัดกาญจนบุรี แจกถุงยังชีพให้สมาชิก ในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในชุมชนตำบลทุ่งกระบ้ำ ทั้ง 14 หมู่บ้าน

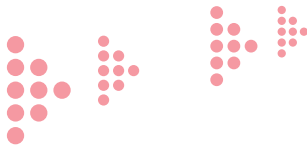
กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยลึก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกับผู้นำชุมชนจัดประชุมสัญจรในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการ พร้อมทั้งมอบสวัสดิการทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนรวม 6 หมู่บ้าน จำนวน 220 ทุน พร้อมกันนี้ได้ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลห้วยลึกลงทะเบียนขอรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19

พอช. เร่งช่วยเหลือพี่น้องภายใต้สถานการณ์โควิด-19

พอช. เครือข่ายชุมชน ร่วมมือกับชมรมแพทย์ชนบท สปสช. กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย จัดจุดตรวจคัดกรองโควิดใกล้ชุมชน ระหว่างวันที่ 4-10 สิงหาคม พ.ศ. 2564 จำนวน 44 จุด ผู้เข้ารับการคัดกรองประมาณ 200 ชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง มีผู้เข้ารับการตรวจคัดกรอง 34,367 คน และพบผู้ติดเชื้อ 3,627 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 มีการส่งต่อเข้าระบบ สปสช. ในการดูแลรักษา ฯลฯ

พอช. เป็นศูนย์ประสานงานการรับมอบสิ่งของจากชุมชนต่างจังหวัดเพื่อนำไปช่วยเหลือชุมชนในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมา โดยเครือข่ายสภาองค์กรชุมชน เครือข่ายเศรษฐกิจ และทุนชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ส่งผัก-ผลไม้ เข้ามา และหลังจากนั้น จึงมีเครือข่ายองค์กรชุมชนต่าง ๆ ทั่วภูมิภาคทยอยส่งพืชผัก

ข้าวสาร และสมุนไพรที่ช่วยเสริมภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันโควิด เช่น หอมแดง ขิง ข่า ตะไคร้ กระชาย มะนาว เข้ามาที่ พอช. จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชน เช่น บริษัทน้ำตาลมิตรผล มอบแอลกอฮอล์เพื่อใช้ทำเจลล้างมือฆ่าเชื้อโรค บริษัทไทยเบฟฯ มอบน้ำดื่มและ แดงโมที่รับซื้อช่วยเหลือเกษตรกร 4,000 กิโลกรัม ชมรมฟอर्टสมุทพรปราการ มอบของใช้สำหรับผู้ป่วย ชมรมฮักหล่มลักมอบสบู่และยาสีฟัน สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทยมอบข้าวสาร 1,000 กิโลกรัม ทุกส่วนที่ ร่วมกันมอบน้ำใจมีความมุ่งหวังเดียวกันคือ การช่วยเหลือและสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับเครือข่าย ชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเมื่อส่งมาที่ พอช. ก็จะมีตัวแทนเครือข่ายชุมชนในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลเข้ามารับไปแจกจ่าย ต่อไป สะท้อนให้เห็นว่าเครือข่ายชุมชนที่ทำงานร่วมกับ พอช. มีความรักความปรารถนาที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามที่ลำบากเสมอ

เครือข่ายบ้านมั่นคงร่วมใจสู้ภัยโควิด-19

เครือข่ายบ้านมั่นคงหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี จัดทำ “ครัวกลางชุมชน” โดยใช้ทุนที่มีในการบริหารจัดการ เพื่อการดูแลช่วยเหลือกัน เครือข่ายเมืองหน้าพระลาน ร่วมกันจัดทำอาหาร และ Homeopathy เพื่อนำไปแบ่งปัน โดยจัดส่งตามบ้านของผู้ที่ติดเชื้อ/กักตัวในชุมชน โดยวิธีการของเครือข่าย คือ ใช้ไลน์สำหรับแจ้งข่าวสาร ไปยังชุมชนต่าง ๆ เพื่อรับทราบจำนวนผู้ที่ติดเชื้อและกักตัว เพื่อทำอาหารไปส่งตามจำนวน อีกส่วนหนึ่งที่เหลือจากการแจกจ่าย เป็นส่วนที่แบ่งขายในราคาถูกลงละ 10 บาท โดยรับออเดอร์ผ่านทางไลน์ชุมชน-เครือข่าย และจัดเตรียมไว้สำหรับการขาย ซึ่งรายได้จะถูกนำมาหมุนเป็นต้นทุนอีกครั้ง ในการทำมืออาหารในวันถัดไป การรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือผู้เดือดร้อนในพื้นที่ผู้แทนชุมชนกล่าวความรู้สึกว่า **“ที่ทำอยู่ในตอนนี้ คือตอบแทนบ้านมั่นคงที่ทำให้เรามีวันนี้”** สมาชิกในเครือข่ายทุกคนพร้อมร่วมใจกันเพื่อช่วยเหลือและตอบแทนสังคมเหมือนที่ครั้งหนึ่งตนเองเคยได้รับโอกาส

ทั้งนี้เครือข่ายมีแนวทาง เพื่อเสนอขอรับงบประมาณ โครงการแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อย ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ประจำปี พ.ศ. 2564 มีรูปแบบ ดังนี้ 1) การสนับสนุนในการป้องกัน ดูแลสุขภาพ-จัดทำศูนย์พักคอยให้กับผู้ติดเชื้อในชุมชน (ปัจจุบัน ใช้อาคารที่ทำการของชุมชนในการดำเนินการ แต่ยังไม่มีความพร้อมเรื่องอุปกรณ์ทางการแพทย์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น) 2) กิจกรรมเชื่อมโยงผ่านการจัดทำครัวกลางชุมชน

บ้านมั่นคงชุมชนโรงสี แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร กลุ่มออมทรัพย์ บ้านมั่นคงชุมชนโรงสี ได้ติดตามสถานการณ์และหาทางช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก โควิด-19 มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้ติดเชื้อและกลุ่มเสี่ยงในชุมชน และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีน้ำใจบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ที่ได้รับ ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 โดยทางกลุ่มจะเป็นผู้กระจายสิ่งของดังกล่าวให้ถึงมือผู้เดือดร้อน โดยตรง

เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2564 ได้ร่วมมือกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และเครือข่าย ยานนาวา และทีมแพทย์ชนบท จากจังหวัดขอนแก่น จัดตั้งจุดตรวจเชิงรุก เข้าตรวจ swab test และ RT-PCR ให้กับกลุ่มเสี่ยงของแต่ละชุมชนในเขตยานนาวา ซึ่งมีผู้เข้าตรวจ 848 คน พบผู้ติดเชื้อ ระดับเขียว เหลือง แดง จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 19.92 สำหรับคนติดเชื้อ และมีการประเมินอาการผู้ป่วยพร้อมทั้ง จ่ายชุดยาฟ้าทะลายโจรรวมทั้งยาฟาวิพิราเวียร์ให้กับคนติดเชื้อ

3.4 การประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

3.4.1 การประเมินการปฏิบัติงาน : เป็นการประเมินผลการปฏิบัติขององค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยมีกรอบแนวทางการประเมิน 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ประเมินใน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

(1) ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ประเด็นการปฏิรูปประเทศของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และการบรรลุผลสัมฤทธิ์ทุกวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การมหาชน โดยตัวชี้วัดต้องแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงจากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2568) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนปฏิบัติการขององค์การมหาชน ระยะ 5 ปี และรายปี และมีตัวชี้วัดมาตรฐานสากล (international KPIs) รวมทั้งการประเมินความสำเร็จในการปรับบทบาทภารกิจให้เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน

(2) ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการดำเนินงาน ประเมินประสิทธิภาพในการบริหารงานและความคุ้มค่าในการดำเนินงานการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐ ความคุ้มค่าในการบริหารและใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งการประเมินประสิทธิภาพใน

การควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรตามมติคณะรัฐมนตรี

(3) ศักยภาพขององค์การมหาชน ประเมินการพัฒนาศักยภาพองค์การสู่การเป็นระบบราชการ 4.0 โดยประเมินการพัฒนาองค์การสู่ดิจิทัล การพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัลเพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Data Process) เพื่อนำไปสู่การให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Service) และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งการประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)

(4) การควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน ประเมินบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การมหาชน

ส่วนที่ 2 ตัวชี้วัดประกอบการประเมิน เป็นการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Integrity and Transparency Assessment : ITA) โดย สำนักงาน ป.ป.ช.

ส่วนที่ 3 ตัวชี้วัดการติดตามผลกระทบเป็นรายปี (monitoring KPI) สำหรับการประเมินผลกระทบ (impact) กำหนดให้เป็นตัวชี้วัดติดตามผลสำเร็จขององค์การมหาชนเป็นรายปี โดยองค์การมหาชน

รายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง เพื่อเป็นข้อมูลสะสมสำหรับการประเมินความคุ้มค่าในการจัดตั้งองค์การมหาชนทุก 5 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ในวาระแรก กำหนดประเมินความคุ้มค่าเมื่อครบ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565)

ผลการประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นการดำเนินงานใน 4 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด โดยสรุปผลประเมินภาพรวมองค์การอยู่ในระดับดีมาก ค่าคะแนน 95.14

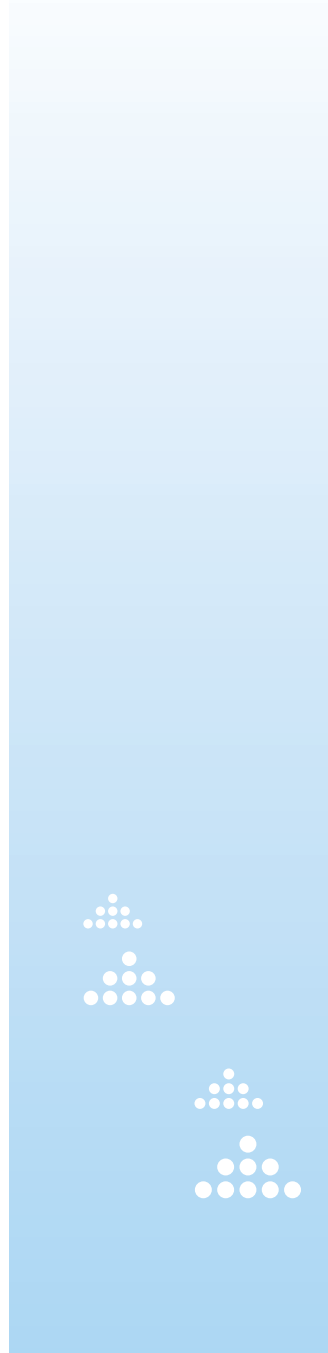
ในส่วนผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) มีระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานในระดับ A ค่าคะแนน 94.96

การประเมินผลการปฏิบัติงาน		การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA)
สรุปผลการประเมินระดับองค์กร	คะแนนรวม	
ระดับ ดีมาก	95.14	94.96 (ระดับ A)

สรุปผลการประเมินระดับองค์กรของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)		เกณฑ์การประเมิน		ผลการดำเนินงาน		คะแนน (เทียบกับจากเป้าหมาย)	คะแนน ถ่วงน้ำหนัก
	เป้าหมาย ขั้นต่ำ (50)	เป้าหมาย มาตรฐาน (75)	เป้าหมาย ขั้นสูง (100)	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนนที่ได้			
องค์ประกอบที่ 1 ประสิทธิภาพ								
1.1 ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับภารกิจตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งที่แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงจากยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและแผนระดับชาติ								
1.1.1 ร้อยละของกองทุนสวัสดิการชุมชน สร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชนความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	ร้อยละ 10	ร้อยละ 53.37 (1,538/ 2,882)	ร้อยละ 83.21 (2,398/2,882) + ติดตามผล และ ผ่านการประเมิน ร้อยละ 50 (1,558/3,115)	ร้อยละ 83.21 (2,398/2,882) + ติดตามผล และ ผ่านการประเมิน ร้อยละ 70 (2,180/3,115)	ร้อยละ 57.87 (1,668/2,882) + ติดตามผล และ ผ่านการประเมิน ร้อยละ 84.94 (2,646/3,115)	ร้อยละ 53.77	53.77	5.377
1.1.2 ร้อยละของตำบลบูรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและสมดุล	ร้อยละ 10	ร้อยละ 11.48 (700/6,097 ตำบล)	ร้อยละ 13.12 (800/6,097 ตำบล)	ร้อยละ 16.40 (1,000/6,097 ตำบล)	ร้อยละ 16.40 (1,000/6,097 ตำบล)	ร้อยละ 100	100	10
1.1.3 ร้อยละของตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง	ร้อยละ 10	-	ร้อยละ 5 (391/7,825 ตำบล)	ร้อยละ 10 (783/7,825 ตำบล)	ร้อยละ 10.03 (785/7,825 ตำบล)	ร้อยละ 100	100	10
1.2 ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับประเด็นการปฏิรูปประเทศของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง/นโยบายสำคัญหรือเร่งด่วนของรัฐบาล								
1.2.1 ร้อยละของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	ร้อยละ 10	ร้อยละ 19,716 ครัวเรือน	ร้อยละ 21,200 ครัวเรือน	ร้อยละ 22,684 ครัวเรือน	ร้อยละ 22,699 ครัวเรือน	ร้อยละ 100	100	10

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การประเมิน			ผลการดำเนินงาน		
		เป้าหมายขั้นต่ำ (50)	เป้าหมายมาตรฐาน (75)	เป้าหมายขั้นสูง (100)	ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้ (เทียบจากค่าเป้าหมาย)	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
องค์กรประกอบที่ 2 ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการดำเนินงาน							
2.1 รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการบริหารเงินทุน เพื่อลดการงบประมาณภาครัฐ	13	115.75 ล้านบาท	119.34 ล้านบาท	122.93 ล้านบาท	122.71 ล้านบาท	98.47	12.80
2.2 ร้อยละของสินเชื่อบริษัทที่มีปัญหาต่อสินเชื่อบริษัททั้งหมด	12	ร้อยละ 3.26	ร้อยละ 2.76	ร้อยละ 2.26	ร้อยละ 0.64	100	12
2.3 ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรขององค์การมหาชน	5	-	ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรไม่เกินกรอบวงเงินรวมที่กำหนด	ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรไม่เกินกรอบวงเงินรวมที่กำหนด และค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรจริงไม่สูงกว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานงบประมาณ	ร้อยละ 6.47	100	5

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การประเมิน			ผลการดำเนินงาน		
		เป้าหมาย มาตรฐาน (75)	เป้าหมาย ขั้นสูง (100)	ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้ (เทียบจาก ค่าเป้าหมาย)	คะแนน ถ่วงน้ำหนัก	
Potential Perspective							
องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพขององค์กรมหาชน							
3.1 ผลการพัฒนาองค์การสู่การเป็นระบบราชการ 4.0							
3.1.1 การพัฒนากองค์การสู่ดิจิทัล (เลือก 1 จาก 2 ตัวชี้วัดย่อยต่อไปนี้) การพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัล เพื่อนำไปใช้สู่การเปิดเผย ข้อมูลภาครัฐ (Open Data)	10	เปิดเผยข้อมูล บนเว็บไซต์ได้ ทุกรูปแบบ และสามารถ นำข้อมูลไปใช้ สามารถนำ ข้อมูลไปใช้ ประโยชน์ได้ โดยไม่ต้อง ขออนุญาต จากหน่วยงาน เช่น pdf doc เป็นต้น	เปิดเผยข้อมูลใน รูปแบบที่เครื่อง สามารถอ่านได้ (Machine readable) เช่น Excel เป็นต้น	เปิดเผยข้อมูลใน รูปแบบมาตรฐาน แบบเปิด (Open Format) และไม่จำกัดสิทธิ โดยบุคคลใด และเครื่องอ่านได้	มีระบบบัญชีข้อมูลและ จัดทำข้อมูลเปิดที่ถูกต้อง ในหมวดหมู่สาธารณะ สามารถเข้าถึงข้อมูล ได้ตามมาตรฐาน คุณลักษณะ แบบที่ สพร. กำหนด โดยผลการประเมินจาก ส่วนกลาง คือ 99.61 คะแนน	99.61	9.961
3.1.2 การประเมินสถานะของ หน่วยงานภาครัฐในการเป็น ระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)	10	250 คะแนน	300 คะแนน	400 คะแนน	366.45 คะแนน	100	10

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การประเมิน			ผลการดำเนินงาน		
		เป้าหมายขั้นต่ำ (50)	เป้าหมายมาตรฐาน (75)	เป้าหมายขั้นสูง (100)	ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้ (เทียบกับค่าเป้าหมาย)	คะแนนล่วงหน้าหนัก
องค์ประกอบที่ 4 การควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการการองค์การมหาชน							
4.1 ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาด้านการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการการองค์การมหาชน	10	ร้อยละ 100			100 คะแนน	100	10
					คะแนนรวม		
					สรุปผลการประเมินระดับองค์กร		
					ดีมาก		

สรุปผลการประเมินระดับองค์กร

- ระดับดีมาก หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 85 คะแนนขึ้นไป
- ระดับดี หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 70-84.99 คะแนน
- ระดับพอใช้ หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 60-69.99 คะแนน
- ระดับต้องปรับปรุง หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ต่ำกว่า 60 คะแนน

ตัวชี้วัดการติดตามผลกระทบเป็นรายปี (monitoring KPI)	ค่าเป้าหมาย		
	2564	2565	2566
1. ร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ (ปีละ 10 ชุมชน)	ร้อยละ 15	ร้อยละ 15	ร้อยละ 15

ผลการดำเนินงานปี 2564 :

1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีการดำเนินการสร้างบ้านแล้วเสร็จรวมทั้งเข้าอยู่อาศัยเรียบร้อยแล้วร้อยละ 95 ขึ้นไป โดยเป็นพื้นที่ที่องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามกระบวนการโครงการบ้านมั่นคงตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนกระทั่งปัจจุบันสมาชิกที่อยู่อาศัยในโครงการบ้านมั่นคงมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ

2. ประชุมทำความเข้าใจร่วมกับผู้แทนชุมชนบ้านมั่นคง/ผู้แทนสหกรณ์/เจ้าหน้าที่ วางแผนกระบวนการศึกษาและจัดทำเครื่องมือแบบสำรวจข้อมูลระดับครัวเรือน กรอบคำถามในการสัมภาษณ์ระดับชุมชน

3. ลงพื้นที่ชุมชนเป้าหมายสร้างความรู้ความเข้าใจเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามระดับครัวเรือน แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลระดับชุมชน ระดับเมือง และเครื่องมือในการบันทึกข้อมูลผ่านระบบ Google form

4. ดำเนินการสำรวจข้อมูลและศึกษาผลสำเร็จจากการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 10 ชุมชน ดังนี้

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ตำบลปากช่อง และเทศบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
- ภาคใต้ : เทศบาลตำบลเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ภาคกลางและตะวันตก : เทศบาลตำบลหันคา จังหวัดชัยนาท และตำบลศาลายา จังหวัดนครปฐม
- ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก : เขตจตุจักร และเขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพฯ เทศบาลนครนนทบุรี และเทศบาลตำบลบางสีทอง จังหวัดนนทบุรี
- ภาคเหนือ : เทศบาลตำบลลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

5. ผลจากการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมาย 10 ชุมชน พบว่า

- ชุมชนมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกันของชุมชนผ่านการรวมกลุ่มอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งในรูปแบบของการซื้อที่ดินเพื่อสร้างชุมชนใหม่ การรับรองการอยู่อาศัยในที่ดินรัฐและภาคเอกชน การขอเช่าที่ดินรัฐระยะสั้น/ยาว

- สมาชิกโครงการบ้านมั่นคงเกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อที่อยู่อาศัย สหกรณ์เคหสถาน กองทุนชุมชน/กองทุนเมืองกองทุนสวัสดิการชุมชน/ กองทุนวันละบาท และกองทุนรักษาดินรักษากำแพง เพื่อให้เกิดทุนหมุนเวียนในทุกชุมชนสำหรับการพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาความจำเป็นเร่งด่วนของสมาชิกในชุมชน
- สมาชิกในชุมชนเกิดทักษะ และศักยภาพในงานพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่น ด้านการบริหารงานก่อสร้าง ซึ่งสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงมีการเรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเอง หรือสมาชิกเจ้าของบ้านที่จะอยู่อาศัย เป็นผู้ตรวจรับบ้านเอง จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญด้านงานก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการงานบัญชี/การเงิน โดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุน สถาบันฯ มีหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดระบบเอกสารการเงิน การใช้จ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การติดต่อประสานงานราชการ การบริหารจัดการที่ดี การเกษตรในชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- เกิดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานและภาคีต่าง ๆ ในการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยสถาบันฯ เป็นกลไกกลางเชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่น หน่วยงานการไฟฟ้า ประปา สนับสนุนการติดตั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานให้กับโครงการบ้านมั่นคง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) สนับสนุนเรื่องหลักประกันทางสุขภาพ การตรวจเยี่ยมโดยเครือข่าย อสม. ในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น
- **เกิดมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ** โดยเปรียบเทียบจากการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงของสถาบันฯ และเงินสมทบจากชุมชน งบประมาณรวม 427,201,176 บาท กับมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและที่ดินของชุมชน มูลค่ารวม 1,606,233,750 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่ามูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 1,179,032,574 บาท คิดเป็นร้อยละ 73.40 เป็นการใช้จ่าย “เงินเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาศักยภาพคน” ตามแนวทางการดำเนินงาน 3 ลักษณะคือ 1) สนับสนุนแบบให้เปล่า โดยพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เพื่อเปิดโอกาสให้เข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างเท่าเทียม 2) สนับสนุนในรูปแบบทุนหมุนเวียนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำระยะเวลาในการผ่อนชำระยาว การเข้าถึงแหล่งเงินทุน 3) สนับสนุนด้านการบริหารจัดการและงานพัฒนาศักยภาพคนและผู้นำ ซึ่งเป็นรูปแบบของการกระจายเม็ดเงินลงสู่ชุมชนควบคู่กับกระบวนการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการแก้ไขปัญหา

2. สัดส่วนเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เพิ่มขึ้นในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------

ผลการดำเนินงานปี 2564 :

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล เริ่มจัดตั้งตั้งแต่ปี 2548 ส่วนใหญ่เป็นกองทุนสวัสดิการที่มีฐานจากการสมทบเงินของสมาชิกวันละ 1 บาท เพื่อนำมาจัดสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไปจนถึงสวัสดิการการศึกษา การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือผู้ยากไร้ ฯลฯ หลักการทำงานเพื่อการพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันบนฐาน “การให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน เงินกองทุนสวัสดิการชุมชนมาจากการสมทบงบประมาณสามฝ่าย (1 : 1 : 1) ประกอบด้วย (1) การสมทบจากเงินออมของสมาชิกในชุมชนทั้งในรูปแบบการออมทรัพย์เดิมหรือสัจจะออมวันละบาท (2) การสมทบจากรัฐบาลผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และ (3) การสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

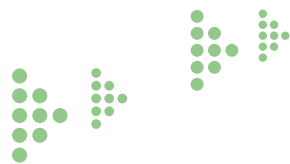
ปัจจุบัน มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน 6,069 กองทุน สมาชิกกองทุน 6,586,730 ราย เงินกองทุนรวม 20,046.79 ล้านบาท จำแนกเป็น (1) เงินสมทบจากสมาชิก จำนวน 13,783.74 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69 (2) เงินสมทบจากรัฐบาลผ่าน พอช. จำนวน 3,180.78 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16 (3) เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,370.44 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7 และ (4) เงินสมทบจากแหล่งอื่น ๆ เช่น ภาคเอกชน เงินบริจาค ฯลฯ จำนวน 1,711.83 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8 ส่งผลให้มีการจัดสวัสดิการพื้นฐานให้สมาชิกครอบคลุมตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งมีรูปแบบสวัสดิการที่หลากหลาย 13 ประเภท ได้แก่ สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด ทุนการศึกษา จ่ายกรณีเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิตจัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ ภัยพิบัติ ฯลฯ โดยมีผู้รับสวัสดิการตรง 2,418,356 ราย เงินจ่ายสวัสดิการรวม 2,534,394,309.91 บาท ผลจากการจัดสวัสดิการของชุมชน ก่อให้เกิดการฟื้นฟูระบบคุณค่า/ทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิมในชุมชน และเกิดการสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงเกิดรายได้จากการออมเงินของสมาชิกในชุมชน ลดภาระค่าใช้จ่ายภาคครัวเรือนไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน

ทั้งนี้ สัดส่วนเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เพิ่มขึ้น ในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชนเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่าง ปี พ.ศ. 2563 กับปี พ.ศ. 2564 พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 มีเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน รวม 17,688.40 ล้านบาท โดยในปี 2564 มีเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน รวม 20,046.79 ล้านบาท เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 13.33

3.4.2 การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ 2564 สรุปผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน คะแนนภาพรวม 94.96 อยู่ในระดับ A ประกอบด้วย

- แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (IIT) 96.66 คะแนน
- แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (EIT) 86.87 คะแนน
- แบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) 100.00 คะแนน

ที่	แบบสำรวจ	ตัวชี้วัด	คะแนน
1	แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (IIT)	การปฏิบัติหน้าที่	97.89
2		การใช้งบประมาณ	96.35
3		การใช้อำนาจ	95.92
4		การใช้ทรัพย์สินของราชการ	96.23
5		การแก้ไขปัญหาการทุจริต	96.92
คะแนนรวม IIT			96.66
6	แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (EIT)	คุณภาพการดำเนินงาน	86.09
7		ประสิทธิภาพการสื่อสาร	87.64
8		การปรับปรุงการทำงาน	86.87
คะแนนรวม EIT			86.53
9	แบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT)	การเปิดเผยข้อมูล	100.00
10		การป้องกันการทุจริต	100.00
คะแนนรวม OIT			100.00
สรุปผลคะแนนรวมของหน่วยงาน			94.96

3.5 กิจกรรมและผลงานสำคัญ 21 ปี พอช.

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ตั้งแต่ปี 2543 ถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 21 ปี พอช. สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งเมืองและชนบทมาอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการพัฒนาที่สมาชิกมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ และบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีกิจกรรมและรูปธรรมผลงานสำคัญ ดังนี้

**‘21 ปี พอช.’ : กลไกรัฐที่สนับสนุนชุมชน – สร้างสังคมเข้มแข็ง
บ้านมั่นคง บ้านที่มากกว่าคำว่า “บ้าน”**

ในเดือนตุลาคมนี้ พอช. ดำเนินงานมาครบ 21 ปี และกำลังย่างเข้าสู่ปีที่ 22 มีประสบการณ์และบทเรียนในการทำงานมากพอสมควรโดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวม เปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาจากเดิมแบบ “สั่งการ” หรือบนลงล่าง เป็นล่างขึ้นบน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา สามารถคิดและบริหารโครงการต่าง ๆ ได้เอง ไม่ใช่เป็น “ผู้รับการพัฒนา” ทำให้ชุมชนและเครือข่ายเกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘บ้านมั่นคง’ แก้ปัญหาที่อยู่อาศัยคนจน
ประเทศไทยมีครัวเรือนทั้งหมดประมาณ 21 ล้าน ครัวเรือน ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเกือบ 6 ล้าน ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและต้องการที่อยู่อาศัยประมาณ 3.5 ล้านครัวเรือน โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อยเข้าไม่ถึงแหล่งสินเชื่อที่อยู่อาศัย บางส่วนจึงต้องบุกรุกที่ดินของรัฐและเอกชนเพื่อปลูกสร้างบ้านหรือเช่าบ้าน-เช่าที่ดินอยู่อาศัย สภาพทรุดโทรม ลี้ภัยแวดล้อมแย่ เพราะเป็นชุมชนแออัด เด็ก ๆ ไม่มีสถานที่วิ่งเล่น

บ้านที่มากกว่าคำว่า “บ้าน” โครงการสร้างบ้านมั่นคง ดังตัวอย่าง ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ ไม่ใช่เป็นการสร้างเฉพาะ “ที่อยู่อาศัย” เท่านั้น แต่ยังมีกระบวนการ “พัฒนาชุมชน” และ “การพัฒนาคุณภาพชีวิต” ของชาวชุมชนด้วย มีสหกรณ์เคหสถานฯ ซึ่งให้สมาชิกออมเงินตามหุ้นที่มีอยู่หุ้นละ 10 บาท คนหนึ่งไม่เกิน 20 หุ้น มีสมาชิกทั้งหมด 160 คน ปัจจุบันมีเงินหมุนเวียนประมาณ 10 ล้านบาท สมาชิกก็ยิ้ม

ได้สูงสุดไม่เกิน 3 แสนบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ผ่อนชำระภายใน 60 งวด ถือว่าเป็น ‘ธนาคารชาวบ้าน’ เพราะนอกจากจะสร้างวินัยในการออมแล้ว ยังเป็นที่พึ่งของชาวบ้านในยามที่เดือดร้อนจำเป็น ไม่ต้องพึ่งเงินกู้ธนาคารที่เก็บดอกเบี้ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 บาทต่อเดือน

นอกจากนี้ ชุมชนเจริญชัยฯ ยังมีกิจกรรมการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ที่หน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุน เช่น การตัดแยกขยะ นำขยะเปียกไปทำปุ๋ยใส่ต้นไม้ในชุมชน ชยะรีไซเคิลเอาไปขายเป็นกองทุนพัฒนาชุมชน ชุมชนจึงดูสะอาดสวยงามมีศูนย์เฝ้าระวังภัยและยาเสพติด โดยมีชาวบ้านในชุมชนเป็นอาสาสมัครเฝ้าระวัง มีกองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ฯลฯ ทำให้ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่เป็นสถานศึกษาดูงานของชุมชนและหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ทั้งในด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยและพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ชุมชนยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น พอช. จัดทำโครงการแก้ไขผลกระทบจากสถานการณ์โควิด เช่น ทำคาราวานสินค้าราคาถูกนำไปจำหน่ายให้แก่สมาชิกชุมชนต่าง ๆ ในเขตจตุจักร เช่น ข้าวสาร น้ำมันพืช ไข่ ไก่ น้ำตาล นม อาหารแห้ง ฯลฯ เพื่อลดรายจ่าย

จัดทำ ‘ศูนย์พักคอยชุมชน’ หรือ CI (Community Isolation) เพื่อรองรับผู้ติดเชื้อโควิดที่ยังมีอาการไม่รุนแรงในชุมชน เครือข่ายเขตจตุจักรสามารถรองรับได้ 8 เตียง (พอช. สนับสนุนงบงบประมาณ 150,000 บาท)

“คนต้องมีบ้าน” บ้านคือที่ให้ความอบอุ่น ปลอดภัยและความสุข คนทุกคนควรมีบ้าน เพื่อเป็นวิมานของชีวิต แต่ยังมีคนไร้บ้าน หรือคนมีบ้านที่ไม่แข็งแรง ไม่นั่นคง ไม่ปลอดภัย อีกไม่น้อย

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา (สว.) ได้กล่าวถึงประสบการณ์บ้านมั่นคงไว้ ดังนี้

▶▶ **ประสบการณ์ที่ 1 บ้านมั่นคงเมือง** เมื่อกว่า 10 ปีก่อน ผมเคยไปเยี่ยมโครงการบ้านมั่นคงในเมืองที่อยู่ชญา พอช. เข้าไปสนับสนุนให้มีกระบวนการชุมชน ชวนคนในชุมชนแออัดคุยกันเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย ซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรม แออัด สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตแย่มาก เมื่อชาวบ้านได้คุยกัน พอช. มีงบประมาณสนับสนุนส่วนหนึ่ง และมีวิทยากรลงไปช่วยชาวบ้านรวมตัว ร่วมคิด ออกแบบชุมชน ออกแบบบ้านกันเอง จัดผังชุมชนกันใหม่ทั้งหมด ในพื้นที่เดิมที่จำกัดมาก สามารถจัดผังชุมชนได้ลงตัว แถมยังมีพื้นที่สาธารณะส่วนกลางใช้ทำกิจกรรมร่วมกันได้อีก บางบ้านเคยมีพื้นที่มากหน่อย ก็ยอมลดลงให้เพื่อนบ้านที่อึดอัดพื้นที่ ได้เนื้อที่เพิ่มพอสร้างบ้านมั่นคงหลังน้อย ๆ ได้ เกิดการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำที่เต็มไปด้วยหัวใจมนุษย์

พอช.มีกองทุนให้ชาวบ้านกู้สร้างบ้าน ปรับปรุงบ้าน ผ่อนชำระระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ ชาวบ้านมี **“บ้านมั่นคง”** อยู่อาศัยในพื้นที่เดิม จากชุมชนแออัด กลายเป็นชุมชนน่าอยู่ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น **คุณภาพชีวิตดีขึ้นเป็นที่ประจักษ์**

▶▶ **ประสบการณ์ที่ 2 บ้านมั่นคงชนบท** ราว 6-7 ปีก่อน ได้ไปเยี่ยมโครงการบ้านมั่นคงชนบทที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ดาราอั้งที่เชียงดาว เชียงใหม่ พอช. เข้าไปสนับสนุนในแนวทางเดียวกัน ทำให้ชาวบ้านได้รวมตัวร่วมคิด ร่วมปรับปรุงบ้าน สร้างบ้านใหม่ มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน จัดระบบระเบียบ สภาพแวดล้อมทั่วไป คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ผมได้เชิญผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์หญิงจากชุมชนแห่งนี้ไปเล่าเรื่องราวในเวทีสมัชชสุขภาพแห่งชาติในปีนั้นด้วย

▶▶ **ประสบการณ์ที่ 3 บ้านมั่นคงในที่ดิน สปก.** เดือนมีนาคม 2564 ช่วงที่โควิดพักยก ก่อนเดลต้าบุกหนัก ผมพาคณะอนุกรรมการของวุฒิสภา ไปเยี่ยมดูงานบ้านมั่นคงชนบทที่ปากช่อง จ.นครราชสีมา เป็นบ้านมั่นคงในพื้นที่ สปก. ซึ่งคัดเลือกแล้วอนุญาตให้เกษตรกรรายย่อย ผู้ไม่มีที่ดินทำกินได้เช่าอยู่ พอช. เข้าไปสนับสนุนกระบวนการชุมชนเช่นกัน ทำให้ชาวบ้านได้รวมตัว ร่วมคิด

วางแผนจัดโซนทำเกษตรกรรม โซนอยู่อาศัย จัดกลุ่มสมาชิก ออกแบบแปลงที่อยู่ แบบบ้านปลูกบ้านตามใจต้องการกันเอง ในวงเงินงบประมาณไม่สูง มีพื้นที่ส่วนกลางกันเอง พอช. มีเงินกองทุนสนับสนุน ทั้งให้บางส่วนและกู้ยืมบางส่วน โครงการไปได้ดีมาก ไม่ใช่มีแค่บ้านมั่นคงอยู่อาศัย แต่ยังเกิดความเป็นชุมชน มีกรรมการชุมชน มีกลุ่มทำงานด้านต่าง ๆ ร่วมคิดร่วมทำในทุกเรื่อง รวมไปถึงการทำมาหากิน และกิจกรรมสาธารณะต่างๆ

ผมเรียกว่าเป็น “สวรรค์บนดิน” ของจริง (เขียน FB 23 มี.ค.2564) “โครงการบ้านมั่นคง” จึงเป็นอะไรที่มากกว่าชาวบ้านมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แต่ยังหมายรวมถึงการที่ชาวบ้านมีความเป็นชุมชน ร่วมคิดร่วมทำ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และขยายผลไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่มากกว่าที่อยู่อาศัย นับว่าเป็นโครงการที่ดีมาก เป็นงานที่ดีของ พอช.ที่สนับสนุนมานานมากกว่า 20 ปีแล้ว งานนี้ มีบุคคลสำคัญอยู่เบื้องหลังความคิด และสนับสนุนมายาวนาน คือ พี่สมสุข บุญญะบัญชา อดีต ผอ.พอช. ปัจจุบันท่านก็ยังเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทำงานสนับสนุนงานบ้านมั่นคงต่อเนื่องเรื่อยมาทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ

ประสบการณ์ล่าสุดได้ไปเยี่ยมดูงานที่เวียงแหง อำเภอเล็ก ๆ ชายแดนไทย-เมียนมา สด ๆ ร้อน ๆ เมื่อ 8 ต.ค. 2564 ที่ผ่านมา โชคดีที่ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชุมชนชาติพันธุ์ที่บ้านห้วยไคร้ ต.เปียงหลวง ซึ่งกำลังขึ้นรูปโครงการบ้านมั่นคงชนบทที่นั่นพอดี ซึ่งครอบคลุมประเด็น “การจัดการที่ดิน-ป่าไม้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต” ไว้ภายใต้โครงการบ้านมั่นคงชนบทนี้ด้วย ทราบว่าโครงการได้รับอนุมัติจาก พอช. แล้ว ทีมงานอยู่ในช่วงเข้าไปทำงานกับชุมชน สร้างกระบวนการชุมชนให้เกิดการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อเตรียมวางแผนพัฒนาที่อยู่อาศัย พัฒนาพื้นที่ สาธารณูปโภค

สิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงไปกับเรื่องการพัฒนาอาชีพ และคุณภาพชีวิตในแนวทาง “คนอยู่กับป่า” ได้อย่างยั่งยืน

สภาพที่อยู่อาศัยของชาวบ้านปัจจุบันไม่ดีเลย โครงการบ้านมั่นคงจะเข้าไปสนับสนุนการปรับปรุงบ้าน หรือสร้างบ้านใหม่ มีงบประมาณสนับสนุนให้หลังละไม่เกิน 4 หมื่นบาท ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ชาวบ้านสามารถออกแบบเองได้ ปรับปรุงบ้านเดิมก็ได้ ออกแบบสร้างใหม่ก็ได้ตามที่ชอบ โดยมีกระบวนการทำงานพูดคุย ปรึกษาหารือกันทุกขั้นตอนตลอดโครงการ ได้มีโอกาสไปนั่งคุยกับตัวแทนชาวบ้านกลุ่มเล็ก ๆ เนื่องจากเป็นช่วงโควิดระบอบ มีคุณอนุสรณ์ คำอ้าย อตีตนายก อบต. เปียงหลวง เป็นแกนนำ มีท่านนายอำเภอ วัชระ เทพกัน นอก. หนุ่มคนรุ่นใหม่ไปร่วมพบปะด้วย ฟังแล้วดูดี มองเห็นความสำเร็จอยู่เบื้องหน้า แม้จะต้องก้าวข้ามปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด ทั้งของภาครัฐ และของชาวบ้านอีกหลายเรื่องก็ตาม

โครงการดี ๆ อย่างนี้ รัฐบาลควรสนับสนุนให้เต็มกำลังและมากกว่านี้ เป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำให้กับกลุ่มผู้ยากลำบากต่าง ๆ ทั้งในเมืองและในชนบท เป็นการยกระดับการพัฒนาอาชีพ เป็นการยกระดับการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต นั่นเอง แทนที่จะเน้นทำแต่โครงการสำเร็จรูปแยกส่วน คิดตายตัว แล้วสั่งทำเหมือนกันทั่วประเทศ (one fit all) อย่างที่นิยมทำกัน ซึ่งโครงการจำนวนมากเหล่านั้นมักทำให้ “โหลใหญ่-ล้น” ในขณะที่ “โหลน้อย-บ่เต็ม” ต่อไป **ตรงข้ามกับโครงการบ้านมั่นคง** ซึ่งเน้น **“เต็มโหลน้อย” ให้ได้เพิ่มขึ้นบ้าง ก็ยังดี**

TDRi ประเมินบ้านมั่นคง “ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ” พัฒนาสังคมให้น่าอยู่

จากรายงานของทีดีอาร์ไอ ฉบับที่ 102 เดือนเมษายน พ.ศ. 2557 เรื่อง **“การประเมินมูลค่าที่เกิดจากโครงการบ้านมั่นคง”** ซึ่งเป็นรายงานการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRi) โดย ดร. นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ ได้คัดเลือกชุมชนบ้านมั่นคงทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวม 16 ชุมชน (รวมทั้งชุมชนเจริญชัยนิมิตรใหม่) มีครัวเรือน

ที่เป็นตัวอย่างในการสำรวจ 745 ครัวเรือน พบว่า

โครงการบ้านมั่นคงมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดขนาดใหญ่ โดยสร้างความมั่นคงใน **“ที่ดินและที่อยู่อาศัย”** ให้แก่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด โครงการนี้ใช้แนวทางการดำเนินการแบบใหม่ที่แตกต่างจากโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยแบบเดิม ซึ่งหน่วยงานรัฐเป็นผู้จัดทำโครงการ กล่าวคือ

(1) เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนรวมตัวและมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้น ได้แก่ การสำรวจข้อมูล การเลือกชุมชนนำร่อง การเลือกวิธีปรับปรุงชุมชน การจัดหาที่ดิน การออมทรัพย์ เพื่อที่อยู่อาศัย การออกแบบบ้าน การออกแบบชุมชน การก่อสร้าง ฯลฯ

(2) รูปแบบและแนวทางการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของแต่ละชุมชนมีความหลากหลายและแตกต่างกันตามสภาพปัญหา ความต้องการของสมาชิกในชุมชน และข้อจำกัดด้านต่าง ๆ (โดยเฉพาะด้านกายภาพและเจ้าของที่ดิน)

(3) เน้นการแก้ปัญหาชุมชนแออัดทั้งเมือง โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่การแก้ปัญหาเพียงบางจุดหรือบางพื้นที่

» โครงการบ้านมั่นคงมีประโยชน์ทางอ้อมทั้งทางเศรษฐกิจและมีใช้ทางเศรษฐกิจ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ โครงการบ้านมั่นคงทำให้ครัวเรือนมีรายจ่ายลดลง โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปาที่ประหยัด เพราะไม่ต้องพ่วงจากมิเตอร์บ้านที่มีทะเบียนบ้าน และมีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะครัวเรือนการผ่อนส่งบ้านให้แก่สหกรณ์จึงต้องขนขวายหารายได้เพิ่ม และลดรายจ่ายของครัวเรือน หลักฐานทางสถิติยืนยัน ได้แก่ เด็กนักเรียนใช้เวลาเรียนหนังสือมากขึ้น นอกจากนี้การที่ชุมชนมีการจัดการที่ดีขึ้น มลพิษลดลง และสภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น อาจทำให้สุขภาพของคนในชุมชนดีขึ้น โอกาสเกิดอัคคีภัยลดลง คนในชุมชนมีความภูมิใจที่มีบ้านที่นาอยู่ชุมชนที่ และสามารถเปิด

ประตูเชื่อเชิญญาติเพื่อนฝูงมาที่บ้านได้

ผลประโยชน์ที่สำคัญที่สุดในด้านการปกครองก็คือ ประชาชนในชุมชนเปลี่ยนฐานะจาก“ผู้บุกรุกที่ทำผิดกฎหมาย” เป็น “พลเมืองที่มีศักดิ์ศรี” ข้าราชการให้เกียรติ ให้ข่าวสาร ข้อมูล และให้ความร่วมมือกับงานพัฒนาชุมชน

“ส่วนประโยชน์ทางสังคมที่สำคัญก็คือ **ทุนทางสังคม (Social Capital)** ที่เกิดจากการรวมกลุ่มในโครงการบ้านมั่นคง ทำให้คนในชุมชนไว้วางใจกัน โครงการบ้านมั่นคงยังก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางอ้อมต่อสังคม ซึ่งมีหลักฐานเชิงประจักษ์ชัดเจน เช่น เด็กมีแนวโน้มใช้เวลากับการเรียนมากขึ้น อาชญากรรมและยาเสพติดชุมชนลดลง” รายงานดังกล่าวระบุ (ดูรายงานฉบับเต็มได้ที่ <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/05/wb102.pdf>)

» รายงานผลการศึกษามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า โครงการบ้านมั่นคง สะท้อนการแก้ไขปัญหาและการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย นอกจากสามารถยกระดับผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดการปัญหาที่อยู่อาศัยด้วยตนเองได้แล้ว ยังเป็นแนวทางหนึ่งของการขับเคลื่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนอย่างยั่งยืนจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของทุกภาคส่วนอีกด้วย โดยมีมูลค่าและคุณค่าทางสังคม ดังนี้

(1) ด้านความมั่นคงในชีวิต จากผลการศึกษา

พบว่า การจัดการด้านความปลอดภัยในชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่ชุมชนได้เข้าร่วมโครงการ สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างกลไกในการป้องกันภัยในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นกฎเกณฑ์ร่วมกันของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตไม่ต้องย้ายที่อยู่อาศัยใหม่อันเป็นผลมาจากการออกแบบโครงการที่ให้แต่ละบ้านไม่มีรั้ว เพื่อให้เพื่อนบ้านได้คอยระวังภัยซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความเชื่อใจและเต็มใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดกิจวัตรประจำวัน (Routine activity Theory) ในด้านการเพิ่มผู้ดูแลจะทำให้สามารถตัดโอกาสในการเกิดอาชญากรรมให้ลดน้อยลง และทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง

(2) ด้านการเข้าถึงสิทธิ

(2.1) ผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้เปลี่ยนสถานะจากผู้นุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งผิดกฎหมายเป็นสถานะผู้อยู่อาศัยในชุมชนอย่างถูกกฎหมาย โดยอาจจะเป็นการเช่าที่ดินของรัฐระยะยาว หรือการได้สิทธิเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินใหม่ที่รัฐจัดหาที่ดิน ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ก่อให้เกิดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและสามารถพัฒนาที่อยู่อาศัยของตนเอง และสภาพแวดล้อมในชุมชนได้

(2.2) ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงสิทธิ

ในความเสมอภาค ภายหลังจากผู้อยู่อาศัยในชุมชนเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง ทำให้เข้าถึงสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในการขอเลขทะเบียนบ้านสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภค สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลของภาครัฐ เป็นต้น รวมถึงได้รับบริการที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้เกิดการสร้างตัวตน การสร้างความมั่นคงในการครอบครองที่ดินและการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น อีกทั้งมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพ Self-reliance (การพึ่งพาตนเอง) และ Sustainable (การอยู่อย่างยั่งยืน)

(2.3) มีการออมทรัพย์โดยชุมชน กล่าวคือ

เมื่อมีการเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเข้ามามีการบริหารการจัดการ มีหน่วยงานของภาครัฐ หน่วยงาน พอช. เข้ามาร่วม และจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือในเรื่องการออมเพื่อที่อยู่อาศัย และสมาชิกของกองทุนออมทรัพย์จะมีสิทธิในการกู้ยืมเงินจากกองทุนออมทรัพย์ของชุมชน

(3) ด้านความเป็นอยู่ที่ดี ในแง่ของ

ความสะดวกสบายในการเดินทางทั้งภายในและภายนอกชุมชน และการใช้ชีวิตในครอบครัว เนื่องจากสมาชิกรู้สึกมีพื้นที่ส่วนตัวในบ้าน รู้สึกถึงความใกล้ชิดกันในครอบครัว และภูมิใจที่จะต้อนรับญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงภายในบ้าน เนื่องจากการจัดสรรพื้นที่ภายในบ้านแต่ละหลังที่เพิ่มขึ้นและเป็นสัดส่วนมากขึ้น การจัดการด้านพื้นที่ภายในบ้านจึงส่งผลอย่างยิ่งต่อความรู้สึกของคนอยู่อาศัยในครอบครัวอย่างเห็นได้ชัด

การจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางในชุมชนเพื่อให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์นำไปสู่โอกาสในการมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันของคนในชุมชน เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมและการช่วยเหลือซึ่งพากัน ความรู้สึกไว้วางใจ และเกิดการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเครือข่ายความเป็นชุมชนมีความชัดเจนขึ้น

(4) ด้านสุขภาพที่ดี เป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมซึ่งคนในชุมชนรู้สึกว่าตนเองได้มีโอกาสอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคระบาดต่าง ๆ น้อยลงไม่ว่าจะเป็นโรคไข้เลือดออก หรือโรคระบาดทางเดินอาหาร เนื่องจากชุมชนห่างไกลจากแหล่งชยะน้ำเสีย และมีวิธีในการจัดการของเสียในชุมชนที่ดีขึ้น จึงมีแนวโน้มจะนำไปสู่สุขภาพร่างกายที่ดีขึ้นจากการปลอดโรคระบาด นอกจากนี้การมีพื้นที่ส่วนบุคคลหรือพื้นที่สาธารณะในชุมชนเพิ่มขึ้น ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในแง่ของการพักผ่อนหย่อนใจ และเกิดกิจกรรมในลักษณะอื่น ๆ หรือมีพื้นที่สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนด้วยกันมากขึ้น ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางสังคมดังกล่าวจะส่งผลต่อสุขภาพทางจิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน มีความรู้สึกสบายใจ ผ่อนคลายจากความเครียด ความวิตกกังวล และรู้สึกมีความสุขที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อสุขภาพะทั้งทางด้านร่างกาย สังคม และจิตใจของคนในชุมชนในภาพรวม

(5) ด้านความเข้มแข็งและการจัดการตนเองของชุมชน

(5.1) ด้านการมีส่วนร่วมภายในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และสมาชิกในชุมชนพร้อมใจกันเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ มีจุดเริ่มต้นมาจากสมาชิกในชุมชนต้องการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และความต้องการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนเอง ยกตัวอย่างเช่น การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อแก้ไขปัญหาเงินออมและหนี้สิน การจัดตั้งกองทุนประกันความเสี่ยง เพื่อแก้ไขปัญหาการซ่อมบ้านที่ได้รับความเสี่ยง กองทุนข่าวสาร โครงการออมบุญ การจัดตั้งธนาคารชยะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น แอร์บิกเพื่อสุขภาพ ชมรมดนตรีไทย

(5.2) ด้านการสร้างเครือข่ายในชุมชน โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มคนในชุมชนเดียวกัน แผลขยายความคิดไปยังชุมชนข้างเคียงเกิดเป็นการรวมกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น เนื่องจากมีตัวอย่างของชุมชนอื่นที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานที่เป็นไปได้และประสบความสำเร็จ จึงเกิดความเชื่อมั่นในการที่จะดำเนินการ เช่น ความต้องการของตนเองและครอบครัวขยายไปยังชุมชนเดียวกัน และต่อไปยังชุมชนข้างเคียง สิ่งหนึ่งที่ได้ชัดเจน คือ พลังในการต่อสู้ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่การรวมกลุ่มช่วยสร้างอำนาจในการต่อรอง ข้อเรียกร้องต่าง ๆ มักจะประสบความสำเร็จมากกว่าการเรียกร้องโดยปัจเจกบุคคล นอกจากนี้เครือข่ายภายนอกที่เข้ามาส่วนร่วมกับชุมชน มักเป็น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มองค์ความรู้ให้กับชาวบ้าน เป็นส่วนใหญ่

(5.3) การรวมกลุ่มในชุมชน ช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่สมาชิกในครอบครัวและชุมชน โดย “รวมกันคิด ร่วมกันทำ จะสามารถทำอะไรได้มากกว่า บ้านทำกิจกรรมให้คล้องใจเอาไว้” สมาชิกส่วนใหญ่จึงมีความเต็มใจที่จะรวมกลุ่ม ซึ่งการรวมกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์มากกว่าและสามารถดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนได้ เช่น การได้รับงบประมาณจาก พอช. การเข้าร่วมโครงการไทยยั่งยืน โอกาสในการขายสินค้าในโครงการ OTOP เป็นต้น

นับแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบันสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ

มั่นคงของมนุษย์ได้สนับสนุนการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนผู้ยากไร้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยทั้งในชนบทและเมืองไปแล้วกว่า 200,000 ครัวเรือน (บ้านมั่นคง การซ่อมสร้างบ้านที่มีสภาพทรุดโทรมหรือ ‘บ้านพอเพียงชนบท’ การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองคนไร้บ้าน ฯลฯ) ในกว่า 3,000 ชุมชนเมืองและชนบททั่วประเทศ

โดยมี ‘แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี’ (พ.ศ. 2560-2579) เป็นเข็มทิศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมในสังคม มีเป้าหมายกว่า 1 ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ ‘เพื่อคนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายในปี 2579’

1 ปีบ้านมั่นคงชนบทตำบลห้วยขมิ้น จ.สุพรรณบุรี ซ่อม สร้างบ้าน 269 หลัง-สร้างกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิต

เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2563 มีการจัดงาน ‘วันที่อยู่อาศัยโลกปี 2563’ ที่ตำบลห้วยขมิ้น อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี ภายในงานมีการจัดนิทรรศการ การพัฒนาที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคง การพัฒนาคุณภาพชีวิต เวทีวิชาการ การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวละโว การจำหน่ายสินค้าชุมชน ฯลฯ ที่สำคัญ คือ การ ‘kick off’ ซ่อม-สร้างบ้านมั่นคงชนบทหลังแรกในตำบลห้วยขมิ้น ให้กับชาวบ้านที่มีรายได้น้อยสภาพบ้านเรือนทรุดโทรม โดยมีผู้บริหารสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ หรือ

‘พอช.’ และผู้ว่าราชการ จ.สุพรรณบุรี นายณัฐภัทร สุวรรณประทีป ให้เกียรติเป็นประธาน มีเป้าหมายซ่อมสร้างบ้านเรือนให้กับครอบครัวที่ยากจน จำนวน 269 หลัง โดย พอช.สนับสนุนงบประมาณไม่เกิน หลังละ 40,000 บาท

ผ่านไป 1 ปี การซ่อมสร้างบ้านเรือนเสร็จไปแล้วเกือบ 200 หลัง ทำให้ชาวบ้านมีที่อยู่อาศัยที่แข็งแรงมั่นคงขึ้น บางหลังเจ้าของบ้านควักทุนเพิ่มสร้างใหม่ทั้งหมด ทำให้ได้บ้านใหม่ที่สวยงามน่าอยู่และไม่เพียงแต่ชาวห้วยขมิ้นจะได้บ้านใหม่เท่านั้น

พวกเขายังได้เพื่อนใหม่ ได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัย การทำงานเป็นกลุ่มการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และยังร่วมกันจัดตั้งกองทุนที่อยู่อาศัยขึ้นมา มีเงินกองทุนเกือบ 300,000 บาท

ตำบลห้วยขมิ้น ประชากรปัจจุบันมีประมาณ 9,400 คน มีทั้งคนสุพรรณบุรี อุทัยธานี ชาวอีสานที่อพยพเข้ามาเพื่อบุกเบิกที่ดินทำกินเมื่อ 30-40 ปีก่อน มีชาวลาวครึ่งและชาวละว้า ซึ่งเป็นคนพื้นถิ่นดั้งเดิม แต่เหลือเชื้อสายละว้าแท้ ๆ ไม่กี่ครัวเรือน ส่วนใหญ่จะแต่งงานผสมปนเปกันกลายเป็นลูกครึ่ง เช่น ละว้า-ลาวครึ่ง ละว้า-อีสาน ละว้า-สุพรรณฯ

อาชีพส่วนใหญ่ของชาวห้วยขมิ้น คือ ปลูกอ้อยส่งโรงงานน้ำตาล ปลูกข้าวโพด มันปะหลัง หมาก เลี้ยงแพะ วัว รับจ้างทำงานในไร่ ฯลฯ ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางจนถึงยากจน เนื่องจากราคาพืชไร่ตกต่ำหรือไม่เคยขยับขึ้น (โดยเฉพาะหัวมันสำปะหลัง ตลอด 30-40 ปีจนถึงปัจจุบันราคายังไม่เคยถึง 3 บาท/กก.) ขณะที่ต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าอุปโภค-บริโภคสูงขึ้นไปตลอด

สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่ที่ปลูกสร้างมานานมีสภาพทรุดโทรม เพราะไม่มีเงินซ่อมแซม ส่วนใหญ่สร้างด้วยไม้ อิฐบล็อก มุงหลังคาด้วยสังกะสี ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีปัญหาความไม่มั่นคงในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย บางส่วนอยู่ในที่ดินป่าไม้ เขตทับซ้อนกับอุทยานแห่งชาติพุเตย ที่ดิน

นิคมสร้างตนเองกระเสี้ยว กรมชลประทาน รวมทั้งที่ดิน สปก.

สมพร สาลีอ่อน ประธานโครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลห้วยขมิ้น เล่าว่า จากสภาพปัญหาความยากจน บ้านเรือนทรุดโทรม นายกอบต. ห้วยขมิ้น ที่รู้ข่าวว่ามีโครงการบ้านมั่นคงชนบทที่ตำบลนิคมกระเสี้ยว อำเภอด่านช้าง ซึ่ง พช. สนับสนุนการซ่อมสร้างบ้านให้แก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย บ้านเรือนทรุดโทรม (ดำเนินการในปี 2562 จำนวน 318 ครัวเรือน) จึงได้พากำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลห้วยขมิ้นไปดูตัวอย่างเพื่อศึกษาโครงการในช่วงปลายปี 2562 หลังจากนั้นจึงกลับมาปรึกษาหารือกันเพื่อเตรียมจัดทำโครงการ มีตัวแทนแต่ละหมู่บ้านร่วมเป็นคณะทำงาน “เมื่อตกลงกันว่าจะทำโครงการบ้านมั่นคงเหมือนที่ตำบลกระเสี้ยว จึงให้ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านสำรวจข้อมูลครอบครัวที่มีฐานะยากจน อาชีพ รายได้ หนี้สิน สภาพบ้านเรือน รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ใช้เวลาสำรวจประมาณ 1 เดือน จึงได้ข้อมูลทั้งตำบล พบครอบครัวผู้ที่มีความเดือดร้อนทั้งหมด 269 ครัวเรือน จากทั้งหมด 16 หมู่บ้าน”

ประมาณเดือนมีนาคม 2563 โครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลห้วยขมิ้นจึงเริ่มเป็นรูปเป็นร่าง มีการจัดประชุมประชาคมตำบล โดยเชิญครอบครัวที่เดือดร้อนทั้ง 269 ครัวเรือน มาประชุม มีผู้แทนหน่วยงานเจ้าของที่ดินที่ชาวบ้านอยู่อาศัยเข้าร่วม

ประชุม เช่น สำนักงานปฏิรูปที่ดินสุพรรณบุรี (ที่ดิน ส.ป.ก.) ป่าไม้ อุทยานฯ นิคมสร้างตนเองกระเสียว ฯลฯ เพื่อให้อนุญาตซ่อม-สร้างบ้าน

นอกจากนี้ ยังมีผู้แทนเครือข่ายบ้านมั่นคง จังหวัดสุพรรณบุรีในฐานะพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษา โครงการเข้าร่วม มีเจ้าหน้าที่ พอช. มาชี้แจง สร้างความเข้าใจ กระบวนการขั้นตอนการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคงชนบท การจัดตั้ง คณะกรรมการขึ้นมารับผิดชอบโครงการ ฯลฯ

หลังจากนั้น พอช. ได้ส่งเจ้าหน้าที่และ สถาปนิกชุมชนเข้ามาให้ความรู้กับชาวบ้านเรื่องการ ถอดแบบการก่อสร้างหรือซ่อมแซมบ้าน เรียกสั้น ๆ ว่า **“BoQ”** (Bill of Quantities) เพื่อถอดแบบว่า บ้านหลังนี้จะต้องซ่อมแซมอะไรบ้าง ใช้วัสดุอะไร จำนวนเท่าไร แล้วนำรายการทั้งหมดมาคำนวณ กับราคาจำหน่ายวัสดุ เพื่อให้ได้ราคาหรืองบประมาณ ในการสร้างหรือซ่อมแซมบ้าน ไม่รวมค่าแรง **“เจ้าหน้าที่ พอช. เข้ามาสอนเรื่องการถอดแบบบ้าน หรือบีโอคิว (BoQ) ประมาณ 3-4 ครั้งจนชาวบ้าน เข้าใจ ส่วนใหญ่ก็ไม่เคยรู้หรือกว่าบีโอคิวคืออะไร แม้แต่คนที่ช่างก่อสร้างในหมู่บ้านก็ยังไม่รู้จัก บางคนยังนึกว่า พอช. จะมาสอนทำบาร์บีคิวขาย พวกบั้ง ๆ อย่าง ๆ เหมือนในโฆษณา แต่ตอนนี้ทำ บีโอคิวเป็นกันแล้ว”**

การถอดแบบ BoQ ทำให้รู้งบประมาณ ซ่อมแซมบ้านแต่ละหลัง หรือบางหลังที่ผู้พัก

ทรุดโทรม เพราะก่อสร้างมานาน ปลวกกิน ลังกะสีผุกร่อน หากรีก็ไม่สามารถซ่อมแซมได้ ต้องก่อสร้างนาน ปลวกกิน ลังกะสีผุกร่อน หากรีก็ไม่สามารถซ่อมแซมได้ ต้องก่อสร้างใหม่ โดย พอช. จะสนับสนุนงบประมาณตามราคาวัสดุที่ต้องใช้จริง และจำเป็นจริง (ซ่อมเพื่อความสวยงาม จะไม่ได้รับการอนุมัติ) แต่ไม่เกินหลังละ 40,000 บาท หากเกินกว่านั้นเจ้าของบ้านจะต้องสมทบเงินซื้อวัสดุเอง รวมทั้งหาแรงงานหรือเพื่อนบ้านมา ช่วยกันซ่อม-สร้าง โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีช่างชุมชน มาช่วยถอดแบบหมู่บ้านละ 2 คน

โครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลห้วยขมิ้น พอช. ได้สนับสนุนงบประมาณซ่อม-สร้าง เฉลี่ย หลังละ 8,000-40,000 บาท (ไม่ได้ให้เป็นเงินสด ใช้วิธีจัดซื้อวัสดุก่อสร้างร่วมกัน) จำนวน 269 ครั้วเรือน รวมเป็นเงินทั้งหมด 7,867,031 บาท เริ่ม ก่อสร้างบ้านหลังแรกเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2563 ขณะนี้ (ตุลาคม 2564) ซ่อมสร้างเสร็จแล้ว 199 หลัง ส่วนที่เหลืออีก 70 หลังจะดำเนินการแล้วเสร็จ ประมาณต้นปี 2565

สิ่งที่ได้มากกว่าบ้าน

โครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลห้วยขมิ้น เป็นตัวอย่างของการพัฒนาชุมชนร่วมกันทั้ง ตำบล และเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน จากเดิมที่ชาวบ้านแต่ละหมู่จะทำกิจกรรมเฉพาะหมู่ ของตนเอง (ส่วนใหญ่เป็นงานบุญประเพณี หรือ

ทางการสั่งให้ทำ) ทำให้มีประสบการณ์การทำงานร่วมกัน มองเห็นปัญหาและโอกาสในการพัฒนา
ทั้งตำบล

พานิช โรจนบุญ เลขานุการโครงการบ้าน
มั่นคงชนบทตำบลห้วยขมิ้น บอกว่า เมื่อก่อนเธอ
เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 ทำงานเฉพาะ
ในหมู่บ้าน เมื่อมีโครงการบ้านมั่นคงฯ มีการจัดตั้ง
คณะกรรมการโครงการขึ้นมา มีตัวแทนหมู่บ้านละ
2 คน เป็นคณะกรรมการ รวม 28 คน จึงได้เรียนรู้
การทำงานร่วมกัน มีการแบ่งคณะกรรมการออกเป็น
ฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายสืบราคาวัสดุก่อสร้าง มีฝ่ายจัด
ซื้อเพื่อให้ได้วัสดุที่มีคุณภาพและประหยัดงบ ฝ่ายตรวจสอบ จัดทำเอกสาร บัญชีจ่ายเงิน ฯลฯ นอกจากนี้
ยังมีคณะกรรมการตรวจรับโครงการที่มาจากเครือข่ายบ้านมั่นคง ผู้แทนขบวนองค์กรชุมชน จ.สุพรรณบุรี
และเจ้าหน้าที่ พอช. เพื่อให้การทำงานมีความโปร่งใส เป็นไปตามแผนงาน ได้คุณภาพและสามารถ
ตรวจสอบได้ “เมื่อก่อนไม่เคยทำบัญชี ไม่เคยรู้เรื่อง BoQ แต่ตอนนี้ทำเป็นแล้ว และได้ทำงานพัฒนาทั้งตำบล
แม้ว่าจะเหนื่อย แต่เมื่อได้เห็นชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็รู้สึกภูมิใจ หายเหนื่อย

บ้านนายสัมพันธ์ มาวงษ์ หมู่ 16 ก่อนและหลังปรับปรุง งบประมาณที่ได้รับ 40,000 บาท

นอกจากนี้ การจัดทำโครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลห้วยขมิ้นยังทำให้เกิดกองทุนขึ้นในตำบลด้วย โดยชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการมีข้อตกลงร่วมกัน คือ

1. จัดตั้งกองทุนเงินออมบ้านมั่นคง

โดยให้สมาชิกทั้ง 269 ราย ออมเงินร่วมกันรายละ 50 บาท/เดือน ปัจจุบันมีเงินรวมกันออมประมาณ 208,000 บาท (หลังจาก 3 ปี จะนำมาให้สมาชิกกู้ยืมหรือช่วยเหลือสมาชิกตามความจำเป็น)

2. กองทุนหมุนเวียน

โดยให้สมาชิกที่ได้รับการช่วยเหลือทั้ง 269 ราย ออมเงินเข้ากองทุนจำนวน 10% ของเงินที่ได้รับการช่วยเหลือซ่อม-สร้างบ้าน เช่น ได้รับเงินช่วยเหลือ 40,000 บาท จะต้องออมเงินเข้ากองทุน 4,000 บาท ภายในระยะเวลา 3 ปี (ถ้าออมเดือนละ 200 บาทจะครบ 4,000 บาทภายในเวลา 20 เดือน) ปัจจุบันมีเงินกองทุนประมาณ 88,000 บาท (หลังจากครบ 3 ปี จะนำมาช่วยเหลือสมาชิกในการซ่อม-สร้างบ้านหรือช่วยเหลือผู้เดือดร้อนรายอื่นต่อไป)

ก้าวต่อไปของคนห้วยขมิ้น

นายเกรียงไกร ธรรมลathi คณะกรรมการหมู่ที่ 4 บอกว่า การทำงานโครงการบ้านมั่นคงทำให้มองเห็นว่าตำบลของเรายังสามารถพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ได้อีกเยอะโดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่แบบ ‘โคก หนอง นา’ เพราะชาวบ้านห้วยขมิ้นส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีที่ดิน

เพียงเล็กน้อยถ้าทำแบบโคกหนองนา คือ ขุดบ่อสร้างแหล่งน้ำ เลี้ยงปลา เบ็ด โกง ปลูกผักสวนครัว สมุนไพร ผลไม้ ปลูกข้าว ฯลฯ ก็จะทำให้ชาวบ้านมีรายได้ พึ่งพาตัวเองได้

“นอกจากนี้ตำบลของเราอยู่ติดกับเขื่อนกระเสียว มีแหล่งปลา สามารถเอามาแปรรูปเป็นปลาต้ม ปลาร้า ปลาแห้ง มีหน่อไม้ รวมทั้งยังมีผ้าทอของชาวละว้า เอามาทำเป็นสินค้าทำตลาดชุมชนได้ ตอนนี้ผมกำลังทำเรื่องของบประมาณสนับสนุนจาก อบต. เพื่อเอามาทำเรื่องนี้” เกรียงไกรกล่าวถึงแผนพัฒนาชุมชนต่อไป

หากการซ่อมสร้างบ้านเสร็จหมดทั้ง 269 ครัวเรือนแล้ว คณะกรรมการก็จะพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป เช่น การแก้ไขปัญหาที่ดิน การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวบ้าน ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ โดยมีแผนงานต่าง ๆ ดังนี้

▶ การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

- (1) สืบหาข้อมูลที่ดินและที่อยู่อาศัยเพิ่มเติมและพัฒนาข้อมูลให้เป็นฐานข้อมูลในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม
- (2) หนุนเสริม สนับสนุน เพื่อให้มีการติดตามผลักดันการแก้ไขปัญหาที่ดินกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

- ▶ การส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและรายได้เพิ่ม (1) รวบรวมข้อมูลกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในตำบล (2) ส่งเสริมส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้ชาวบ้าน (แปรรูปปลา หน่อไม้ ปลูกอ้อย-น้ำตาลอินทรีย์ ผ้าทอละวาลาวครั้ง ฯลฯ) (3) ส่งเสริมการทำเกษตรปลอดภัย เพื่อลดการใช้สารเคมี
- ▶ การท่องเที่ยวโดยชุมชน (1) ประชุมวิเคราะห์ แลกเปลี่ยน สถานการณ์ จุดท่องเที่ยวของแต่ละหมู่บ้าน และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2) จัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเชื่อมโยงแผนกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง (3) การพัฒนาศักยภาพเด็ก และเยาวชน คนรุ่นใหม่ในชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมการท่องเที่ยวคู่กับการอนุรักษ์ชุมชน

- ▶ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (1) รวบรวมและจัดทำข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ พัฒนาจิตอาสา โดยให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นคณะทำงานในระดับชุมชน (3) ส่งเสริมการสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชน เช่น พัฒนาพื้นที่รกร้างเป็นพื้นที่สีเขียว และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานในการจัดหาพันธุ์ไม้มาปลูกในพื้นที่ป่าชุมชน ที่สาธารณะหมู่บ้าน ฯลฯ

นี่คือตัวอย่างก้าวทางการพัฒนาของชาวตำบลห้วยขมิ้น จากเดิมที่ไม่เคยร่วมกันทำงานพัฒนาทั้งตำบลค่อย ๆ เรียนรู้ สร้างสมประสบการณ์จากการทำงาน เริ่มต้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยสู่การสร้างกองทุนในตำบล และเตรียมขยับแผนสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งตำบล เป็นการสร้างบ้านที่ได้มากกว่าบ้านจริง ๆ !!

คณะกรรมการบ้านมั่นคงและชาวบ้านตำบลห้วยขมิ้น
อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี กับบ้านที่
ก่อสร้างใหม่ใกล้แล้วเสร็จ

‘21 ปี พอช.’ พลิกโฉมชุมชนริมคลองลาดพร้าว-เปรมประชากร จากชุมชนแออัดสู่บ้านสวยริมคลองราคาหลักแสน-วิวิลักษณ์

หลังน้ำท่วมใหญ่ในกรุงเทพฯ ปี 2554 รัฐบาลมีแผนงานการแก้ไขสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำลำคลองในกรุงเทพฯ เนื่องจากเป็นอุปสรรคในการระบายน้ำลงสู่คลอง โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนน้ำจากท่อระบายน้ำทั้งส่วนใหญ่จะไหลและถูกสูบลงคลอง แต่การระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ เพราะมีสิ่งปลูกสร้างกีดขวางทางเดินน้ำในลำคลอง มีขยะและดินโคลนทับถมอยู่ในคลอง โดยจะมีการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำลำคลอง เพื่อก่อสร้างเขื่อนระบายน้ำในคลอง และขุดลอกคลองให้ลึกและกว้างกว่าเดิม แต่กว่าจะดำเนินการได้ก็ล่วงเข้าไปในสมัยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เริ่มดำเนินการในคลองลาดพร้าวเป็นคลองแรกในปี 2559 โดยรัฐบาล คสช. มอบหมายให้กรุงเทพมหานครรับผิดชอบการสร้างเขื่อนระบายน้ำ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’ จัดทำแผนงานพัฒนาที่อยู่อาศัยรองรับชาวชุมชนริมคลองที่ต้องรื้อย้ายออกจากแนวคลองและแนวเขื่อน

ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญก่อนการปรับปรุงปี 2559

ข้อมูลจากสำนักการระบายน้ำ กทม. ระบุว่าในพื้นที่กรุงเทพฯ มีคลอง คู่ ลำกระโดงรวมกัน 1,980 สาย ความยาวรวมประมาณ 2,700 กิโลเมตร ในจำนวนนี้ถูกรุกล้ำ 1,161 สาย มีสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำประมาณ 23,500 หลัง

บ้านใหม่ ชีวิตใหม่ริมคลองลาดพร้าว

ในเดือนมีนาคม 2559 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. เริ่มพัฒนาชุมชนริมคลองลาดพร้าวที่ต้องรื้อย้ายออกจากแนวก่อสร้างเขื่อนฯ เป็นคลองแรก มีเป้าหมายใน 50 ชุมชน รวม 7,069 ครัวเรือน เริ่มก่อสร้างบ้านชุมชนแรกที่ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ (ตรงข้ามตลาดสะพานใหม่) เขตสายไหม ในเดือนเมษายนปีเดียวกัน จำนวน 64 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นบ้านแถว 2 ชั้น ก่อสร้างด้วยคอนกรีตขนาด 4 X 6 ตารางเมตร ราคาก่อสร้างตั้งแต่ 187,000-367,000 บาท ก่อสร้างแล้วเสร็จทั้งหมดในปี 2560

ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญหลังสร้างเสร็จปี 2560

การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ใช้หลักการ ‘บ้านมั่นคง’ ให้ผู้เดือดร้อนรวมกลุ่มแก้ไข ปัญหา **ธนัช นฤพรพงศ์** ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. ในฐานะผู้ดูแลโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง บอกว่า โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนให้การสนับสนุนด้านความรู้และความช่วยเหลือ เช่น พอช. ส่งสถาปนิกให้คำแนะนำแก่ชุมชน เรื่องการ ออกแบบบ้าน ออกแบบผังชุมชน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้ความรู้เรื่องการจัดตั้งสหกรณ์เคหสถาน กรมธนารักษ์ ให้ชุมชนเช่าที่ดินในอัตราผ่อนปรนระยะยาว ครั้งละ 30 ปี

ส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ เปลี่ยน จาก “ผู้บุกรุก” เป็น “ผู้อยู่อาศัยอย่างถูกต้อง” และ จะทำให้สภาพแวดล้อมและคุณภาพของชีวิตชาว ชุมชนดีขึ้น

ส่วนรูปแบบในการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ริมคลอง คือ

1. หากชุมชนใดสามารถอยู่ในที่ดินเดิมได้ (หลังจากสำรวจและวัดแนวเขตว่าพ้นจากแนวเชื่อนฯ แล้ว) จะต้องทำสัญญาเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์ ระยะเวลาช่วงแรก 30 ปี อัตราค่าเช่าประมาณ 1.25-4 บาท/ตารางวา/เดือน โดยทุกคนครบครัวจะได้รับที่ดิน เท่ากัน ขนาดบ้านประมาณ 4x6 – 4x8 ตารางเมตร มีทั้งบ้านชั้นเดียวและ 2 ชั้น (บางชุมชนมี 3 ชั้น) ขึ้นอยู่กับความต้องการของชาวบ้านและความสามารถในการผ่อนชำระสินเชื่อ (ประมาณ 1-3 พันบาทเศษ) โดย พอช. จะสนับสนุนสินเชื่อก่อสร้างบ้านไม่เกิน 330,000 บาท/ครัวเรือน (กรณีสร้างบ้านในชุมชนเดิม) ระยะ

เวลาผ่อน 20 ปี ดอกเบี้ยร้อยละ 4 บาทต่อปี และ สนับสนุนงบประมาณสร้างสาธารณูปโภค-เงินอุดหนุน 147,000 บาท/ครัวเรือน

2. หากชุมชนใดมีพื้นที่ไม่เพียงพอ ชาวบ้าน อาจจะรวมตัวกันไปหาที่ดินแปลงใหม่ที่อยู่ไม่ไกลจาก ชุมชนเดิม เพื่อความสะดวกในการประกอบอาชีพ การเดินทาง เช่น ที่ดินของบริษัทในสังกัดกระทรวง การคลัง หรือที่ดินเอกชน โดย พอช. จะสนับสนุน สินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินและสร้างบ้านครัวเรือนละไม่เกิน 360,000 บาท

“การทำโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองนี้ ไม่ใช่ พอช. ไปสร้างบ้านให้ชาวบ้านแต่เป็นการใช้ หลักการของ ‘บ้านมั่นคง’ ที่ พอช. ทำมาตั้งแต่ปี 2546 นั่นคือ ให้ชุมชนหรือผู้ที่เดือดร้อนรวมกลุ่มกันแก้ไข ปัญหา เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยแนวใหม่ ไม่ใช่รูปแบบ ของการสงเคราะห์หรือหน่วยงานรัฐเข้าไปสร้างบ้าน ให้ชาวบ้านแบบให้เปล่า แต่ให้ชุมชนและชาวบ้าน มีส่วนร่วมและเป็นแกนหลักในการแก้ไขปัญหา โดยมี พอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน มีตัวแทนชาวบ้านเป็นคณะทำงาน มีกระบวนการทำงาน 11 ขั้นตอน”

11 ขั้นตอนสร้างบ้านมั่นคงริมคลอง

1) สร้างความเข้าใจโครงการ โดยการชี้แจง สร้างความเข้าใจกับชาวชุมชน มีคณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่ พอช. เจ้าหน้าที่ชุดมวลชนสัมพันธ์ ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่สำนักงานเขต กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมธนารักษ์ สำนักการระบายน้ำ ฯลฯ ร่วมกันจัดประชุม ชี้แจงเป็นกลุ่ม หรือใช้วิธีพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ

2) ร่วมกันสำรวจข้อมูล รับรองข้อมูล

พิจารณาสิทธิ เพื่อให้ได้ข้อมูลครัวเรือน ผู้อยู่อาศัย ขนาดพื้นที่ของชุมชนและความต้องการที่อยู่อาศัย เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการสร้างบ้านและออกแบบผังชุมชน หลังจากนั้นจะมีการพิจารณาสิทธิและรับรองสิทธิ เพื่อให้ชาวชุมชนช่วยกันยืนยันว่า เจ้าของบ้านหลังนี้มีตัวตนและอาศัยอยู่จริง เพื่อไม่ให้มีการสวมสิทธิ

3) ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อให้ชาวชุมชนได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสำหรับก่อสร้างบ้านบางชุมชน กำหนดเงินออมขั้นต่ำ 100 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน บางชุมชนอาจมากกว่าแล้วแต่ข้อตกลงของแต่ละชุมชน หากมีเงินออมมาก ยอดเงินที่จะขอกู้จาก พอช. ก็จะลดน้อยลง

4) จัดทะเบียนเป็นสหกรณ์เคหสถาน เพื่อให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล และบริหารโครงการ เช่น ทำสัญญาเช่าที่ดินกับกรมธนารักษ์ เสนอขอใช้สินเชื่อ และงบประมาณสนับสนุนจาก พอช. บริหารการก่อสร้างบ้าน ฯลฯ

5) จัดการเรื่องที่ดิน โดยการแบ่งปันและเสียดสละคนที่เคยมีที่ดินและบ้านหลังใหญ่ จะต้องเสียดสละให้คนที่รูกกล้าแนวคลองสามารถขึ้นมาอยู่บนฝั่งได้ โดยเฉลี่ยแปลงที่ดินที่จะสร้างบ้านให้มีขนาดเท่ากัน (ประมาณ 4X6 ตารางเมตร หรือมากกว่าตามขนาดของชุมชน) และ 1 ครอบครัวยุติ 1 สิทธิ หรือตามข้อตกลงของชุมชน เช่น ครอบครัวยุติมีผู้อยู่อาศัยเกิน 8 คน จะได้รับสิทธิขยายเพิ่ม 1 สิทธิ

6) ร่วมกันออกแบบบ้าน ออกแบบผังชุมชน นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจชุมชนและครัวเรือนมาออกแบบผังชุมชนและออกแบบบ้าน โดยมีสถาปนิกและเจ้าหน้าที่ของ พอช. เป็นพี่เลี้ยง เพื่อให้ได้แบบบ้านและ

ผังชุมชนที่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน

7) เสนอโครงการและงบประมาณต่อ พอช.

เมื่อผ่านกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ชุมชนจะต้องยื่นโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยในนามสหกรณ์เคหสถานมายัง พอช. เพื่อพิจารณานุมัติโครงการและสินเชื่อ

8) วางแผน ขออนุญาตก่อสร้าง และรื้อย้าย

ชุมชนจะร่วมกับเจ้าหน้าที่ พอช. สถาปนิกและวิศวกร วางแผนการก่อสร้าง แผนการรื้อย้าย และจัดเตรียมเอกสารเพื่อขออนุญาตก่อสร้างจากกรมธนารักษ์และสำนักงานเขต

9) นิติกรรมสัญญา และเบิกจ่ายงบประมาณ

เมื่อ พอช. อนุมัติโครงการแล้ว ชุมชนจะต้องส่งตัวแทนในนามของสหกรณ์เคหสถานที่จดทะเบียนเอาไว้ไปทำนิติกรรมสัญญาเพื่อเบิกจ่ายงบประมาณ

10) กระบวนการก่อสร้างบ้าน

เมื่อได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก พอช. แล้วชุมชนจะมีการคัดเลือกผู้รับเหมา มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน เช่น จัดทำบัญชี ตรวจสอบการเงินและตรวจสอบการดำเนินการก่อสร้าง ฯลฯ

11) พัฒนาคุณภาพชีวิต

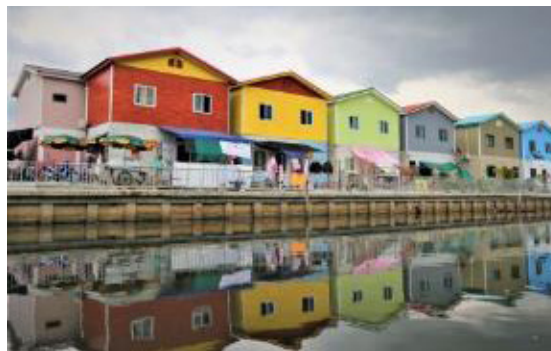
เมื่อก่อสร้างบ้านเสร็จแล้ว ชุมชนจะร่วมกับ พอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องอาชีพ มีการวางแผนการจัดตลาดนัด ตลาดน้ำชุมชน เรือโดยสารในคลอง ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุพัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่น ปลูกต้นไม้ ปลูกผักสวนครัว การตัดแยกขยะ การบำบัดน้ำเสียในครัวเรือนก่อนปล่อยลงคลอง จัดกิจกรรมเด็กและเยาวชน พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ

บ้านสวยริมคลอง ราคาหลักแสน-วิหะหลักล้าน ปัจจุบันการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าวก่อสร้างแล้วใน 35 ชุมชน จำนวนบ้านที่ก่อสร้างเสร็จ 3,065 ครั้วเรือน (มีผู้เช่าอยู่อาศัยหมดแล้ว) กำลังก่อสร้าง 194 ครั้วเรือน พื้นที่พร้อมก่อสร้าง 277 ครั้วเรือน ส่วนที่เหลือกำลังดำเนินการในระยะต่อไป คาดว่าจะแล้วเสร็จทั้งหมด 7,069 ครั้วเรือนภายใน 3 ปีนี้

สำหรับชาวชุมชนที่ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ไม่มีรายได้ ที่ผ่านมามีหลายชุมชนที่ชาวบ้านร่วมกันลงขันครั้วเรือนละ 1,000 บาท เพื่อสร้างบ้านกลางให้เป็นที่อยู่อาศัยของผู้ด้อยโอกาส เช่น ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ ชุมชน กสบ.หมู่ 5 เขตสายไหม ชุมชนหลัง ว.ค.จันทร์เกษม เขตจตุจักร ฯลฯ

ชุมชนริมคลองลาดพร้าว (ช่วงคลองสองสายใต้ เขตสายไหม) ตรงข้ามกองทัพอากาศดอนเมือง ราคาไม่เกิน 400,000 บาท มีบรรยากาศริมคลองสวยงาม

บ้านมั่นคงริมคลองลาดพร้าว กรุงเทพฯ เดิมเป็นชุมชนบุกรุกที่ดินราชพัสดุ ปัจจุบันชาวบ้านเช่าที่ดิน สร้างบ้านอยู่อาศัยอย่างถูกกฎหมาย สร้างเสร็จแล้วใน 35 ชุมชนกว่า 3,000 ครั้วเรือน

ผู้นำชุมชนริมคลองลาดพร้าวคนหนึ่ง บอกว่า “เมื่อก่อนสภาพเป็นชุมชนแออัด เด็กนักเรียนไม่กล้าชวนเพื่อนมาเล่นที่บ้าน แต่ตอนนี้เปลี่ยนไปแล้ว”

นอกจากนี้รัฐบาลยังมีโครงการพัฒนาคลองเปรมประชากรซึ่งมีปัญหาเช่นเดียวกับคลองลาดพร้าว โดยการรื้อย้ายชุมชนที่รูกล้ำลำคลองก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ก่อสร้างเขื่อนระบายน้ำอุโมงค์ระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย ปรับทัศนียภาพชุมชนริมคลองพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวชุมชน ส่งเสริมอาชีพ การท่องเที่ยวทางน้ำรวมทั้งเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมราง (ไฟฟ้า)-เรือ เริ่มดำเนินการในปี 2562-2570 ขณะนี้การก่อสร้างเขื่อนระบายน้ำดำเนินการไปแล้วบางส่วน

ขณะที่ พอช. มีแผนงานพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมฯ ทั้งหมด 38 ชุมชน รวม 6,386 ครัวเรือน ในพื้นที่เขตจตุจักร หลักสี่ ดอนเมือง และใน จ.ปทุมธานี ซึ่งชุมชนเหล่านี้สามารถอยู่อาศัยในที่ดินเดิมได้ทั้งหมด แต่จะต้องรื้อบ้านออกจากพื้นที่ริมคลองและแนวก่อสร้างเชื่อมฯ เพื่อปรับผังชุมชน แล้วก่อสร้างบ้านใหม่เพื่อให้ทุกคนครอบครัวอยู่ในชุมชนเดิมได้ โดย พอช. จะสนับสนุนชุมชนเช่นเดียวกับโครงการบ้านมั่นคงริมคลองลาดพร้าว เริ่มดำเนินการชุมชนแรกในเดือนมกราคม 2563 โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีมาเป็นประธานยกเสาเอกสร้างบ้านหลักแรก

พลเอกประยุทธ์เป็นประธานงานที่ชุมชน
ประชาร่วมใจ 2 เขตจตุจักร

ล่าสุดขณะนี้ (ตุลาคม 2564) พอช. สนับสนุนการสร้างบ้านใหม่แล้ว 4 ชุมชน ก่อสร้างแล้วเสร็จ 196 ครัวเรือน บ้านที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 472 ครัวเรือน พื้นที่รื้อย้ายพร้อมก่อสร้างบ้าน 95 ครัวเรือน ตามแผนงานการก่อสร้างจะแล้วเสร็จทั้ง 6,386 ครัวเรือนภายใน 3 ปีนี้

บ้านใหม่ริมคลองเปรมประชารยานจตุจักร
สวยงามร่มรื่น ราคาไม่ก็แสน แต่วิวหลักล้าน

ทั้งนี้บ้านที่ก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นบ้านแถว มีทั้งบ้านชั้นเดียวและสองชั้น เช่น บ้านแถวชั้นเดียว ขนาด 4 X 7 ตารางเมตร ราคา 290,000 บาท ผ่อนชำระเดือนละ 1,500 บาท บ้านแถวสองชั้น ขนาด 4 X 7 ตารางเมตร ราคา 450,000 บาท ผ่อนชำระเดือนละ 2,600 บาท บ้านแถวสองชั้น ขนาด 5 X 6 ตารางเมตร ราคา 450,000 บาท ผ่อนชำระเดือนละ 2,600 บาท ระยะเวลาผ่อนชำระ 20 ปี

‘21 ปี พช.’ ‘กองทุนสวัสดิการชุมชน’
ร่วมมือภาคีเครือข่าย สร้างตาข่ายสังคมรองรับคนทุกข์-วิกฤติโควิด-น้ำท่วม

ในยามที่เกิดความทุกข์ยากลำบากในสังคม เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง พายุพัดถล่มบ้านเรือนไฟไหม้ชุมชนแออัด ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะคนยากจน คนเฒ่าคนแก่ คนป่วย เด็กเล็ก เรามักจะเห็นภาพหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือประชาชน เช่น กรมประชาสงเคราะห์ (ปัจจุบันคือกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สภากาชาดไทย องค์กรปกครองท้องถิ่น และมูลนิธิต่าง ๆ

ขณะเดียวกัน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาภาคประชาชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม กองทุน และเครือข่ายต่าง ๆ เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน สภากองค์กรชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการดูแล

ช่วยเหลือประชาชน ทั้งในภาวะปกติและในยามวิกฤติ ดังเช่นสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และในยามเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วมในขณะนี้ ถือเป็นการสร้างตาข่ายความปลอดภัยทางสังคมรองรับผู้ทุกข์ยากที่ประชาชนคนเดินดินจัดตั้งขึ้นมาเพื่อดูแลกันเอง โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐและมูลนิธิต่าง ๆ เหมือนดังแต่ก่อน !!

‘ออมวันละ 1 บาท’ สร้างสวัสดิการภาคประชาชน แต่ไหนแต่ไรมาประชาชนคนทั่วไป เกษตรกรชาวนา ชาวไร่ ชาวประมง ฯลฯ ไม่มีระบบสวัสดิการสังคมรองรับในยามเจ็บไข้ได้ป่วย ยามชรา เหมือนกับข้าราชการหรือพนักงานบริษัทเอกชนทั่วไป

ดังนั้นกลุ่ม องค์กรชาวบ้าน เช่น กลุ่ม ออมทรัพย์ สัจจะสะสมทรัพย์ เครดิตยูเนียน กลุ่ม เกษตรกร ฯลฯ จึงจัดตั้งขึ้นมาเพื่อนำเงินกองทุนที่ สมาชิกสะสมมาให้กู้ยืมนำไปประกอบอาชีพ แก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนในครอบครัว (โดยเสียดอกเบี้ย เพียงเล็กน้อย) เมื่อกลุ่มมีผลกำไรก็จะนำมา ปันผลและช่วยเหลือสมาชิกในยามเจ็บป่วย ช่วยทุน การศึกษาบุตรหลานหรือในยามเดือดร้อนจำเป็น ต่าง ๆ ถือเป็นสวัสดิการภาคประชาชนที่ประชาชน ดูแลกันเอง

ตัวอย่างที่ถือเป็นต้นแบบของการริเริ่มจัด สวัสดิการช่วยเหลือกันเอง เช่น ‘กลุ่มสัจจะสะสม ทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต’ ของ ‘ครูชบ ยอดแก้ว’ (ปัจจุบันเสียชีวิต) ครูประชาบาลใน อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ที่เริ่มจัดตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์ในโรงเรียนวัดน้ำขาวตั้งแต่ปี 2522 เพื่อให้ ครูและนักเรียนมีความประหยัด อดออม มีสัจจะ โดยนำเงินออมมาช่วยเหลือกัน หลังจากนั้นจึงขยาย ไปสู่หมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลโดยมีแนวคิดคือ “ให้ ชาวบ้านลดรายจ่ายเพียงวันละ 1 บาท แล้วนำเงิน 1 บาท มาสะสมร่วมกัน เพื่อให้คนเดือดร้อนกู้ยืม หรือนำไปประกอบอาชีพ โดยคิดดอกเบี้ยเพียงเล็กน้อย เมื่อกลุ่มมีรายได้จากดอกเบี้ยจะนำมาปันผลให้ สมาชิก และช่วยเหลือสวัสดิการสมาชิกตั้งแต่เกิด จนถึงตาย”

จากแนวคิด ‘กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต’ ของครูชบ ยอดแก้ว

จึงมีองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ผู้นำชุมชน พระสงฆ์นักพัฒนา ฯลฯ จากทั่วประเทศได้มาศึกษา เรียนรู้และนำไปขยายผล รวมทั้งครูชบยังได้เดินสายไป บรรยายเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสม ทรัพย์ทั่วประเทศ โดยมีหลักการคือ สมาชิกจะต้อง สะสมเงินเข้ากลุ่มตามที่กำหนด เช่น เดือนละ 1 ครั้ง อย่างน้อย 100 บาท เมื่อสมาชิกมีความจำเป็น ก็สามารถกู้ยืมเงินไปใช้จ่ายได้ตามข้อตกลงของกลุ่ม โดยเสียดอกเบี้ยเพียงเล็กน้อย (ไม่เกิน 1 บาทต่อ เดือน)

ขณะเดียวกัน แนวคิด “สะสมเงินเพียง วันละ 1 บาท เพื่อนำเงินมาช่วยเหลือกัน” นั้น ได้ ถูกต่อยอดจากชุมชนหลายแห่ง จนพัฒนามาเป็น ‘กองทุนสวัสดิการชุมชน’ โดยสถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชนฯ หรือ ‘พอช.’ สนับสนุนการจัดตั้งกองทุน สวัสดิการชุมชนอย่างเป็นทางการในปี 2548 เป็น กองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับตำบล หรือเทศบาล รวมทั้งหมด 99 กองทุนทั่วประเทศ จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 16 ปี (ตุลาคม 2564) พอช. สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั่วประเทศแล้ว รวม 6,069 กองทุน จำนวนสมาชิก รวมประมาณ 5,740,000 คน เงินกองทุนรวมกว่า 18,000 ล้านบาท หรือเฉลี่ยกองทุนแต่ละแห่งจะมี เงินกองทุนแห่งละ 3 ล้านบาทเศษ (บางกองทุนมี เงินมากกว่า 10 ล้านบาท) เงินกองทุนเหล่านี้ได้นำ ไปช่วยเหลือสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันตาย

สวัสดิการชุมชน เพื่อคนในชุมชน การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่เป็นการริเริ่มจัดตั้งโดยผู้นำในตำบล (บางแห่งริเริ่มโดยผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล) ชักชวนแกนนำหมู่บ้าน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ มาประชุมร่วมกัน เพื่อชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน คัดเลือกตัวแทนเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนร่วมกันกำหนดระเบียบกองทุน คุณสมบัติของสมาชิก การสมทบเงิน สวัสดิการที่จะช่วยเหลือสมาชิก ฯลฯ

กองทุนสวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่จะให้สมาชิกสมทบเงินเข้ากองทุนเป็นรายเดือนหรือรายปีตามความสะดวก เช่น เดือนละ 30 บาท หรือปีละ 365 บาท เมื่อเป็นสมาชิกแล้วอย่างน้อย 6 เดือนจึงจะได้รับสวัสดิการช่วยเหลือพื้นฐานตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น คลอดบุตรช่วยเหลือ 500 บาท นอนโรงพยาบาลช่วยเหลือคืนละ 100 บาท ปีหนึ่งไม่เกิน 10 คืน ช่วยสมาชิกที่เสียชีวิต 3,000-20,000 บาท (ตามอายุการเป็นสมาชิก) ช่วยภัยพิบัติไม่เกิน 2,000 บาท ฯลฯ โดยสมาชิกจะต้องนำหลักฐาน เช่น ใบรับรองแพทย์ บิลค่ายา ใบมรณบัตร มาขอเบิกแก่คณะกรรมการ แม้จำนวนเงินที่ช่วยเหลือจะไม่มากนัก แต่ก็เป็นการ

ช่วยเหลือที่ทันทั่วถึง ไม่มีระเบียบขั้นตอนมากมาย ไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐ

ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้สนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยการสมทบเงินเข้ากองทุนในอัตรา 1 ต่อ 1 เช่น สมาชิกสมทบเงิน 365 บาท/คน/ปี รัฐบาลก็จะสมทบเท่ากัน รวมทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นก็สามารถสมทบเงินเข้ากองทุนได้ เพื่อให้กองทุนเติบโต ตามสถานะการเงินขององค์กรปกครองท้องถิ่น นั้น ๆ

นอกจากนี้ บางกองทุนอาจจัดสวัสดิการให้สมาชิกได้หลากหลายตามความเหมาะสม เช่น **กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์ อ.เมือง จ.ลำพูน** จัดตั้งขึ้นในปี 2550 ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 7,000 คน มีสวัสดิการถึง 24 ประเภท เช่น ค่ารถไปโรงพยาบาล สวัสดิการเมื่อบวช เกณฑ์ทหาร แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ จบการศึกษา ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

ทั้งนี้ที่ผ่านมา เทศบาลตำบลอุโมงค์ได้จัดสรรงบประมาณสมทบเงินเข้ากองทุนสวัสดิการประมาณปีละ 1 ล้านบาท และล่าสุด

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์
รับมอบเงินสมทบ 1 ล้านบาทจากผู้บริหารเทศบาล

ในเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา เทศบาลฯ ได้มอบเงินสมทบให้ กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์ จำนวน 1 ล้านบาท

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองแก จ.สุรินทร์ ต้นแบบการจัดการกองทุนที่ดี-ช่วยประชาชนช่วงโควิด พัชรี บุญมี ประธาน ‘กองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองแก’ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ เล่าว่า ก่อนการจัดตั้งกองทุนฯ ชาวบ้านไม่มีความเชื่อมั่นว่าจะจัดตั้งกองทุนฯ ขึ้นมาได้ เนื่องจากเห็นตัวอย่างกองทุนอื่น ๆ ในตำบลที่ล้มเหลว เพราะกรรมการไม่ซื่อสัตย์ หน่วยงานราชการจึงไม่กล้าเข้ามาส่งเสริม ตนในฐานะอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงเข้าไปชี้แจงสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านในตำบล ใช้เวลานานเกือบ 2 ปี จึงจัดตั้ง **‘กองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองแก’** ขึ้นมาได้ ในเดือนพฤษภาคม 2550 มีสมาชิกเริ่มต้น 192 คน มาจาก อสม. 19 หมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 10 คน) โดยให้สมาชิกสมทบเงินเข้ากองทุนฯ เป็นรายเดือนหรือรายปี ตามสะดวก คือ เดือนละ 30-31 บาท (ตามจำนวนวันในแต่ละเดือน) รายปี ๆ ละ 365 บาท นำเงินกองทุนมาช่วยเหลือสวัสดิการให้สมาชิก 15 ด้าน เช่น คลอดบุตร 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาลคืนละ 300 บาท สมาชิกเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท ปีหนึ่งไม่เกิน 10 คืน เสียชีวิตช่วยตั้งแต่ 2,500-15,000 บาท (เป็นสมาชิกตั้งแต่ 6 เดือน-11 ปี) ทุนการศึกษาเด็ก ช่วยงานศพ-งานบวชปลอดเหล้า ฯลฯ เบิกจ่ายสวัสดิการทุกวันที 5 ของเดือน

จากจำนวนสมาชิกเริ่มแรก 192 คน ในปี 2550 ด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการทั้ง 19 หมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็น อสม. ที่เข้าถึงและใกล้ชิดกับชาวบ้าน อยู่แล้ว เพราะ อสม. จะให้การดูแลสุขภาพเบื้องต้นแก่ชาวบ้าน ประกอบกับคณะกรรมการมีความซื่อสัตย์ทำงานด้วยความเสียสละ จึงทำให้ชาวบ้านในตำบลให้ความเชื่อถือ สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกอย่างต่อเนื่อง จนมีสมาชิกกว่า 5,000 คน มีเงินกองทุนสะสมกว่า 24 ล้านบาท (จากการสมทบของสมาชิก 16.7 ล้านบาท รัฐบาลสมทบผ่าน พอช. 4.2 ล้านบาท เทศบาลสมทบ 2.6 ล้านบาท)

ปัจจุบัน (ตุลาคม 2564) มีสมาชิกจำนวน 4,329 คน เงินกองทุน 14.1 ล้านบาทเศษ ที่ผ่านมาช่วยเหลือสมาชิกไปแล้ว 7,014 คน/ครั้ง รวมเงินช่วยเหลือ 10 ล้านบาทเศษ

“กองทุนฯ ของเรามีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส มีคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ รวมทั้งหมด 34 คน มาจากกรรมการในระดับหมู่บ้านและตำบล กรรมการจะไม่ถือเงินสดไว้ในมือ เพื่อป้องกันปัญหา นอกจากนี้เรายังมีระบบตรวจสอบที่ดี มีการตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอ และเชิญหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น เทศบาลมาเป็นกรรมการร่วมตรวจสอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร่วมวางระบบเอกสาร ระบบบัญชี มีบัญชีรายรับ-จ่ายต่าง ๆ สมาชิกสามารถตรวจสอบข้อมูลการเงินได้ รวมทั้งเรายังให้กรรมการไปเคาะประตูบ้านเพื่อแจ้งข่าวสารให้แก่สมาชิก ทำให้กองทุนฯ ได้รับความเชื่อถือทั้งจากสมาชิกและหน่วยงานภายนอก” ประธานกองทุนฯ กล่าว

จากผลงานการบริหารกองทุนดังกล่าว กองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองแก จึงได้รับรางวัลด้าน ‘การบริหารจัดการกองทุนที่ดีและมีธรรมาภิบาล’ จากการจัดประกวดกองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศรางวัล ‘ผู้สรรค์สร้างความมั่นคงของมนุษย์’ ปี 2563 ตามแนวคิดของ ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ โดยการจัดประกวดของสถาบันป๋วย อึ๊งภากรณ์ พช. และภาคีเครือข่าย

ส่วนการช่วยเหลือสมาชิกและประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์โควิด พัชรี ประธานกองทุนฯ บอกว่า เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนฯ ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร อยู่แล้ว เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโควิดรอบแรก ในปี 2563 คณะกรรมการกองทุนฯ จึงมีความตื่นตัว

ในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาด มีการจัดทำหน้ากากผ้าอนามัยกว่า 10,000 ชิ้น แจกประชาชนทั้งตำบล ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกหรือประชาชนทั่วไป เพราะโควิดไม่เลือกหน้า และให้ความรู้เพื่อป้องกันโรค

“พอโควิดปีนี้ กองทุนฯ ก็ยังทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ร่วมกับเทศบาลตำบลเมืองแก จัดตั้งศูนย์คัดกรองโควิดในหมู่บ้าน จัดตั้งศูนย์กักกันผู้ที่มาจากพื้นที่เสี่ยง ร่วมกับรพ.สต. เมืองแก และโรงพยาบาลท่าตุนฉีดวัคซีนให้ประชาชน ใช้งบประมาณจาก สปสช. แจกเจลล้างมือ และหน้ากากอนามัยในตำบล และใช้งบของกองทุนฯ แจกอาหารแห้ง น้ำดื่มที่จุดพักคอยและกักกันในตำบลรวม 18 จุด ใช้งบ 13,200 บาท”

21 ปี พอช. (3) ตามรอยพระบาทสร้างชาติด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

รากเหง้าปรัชญาเศรษฐกิจ-วิถีพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงตรัสถึงแนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ ‘การพอมี พอกิน’ ซึ่งถือเป็นรากฐานของ ‘ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ’ มาตั้งแต่ปี 2517 พระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนมาอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องของการ ‘พออยู่ พอกิน’ และแนวทาง ‘ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง’ นั้น อันที่จริงก็เป็นรากฐานของสังคมเกษตรกรรมของไทย มาแต่เนิ่นนานแล้ว เช่น ในอีสานมีคำพูดที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตการทำมาหากินว่า “เฮ็ดอยู่ เฮ็ดกิน” (ทำอยู่ ทำกิน) ซึ่งมีความหมายถึงการทำมาหากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง โดยการพึ่งพาตัวเอง เช่น ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงไก่ ทอผ้า ทำเครื่องใช้ในครัวเรือน ฯลฯ ไม่ใช่วิถีแบบ “ซื้ออยู่ ซื้อกิน” เหมือนดังปัจจุบัน

นอกจากนี้ พระองค์ท่านยังมีหลักการทรงงานที่สำคัญด้านการพัฒนาชุมชน นั่นก็คือ “การระเบิดจากข้างใน” ซึ่งหมายความว่า “ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชน หมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว”
แรงบันดาลใจจากในหลวง

ย้อนกลับไปเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์การพัฒนากุพาน ต.ห้วยยาง อ.เมือง จ.สกลนคร ในโอกาสนี้พระองค์ได้พระราชทานแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรมีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า “...แนวทางการแก้ปัญหาความยากจนและหนี้สินเกษตรกร ควรจัดให้

มีกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน โดยวิธีออมทรัพย์ร่วมกัน เพื่อสวัสดิการการบริหารจัดการเงินและการบัญชีแก่ชาวบ้าน ส่งเสริมการจัดตั้งร้านค้าสวัสดิหมู่บ้าน เพื่อฝึกด้านการจัดการตลาด ควรรีเริ่มทำธุรกิจชุมชนในหมู่บ้านให้เข้มแข็ง และแพร่หลาย เพื่อพัฒนาสู่ระบบหมู่บ้านสหกรณ์ทั่วประเทศต่อไปในอนาคต...”

ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัด

กาญจนบุรี กลุ่มเกษตรกรที่นี่มีปัญหาความยากจนและมีหนี้สินไม่ต่างจากที่อื่น ๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกพืชไร่หรือพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ ต้องกู้ยืมเงินนอกระบบมาเป็นทุนหมุนเวียน ทำให้หนี้สินพอกพูนขึ้นทุกวัน

พิพัฒน์ แก้วจิตคงทอง ผู้นำกลุ่มเกษตรกรตำบลท่าเสา เล่าว่า จากปัญหาหนี้สินและผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ตำบลท่าเสาจึงได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้น โดยสร้างระบบพึ่งพากันในชุมชนขึ้นมา เริ่มตั้งแต่เรื่องการจัดการทุน จากเดิมที่ต้องกู้หนี้ยืมสินจากคนข้างนอก จึงสร้างทุนภายในชุมชน โดยการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านขึ้นมาหลังจากเกิดวิกฤติปี 2540 เริ่มต้นมีสมาชิกเพียง 15 คน ร่วมกันออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน ใครมีมากก็ออมมาก มีน้อยก็อมน้อย เมื่อมีเงินมากขึ้น สมาชิกที่เดือดร้อนก็สามารถกู้ยืมเงินไปหมุนเวียนได้ โดยเสียดอกเบี้ยเพียงเล็กน้อย “พอธนาคารหมู่บ้านเริ่มโตขึ้น เราก็ยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันการเงินชุมชนในปี 2543 และเริ่มคิดถึงเรื่องปากท้องให้ครบวงจร จากเดิมที่ชาวบ้านปลูกพืช

เชิงเดี่ยวเพื่อส่งออกข้างนอกอย่างเดียว แล้วเราก็ต้องไปซื้อสินค้าจากข้างนอกกลับเข้ามากินมาใช้อีก จึงได้แ่งคิดว่าจะทำอย่างไร? ให้ชาวบ้านผลิตสิ่งที่เรากินแล้วเอามาใช้แลกเปลี่ยนหรือซื้อขายกันเอง เราจึงร่วมกันจัดตั้งร้านค้าชุมชนหรือศูนย์สวัสดิการเกษตรฯ ขึ้นมาในปี 2544 โดยส่งเสริมให้ชาวบ้านปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต จากเดิมปลูกพืชส่งโรงงานมาปลูกพืชผักที่เป็นอาหาร ใครปลูกอะไรเหลือกินก็เอามาจำหน่าย หรือเอามาแปรรูป ทำอาหาร ทำขนมขาย” พิพัฒน์เล่าความเป็นมา

‘ศูนย์สวัสดิการเกษตรร้านค้าชุมชนตำบลท่าเสา’ มีลักษณะเหมือน **‘ร้านโชห่วย’** ทั่วไป คือขายของกิน-ของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง กะปิ น้ำปลา น้ำตาล ขนม เครื่องดื่ม สบู่ ยาสิฟิณ ถ่านไฟฉาย ฯลฯ แต่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โดยการระดมทุนจากชาวบ้านหุ้นละ 100 บาท เพื่อนำมาเป็นทุนดำเนินการ แต่ที่พิเศษกว่าร้านค้าทั่วไปก็คือ สมาชิกสามารถนำผลผลิตจากครัวเรือนมาฝากขายที่ศูนย์ (ไม่ต้องขายเอง) เช่น ผักสวนครัว ผลไม้ กัลย ชนุน มะม่วง ฯลฯ ที่ปลูกโดยไม่ใช้สารเคมี ใครมีฝีมือทางอาหารหวานคาวก็นำมาฝากขาย เช่น ข้าวต้มมัด กัลยบวชชี ผัด-แกงต่าง ๆ หมูπίง ข้าวเหนียว ปลาต้ม ปลาร้า น้ำพริก เครื่องแกงหน่อไม้ดอง ฯลฯ โดยศูนย์ฯ จะคิดค่าจำหน่าย 10% ของราคาขาย เพื่อนำรายได้มาเป็นค่าบริหารจัดการ เป็นการสร้างอาชีพ สร้างตลาดให้ชาวบ้าน ใครขาดเหลืออะไรก็มาซื้อหาได้ที่นี้ เหมือนกับเป็นการ

แลกเปลี่ยนกัน ศูนย์สวัสดิการเกษตรฯ เปิดจำหน่ายทุกวัน ตั้งแต่เช้า-ค่ำ มีการจ้างคนในตำบลมาเป็นพนักงานบัญชีและพนักงานขาย ใช้ระบบคอมพิวเตอร์บันทึกการซื้อขาย สินค้าที่ชุมชนผลิตไม่ได้ เช่น ข้าวสาร น้ำมันพืช น้ำตาล เครื่องดื่มนม ของใช้ต่าง ๆ จะสั่งซื้อจากร้านค้าส่งรายใหญ่ ทำให้ได้ส่วนลด มียอดจำหน่ายไม่ต่ำกว่าวันละ 50,000-60,000 บาท หรือเดือนละประมาณ 2 ล้านบาท ผลกำไรจำนวน 50% จะปันผลคืนสมาชิกตอนสิ้นปี 20% เป็นทุนดำเนินการ 15% นำไปใช้

ศูนย์สวัสดิการเกษตรร้านค้าชุมชนตำบลท่าเสา

เป็นกองทุนสวัสดิการและพัฒนาชุมชน ส่วนอีก 15 % เป็นค่าบริหารจัดการของคณะทำงานและผู้บริหาร ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมดประมาณ 600 ราย มีเงินทุนหมุนเวียนและเงินหุ้นที่สมาชิกผู้บริหาร ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมดประมาณ 600 ราย มีเงินทุนหมุนเวียนและเงินหุ้นที่สมาชิกร่วมลงทุนประมาณ 6 ล้านบาทเศษ

“ศูนย์สวัสดิฯ หรือร้านค้าชุมชนเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของ

คนในตำบลท่าเสาจากเดิมปลูกเพื่อขายและซื้อกินก็เปลี่ยนมาปลูกเพื่อกิน นำผลผลิตที่เหลือมาขาย ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น เมื่อมีรายได้ก็เอาเงินไปฝากสถาบันการเงิน เป็นทุนหมุนเวียนในตำบล ส่วนร้านค้าชุมชนเมื่อมีกำไรก็เอามาดูแลเรื่องสังคม เรื่องการศึกษา สิ่งแวดล้อม ดูแลป่า และสุขภาพของคนในตำบล ทำให้วิถีชีวิตของคนท่าเสาดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดมาก เป็นไปตามแนวพระราชดำริของพระองค์ท่านจริง ๆ”

ส่วนสถาบันการเงินชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 300 ราย มีเงินทุนหมุนเวียนกว่า 3 ล้านบาทเศษ สมาชิกสามารถกู้ยืมได้ 2 เท่าของเงินออมที่ตนมีอยู่ หรือตามสินทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันทำให้ชาวบ้านไม่ต้องเป็นหนี้ในระบบ และมีเงินทุนเป็นของตัวเอง เหมือนกับแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เคยพระราชทานเอาไว้

ศาสตร์พระราช : สร้างทำนบกั้นเงินที่ จ.พะเยา

क्रमुकदा อินดีसार นักพัฒนาจาก อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา บอกว่า ในอดีตอำเภอดอกคำใต้ มักจะมีชื่อเสียงในด้านลบว่าเด็กสาวจากที่นี่มักจะมีอาชีพขายบริการทางเพศ ครูจึงสนับสนุนให้เด็กนักเรียนที่ยากจนได้มีโอกาสเล่าเรียนต่อเพื่อสลัดตัวออกจากวงจรอบาบทวิ ส่งเสริมเรื่องอาชีพ รายได้ สิ่งแวดล้อม ป่าไม้ แก้ไขปัญหายาเสพติด โรคนเอดส์ ฯลฯ

ในปี 2535 คุรุสภาสนับสนุนให้เกิดธนาคารหมู่บ้านขึ้นมา เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ นำเงินที่ออมมาช่วยเหลือกัน และขยายไปสู่การพัฒนาและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในตำบล เช่น ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ช่วยเหลือกันตั้งแต่เกิดจนตาย ฯลฯ ปัจจุบันได้ขยายเป็นเครือข่าย **‘ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน จ.พะเยา’** กองทุนต่าง ๆ และกองทุนสวัสดิการชุมชนกระจายในพื้นที่จังหวัดพะเยาและทั่วภาคเหนือ

“ในช่วงหนึ่งในชีวิตของครูได้มีโอกาสรับฟังได้ยินแนวคิดของพระองค์ท่านเกี่ยวกับทำนบกั้นเงินหรือธนาคารหมู่บ้าน ครูก็เลยคิดว่าเครื่องมือนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เราสามารถเอาทุนเล็ก ๆ จากพี่น้องมาออมในลักษณะองค์กรการเงินของชุมชนที่ชุมชนลุกขึ้นมาจัดการตนเอง **‘ใครมีเอามาใส่ ใครจำเป็นเอาไปใช้’** ผลกำไรออกมาเอามาจัดสวัสดิการให้สมาชิกและชุมชน”

“ในความคิดของครู จาก 40 ปีที่ทำงานผ่านแนวคิดของพระองค์ท่าน ตอกย้ำเรื่องของการทำให้เรารู้จักการจัดการตัวเอง รู้ว่าเราเป็นใคร ทำอะไรอยู่ และท้ายที่สุดเราจะเกื้อหนุนกันอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไรเป็นเครื่องมือที่พวกเราถนัดเอามาจัดการเรื่องราวเหล่านั้น และขยายวงให้เพื่อนพี่น้องสิ่งเหล่านี้มันจะทำให้พวกเราเกิดความรัก ความสามัคคี ดูแลซึ่งกันและกันได้ ลดความขัดแย้งหลายเรื่อง บางครั้งเราอาจ

จะต้องใช้เวลาทบทวนเหมือนพระองค์ท่านว่า **‘ความคิดที่แตกต่างกันมันสามารถที่จะหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ ถ้าหากว่าพวกเราช่วยกันคิดโดยที่ไม่ใช่เอาอำนาจ เอาตัวตนของตนเป็นหลัก’** คุรุสภาบอกถึงการนำแนวคิดของพระองค์มาใช้ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการพัฒนาชุมชน

“สร้างบ้านพอเพียง-ชีวิตพอเพียง” ที่ จ.สระแก้ว
ละอองดาว ศีลানাเทียง ผู้นำนักพัฒนาแห่งตำบลคลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว เล่าว่า ตำบลคลองหินปูน เป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ในปี 2554 จึงเริ่มก่อตั้งกองทุนที่ดินขึ้นมา ให้ชาวบ้านร่วมกันสมทบเงินเข้ากองทุนอย่างน้อยเดือนละ 50 บาท ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 400 ราย มีเงินกองทุนกว่า 2 ล้านบาท ช่วยให้สมาชิกมีที่ดินทำกินแล้ว 69 ราย มีที่ดินและที่อยู่อาศัย 30 ราย สมาชิกผ่อนชำระคืนเดือนละ 500 บาท

นอกจากนี้ยังมี **‘โครงการบ้านพอเพียงชนบท’** ช่วยเหลือชาวบ้านที่มีบ้านเรือนทรุดโทรมจำนวน 130 ราย เป็นบ้านขนาด 4 X 6 เมตร ชั้นเดียว ใช้งบต่อหลังไม่เกิน 40,000 บาท ได้รับบสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนหลังละ 18,000 บาท ส่วนอีก 22,000 บาทใช้เงินกองทุนที่ชุมชนมีอยู่

“เรื่องของการพัฒนาที่อยู่อาศัย สิ่งที่เรานำศาสตร์ของพระองค์ท่านมาปฏิบัติก็คือ คิดแบบพอเพียง และคิดถึงคุณภาพชีวิตว่า การสร้างบ้านนี้จะอยู่ได้อย่างไรกับครอบครัว ไม่จำเป็นต้องใหญ่โตโอฬาร ซึ่งมันก็ทำให้ทุกคนได้คิด อีกอันหนึ่งก็คือ การอยู่อย่างพอเพียง ก็ต้องคิดว่าจะทำอย่างไร ให้ตนเป็นที่พึ่งของตนโดยนำแนวของพระองค์ท่านมาปฏิบัติ ทำอย่างไรจึงจะปิดประตูครัวเรือนได้ ซึ่งก็มีการเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ปลูกพืชผัก ปลูกมะเขือ พริก มะนาว กล้วย มะละกอเอาไว้กินและขาย”

“ศาสตร์ของพระราชาก็ใช้ต่อไปได้ตลอดชีวิตของเรา และอีกหลายร้อยปี เพราะเป็นศาสตร์ที่ทำแล้วเกิดผลทำแล้วทุกคนอยู่ได้ เพราะไม่ไปเบียดเบียนคนอื่นเขา ทำให้เราอยู่ได้ตามกำลังของเรา และเกิดการรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเอง เริ่มจากครอบครัวแล้วก็ขยายไปหลาย ๆ ครอบครัว จนเต็มทั้งชุมชน ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความผูกพันกัน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง ประเทศเข้มแข็ง”

บ้านจำรุง จ.ระยอง “ไม่รวย แต่มั่นคง”

ชาติชาย เหลืองเจริญ แกนนำนักพัฒนาแห่งบ้านจำรุง ต.เนินฆ้อ อ.แกลง จ.ระยอง บอกว่า ชาวบ้านที่นี่ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ทำนา ประมงชายฝั่ง เริ่มนำแนวพระราชดำริสปรชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้หลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 โดยชักชวนให้ชาวบ้านปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเคมีมาเป็นอินทรีย์ ช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อม ปลูกพืชสมุนไพร แปรรูปผลไม้ ทำกะปิ น้ำปลา ฯลฯ รวมกลุ่มกันผลิตและขาย โดยการสร้างตลาดภายในชุมชน ฯลฯ จนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้หรือ **‘มหาวิทยาลัยบ้านนอก’** มีผู้คนมาท่องเที่ยวและศึกษาดูงานเป็นหมื่นคนตลอดทั้งปี (ก่อนสถานการณ์โควิดปี 2563) ประมาณปีละ

1 แสนคน ทำรายได้จากการทำอาหาร ขายผลไม้ อาหารแปรรูป ขนม และสินค้าต่าง ๆ ประมาณปีละ 20 ล้านบาท รายได้ส่วนหนึ่งนำกลับไปพัฒนาชุมชน ทำให้ชาวบ้านจำรุงมีอาชีพ มีรายได้ “ไม่รวย แต่มั่นคง”

“ในหลวงอยู่ในใจของพวกเราอยู่แล้ว สิ่งที่ท่านสอนทุกอย่างอยู่ในหัว อยู่ในร่างกาย อยู่ในจิตใจเราอยู่แล้ว เมื่อเราอับจนหนทางนี่ก็จะไร ไม่ออกก็กลับไปดูที่พระราชดำรัสในแต่ละห้วง ในแต่ละสถานการณ์นั้น ๆ มันสามารถแปลงสู่การปฏิบัติการจริงในพื้นที่ได้ทุกอย่าง ในหลวงไม่ได้ไปไหน ท่านยังอยู่ที่เดิม หลักคิดของในหลวงเป็นหลักคิดที่แม่นยำที่สุด เริ่มจากวิธีคิด การพึ่งพาตนเอง ทำจากเล็กไปหาใหญ่ ง่ายไปหายาก อยู่กับสังคม ด้วยการเอื้อเพื่อแบ่งปัน สังคมจะอยู่เย็นเป็นสุข”

พอช. หนุนชุมชนทั่วประเทศพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีนโยบายการทำงาน สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและทุนชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาอย่างต่อเนื่อง เน้นการสร้างรูปธรรมเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ ในรูปแบบ Cluster หรือเครือข่าย เช่น คลัสเตอร์เกษตรอินทรีย์ ข้าวอินทรีย์ การแปรรูป ตลาดชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน ฯลฯ

โดย พอช.มี ‘แผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและทุนชุมชน’ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2565-2568) มีวิสัยทัศน์ คือ ‘ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองได้ และจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน’ โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมและจัดทำ ‘แผนธุรกิจเพื่อชุมชน’ หรือ ‘Community Business Model Cannas’ (CBMC) มีเป้าหมาย 800 ตำบลทั่วประเทศ เพื่อให้ชุมชนต่าง ๆ ได้นำต้นทุนที่ชุมชนมีอยู่ เช่น ผลผลิตทางการเกษตร ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา แหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ มาสร้างอาชีพ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกและชุมชน

ทั้งหมดนี้คือตัวอย่างของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาปรับใช้ เป็นเศรษฐกิจที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเป็นการระเบิดจากข้างในตามหลักการทรงงานของพระองค์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะนอกจากจะทำให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งแล้ว ยังทำให้ฐานเศรษฐกิจใหญ่ของประเทศขับเคลื่อนต่อไปได้ !!

พอช. หนุนงบ 62 ล้านบาท ช่วยชุมชนสู้ภัยโควิด-19 ทำศูนย์พักคอย-ทำครัว ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’ สนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากโควิดเพิ่มอีก 32 ล้านบาท จากเดิมที่สนับสนุนไปแล้ว 30 ล้านบาท เพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ลดผลกระทบจากโควิด เช่น ศูนย์พักคอยรองรับผู้ติดเชื้อในชุมชน ทำครัวชุมชน ซื้ออาหารจากชนบทสู่เมืองช่วยชุมชน ช่วยสวัสดิการอาสาสมัคร ฯลฯ โดยอนุมัติโครงการไปแล้ว 67 เมือง 761 ชุมชน ช่วยผู้ได้รับผลกระทบ 179,127 ครัวเรือน

คณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดิน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ หรือ พอช. จัดประชุมผ่านระบบ Zoom Meetings โดยมีนางสาวสมสุข บุญญาปัญญา ประธานคณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดิน เป็นประธานการประชุม มีผู้บริหาร พอช. และคณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงฯ ประมาณ 40 คนร่วมประชุม มีวาระสำคัญคือการพิจารณาอนุมัติโครงการและงบประมาณ ‘โครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากโควิด’ โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบและอนุมัติโครงการ 1. โครงการสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พักคอยในชุมชน (Community Isolation) เพื่อรองรับผู้ติดเชื้อโควิดในชุมชน (วัสดุ อุปกรณ์ก่อสร้าง-ซ่อมแซมเครื่องมือป้องกันการติดเชื้อ ฯลฯ) โดยมี 8 ชุมชน งบประมาณรวม 1,403,358 บาท ประกอบด้วย

1. ชุมชนคลองลาดภาชี เขตภาษีเจริญ กทม.

ปรับปรุง CI เดิมให้ได้มาตรฐาน รองรับผู้ติดเชื้อได้ 10 เตียง งบประมาณ 147,394 บาท

2. ชุมชนสุภัทรภิบาล เขตภาษีเจริญ ปรับปรุง CI (ศูนย์พักคอย) เดิมให้ได้มาตรฐาน รองรับผู้ติดเชื้อได้ 7 เตียง งบประมาณ 45,254 บาท

3. ชุมชนเขตจตุจักร กทม. ก่อสร้างศูนย์พักคอย/ศูนย์พักคอย (ใช้เต็นท์หรือตู้คอนเทนเนอร์ บริเวณลานกีฬาใต้ทางด่วน) รองรับชาวชุมชนในเขตจตุจักรได้ 32 เตียง งบประมาณ 510,700 บาท

4. ชุมชนพัฒนาหัวรถจักรตึกแดง เขตบางซื่อ ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเป็น CI รองรับ 3 ชุมชน รวม 44 เตียง งบประมาณ 150,000 บาท

5. ชุมชนคลองลำนูน เขตคันนายาว ปรับปรุงศูนย์ชุมชนเป็นศูนย์ประสานงาน รองรับได้ 6 เตียง งบประมาณ 158,010 บาท

6. ชุมชนบ้านครัว เขตราชเทวี ปรับปรุงศูนย์ประสานงานและที่พักฟื้น รองรับได้ 10 เตียง งบประมาณ 162,000 บาท

7. ชุมชนบุญร่วมไทร เขตราชเทวี ปรับปรุงลานซุ้มมวยเป็นศูนย์พักคอย รองรับได้ 4 เตียง งบประมาณ 150,000 บาท

8. ชุมชนเหล่านาดี 12 อ.เมือง จ.ขอนแก่น ใช้ตู้คอนเทนเนอร์ 4 ตู้ ปรับปรุงเป็นศูนย์แยกกักและพักฟื้น รองรับผู้กลับคืนถิ่นได้ 15 เตียง ใช้งบประมาณ 80,000 บาท

ทั้งนี้ งบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พักคอยในชุมชนโดย พอช. มีทั้งหมด 5 ล้านบาท ขณะนี้ยังมีอีกหลายชุมชนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดกำลังจัดเตรียมโครงการจัดตั้งศูนย์พักคอยเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังไม่ลดลง ส่วนใหญ่เป็นศูนย์พักคอยขนาดเล็ก ใช้สถานที่ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ห้องประชุม ศูนย์ชุมชน ศูนย์เด็กเล็ก ใช้วัสดุที่มีอยู่นำมาปรับปรุง หรือวัสดุมือสอง ทำให้ประหยัดงบประมาณรองรับผู้ติดเชื้อได้ 5 เตียงขึ้นไป (ตามขนาดของสถานที่รองรับในชุมชน) เพื่อนำผู้ติดเชื้อที่มีอาการไม่มากหรืออยู่ในสถานะสีเขียวมารักษา ไม่ให้แพร่เชื้อในครอบครัวหรือชุมชน โดยชุมชนจะมีคณะกรรมการคอยดูแลและประสานงานกับ สปสช. หรือศูนย์สาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับยาและการติดตามอาการจากแพทย์ หากอาการรุนแรงขึ้นผู้ติดเชื้อจะได้รับการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลสนามหรือโรงพยาบาลที่มีเตียงว่าง ขณะเดียวกันศูนย์พักคอยในชุมชนก็จะเป็นที่พักฟื้นหรือรองรับผู้ป่วยที่รักษาหายแล้วก่อนกลับบ้านสู่ครอบครัว ทำให้ลดภาระของบุคลากรทางการแพทย์และภาวะเตียงล้น

นอกจากการอนุมัติโครงการศูนย์พักคอยทั้ง 8 แห่ง (วงเงิน 5 ล้านบาท) แล้ว คณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงฯ พอช. ยังอนุมัติงบประมาณจำนวน 2 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนการจัดซื้อข้าวสาร อาหาร ผัก ผลไม้ สมุนไพรจากชนบท เพื่อนำมาช่วยเหลือชาวชุมชนในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากโควิด สนับสนุนการจัดทำครัวกลางเพื่อแจกจ่ายอาหาร งบประมาณ 4 ล้านบาท สนับสนุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้นำชุมชน อาสาสมัครที่ติดเชื้อโควิด งบประมาณ 1 ล้านบาท รวมทั้งยังเตรียมสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนชุมชนต่าง ๆ จัดทำโครงการแก้ไขผลกระทบจากโควิดอีก 20 ล้านบาท รวมงบประมาณทั้งหมด 32 ล้านบาท ดำเนินการระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม 2564

ผู้นำชุมชนเขตวังทองหลาง กทม. มอบสิ่งของและอาหารช่วยเหลือครอบครัวผู้ติดเชื้อโควิด

อาหารจากชนบทส่งมาช่วยเหลือชาวชุมชนเมือง

อย่างไรก็ดี ก่อนหน้านี้ในเดือนกรกฎาคมเป็นต้นมา พอช. ได้สนับสนุนงบประมาณ 30 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนชุมชนผู้มีรายได้น้อยจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบจากโควิด-19 เช่น สำรวจข้อมูลกลุ่มเปราะบางในชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน รณรงค์ป้องกันแจกจ่ายอุปกรณ์ป้องกัน ทำอาหาร-สินค้าขายราคาถูก สร้างแหล่งอาหาร ปลูกผัก เพาะเห็ด เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ รวมพื้นที่อนุมัติจนถึงปัจจุบัน 67 เมือง 761 ชุมชน ช่วยผู้ได้รับผลกระทบ 179,127 ครอบครัว

สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย-พอช.หนุนชุมชนทำศูนย์พักคอย รองรับผู้ติดเชื้อโควิดสีเขียว ลดภาวะเตียง-รพ.ล้น

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยที่ยังมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันระบบการรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลและโรงพยาบาลสนามมีขีดจำกัด โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และปริมาณเตียงเป็นแหล่งแพร่เชื้อ ส่งผลให้มีผู้ป่วยที่รอเตียงเพื่อการรักษาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นระบบการดูแลผู้ป่วยในชุมชนที่มีอาการไม่รุนแรงหรืออยู่ในสถานะสีเขียว โดยการจัดตั้ง ‘ศูนย์พักคอยในชุมชน’ หรือ ‘Community Isolation’ (CI) จึงช่วยแบ่งเบาภาระระบบสาธารณสุข สามารถดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในสถานะสีเขียวไม่ให้อาการรุนแรงได้ ขณะนี้มีหลายหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดตั้ง CI ขึ้นมา เช่น กรุงเทพมหานคร การเคหะแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ภาคเอกชน ฯลฯ

“CI เหมือนแกมลิงที่ช่วยป้องกันน้ำท่วม”

เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม ที่ผ่านมา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’ ได้จัดบรรยายผ่านระบบ Zoom Meetings ให้ความรู้เรื่อง ‘การทำศูนย์พักคอยในชุมชน’ หรือ ‘Community Isolation’ (CI) เพื่อดูแลผู้ติดเชื้อโควิดในชุมชน โดยนายอดิเรก แสงใสแก้ว อุปนายกและเลขาธิการสมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย และทีมงานจิตอาสาที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดวางระบบ CI เป็นผู้

บรรยายให้ความรู้เรื่องการจัดทำ CI โดยมีผู้นำชุมชนต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ พอช. ประมาณ 50 คนร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

นายอดิเรก แสงใสแก้ว ในฐานะตัวแทนกลุ่มจิตอาสาที่มีบทบาทสนับสนุนการจัดวางระบบ CI กล่าวว่า การจัดการปัญหาโควิดจะต้องจัดการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ แต่ในขณะนี้สถานที่รักษาผู้ติดเชื้อโควิดทั้งโรงพยาบาลและโรงพยาบาลสนามมีเตียงรองรับผู้ป่วยไม่เพียงพอดังนั้นศูนย์พักคอยในชุมชน หรือ CI จึงมีความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยที่ยังมีอาการไม่รุนแรงหรืออยู่ในสถานะสีเขียว

“CI จึงเปรียบเสมือนกับโครงการแก้มลิงเพื่อพักคอยน้ำไม่ให้ท่วม เพราะไม่เช่นนั้นจะมีผู้ป่วยสีเขียวที่ต้องเข้าไปรอการรักษาตัวในโรงพยาบาลหรือโรงพยาบาลสนามเป็นจำนวนมาก และถ้ารักษาช้าหรือรู้ตัวว่าติดเชื้อช้ำก็จะทำให้อาการรุนแรงมากขึ้น เชื้อก็จะแพร่กระจายได้มากขึ้น” นายอดิเรกเปรียบเทียบความสำคัญของ CI ว่า การจัดตั้ง CI จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การจัดตั้ง CI ที่เขตราชวัตรบูรณะของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทยได้เข้าไปมีส่วนร่วมวางระบบ ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทเอกชน (ศรีไทยซูเปอร์แวร์) ให้ใช้โกดังเก็บสินค้าที่ไม่ได้ใช้

งานริมแม่น้ำเจ้าพระยา เนื้อที่ประมาณ 2,000 ตารางเมตร มาปรับปรุงเป็น CI โดยติดตั้งเตียงกระดาษ ระบบประปา ไฟฟ้า ระบบระบายอากาศ ระบบน้ำทิ้ง การจัดการขยะติดเชื้อ ห้องอาบน้ำ ห้องสุขา ติดตั้งระบบวงจรปิดดูแลผู้ป่วย เพื่อลดการสัมผัสผู้ป่วย รวมทั้งมีห้องความดันลบสำหรับผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง ใช้เวลาดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ประมาณ 10 วัน จึงเปิดบริการได้ โดยมีโรงพยาบาลประชาพัฒน์ดูแลผู้ป่วย รองรับผู้ป่วยได้ประมาณ 300 เตียง และตั้งเป้าว่า CI แห่งนี้จะช่วยเหลือผู้ป่วยได้ประมาณ 10,000 คน **สมาคมอสังหาฯ-พอช.หนุนชุมชน 8 แห่งจัดตั้ง CI**

นายอดิเรก แสงใสแก้ว สมาคมอสังหาฯ ริมทรัพย์ไทย บอกด้วยว่า การจัดตั้ง CI ในชุมชนนั้น ผู้นำชุมชนจะต้องชี้แจงสร้างความเข้าใจกับชาวชุมชน และท้องถิ่น เพราะบางคนอาจกลัวว่า CI จะเป็นแหล่งแพร่เชื้อ ทำให้เกิดการต่อต้าน และต้องมีการจัดวางระบบเพื่อความปลอดภัย ได้มาตรฐาน เช่น การวางเตียงควรเว้นระยะห่างกันประมาณ 2 เมตร เพื่อป้องกันการไอ จาม หรือสารคัดหลั่งที่อาจนำเชื้อ มาติดกันอีก พื้นห้องควรทำความสะอาดได้ง่าย ไม่มีรอยแยกหรือแตกเพราะจะเป็นแหล่งสะสมเชื้อ โดยใช้เสื่อน้ำมันปูพื้นเพื่อความสะอาด ทำความสะอาดได้ง่าย ต้องมีระบบระบายอากาศ ระบบพักน้ำก่อนทิ้ง การเติมคลอรีนลงในบ่อพักน้ำเพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนระบายทิ้ง ห้องน้ำ ห้องสุขาควรแยกจากกัน จำนวน 1 ห้องต่อผู้ป่วย 10 คน ฯลฯ เน้นการใช้วัสดุหรืออุปกรณ์ที่ชุมชนมีอยู่ หรือสินค้ามือสองมาปรับปรุงเป็นอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อความประหยัดเช่น การทำห้องความดันลบสำหรับ

แยกผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงออกจากผู้ป่วยสีเขียว โดยในห้องความดันลบจะมีเครื่องดูดอากาศจากในห้อง มารวมกันเพื่อกำจัดเชื้อ ซึ่งหากเป็นระบบแบบ โรงพยาบาลอาจใช้งบประมาณนับล้านบาท หากชุมชน ทำเองอาจใช้เงินเพียง 8,000 บาท โดยสมาคมฯ พร้อมสนับสนุน และเชื่อว่าชุมชนสามารถทำได้

CI ขนาดเล็กในชุมชนรุ่งมณี เขตวังทองหลาง

อย่างไรก็ตาม นอกจากการจัดตั้ง CI ที่เขต ราชบุรีบูรณะดังกล่าวแล้ว สมาคมอสังหาฯ ริมทรัพย์ ไทยยังได้ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สนับสนุน การจัดตั้ง CI ในชุมชนต่าง ๆ โดยขณะนี้มีการจัดตั้ง แล้วใน 4 ชุมชน เช่น ชุมชนคลองลัดภาชี เขตภาษีเจริญ ชุมชนคลองลำนูน เขตคันนายาว ชุมชนรุ่งมณี เขตวังทองหลาง ฯลฯ ทั้งหมดเป็น CI ขนาดเล็กตาม สภาพของชุมชนซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ที่ทำการชุมชนหรือ ศูนย์เด็กเล็กเป็น CI รองรับผู้ติดเชื้อในชุมชนได้ประมาณ 5-20 คน โดยขณะนี้ชุมชนเหล่านี้มีความต้องการที่จะ ปรับปรุง CI ให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย

นอกจากนี้ ยังมีการจัดเตรียม CI อีก 4 แห่ง ในกรุงเทพฯ คือ 1) ชุมชนตึกแดง เขตบางซื่อ ใช้ศูนย์เด็กเล็กในชุมชนเป็น CI ขณะนี้อยู่ในระหว่างปรับปรุงรองรับผู้ติดเชื้อได้ประมาณ 50 คน 2) ชุมชนบ้านมั่นคงสวนพลู เขตสาทร 3) บริเวณลานกีฬาใต้ทางด่วนชุมชนรักดี เขตจตุจักร รองรับ 7 ชุมชนโดยรอบ และ 4) ชุมชนนนทিকা เขตคลองสามวา

ทั้งนี้ สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทยจะเป็นที่ปรึกษาในการวางระบบและให้ความรู้ กระบวนการ

ขั้นตอนการออกแบบ และจัดทำ CI ส่วนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ จะสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงสถานที่ระบบสาธารณสุขโรค การจัดทำครัวกลาง ฯลฯ ขณะที่ชุมชนจะจัดเตรียมสถานที่ อาสาสมัครดูแลผู้ป่วย ประสานงานกับ สปสช. และศูนย์สาธารณสุขกทม. เพื่อจ่ายยา อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องวัดออกซิเจนในเลือด พรอทวัดไข้ และดูแลผู้ป่วยผ่านระบบ telemedicine หรือให้คำแนะนำผ่านโทรศัพท์หรือสื่อออนไลน์

พอช. ร่วมกับหน่วยงานภาคีการพัฒนาเปิดศูนย์ CI รองรับผู้ป่วยโควิด ส่งมอบความช่วยเหลือ ศูนย์แยกกักผู้ป่วยในชุมชน (Community Isolation) แก่เครือข่ายชุมชนผู้มีรายได้น้อย ที่ได้รับผลกระทบโควิด-19 ณ ชุมชนตึกแดง เขตบางซื่อ กทม.

กรุงเทพมหานคร/วันนี้ 17 กันยายน 2564 เวลา 13.30 น. นางสาวธนิภานต์ พรพงษ์โรจน์ สส.กรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ-ดุสิต นายคมกริช นาคะลักษณ์ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการสายงานองค์กรสัมพันธ์ และบริหารองค์กรเพื่อความยั่งยืน และนางสาวกรรณิกา ว่องกุลคลกิจ ผู้อำนวยการด้านพัฒนาชุมชนเพื่อความยั่งยืน บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด มอบเตียงสนามไม้ พร้อมสิ่งของ และเครื่องอุปโภค-บริโภค จากกองทุนมิตรผล-บ้านปู และพาเนล พลาสติก แก่ผู้แทนศูนย์แยกกักตัวผู้ป่วยชุมชนภายใต้การประสานงานของเครือข่ายชุมชนผู้มีรายได้น้อย ที่ได้รับผลกระทบโควิด-19 และนางสาวพรรณทิพย์

เพชรมากร รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) นางสาวเฉลิมศรี ระดากุล รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นผู้แทนมอบชุดตรวจ ATK จากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และกล่องบุญ & รอด จากสมาคมนักศึกษาเก่าพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) และมูลนิธิรักษไทย แก่ศูนย์แยกกักตัวผู้ป่วยชุมชนตึกแดง และร่วมกันเปิดศูนย์แยกกักตัวผู้ป่วยในชุมชนตึกแดง มีชาวบ้านในชุมชนเข้าร่วมการเปิดศูนย์ชุมชนกว่า 50 คน และในขณะเดียวกัน ทีมเจ้าหน้าที่สถาปนิก พอช. ก็ได้เริ่มการจัดตั้งศูนย์ร่วมกับพี่น้องในชุมชนอีกด้วย

ชุมชนห้วยจรดักแดง ตั้งอยู่ที่บริเวณ
เขตบางซื่อ แบ่งเป็น 3 ชุมชน คือ
ชุมชนห้วยจรดักแดง 1 2 และ 3
มีจำนวน 900 ครัว ประชากรประมาณ 4,000 คน

สถานที่ที่มีความเหมาะสมรองรับผู้ป่วยในชุมชนได้ แนวทางจัดตั้ง Community Isolation ในชุมชน ต้องเป็นสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดสู่ชุมชน เช่น โรงเรียน หมู่บ้าน วัด หรือที่พักคนงานรองรับผู้ป่วยได้ราว 200 คน ซึ่งสามารถประสานนำส่งผู้ป่วยที่มีอาการทรุดหนักไปยังสถานพยาบาลได้อย่างทันทั่วถึง ติดตามอาการของผู้ป่วยที่รักษาตัวอยู่ได้ 24 ชั่วโมง โดยมีแนวทางตามคณะกรรมการควบคุมโรคจัดทำร่วมกับผู้นำชุมชน

นางสาวธนิกันต์ พรพงษาโรจน์ สส.กรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ-ดุสิต กล่าวว่า “อยากที่เราทราบกันดีว่าประเทศไทย กำลังจะเปิดเรื่องการค้าและเศรษฐกิจหลังจากที่ถูกปิดตัวไปจากโควิดระลอกที่ 3 ซึ่งจากหลังเปิดด้านเศรษฐกิจอาจจะมีการระบาดของโรคตามมาตรฐานนี้ เราจะรองรับอย่างไรซึ่งการทำศูนย์กักแยกผู้ป่วยในชุมชน CI เป็นการช่วยลดการแพร่ระบาดของเชื้อภายในชุมชนได้ วันนี้ต้องขอขอบคุณบริษัท มิตรผล จำกัด ที่ได้มอบเตียงให้แก่ ศูนย์กักแยกผู้ป่วยในชุมชนตึกแดง และ พอช. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่ช่วยประสานนำความช่วยเหลือนี้มาให้ และสำนักงานเขตบางซื่อที่คอยอำนวยความสะดวกให้ การทำ Home Isolation และ Community Isolation เราเชื่อว่าการทำสองสิ่งนี้จะเป็นทางออกของปัญหาวิกฤตโควิด-19 วันนี้ขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่มาร่วมกันในวันนี้ เราพร้อมจะสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศต่อไป”

นางสาวพรรณทิพย์ เพชรมาก รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กล่าวว่า ปัญหาคลัสเตอร์ที่เกิดขึ้นได้เกิดมาจากพลังของพี่น้องในชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่การตรวจคัดกรอง คัดแยกผู้ป่วย บางครอบครัวไม่มีที่หรือที่อยู่อาศัยคับแคบทางชุมชนก็จะพยายามช่วยหาช่วยดูเรื่องจุดพักคอย ช่วยดูแลกันเรื่องอาหาร ทำครัวกลาง เพื่อช่วยเหลือกัน ด้าน พอช. เองได้ปรับงบประมาณภายในสถาบัน เพื่อนำมาสนับสนุนชุมชนในการแก้ไขปัญหา

ผลกระทบจากโควิด ทั้งการสำรวจข้อมูลชุมชน แยกผู้เปราะบางที่จะประสานความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ตอนนี้ก็ได้ช่วยเหลือกันไปแล้ว 90 เมือง เน้นพื้นที่สีแดง กทม. และปริมณฑลฯ ซึ่งชุมชนเองก็มีพัฒนาการชัดเจน บางคนเหมือนเป็นผู้ช่วยแพทย์ไปแล้ว สามารถคัดกรองดูแลผู้ป่วยได้ การจัดการกันในชุมชนเป็นการแบ่งเบาภาระสาธารณสุขโดยรวมได้ “การช่วยกันแบบนี้ก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านอื่น ๆ ด้วย เพราะชุมชนที่มีข้อจำกัดเรื่องที่อยู่อาศัยก็เป็นเรื่องสำคัญ จากกันช่วยกันในเรื่องโควิดในช่วงนี้ ก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยในภายภาคหน้า ซึ่ง พอช. ก็พร้อมและยินดีที่จะสนับสนุนชุมชนต่อไป”

นางสาวกรรณิกา ว่องกุศลกิจ ผู้อำนวยการด้านพัฒนาชุมชนเพื่อความยั่งยืน บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด กล่าว เราเล็งว่าสถานการณ์โควิดในกรุงเทพฯ โดนผลกระทบหนักกว่าคนในต่างจังหวัด เพราะพื้นที่ในกรุงเทพฯ มีข้อจำกัดหรือค่อนข้างคับแคบถ้าเทียบกับปริมาณผู้อยู่อาศัย จึงทำให้การเว้นระยะห่างเป็นไปได้ยาก ดังนั้นเราจึงเข้ามาช่วยเหลือพี่น้องที่อยู่ในกรุงเทพฯ ทาง บริษัท มิตรผล จำกัด เลยได้ประสานงานกับทาง พอช. จึงเป็นที่มาของการทำศูนย์กักแยกผู้ป่วยในชุมชนในวันนี้ วันนี้ได้นำเตียงสนาม และข้าวสารอาหารแห้งมาสนับสนุนพี่น้องในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมแรงให้พี่น้องในชุมชน ให้มีแรงต่อสู้กับวิกฤตในครั้งนี้ ไวรัลคิดว่าคงจะอยู่กับเราไปสักพัก แต่เชื่อว่าถ้าเรียนรู้ที่จะอยู่กับมันได้ ช่วยกันในการตั้งรับ รู้จักการป้องกัน เชื่อว่าเราจะผ่านไปได้ด้วยกัน

นายสุชาติ งามสุข ประธานชุมชนห้วยจรดัก ตึกแดง 1 กล่าว “ขอขอบคุณ พอช. และบริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด แทนพี่น้องในชุมชน วันนี้เราจะทำศูนย์แยกกักผู้ป่วยในชุมชน ให้เป็นศูนย์ของชาวบ้านประชาชนที่ติดเชื้อ จะไม่มีเลือกแบบ เลือกที่รักมักที่ชัง โดยทาง พอช. ก็ได้เข้ามาสนับสนุนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งเรื่องความปลอดภัยของชุมชน มีระบบหยดน้ำคลอรีน ก่อนที่น้ำจะออกไปจากศูนย์ ทางคณะกรรมการชุมชน ขอขอบคุณทุกท่านมีมาให้ความช่วยเหลือชุมชนห้วยจรดักตึกแดง เขต 1-2-3 นี้่ะครับ”

ซึ่งการจัดตั้งศูนย์พักคอยและศูนย์แยกกันผู้ป่วยในชุมชนนั้น ถือเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาและลดการติดเชื้อโควิด-19 ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน เพราะจากสถานการณ์ปัจจุบันเราคงต้องใช้ชีวิตร่วมกับกับไวรัสตัวนี้ไปอีกเป็นเวลานาน ดังนั้นการเรียนรู้และป้องกันสร้างกลไกที่สำคัญนี้เป็นประการสำคัญที่จะทำให้เราก้าวผ่านวิกฤตในครั้งนี้ไปได้

ชาวบ้านในชุมชนร่วมกันประกอบ
เตียงสนาม

เตียงสนามจาก
บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด

“สานพลังสังคม-ชุมชน” ฝ่าวิกฤตโควิด !!

นับแต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 เป็นต้นมาส่งผลทำให้มีการปิดโรงงาน ห้างร้าน มีคนตกงาน ถูกเลิกจ้าง หรือมีรายได้น้อยลงนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว โดยเฉพาะปัญหาเรื่องปากท้อง เพราะความหิวไม่เคยปรานีใคร...!!

โครงการ ‘ครัวชุมชน’ จึงผุดขึ้นมาหลายแห่งทั่วประเทศ โดยเฉพาะในชุมชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมีทั้งคนตกงาน คนป่วย คนพิการ คนชรา เด็ก ๆ ที่กินไม่อิ่มท้อง ฯลฯ เพื่อทำอาหารแจกจ่ายกันกินในชุมชนส่วนใหญ่เป็นแกง ผัด ต้ม ก๋วยเตี๋ยว ขนมจีน ฯลฯ หรือแล้วแต่กำลังทุน วัตถุดิบที่มี เช่น ชุมชนเฟื่องฟ้าพัฒนา กรุงเทพฯ

“ปันกันอิ่ม แบ่งกันกินยามยาก”

ผุสดี บันเลิศ ผู้นำชุมชนเฟื่องฟ้าพัฒนา เขตประเวศ บอกว่า ชาวชุมชนเฟื่องฟ้า อาศัยอยู่ที่ดินราชพัสดุและบางส่วน อยู่ในที่ดินสาธารณะ มีทั้งหมด 67 ครอบครั้ว ประมาณ 300 คน เกือบทั้งหมดมีอาชีพรับจ้างทั่วไป หากกินไปวัน ๆ ซีมอเตอร์ไซด์ รับจ้าง ค่าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ มีรายได้วันละ 300-500 บาท ฯลฯ ได้รับผลกระทบจากโควิดตั้งแต่ปีที่แล้วเพราะหลายครอบครัวมีคนตกงาน มีรายได้น้อยลง ไม่พอเลี้ยงดูครอบครัวชุมชนจึงหาทางช่วยเหลือกัน โดยนำเอาพืชผักต่าง ๆ ที่ปลูกบนที่ดินว่างในชุมชน (ปลูกก่อนโควิด เนื้อที่ประมาณ 100 ตารางวา) เช่น บวบ น้ำเต้า ตะค้า ฟักทอง ฟักกาด ฟักเคล ฟักน้ำ ช่า ตระไคร้

กะเพรา โหระพา พริก มะเขือ มะนาว ฯลฯ มาแจกจ่าย ไปทำกับข้าว แต่ก็ไม่พอ แจกจ่ายไม่ทั่วถึง

“พอดีช่วงนั้น มีหลายหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือชุมชน เช่น กระทรวง พม. พอช. มีโครงการ สนับสนุนให้ชุมชนที่มีรายได้น้อย ชุมชนแออัด จัดทำครัวชุมชนเพื่อทำอาหารแจกจ่ายกันกิน ชุมชนได้รับเงินสนับสนุน 1 แสนบาทจึงเอามาทำครัว แต่แจกจ่ายไปชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้กันอีก 10 ชุมชนด้วย ทำอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เป็นกับข้าวต่าง ๆ แต่ทำได้ 8 ครั้งก็หมดงบประมาณ”

ส่วนสถานการณ์โควิดที่ยังส่งผลกระทบต่อเนื่องมาจนถึงวันนี้ เธอบอกว่า ทุกครอบครัวก็ยังลำบากอยู่ คนที่เคยขายของในตลาดก็ยังขายไม่ทั่วห้อง เพราะหากมีแม่ค้าพ่อค้าคนใดติดโควิด ตลาดจะต้องถูกปิด ทำมาหากินไม่ได้อีก มอเตอร์ไซด์รับจ้างก็ไม่มีคนนั่ง แต่ยังมีหลายหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนการทำครัวชุมชน เช่น มูลนิธิพุททิก้า และ พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ) มอบงบประมาณสนับสนุนการทำครัวชุมชนในปีนี้ ขณะที่ ชุมชนก็เอาผักสวนครัวที่ปลูกมาทำอาหาร เช่น ฟักต้มไก่ ตะค้า-บวบ-เอามาผัด ฟักทองเอามาแกงไก่-ผัดไข่ ชะอมชุบไข่ทอด แกงส้ม น้ำพริก ผักลวก ฯลฯ หมุนเวียนกันไป ทำให้คนในชุมชนมีอาหารกิน เด็ก ๆ กินอิ่มก็ไม่อแง ยิ้มหัวได้ทั้งวัน

ผู้สูงอายุจากชุมชนผู้มีรายได้น้อย
ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นกับคูบอง
‘ปันกัน’ ใช้ซื้ออาหารและของจำเป็นในช่วงโควิด

“แต่ปีนี้เราจะทำให้ครัวชุมชนเดินไปได้ตลอด เราจึงทำ ‘ครัวปันอิ่ม’ ขายข้าวราดแกง กุ้งละ 20 บาท กุ้งหนึ่งจะใหญ่กว่าร้านข้าวแกงทั่วไป ข้าวให้ฟรีไม่อั้น และแจกฟรีสำหรับคนแก่ คนป่วย เด็ก ๆ หรือครอบครัวไหนไม่มีเงินเราก็ให้ฟรี ๆ ทั้งข้าวและกับ เราช่วยกันทำขายอาทิตย์ละ 1 ครั้ง มีกับข้าว 5-6 อย่าง บางครอบครัวจะซื้อเอาไปใส่ตู้เย็นกินได้ทั้งอาทิตย์ คนนอกชุมชนรู้ข่าวก็มาซื้อครั้งหนึ่งจะขายได้ประมาณ 2-3 พันบาท ขายได้เงินไม่มาก เพราะเราไม่ได้กะจะเอากำไร ถือว่าช่วยเหลือกัน แบ่งปันกันกิน ข้าวเปล่าเราก็ให้ฟรีพอให้มีเงินมาหมุนเวียน ถ้าทำแจกฟรีคงจะได้ไม่กี่ครั้ง แต่ถ้าทำขายแบบนี้เราจะช่วยกันไปได้ตลอดไป” เธอบอกถึงอนาคตของครัวปันอิ่ม

ใช้แต่จะเป็นเพียงผู้รับ ชาวชุมชนเฟื่องฟ้าฯ ยังใช้ที่ว่างในชุมชนที่พอเหลืออยู่ ปลูกสมุนไพรเพื่อป้องกันและรักษาโควิด เช่น ฟ้าทะลายโจร กระชาย ปลูกรวมแล้วกว่า 100 กระถาง ขณะนี้ฟ้าทะลายโจรเก็บไปทำยาได้แล้ว โดยชาวชุมชนจะช่วยกันเอามาตากแห้ง แล้วส่งไปให้ ‘ชมรมคนปลูกฟ้าทะลายโจรทั้งแผ่นดิน’ นำเอาไปบดบรรจุใส่แคปซูล เพื่อส่งไปช่วยเหลือผู้ป่วยโควิดต่อไป

ปัจจุบันมีชุมชนต่าง ๆ ที่จัดทำครัวปันอิ่ม โดยการสนับสนุนของมูลนิธิพุทธรักษาเช่นเดียวกับชุมชนเฟื่องฟ้าฯ แล้ว 13 ชุมชนในกรุงเทพฯ 7,792 ครัวเรือน กระจายความช่วยเหลือได้ 28,033 คน บางชุมชนขายอาหารราคาอิ่มละ 9-10 บาท หรือสูงสุดไม่เกิน 20 บาท เป็นการช่วยเหลือจนเจือกันไวยาทยาก

คนขอนแก่นไม่ทิ้งกัน

จังหวัดขอนแก่น เป็นหัวเมืองใหญ่ในภาคอีสาน มีสถาบันการศึกษา โรงพยาบาลขนาดใหญ่ มีย่านธุรกิจการค้าที่คึกคักเฟื่องฟูมาช้านาน ขณะเดียวกันก็มีชุมชนผู้มีรายได้น้อยกระจายอยู่รอบเมือง มีคนทุกข์ยาก ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะเช่าบ้าน ต้องยึดเอาพื้นที่สาธารณะเป็นที่พักพิง ปัจจุบันมีประมาณ 120 คน ซึ่งในช่วงสถานการณ์โควิดนี้ พวกเขาต่างได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า

บ้านงเยาว์ กงภูเวศน์ ประธานชุมชนเหล่านาดี 12 ตั้งอยู่ริมทางรถไฟในเขตเทศบาลนครขอนแก่น เล่าว่า ชุมชนเหล่านาดี 12 มีทั้งหมด 135 ครอบครัว ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างรายวัน เป็นลูกจ้างในตลาดค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อได้รับผลกระทบจากโควิด จึงคิดเรื่องทำอาหารขายให้คนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือกันขายในราคาถูกจานละ 15 บาท เช่น ก๋วยเตี๋ยวไก่ ข้าวมันไก่ ข้าวไข่เจียว และอาหารตามสั่ง เริ่มทำตั้งแต่ช่วงปลายเดือนเมษายนที่ผ่านมา “เราขาย 15 บาท แต่กินอิ่มเท่ากับคนอื่นขาย 30 บาท คนนอกชุมชนก็มากินได้ ส่วนคนแก่ คนป่วย เราก็ให้กินฟรี คนที่รู้ข่าวก็มาสนับสนุน เอาเงินมาช่วยให้ทำอาหารแจก ส่วนคนที่ตกงานในชุมชน แม่บ้านที่ว่างงาน เราก็ให้มาช่วยกันทำครัว หั่นผัก ช่วยล้างจาน พอให้มีรายได้วันละ 100-200 บาท แล้วแต่ใครทำน้อย ทำมาก แต่ก็ช่วยให้มีรายได้ คนกินก็จะได้กินของถูก ช่วยเหลือกันไป”

จากการจุดประกายของบ้านงเยาว์ ทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนและต่อยอดไปช่วยเหลือกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบ กลุ่มเปราะบางในชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มคนไร้บ้าน เช่น สสส. พอช. เครือข่ายสลัมสี่ภาค กลุ่มเพื่อนคนไร้บ้าน กลุ่ม Hugtown เครือข่ายชุมชนเมืองขอนแก่น เทศบาลนครขอนแก่น พมจ. ขอนแก่น ฯลฯ ส่วนรูปแบบการช่วยเหลือมีหลากหลาย เช่น ชุมชนริมทางรถไฟนำพืชผักที่ปลูกมาแจกจ่าย เทศบาลนครขอนแก่นจัดตรวจคัดกรองเชื้อโควิดและฉีดวัคซีนให้กลุ่มคนไร้บ้าน ฯลฯ

‘โครงการคูปองปันกัน’ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ พัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดขอนแก่น (พมจ.) และภาคีเครือข่าย ร่วมกันจัดทำโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบางในภาวะวิกฤตจากการตกงาน ขาดรายได้ กลุ่มเป้าหมายในเมืองขอนแก่นประมาณ 300-500 คน ให้มีเงินจับจ่ายซื้ออาหาร โดยจะจัดสรรคูปองอาทิตย์ละ 100 บาท ให้แก่กลุ่มเปราะบาง เพื่อนำไปซื้ออาหารและสินค้าจำเป็น และ

ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมสนับสนุนคูปองปันกัน

ยังช่วยให้เศรษฐกิจชุมชนหมุนเวียนด้วย โดยมีชุมชนเข้าร่วม 11 ชุมชนร้านอาหาร ร้านค้าเข้าร่วมรับคูปองรวม 26 ร้าน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายนที่ผ่านมา

นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการ **‘สร้างพื้นที่สะสมอาหาร’** ปลูกผัก เลี้ยงไก่ไข่ ฯลฯ เพื่อนำมาทำอาหารมีการจ้างงานกลุ่มคนไร้บ้านให้ทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ เช็ดถูราวสะพานคนเดินข้าม ให้ค่าตอบแทนวันละ 300 บาท จ้างงานไปแล้วประมาณ 100 คนโดย พอช.สนับสนุนงบประมาณ 300,000 บาท และ พมจ. ขอนแก่น 360,000 บาทเศษ

ศูนย์พักคอยรองรับผู้ติดเชื้อในชุมชน

นอกจากการช่วยเหลือเรื่องปากท้องดังกล่าวแล้ว ชุมชนเหล่านี้ 12 ยังร่วมกับเทศบาลนครขอนแก่นและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ขอใช้พื้นที่บริเวณสถานีรถไฟชั่วคราวที่อยู่ใกล้ชุมชนจัดทำศูนย์พักคอยในชุมชน (Community Isolation) หรือ CI เพื่อรองรับผู้ติดเชื้อที่มีอาการไม่หนัก เพื่อแบ่งเบาภาระของทางโรงพยาบาล โดย CI แห่งนี้ใช้ห้องต่าง ๆ ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของสถานีรถไฟ ปรับปรุงเป็นห้องพักสำหรับผู้ติดเชื้อหรือกักตัวดูอาการ รวมทั้งหมด 7 ห้อง รองรับได้ 14 คน

ตั้งแต่เดือนมิถุนายนที่ผ่านมา สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย ได้ร่วมกับ พอช. สนับสนุนการจัดตั้ง CI ในชุมชนต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยขณะนี้จัดตั้งแล้วใน 8 ชุมชน และกำลังทยอยจัดตั้งอีกหลายแห่งเช่น ชุมชนคลองลาดเกาะ เขตภาษีเจริญ ชุมชนคลองลำปูน เขตคันนายาว ชุมชนรุ่งมณี เขตวังทองหลาง ชุมชนตึกแดง เขตบางซื่อ ฯลฯ ทั้งหมดเป็น CI ขนาดเล็กตามสภาพของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ที่ทำการชุมชนหรือศูนย์เด็กเล็กมาปรับปรุง รองรับผู้ติดเชื้อได้ประมาณ 5-20 คน แต่บางแห่งอาจรองรับได้มากกว่านี้ตามสภาพพื้นที่ โดย พอช. จะสนับสนุนงบประมาณแห่งละ 50,000-150,000 บาท

ถือเป็นการสานพลังสังคมและชุมชนเพื่อฝ่าวิกฤตโควิดไปด้วยกัน !!

ตู้ทำการภายในสถานีรถไฟชั่วคราวขอนแก่นนำมาปรับปรุงเป็น CI

ชุมชนรุ่งมณี เขตวังทองหลางใช้ศูนย์เด็กเล็กที่ปิดชั่วคราวทำ CI

**‘2 ปีโควิด-19’ พช.-ชวนองค์กรชุมชนและภาคีเครือข่าย :
ถอดบทเรียนการจัดการโควิดโดยชุมชน “ชุมชนจัดการได้ อยู่ร่วมกันได้”**

กรุงเทพฯ เป็นจุดเริ่มต้นการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ก่อนจะลุกลามไปทั่วประเทศ เมื่อมีการปิดประเทศ ปิดห้างร้าน สถานบริการ แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทำให้วงจรธุรกิจหยุดชะงัก ผู้คนตกงาน ขาดรายได้ โดยเฉพาะประชาชนผู้มีรายได้น้อยซึ่งส่วนใหญ่ทำงานรับจ้าง อยู่ในภาคบริการต่างๆ เช่น แม่บ้านทำความสะอาด สำนักงาน รมภ. ลูกจ้างร้านอาหาร ผับ บาร์ ร้านค้า วินมอเตอร์ไซด์ ขับแท็กซี่ รถรับจ้าง ฯลฯ และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดที่กระจายอยู่ทั่วกรุงเทพฯ

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ชุมชนแออัดในกรุงเทพฯ เหล่านี้มีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาด การจัดการมาตรการป้องกันและช่วยเหลือกันในชุมชน เช่น แจกจ่ายอุปกรณ์ ป้องกัน หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ ประสานการตรวจหาเชื้อ-ฉีดวัคซีน จัดทำที่กักตัวในบ้าน (Home Isolation – HI) ศูนย์พักคอยชุมชน (Community Isolation – CI) ฯลฯ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดในชุมชนแออัดที่มีที่ทว่าจะทวีความรุนแรงผ่อนคลายลง

ประสบการณ์และบทเรียนการทำงานของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการสนับสนุนชุมชนเหล่านี้ ได้นำมาสรุปเป็น **‘บทเรียนการจัดการโควิดโดยชุมชน’** โดยมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย เครือข่าย

คนไร้บ้าน เครือข่ายสลัม 4 ภาค มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ เครือข่ายผู้ติดเชื้อ และคลินิกฟรีตา/IHRI โดยมีเนื้อหาบางส่วนดังนี้

บทบาทชุมชนในการจัดการโควิด-19

นพพรธน พรหมศรี เลขาธิการมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย กล่าวว่า การทำงานร่วมกับเครือข่ายสลัม 4 ภาค คนไร้บ้าน งานที่ทำ 3 เรื่องใหญ่ คือ (1) การจัดระบบชุมชนในการรับมือ Covid-19 (2) การสนับสนุนเรื่องอาชีพ อาหาร การลดรายจ่าย ปลุกผักสวนครัว การทำตลาดช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าในชุมชน และ (3) สำรวจข้อมูล โดยทำหลายรอบ ภายหลังจะจัดทำฐานข้อมูลและสำรวจขนาดใหญ่ครั้งเดียว เพื่อนำไปใช้ได้เลย และต่อไปจะพัฒนาเป็น Application ในการเก็บข้อมูล

“จากการถอดบทเรียน พบว่า บทบาทชุมชนในการมีส่วนร่วมดูแลจัดการ Covid-19 ต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การสร้างความเข้าใจเรื่องที่อยู่ร่วมกันแบบเข้าใจ ไม่ตีตรากัน 2) การส่งเสริมให้เข้าถึงวัคซีนในชุมชน 3) การดูแลคนและเข้าถึงคนที่เสี่ยงสูงให้ได้รับการตรวจหาเชื้อ 4) ดูแลคนที่ติดเชื้อเพื่อเข้าถึงการรักษาที่รวดเร็ว เน้นไปที่ระบบ Home Isolation กรณีรุนแรงส่งต่อไปที่สถานพยาบาล ทำงานร่วมกับภาคีที่เราจับคู่ คือ คลินิกฟรีตา และเครือข่ายผู้ติดเชื้อ เครือข่ายเข้าถึงเอดส์มาร่วมทำงานด้วย”

นอกจากนี้ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของชุมชน คือ

1) เตรียมแกนนำชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง Covid-19 ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะความรู้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปเรื่อยตามสถานการณ์

2) วิเคราะห์สถานการณ์ ความเสี่ยงของชุมชน ทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการรับมือ

3) ประชุมทำความเข้าใจกับชุมชนและชุมชนรอบข้างด้วย

4) สำรวจพื้นที่ในชุมชนว่าในชุมชนมีพื้นที่ในการจัดทำศูนย์พักคอย เพื่อแยกคนที่มีความเสี่ยงสูงออกมา โดยใช้พื้นที่ชุมชนให้เกิดประโยชน์

5) ต้องมีคลังยาหรืออุปกรณ์สำรองไว้ที่ชุมชน

6) มีการพัฒนาศักยภาพแกนนำ ทีมดูแลผู้ป่วย ทีมสนับสนุนอาหาร ทีมรับ-ส่งผู้ป่วย ทีมประสานงานหน่วยงาน การทำความสะอาดเรื่องสถานที่

7) จัดให้มีระบบการคัดกรอง โดยวิธีการตรวจแบบเร็ว ATK โดยฝึกให้ชุมชนตรวจได้เอง จะได้ว่าใครเสี่ยง จะได้นำมาแยกตัว จัดการเข้าถึงระบบการรักษา ลดการแพร่กระจายเชื้อ ชุมชนสามารถควบคุมเรื่องการติดเชื่อได้

8) ต้องมีช่องทางการเข้าถึงการรักษาผู้ติดเชื้อ ส่วนการทำงานกับกลุ่มคนไร้บ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สาธารณะนั้น จะต้องพัฒนาช่องทางที่จะทำให้คนไร้บ้านเข้าถึงการช่วยเหลือ การบริการ การรักษาพยาบาลได้โดยง่าย จึงได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งจุดประสานงานคนไร้บ้านในพื้นที่สาธารณะ

ทำให้คนไร้บ้านเข้าถึงได้ง่าย มีเรื่องอาหาร อุปกรณ์การป้องกัน Covid-19 ลงทะเบียนฉีดวัคซีน การคัดกรอง หากเจ็บป่วยจะเข้าถึงสถานพยาบาลอย่างไร โดยจัดทำขึ้นในหลายจังหวัด เช่น ระยอง กาญจนบุรี ขอนแก่น เชียงใหม่

นอกจากนี้กลุ่มคนไร้บ้านยังมีปัญหาเรื่องอาชีพ รายได้ จึงสนับสนุนอาชีพ เช่น การปลูกผักสวนครัว ให้มีพื้นที่ในการขายของ ตอนนี้อาชีพที่สำคัญที่ทำได้คือ อาชีพขาย ทำให้คนไร้บ้านมีอาชีพมากขึ้น

จากการทำงานพบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการกับโรคอุบัติใหม่ได้ หากหน่วยงานในระบบสาธารณสุขให้ชุมชนลุกขึ้นมาจัดการเรื่องนี้ จะทำให้จัดการชุมชนได้เป็นอย่างดี ลดภาระของหน่วยบริการได้ และจะเป็นประโยชน์ในระยะยาว

“ปัญหาสำคัญ คือ เรื่องความคิดความเชื่อของคนในชุมชน รวมทั้งในฝั่งผู้ให้บริการด้วยว่า หากเจ็บป่วยต้องไปสถานพยาบาล ไปหาหมอ หรือบุคลากรทางวิชาชีพเท่านั้นที่จะต้องดูแลเรื่องนี้ เวลาที่ชุมชนลุกขึ้นมาจัดการก็จะไม่ได้รับการยอมรับเท่าไร หรือการทำงานร่วมกับหน่วยบริการในพื้นที่ที่เป็นหน่วยบริการพื้นฐานสาธารณสุขอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือ เพราะเป็นเรื่องใหม่ที่ชุมชนลุกขึ้นมาจัดการ จะเจอกับวิธีคิดแบบเดิม ๆ ซึ่งจะต้องใช้ประสบการณ์ในการขยายผลและต่อสู้กับวิธีคิดในเรื่องนี้ เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและลุกขึ้นมาจัดการตัวเองได้ หากเขาจัดการเรื่องนี้ได้เขาก็จัดการในหลาย ๆ เรื่องได้” นพพรณย์ถึงบทบาทของชุมชนในการรับมือกับโควิด

อุปสรรคการทำงานของชุมชน นอกจากบทสรุปจาก นพพรรณดังกล่าวแล้วแกนนำชุมชนเครือข่ายสลัม 4 ภาค และเครือข่ายคนไร้บ้านได้ร่วมกันสะท้อนปัญหา และอุปสรรคในการทำงานของภาคประชาชนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีเนื้อหาบางส่วน เช่น

“อยากให้มีหน่วยงานที่โทรไปปรึกษาแล้วอธิบายให้เราเข้าใจได้ ถามไฉนตอบไฉน คุยกับเราด้วยท่าทีที่เป็นมิตร หน่อย”

“วัคซีนเข้าถึงยากสำหรับคนบางกลุ่ม เช่น แรงงานข้ามชาติ และคนในชุมชนยังมีความคิดความเชื่อเรื่องวัคซีน”

“ความไม่เชื่อมั่นของคนในชุมชนในระยะแรกว่าแกนนำจะสามารถทำงานและจัดการเรื่องการดูแลรักษาโควิดเบื้องต้นได้ ยังมีการต่อต้านหรือกังวลหากมีการดูแลที่บ้านหรือชุมชน”

“หน่วยบริการที่เข้าใจการทำงานกับชุมชนมีน้อย ทั้งในเชิงแนวคิดและการบริหารจัดการ”

“ในหลายพื้นที่ยังไม่สนับสนุนการทำ CI, HI เพราะกังวลเรื่องการอยู่ร่วมบ้านคิดว่าอยู่ร่วมบ้านทำไม่ได้ รวมทั้งคิดว่าผู้ติดเชื้อไม่มีวินัย และยังไม่เห็นบทบาทว่าชุมชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างไร”

“เจ้าหน้าที่รัฐ (ศูนย์สาธารณสุข กทม. ฝ่ายปกครอง) ไม่ให้ความร่วมมือในการทำ CI/HI ไม่เชื่อว่าแกนนำชุมชนจะทำเรื่องศูนย์การดูแลรักษาชุมชนได้ ‘เพราะไม่ได้เป็นหมอ’ กลัวไม่มีความรู้ในการจัดการโรคระบาด ทำให้เกิดการแพร่ระบาดเพิ่ม”

“เจ้าหน้าที่ทำงานไม่ครบวงจร เช่น มาตรวจ

คัดกรอง แต่เมื่อพบเจอผู้ติดเชื้อแล้วไม่ช่วยรับผิดชอบในการดูแลรักษาหรือส่งต่อ หรือส่งต่อแล้วไม่มีการติดตามอาการ”

“เกณฑ์เรื่อง CI ของรัฐไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชุมชน ต้องมีการสนับสนุนให้เกิด CI ของชุมชน จัดการโดยชุมชน”

ข้อค้นพบจากการทำงาน : ความรู้ความเข้าใจใหม่เรื่องโควิด

1. จากโรคระบาดสู่โรคติดต่อที่สามารถดูแลรักษา ป้องกัน อยู่ร่วมกันได้ โดยไม่ต้องใส่ชุด PPE หรือเลื้อกันฝน แค่นำกากและสเปรย์ก็ป้องกันได้ ไม่ได้ทำให้เกิดการติดเชื้อเพิ่ม (ถ้าคนมีองค์ความรู้ว่าเชื้ออยู่ที่ไหน ส่งต่ออย่างไร ป้องกันอย่างไร ปิดทางเข้าทางออก จัดการเรื่องการระบายอากาศ และเว้นระยะห่าง)

2. จากการ SWAB ATK หรือการให้ออกซิเจน เป็นเรื่องของหมอหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลายเป็นเรื่องที่ชุมชนสามารถทำได้

3. การทำงานโควิดต้องปะทะกับความคิด ความเชื่อของคน เราต้องรับฟัง ทำความเข้าใจ ‘โลก’ ของเขา ไม่ใช่แค่ ‘โรค’ เท่านั้น

4. จากศูนย์พักคอยสู่ศูนย์ดูแลรักษาโควิดในชุมชน (ติดโควิดไม่ต้องคิดถึงโรงพยาบาล สามารถดูแลรักษาตัวที่บ้านหรือในชุมชนได้)

5. กักตัวแค่ 10 วันเท่านั้น และหลังกักตัวครบสามารถกลับไปทำงานหรือใช้ชีวิตได้ ไม่จำเป็นต้องตรวจหาเชื้อซ้ำ เพราะอาจเจอซากเชื้อ ซึ่งให้ผลบวก

6. ATK ไม่ใช่เครื่องมือในการป้องกัน

กีดกัน หรือบังคับตรวจ แต่ใช้เพื่อให้คนเข้าถึงการรักษา

ข้อเสนอจากชุมชน : การสื่อสารสาธารณะ

1. ให้ความหมายใหม่ โดยไม่ใช่เลนส์โรคระบาด หรือไปจดจ่ออยู่กับจำนวนผู้ติดเชื้ออีกต่อไป (เป็นมลภาวะทางความคิด) แต่ต้องเน้นว่าโควิดเป็นโรคประจำถิ่น เราสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับมันได้

2. สื่อสารเรื่องการอยู่ร่วมกันได้ทั้งที่บ้าน และชุมชน เด็ก ผู้ใหญ่ **“โควิดป้องกันได้ รักษาได้ อยู่ร่วมกันได้”**

3. หน้าทีป้องกัน เป็นของทุกคน ไม่เฉพาะคนที่ติดโควิด เราต้องป้องกันเสมือนว่าทุกคน รวมถึงตัวเรามีเชื้อโควิด

4. ใช้ภาษาที่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ซึ่งให้ความเคารพ และไม่จำกัดสิทธิคน ตีตรา เลือกปฏิบัติ

5. การตรวจ ATK สำหรับผู้มีพฤติกรรมเสี่ยง (สัมผัสผู้ติดเชื้อโดยตรง) หรือมีอาการเท่านั้น เพื่อให้เข้าถึงการรักษา ไม่ใช่เป็นไปเพื่อการกีดกัน

6. รมรณรงค์ให้คนกลับไปทำงานได้หลังกักตัวครบ 10 วัน โดยไม่ต้องกักตัวเพิ่มหรือตรวจซ้ำ

7. การสื่อสารเรื่องวัคซีนควรเน้นเรื่องการช่วยป้องกันไม่ให้ป่วยหนักและเสียชีวิต และป้องกันคนรอบข้างด้วยซึ่งมีประโยชน์มากกว่าความเสี่ยงจากการฉีดวัคซีนที่มีไม่มาก

ข้อเสนอการสนับสนุนคนและชุมชนในการดูแลตัวเอง

1. รัฐควรมีนโยบายสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลจัดการโควิดในชุมชน ด้วยการทำให้ HI, CI ร่วมกับหน่วยบริการในพื้นที่ และเป็น **‘CI ชุมชน’**

2. จัดให้คนที่สามารถจัดการตัวเองได้อยู่ที่บ้านได้ โดยคนรอบข้างเข้าใจ ไม่กลัวกังวล และคนที่อยู่ที่บ้านรู้สึกปลอดภัย มั่นใจ สบายใจ (กระบวนการเตรียมคนในบ้าน คนข้างบ้าน ชุมชน)

3. กรณีที่ไม่สามารถอยู่ที่บ้านได้ ควรจัดให้มีพื้นที่กลาง หรือ CI ชุมชน

4. จัดให้มีกลไกในการรับมือหรือให้ความช่วยเหลือ กรณีผู้ติดเชื้อโควิดถูกเลือกปฏิบัติ การเผชิญความเครียด การตีตราตนเอง พร้อมทั้งมีกระบวนการในการสร้างความเข้าใจกับชุมชน โรงเรียน ที่ทำงาน ฯลฯ

ทั้งหมดนี้เป็นข้อเสนอบางส่วนของชาวชุมชนแออัดในกรุงเทพฯ ที่ผ่านประสบการณ์การทำงานช่วยเหลือกันในการดูแลและป้องกันโควิด-19 ในช่วงเกือบ 2 ปีที่ผ่านมา จึงสมควรยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะรับฟัง และนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ชุมชนสามารถรับมือกับโควิดต่อไปได้ ที่สำคัญคือจะช่วยลดภาระของหน่วยบริการด้านสาธารณสุข และจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมในระยะยาว เพราะวันนี้ยังไม่มีใครรู้ว่า...โควิด-19 จะยืดเยื้อยาวนานไปอีกเพียงใด !!

รายงานผลการดำเนินงาน

คณะกรรมการตรวจสอบ ปีงบประมาณ 2564

ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564 ข้อ 13 (9) รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ประกอบด้วย การรายงานต่อคณะกรรมการและการรายงานต่อบุคคลภายนอก ทั้งนี้ การรายงานต่อบุคคลภายนอกให้รายงานในรายงานประจำปีของหน่วยงานรัฐหรือเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของหน่วยงานของรัฐ โดยประธานกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ลงนามในรายงานดังกล่าวและต้องมีเนื้อหาอย่างน้อย ดังนี้ ก. ความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตของหน่วยงานของรัฐ ข. ความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในด้านการเงิน ค. จำนวนครั้งในการจัดประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และการเข้าร่วม

ประชุมของกรรมการตรวจสอบแต่ละราย โดยสรุปสาระสำคัญในผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบปีงบประมาณ 2564 ได้ดังนี้

1. การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบของสถาบันมีจำนวน 6 ท่าน ซึ่งระหว่างปีงบประมาณ 2564 ดร.สุสดี ตามไท ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานในคณะกรรมการตรวจสอบ พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2564 เนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์ชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 มาตรา 15 คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของประธานกรรมการ ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2564 คณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมรวมจำนวน 6 ครั้ง มีรายละเอียดการเข้าร่วมประชุม ดังนี้

รายชื่อ	ตำแหน่ง	ครั้งที่ 1/2564	ครั้งที่ 2/2564	ครั้งที่ 3/2564	ครั้งที่ 4/2564	ครั้งที่ 5/2564	ครั้งที่ 6/2564
นายวิชล มนต์เอื้อศิริ	ที่ปรึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ดร.สุสดี ตามไท	ประธานกรรมการ	✓	✓	-	-	-	-
นายมนตรี เสนีเศรษฐ์	กรรมการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
นายกิตติพงษ์ ภิญญุตระกูล	กรรมการ	✓	✓	✓	✓	✓	x
นายสมคิด สิริวัฒนากุล	กรรมการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ดร.จรรยา กลัดล้อม	กรรมการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

2. สอบทานการควบคุมภายในด้านการเงิน

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานงบการเงินของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ 2564 สำหรับระยะเวลา 9 เดือนสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2564 ซึ่งพบว่างบแสดงฐานะการเงินผลการดำเนินงานของสถาบัน ดำเนินการถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

3. สอบทานการประเมินระบบควบคุมภายใน (CSA)

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานการประเมินการควบคุมภายใน (แบบ ปค.6) ในการประชุมครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2564 ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อคิดเห็น ควรมีการประเมินความเสี่ยงของการควบคุมภายในทั้งปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กร พร้อมทั้งมีการเปรียบเทียบรายงานผลการสอบทานการประเมินการควบคุมภายใน (แบบ ปค. 6) ที่ผ่านมา 3 ปี ย้อนหลัง

4. การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานการตรวจสอบในปีงบประมาณ 2564 มีจำนวน 6 แผนงาน ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีการพิจารณาและให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

(1) การตรวจสอบการเงิน

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานการตรวจสอบการเงินในการประชุมครั้งที่ 3/2564 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2564 ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อคิดเห็น สถาบันต้องมีการกำกับให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามระเบียบการเงินอย่างเคร่งครัดในกรณีการปิดบัญชีรับจ่ายรายวันทุกสิ้นวันทำการ และกรณีที่มีเงินสดคงเหลือจากการปฏิบัติงานและนำส่งคืนเงินสดนั้นเจ้าหน้าที่การเงินประจำหน่วยงานต้องดำเนินการออกไปรับเงินให้กับเจ้าหน้าที่ให้ครบถ้วน และกรอบทิศทางการลงทุนของสถาบันกำหนดเป็นรอบปีปฏิทินซึ่งไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบันที่ดำเนินการตามปีงบประมาณ

จึงควรมีการพิจารณากรอบทิศทางการลงทุนให้สอดคล้องกัน

(2) การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุในการประชุมครั้งที่ 4/2564 เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2564 ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อคิดเห็น ดังนี้

(2.1) กรณีจัดจ้างทำสิ่งพิมพ์ส่วนงานมีการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง วงเงินงบประมาณจำนวน 300,000 บาท แต่ในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างมีการใช้งบประมาณจำนวน 311,365 บาท เกินกว่าวงงบประมาณที่ได้จัดทำแผน ซึ่งตาม พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังไม่สามารถดำเนินการได้ขอให้ติดตามหาสาเหตุในการนำงบประมาณส่วนใดมาใช้และให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบโดยเคร่งครัด

(2.2) ขอให้สถาบันตรวจสอบความมืออยู่จริงของพัสดุรายการที่มีการโอน ยืม คิน และกระทบยอดรายการในทะเบียนควบคุมพัสดุกับบัญชีค่าเสื่อมเพื่อดำเนินการปรับปรุงข้อมูลการควบคุมพัสดุ กรณีที่มีการตัดรายการออกจากทะเบียนควบคุมพัสดุให้ตั้งคณะทำงานเพื่อคลี่คลายประเด็นดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

(2.3) กรณีการบริหารสัญญาจ้างเหมาบริการรักษาความปลอดภัยมีการระบุเงื่อนไขโดยให้แจ้งรายชื่อพร้อมประวัติและภาพถ่ายของพนักงานรักษาความปลอดภัยภายใน 30 วัน นับแต่วันลงนามในสัญญา ณ วันที่ตรวจสอบสัญญาพบว่า เอกสารดังกล่าวยังไม่

ได้ดำเนินการจัดเก็บให้ครบถ้วนอาจพิจารณาได้ว่าสถาบันเสียประโยชน์ให้มีการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวและควรดำเนินการติดตามเอกสารให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน

(3) การตรวจสอบสินเชื่อ

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานการตรวจสอบสินเชื่อในการประชุมครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2564 ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อคิดเห็น ดังนี้

(3.1) กรณีองค์กรผู้ใช้นสินเชื่อที่มีการจัดทำนิติกรรมสัญญาและมีการเบิกจ่ายงบประมาณจากสถาบันฯ แล้ว แต่ยังมีงบลงนามในสัญญาค้ำประกันไม่ครบถ้วน ทางสถาบันฯ ควรเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน และเอกสารสัญญาเช่าที่ดินที่ยังไม่สามารถดำเนินการมาเก็บไว้ที่สถาบันฯ ควรมีการจัดทำหนังสือติดตามความคืบหน้าการดำเนินการของกรมธนารักษ์ในการจดทะเบียนกับกรมที่ดิน

(3.2) สถาบันควรมีการกำหนดแนวทางและระยะเวลาของการดำเนินงานให้แล้วเสร็จตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานภาคทุกภาคลงพื้นที่ตรวจสอบทุกโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงตั้งแต่ปี 2546-2559

(3.3) กรณีมีผลการก่อสร้างบ้านไม่แล้วเสร็จตามจำนวนผู้สินเชื่อปลูกสร้างบ้าน ควรติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดพร้อมทั้งรายงานให้ฝ่ายบริหารรับทราบ

(4) การตรวจสอบการบริหาร งบประมาณสนับสนุนของสำนักงานภาค

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานและให้ข้อคิดเห็นในการประชุมครั้งที่ 6/2564 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2564 คณะกรรมการตรวจสอบเพิ่มเติม ได้แก่ สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีการทบทวนโครงการในปีงบประมาณ 2563 โดยดำเนินการปรับปรุงข้อมูลในระบบโปรแกรมให้ถูกต้องให้นำเสนอคณะกรรมการภาคทราบ

(5) รายงานผลการตรวจสอบ หลักประกันสัญญาการจัดซื้อจัดจ้าง

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานและให้ข้อคิดเห็นในการประชุมครั้งที่ 6/2564 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2564 คณะกรรมการตรวจสอบเห็นชอบผลการตรวจสอบ

5. การกำกับดูแลงานตรวจสอบภายใน

(1) คณะกรรมการตรวจสอบได้พิจารณา ทบทวนระเบียบว่าด้วยกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบกฎบัตรของสำนักตรวจสอบ รวมทั้งสอบทานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน ติดตามความคืบหน้าการแก้ไขหรือการปรับปรุงการดำเนินงานตามข้อตรวจพบ

(2) คณะกรรมการตรวจสอบมีการสนับสนุนแนวทางการตรวจสอบในการพัฒนาขบวนการคุ้มครองชน โดยร่วมลงพื้นที่ตรวจสอบลินเซีย เพื่อสร้างความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนประเด็นข้อตรวจพบ

(3) คณะกรรมการตรวจสอบได้ให้ความสำคัญการพัฒนาบุคลากรของสำนักตรวจสอบ

ในการอบรมคนละ 40 ชั่วโมงต่อปี ในหลักสูตรด้านการตรวจสอบภายใน หลักสูตรด้านการตรวจสอบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้งานตรวจสอบมีความถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน

(4) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานภาคเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุให้กับสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6. การพิจารณาการจัดจ้างผู้สอบบัญชี ประจำปีงบประมาณ 2565

ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในของรัฐ พ.ศ. 2561 ข้อ 13 คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ประชุมหารือร่วมกับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้สอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นชอบเกี่ยวกับผลการตรวจสอบและเรื่องอื่น ๆ และอาจเสนอแนะให้สอบทานหรือตรวจสอบรายการใดที่เห็นว่าจำเป็น รวมถึงเสนอค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีต่อคณะกรรมการ ซึ่งสถาบันได้ดำเนินโครงการจ้างผู้สอบบัญชีประจำปีงบประมาณ 2565 กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยพิจารณาให้บริษัท สำนักงานสามสิบสี่ ออดิต จำกัด เป็นผู้ชนะการเสนอราคา จำนวนเงิน 780,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ควรมีการสอบทานรายการให้สอดคล้องกับแนวทางที่กรมบัญชีกลางกำหนด โดยเฉพาะรายการ/จำนวนเงินที่ผิดปกติ หรือส่อทุจริต และสถาบันแจ้งยืนยันว่าได้ดำเนินการ

จัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ถูกต้องครบทุกประเด็น

7. การกำกับดูแลด้านการป้องกันการเกิดทุจริต

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานการดำเนินงานพบว่าระบบการบริหารจัดการภายในองค์กร มีการวางระบบการควบคุมภายในที่เพียงพอครอบคลุมถึงการป้องกันการเกิดทุจริต อาทิ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน

8. การประเมินตนเองของคณะกรรมการตรวจสอบปีงบประมาณ 2564

คณะกรรมการตรวจสอบมีการประเมินตนเองในการปฏิบัติภารกิจต่อต้านการตรวจสอบ ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความเป็นอิสระ ด้านเอาใจใส่ต่อหน้าที่และความรับผิดชอบ และด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กร โดยได้คะแนนเฉลี่ย 4.74 คะแนนถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเยี่ยม ซึ่งคณะกรรมการมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ได้แก่

(1) การดำเนินการของคณะกรรมการตรวจสอบที่ผ่านมามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ พิจารณาความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในขององค์กร แต่ถ้าย้ายผลเพื่อส่งให้เกิดความเข้าใจในงานตรวจสอบตนเองของขบวนการองค์กร/ผู้นำชุมชน

ก็ควรจะมีผู้แทนในภาคประชาชนจากทุกภาค ๆ ตามสมควร เข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วมในการทำงาน เพื่อจะสามารถนำผลการตรวจสอบไปขยายผลในการทำงานในระดับภาคได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง รวดเร็ว เพื่อให้มีการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล ส่งผลดีต่อทั้ง องค์กร พอช. และภาคประชาชน

(2) สถาบันและคณะกรรมการตรวจสอบต้องวางแผนและปฏิบัติการร่วมกันอย่างจริงจัง ในการสนับสนุนให้ชุมชนเกิดการตรวจสอบตนเองเป็นวาระสำคัญของการขับเคลื่อนงานขบวนการองค์กรชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ขบวนการองค์กรชุมชนสามารถขับเคลื่อนได้อย่างยั่งยืน

(3) เมื่อมองอนาคตของสถาบันการตรวจสอบภายในจะมีความสำคัญอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ จะมากขึ้น เพราะเหตุหนึ่งที่สำคัญคือ แกนนำชุมชนยังพัฒนาไม่ทันกับคำว่าชุมชนแบบใหม่ แผนงานและการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันจะถูกกระจุกตัวและไม่เกิดประสิทธิภาพเพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อโครงการไม่คุ้มค่าขึ้นได้

(4) ควรให้หัวหน้าสำนักตรวจสอบ ซึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบเข้ารับการอบรมหลักสูตรเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบของ IOD เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานสากล

(นายมนตรี เสนีเศรษฐ์)
กรรมการตรวจสอบ

(นายกิตติพงษ์ ภิญโญตระกูล)
กรรมการตรวจสอบ

(นายสมคิด สิริวัฒนากุล)
กรรมการตรวจสอบ

(ดร.จรรยา กัลดล่อม)
กรรมการตรวจสอบ

รายงานสถานะการเงินและผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2564

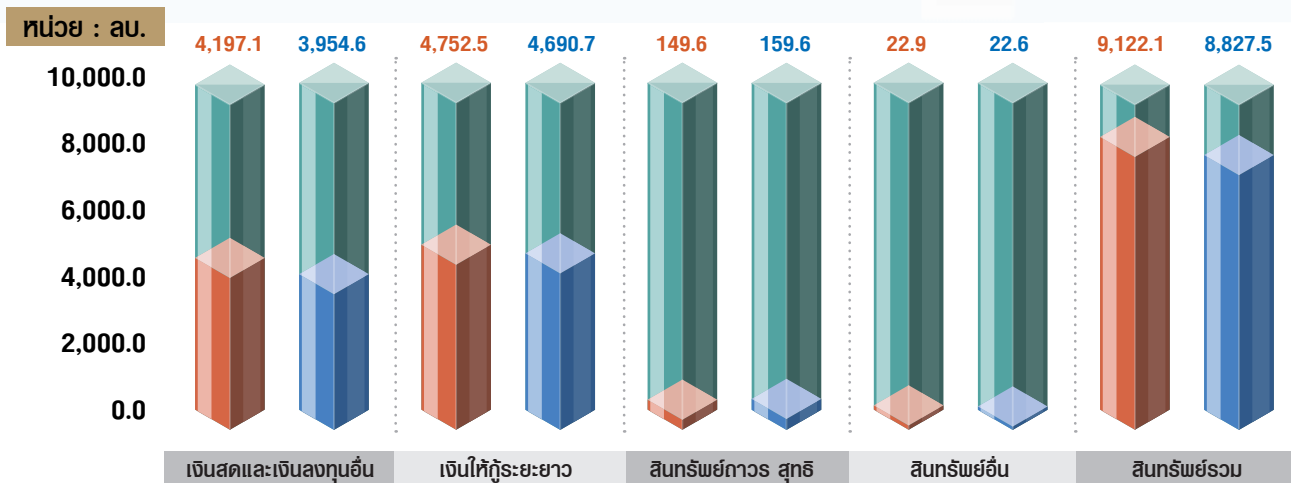
1. สถานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

สินทรัพย์

การเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์

ปี 2564

ปี 2563

สถาบันมีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น จำนวน 9,122.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.34 จากปีก่อน โดยสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเงินให้กู้ระยะยาว จำนวน 4,752.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.1 ของสินทรัพย์รวม และเงินสดและเงินลงทุนอื่น จำนวน 4,197.1 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 46 ของสินทรัพย์รวม

เงินให้กู้ระยะยาว จำนวน 4,752.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.32 จากปีก่อน โดยเป็นสินเชื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 4,386.1 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.3 ของเงินให้กู้ระยะยาว ซึ่งสถาบันจ่ายเงินกู้สินเชื่อสะสมในปีงบประมาณ 2564 รวมจำนวน 431.1 ล้านบาท

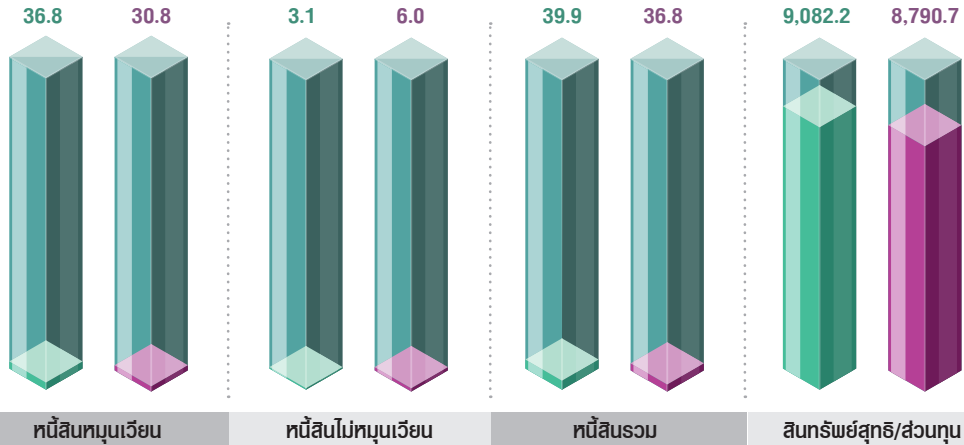
เงินสดและเงินลงทุนอื่น จำนวน 4,197.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.13 จากปีก่อน ซึ่งเกิดจากการเพิ่มขึ้นของเงินฝากธนาคารประเภทเงินฝากออมทรัพย์

การเปลี่ยนแปลงหนี้สินและทุน

ปี 2564

ปี 2563

หน่วย : ลบ.

10,000.0
8,000.0
6,000.0
4,000.0
2,000.0
0.0

หนี้สิน

สถาบันมีหนี้สินรวมทั้งสิ้น จำนวน 39.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.4 จากปีก่อน โดยหนี้สินหมุนเวียน จำนวน 36.8 ล้านบาท เป็นเงินรับฝากค่าเช่าที่ดิน และเงินอื่น ๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 6 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.5 เนื่องจากการรับเงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยสถาบันได้บันทึกบัญชีเป็นเงินรับฝาก จำนวน 5.2 ล้านบาท และในงวดปี 2564 สถาบันมีหนี้สินไม่หมุนเวียน เป็นรายได้เงินอุดหนุน-ส่วนต่างดอกเบียร์รอการรับรู้ จำนวน 3.1 ล้านบาท

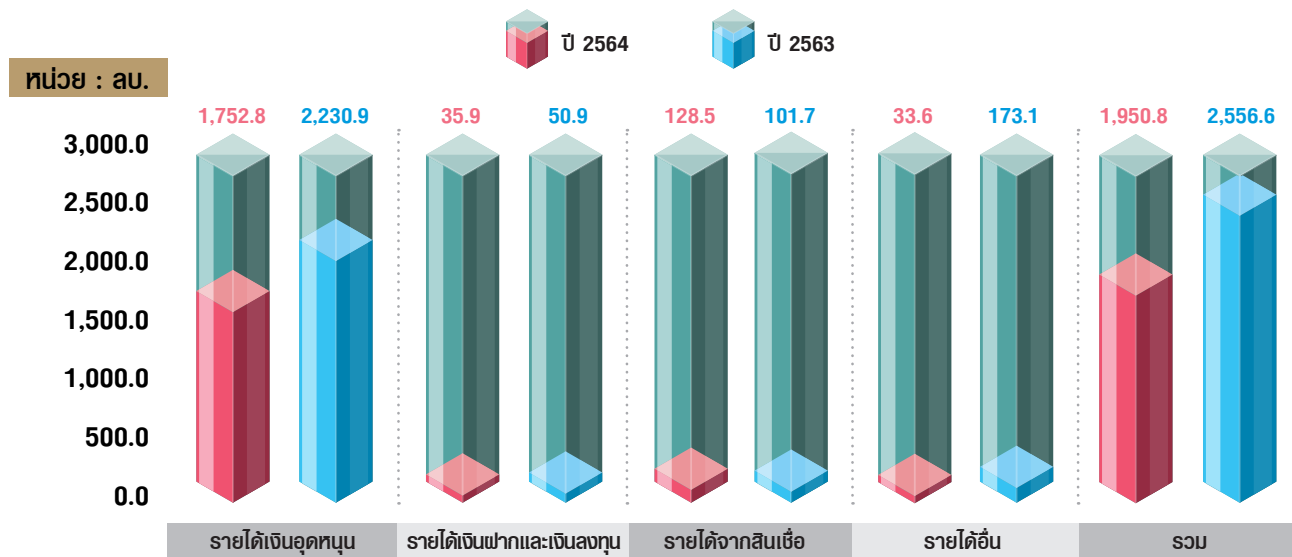
ส่วนทุน

สถาบันมีเงินทุนรวม จำนวน 9,082.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3 จากปีก่อน เนื่องจากมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย จำนวน 291.5 ล้านบาท

2. ผลการดำเนินงานด้านการเงิน

รายได้

ด้าน รายได้

1) รายได้เงินอุดหนุนปี 2564 มีจำนวน 1,752.8 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 478.1 ล้านบาท หรือร้อยละ 21.4 โดยรายได้เงินอุดหนุนที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลมีจำนวน 1,751.2 ล้านบาท ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้เงินอุดหนุนภายใต้โครงการบ้านมั่นคง โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร โครงการบ้านพอเพียงชนบท และเงินอุดหนุนที่ได้รับจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อจัดทำโครงการสร้างต้นแบบศูนย์เรียนรู้การบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนและครบวงจรมีจำนวน 1.6 ล้านบาท

2) รายได้จากการบริหารกองทุน ประกอบด้วย

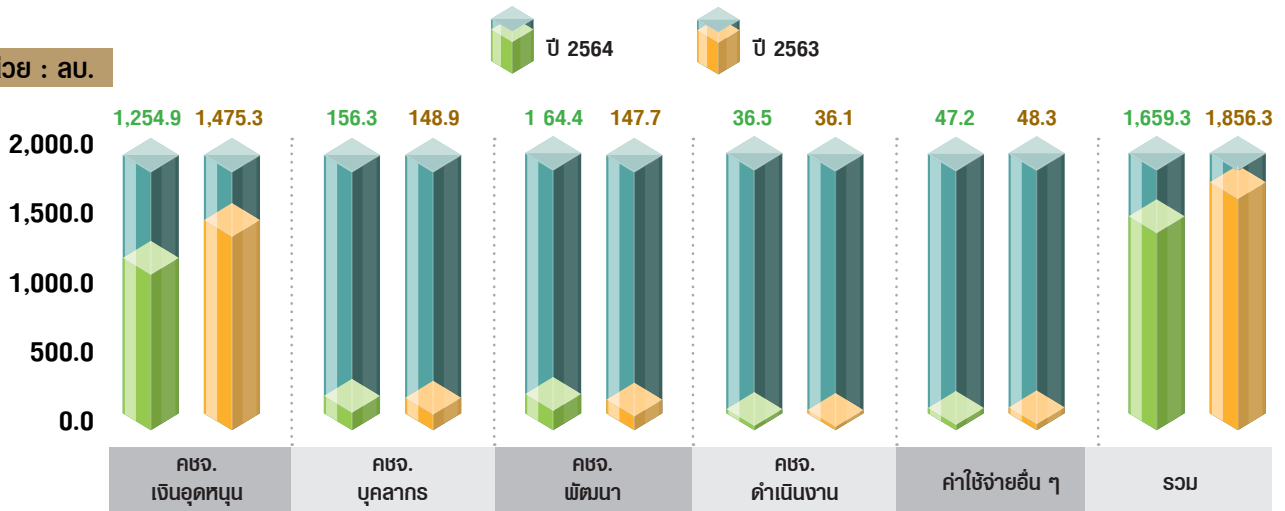
» รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร พันธบัตรรัฐบาล และเงินลงทุน จำนวน 35.9 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 15 ล้านบาท หรือร้อยละ 29.5 เป็นผลมาจากจำนวนเงินลงทุนลดลงและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง

» รายได้จากสินเชื่อ มีจำนวน 128.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 26.8 ล้านบาท หรือร้อยละ 26.4 ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคง

» รายได้อื่น มีจำนวน 33.6 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 139.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 80.6 ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้จากการรับคืนเงินสนับสนุนจากองค์กรชุมชนที่เบิกจ่ายให้กับโครงการที่ได้รับอนุมัติของงวดปีก่อนแล้วมีการคืนเงินเหลือจ่ายในปี 2564 จำนวน 31.3 ล้านบาท และรายได้อื่น จำนวน 2.3 ล้านบาท

ค่าใช้จ่าย

หน่วย : au.

ด้าน ค่าใช้จ่าย

1) ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน มีจำนวน 1,254.9 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 220.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 14.9 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน โครงการพัฒนาความมั่นคงที่อยู่อาศัยคนจนในชุมชนแออัด โครงการบ้านพอเพียงชนบท และโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน

2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

» ค่าใช้จ่ายบุคลากร ประกอบด้วย เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายสวัสดิการต่างๆ มีจำนวน 156.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 7.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 5

» ค่าใช้จ่ายงบพัฒนา มีจำนวน 164.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 16.7 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.3

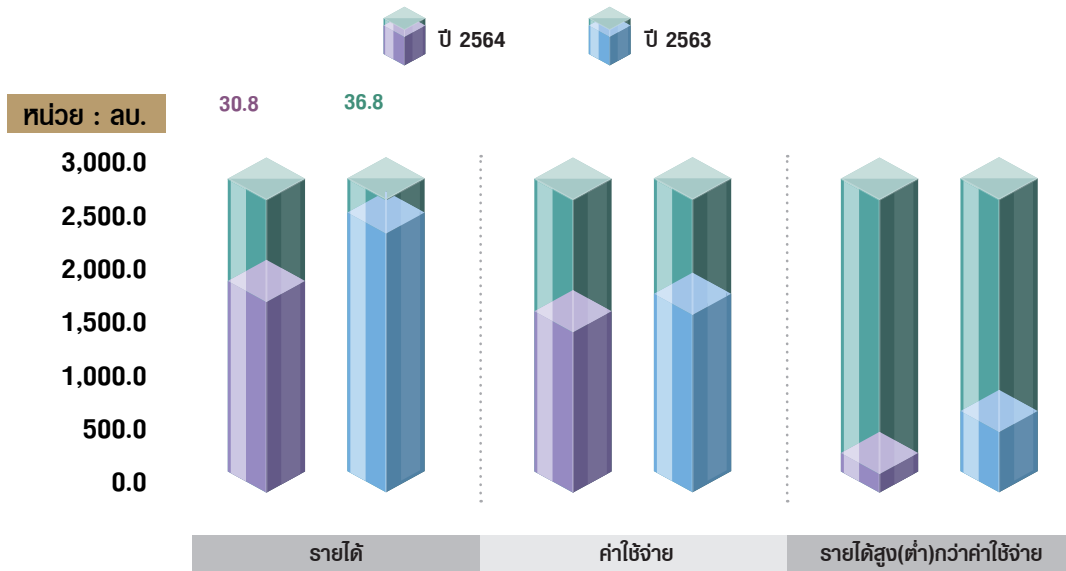
» ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีจำนวน 36.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 0.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.1

» ค่าใช้จ่ายอื่น ประกอบด้วย ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย หนี้สงสัยจะสูญ และค่าใช้จ่ายอื่น มีจำนวน 47.2 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 1.1 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.3

สรุปผลการดำเนินงาน

รายได้สูง(ต่ำ)กว่าใช้จ่าย

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2564 สถาบันมีรายได้รวม จำนวน 1,950.8 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 605.8 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.7 ค่าใช้จ่ายรวม จำนวน 1,659.3 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 197 ล้านบาท หรือร้อยละ 10.6 ทำให้ในงวดบัญชีปี 2564 สถาบันมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย จำนวน 291.5 ล้านบาท

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

- » สถาบันมีการติดตาม และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณทุกโครงการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานะโครงการเป็นปัจจุบันตามแผนการบริหารโครงการและแผนการเบิกจ่ายพบว่ามี การจ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผนการเบิกจ่าย เนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอก 3 พบผู้ติดเชื้อในลักษณะเป็นกลุ่มก้อนขนาดใหญ่ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป อาชีพภาคบริการ จากการตกงาน

ถูกพักงาน ความสามารถในการหารายได้ลดลง สมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนได้รับผลกระทบเรื่อง อาชีพ รายได้ หรือวิถีความเป็นอยู่ (ถูกกักตัว)

แนวทางการแก้ไข

- » สถาบันมีการบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอก 3 โดยแยกเป็น 2 ด้าน คือ
  - มาตรการที่ 1 การพักชำระหนี้ให้กับองค์กรผู้ใช้น้ำเชื่อที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอก 3 เป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน โดยไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างการพักชำระหนี้ให้กับองค์กรผู้ใช้น้ำเชื่อ 287 องค์กร ยอดหนี้รวม 3,440.78 ล้านบาท สมาชิกที่ได้รับการบรรเทาความเดือดร้อน 20,084 ครัวเรือน
  - มาตรการที่ 2 โครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากโควิด โดยมีการปรับปรุงประมาณคงเหลือที่ไม่มีภาระผูกพันของโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 30 ล้านบาท มาใช้ในโครงการซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ▶ เพื่อสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเร่งด่วนให้สามารถดูแลช่วยเหลือกันในชุมชน โดยเน้นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบสูงและเชื่อมโยงขยายสู่ชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุกการจัดกระจายและชุมชนที่มีความยากลำบากสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
  - ▶ เพื่อสนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุงซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคและที่อยู่อาศัยในชุมชนให้มีความมั่นคงปลอดภัยและมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
  - ▶ เพื่อฟื้นฟูชุมชนและกลไกการขับเคลื่อนงานในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนโดยเชื่อมโยงและบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน
- และปรับโอนงบประมาณคงเหลือจากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของแต่ละส่วนงานที่ไม่มีภาระผูกพัน จำนวน 32 ล้านบาท มาใช้สนับสนุนแก้ไขปัญหาชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโควิดโดยมีหลักเกณฑ์การใช้งานประมาณ ดังนี้

- ▶ การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโควิดทั้งพื้นที่เดิม และพื้นที่ใหม่
- ▶ การสนับสนุนศูนย์พักคอยที่ดำเนินการโดยเครือข่ายองค์กรชุมชนร่วมมือกับหน่วยงานภาคี วัสดุอุปกรณ์ป้องกันที่จำเป็นการหนุนช่วยกันระหว่างเครือข่ายชนบทและเมือง ฯลฯ

- ▶ การดูแลผู้นำเครือข่ายชุมชนอาสาสมัคร ผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานในสถานการณ์ความเสี่ยงที่ติดเชื้อเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากโควิด

ภาคผนวก

แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

แผนปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	เป้าหมาย	วงเงินรวม (ล้านบาท)
1. เรื่อง การพัฒนาโดย ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชน ท้องถิ่นมีระบบที่ พัฒนาไปสู่การ จัดการตนเอง	รวม 4 แผนงาน	1,123.4367
1) แผนงานที่ 1 การพัฒนาและขยายผลแผนพัฒนา เชิงพื้นที่	1,000 ตำบล	27.7200
1.1) การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ระดับตำบลและจังหวัด		
2) แผนงานที่ 2 การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง	ร้อยละ 10 (783 ตำบล)	14.3711
2.1) การส่งเสริมการประเมินและพัฒนาความเข้มแข็ง ตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง		
3) แผนงานที่ 3 การสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท	29,650 ครัวเรือน	1,048.6900
3.1) โครงการผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย		
(1) การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย “บ้านมั่นคง”	3,750 ครัวเรือน	336.7500
(2) การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร	200 ครัวเรือน	85.2000
(3) บ้านพอเพียง	24,700 ครัวเรือน	555.7500
(4) การพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราวกรณีไฟไหม้ไล้หรือ	1,000 ครัวเรือน	18.0000

แผนปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)		เป้าหมาย	วงเงินรวม (ล้านบาท)
	4) แผนงานที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท 4.1) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท	500 ตำบล/เมือง	32.6556
	รวม 2 แผนงาน		33.6825
2. เรื่อง การจัดระบบความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นและภาคีความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบาย	1) แผนงานที่ 5 การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานและภาคีพัฒนา - สนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนงานพัฒนาทั้งเชิงพื้นที่และเชิงประเด็น - สร้างความร่วมมือ ระหว่าง พช. ขบวนองค์กรชุมชน หน่วยงาน ท้องถิ่น ท้องที่ ภาคประชาสังคม ในการเชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด และระดับภาค - สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีพัฒนาในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เช่น การจัดการความรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษา การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะร่วมกับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน - สนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนภาคประชาสังคมในการหนุนเสริมงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	30 หน่วยงาน/ องค์กร	20.9100
	2) แผนงานที่ 6 การป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน - โครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน	145 ตำบล 29 เครือข่าย 6 จังหวัด	12.7725

แผนปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)		เป้าหมาย	วงเงินรวม (ล้านบาท)
3. เรื่อง การพัฒนา ศักยภาพคนในชุมชน องค์กรชุมชนและ องค์กรชุมชน	รวม 3 แผนงาน		271.6228
	1) แผนงานที่ 7 สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ แกนนำและคนในชุมชนองค์กรชุมชน	10,000 คน	8.9000
	2) แผนงานที่ 8 สนับสนุนการพัฒนาและจัด สวัสดิการชุมชน	780 กองทุน	230.1728
	3) แผนงานที่ 9 สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพ สภาองค์กรชุมชน	1,050 ตำบล	32.5500
4. เรื่อง การพัฒนา ระบบบริหาร จัดการองค์กร	รวม 4 แผนงาน		36.0540
	1) แผนงานที่ 10 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ - สนับสนุนกลไกการบริหารและพัฒนาระบบสินเชื่อ - สอบทานและพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อระดับพื้นที่ - เสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ - สนับสนุนการฟื้นฟูแก้ไขปัญหาสินเชื่อผิดนัด - สร้างแรงจูงใจให้กับองค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่มีวินัยด้าน การชำระคืนสินเชื่อ	ร้อยละ 80	11.0000
	2) แผนงานที่ 11 การพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อมูล การจัดการความรู้ และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ - สนับสนุนการจัดการความรู้องค์กรและชุมชน - พัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ - พัฒนาระบบการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - หนุนเสริมการทำงานพัฒนาระบบข้อมูล การจัดการความรู้ การสื่อสารและติดตามผล	ร้อยละ 80	

แผนปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)		เป้าหมาย	วงเงินรวม (ล้านบาท)
	<p>3) แผนงานที่ 12 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบ การบริหารจัดการและกำกับติดตาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาการกำกับดูแลและรายงาน ผลระบบงานสำคัญ : การตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงควบคุมภายใน การรายงาน ผลการปฏิบัติงานรายไตรมาสและประจำปี ผลการ ประเมินองค์กรตามตัวชี้วัดองค์กรมหาชน - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการและ เบิกจ่ายงบประมาณ - บริหารเงินกองทุนสถาบันฯ - พัฒนาระบบการบริหารจัดการสำนักงาน - ประเมินผลความพึงพอใจและพัฒนาการให้บริการ - ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ขององค์กร 	ร้อยละ 80	10.3563
	<p>4) แผนงานที่ 13 การบริหารและพัฒนาบุคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณภาพการบริหารทรัพยากรบุคคล - พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการปฏิบัติงาน - ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์ และวัฒนธรรมองค์กร 	ร้อยละ 80	4.9507
รวมทั้งสิ้น	รวม 13 แผนงาน		1,464.7960

แผนงาน/โครงการและงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
จำนวน 5 โครงการ วงเงิน 1,303.8509 ล้านบาท

แผนงาน	โครงการ	เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)
แผนงานพื้นฐานด้าน การสร้างโอกาสและ ความเสมอภาคทาง สังคม	1. ผลผลิตชุมชนท้องถิ่นได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา เพื่อการพึ่งพาตนเอง		
	1.1 สนับสนุนการพัฒนากิจการของสภาองค์กร ชุมชน	1,050 ตำบล	32.5500
แผนงานยุทธศาสตร์ สร้างหลักประกันทาง สังคม	2. โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน	780 กองทุน (590,000 คน)	230.1728
	3. โครงการผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย	29,650 ครั้วเรือน	995.7000
	3.1 การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง	3,750 ครั้วเรือน	336.7500
	3.2 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรม- ประชากร	200 ครั้วเรือน	85.2000
	3.3 บ้านพอเพียง	24,700 ครั้วเรือน	555.7500
	3.4 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่รื้อ	1,000 ครั้วเรือน	18.0000
	4. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยใน เมืองและชนบท	500 ตำบล/เมือง	32.6556
แผนบูรณาการต่อต้าน การทุจริตและประพฤติ มิชอบ	5. โครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมี ส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและ องค์กรชุมชน	145 ตำบล 29 เครือข่าย 6 จังหวัด	12.7725
	รวมทั้งสิ้น		1,303.8509

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

หน่วย : บาท

	2564**	2563
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	2,682,422,474.60	1,920,009,493.49
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	21,214,639.71	20,924,334.62
เงินลงทุนระยะสั้น	914,628,500.00	1,934,628,500.00
วัสดุคงเหลือ	1,532,763.33	1,493,015.48
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	184,713.85	221,584.45
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	3,619,983,091.49	3,877,276,928.04
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
เงินให้กู้ยืมระยะยาว	4,752,539,606.13	4,690,707,059.08
เงินลงทุนระยะยาว	600,000,000.00	100,000,000.00
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	136,977,299.82	147,840,443.17
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	12,670,775.07	11,772,795.25
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	5,502,187,681.02	4,950,320,297.50
รวมสินทรัพย์	9,122,170,772.51	8,827,597,225.54

หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	12,289,593.08	8,704,783.92
รายได้รับล่วงหน้า	8,021,124.60	8,282,427.50
เงินรับฝากระยะสั้น	16,114,289.36	13,451,477.36
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	394,186.77	345,271.41
รวมหนี้สินหมุนเวียน	36,819,193.81	30,783,960.19
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	3,139,263.96	6,083,470.98
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	3,139,263.96	6,083,470.98
รวมหนี้สิน	39,958,457.77	36,867,431.17
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	9,082,212,314.74	8,790,729,794.37
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ทุน	2,979,453,401.47	2,979,453,401.47
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	6,102,758,913.27	5,811,276,392.90
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	9,082,212,314.74	8,790,729,794.37

หมายเหตุ : ** งบการเงินนี้ยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบบัญชี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

หน่วย : บาท

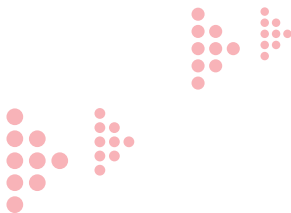
	2564**	2563
รายได้		
รายได้จากเงินอุดหนุน	1,752,805,200.00	2,230,947,100.00
รายได้จากการดำเนินงาน	128,500,606.49	101,716,966.20
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	29,730,102.87	46,262,498.45
รายได้ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล	6,153,698.61	4,632,219.16
รายได้อื่น	33,578,493.50	173,114,932.27
รวมรายได้	1,950,768,101.47	2,556,673,716.08
ค่าใช้จ่าย		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	155,548,160.46	147,585,129.06
ค่าตอบแทน	768,750.00	1,316,490.00
ค่าใช้จ่ายสอย	24,943,569.67	24,470,811.13
ค่าวัสดุ	4,482,391.73	4,163,637.33
ค่าสาธารณูปโภค	7,068,768.18	7,438,460.87
ค่าใช้จ่ายในการพัฒนา	164,412,640.55	147,653,400.29
ค่าใช้จ่ายจากเงินอุดหนุน	1,254,880,468.90	1,475,346,722.91
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	17,874,471.45	16,916,643.47
ค่าใช้จ่ายอื่น	29,306,360.16	31,425,377.07
รวมค่าใช้จ่าย	1,659,285,581.10	1,856,316,672.13
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	291,482,520.37	700,357,043.95

หมายเหตุ : ** งบการเงินนี้ยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบบัญชี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

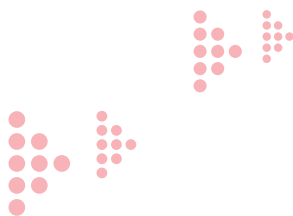
หน่วย : บาท

	2564**	2563
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	291,482,520.37	700,357,043.95
รายการปรับกระทบรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิเป็น เงินสดรับ (จ่าย) จากกิจกรรมดำเนินงาน		
(กำไร) ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	(56,531.93)	2,270,501.88
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	17,874,471.45	16,916,643.47
หนี้สงสัยจะสูญ	(53,848,039.78)	12,959,659.92
รายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ย	(2,944,207.02)	(7,029,110.34)
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานก่อนการเปลี่ยนแปลง ในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน	252,508,213.09	725,474,738.88
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน		
สินทรัพย์ดำเนินงาน (เพิ่มขึ้น) ลดลง		
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	472,116.59	1,511,070.56
วัสดุคงเหลือ	(39,747.85)	(365,416.21)
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	36,870.60	(150,519.95)
เงินให้กู้ยืมระยะยาว	(8,746,928.95)	(183,643,171.11)

หนี้สินดำเนินงานเพิ่มขึ้น (ลดลง)		
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	3,726,399.16	939,479.07
รายได้รับล่วงหน้า	(261,302.90)	(25,978,752.97)
เงินรับฝากระยะสั้น	2,662,812.00	2,663,545.31
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	48,915.36	(14,122.42)
เงินสดสุทธิได้มาจากกิจกรรมดำเนินงาน	250,407,347.10	520,436,851.16
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดรับจากการจำหน่ายสินทรัพย์ถาวร	60,329.00	338,995.00
เงินสดจ่ายซื้อที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	(3,289,233.49)	(8,186,730.47)
เงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	(4,765,461.50)	(4,269,983.50)
เงินสดรับ (จ่าย) จากเงินลงทุนระยะสั้นครบกำหนด	1,020,000,000.00	(1,300,000,000.00)
เงินสดรับ (จ่าย) จากเงินลงทุนระยะยาวครบกำหนด	(500,000,000.00)	200,000,000.00
เงินสดสุทธิได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน	512,005,634.01	(1,112,117,718.97)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	762,412,981.11	(591,680,867.81)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	1,920,009,493.49	2,511,690,361.30
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	2,682,422,474.60	1,920,009,493.49

หมายเหตุ : ** งบการเงินนี้ยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบบัญชี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

1. ข้อมูลทั่วไป

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. (Community Organizations Development Institute (Public Organization) CODI) เป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2543 มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป) โดยให้ยุบรวมสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง สังกัดการเคหะแห่งชาติและสำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม

1.2 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

1.3 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนตลอดจนประสานงานการสนับสนุนการให้การช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

1.4 ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความร่วมมือขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

2. เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามแนวปฏิบัติทางบัญชี เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว 479 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2563

3. สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.1 การนำเสนอรายงานการเงิน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) นำเสนอรายงานการเงินในภาพรวม โดยรวมรายงานการเงินของโครงการกองทุนพัฒนาชนบท ธนาคารออมสิน (สพช.) ไว้ด้วยกัน

3.2 การบันทึกบัญชี

การบันทึกบัญชีของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 ส่วนโครงการกองทุนพัฒนาชนบท ธนาคารออมสิน (สพช.) แยกการบันทึกบัญชีต่างหาก

3.3 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

3.3.1 รายได้เงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลประจำปีงบประมาณ ประกอบด้วย

(1) เงินอุดหนุนที่เป็นงบบริหารจัดการโครงการและเงินอุดหนุนที่เป็นงบสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชนรับรู้เมื่อได้รับอนุมัติเงินจากกรมบัญชีกลาง สำหรับงบสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน พอช. จะดำเนินการสนับสนุนพัฒนาองค์กรชุมชนทั้งหมดและรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนเมื่อ พอช. อนุมัติการจ่ายเงินให้แก่องค์กรชุมชนตามงวดที่ขอเบิก

(2) รายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ย เป็นเงินอุดหนุนที่รัฐชดเชยให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เนื่องจาก พอช. ได้ให้องค์กรชุมชนกู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย โดย พอช. คิดดอกเบี้ยเงินกู้จากองค์กรชุมชนในอัตราร้อยละ 1 ของวงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติจาก พอช. โดย พอช. บันทึกเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลเป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยรับล่วงหน้า เมื่อมีการอนุมัติสินเชื่อจะบันทึกเป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยรับรู้ในส่วนที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อแล้ว และทยอยรับรู้เป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบี้ยตามสัดส่วนการเบิกจ่ายจริงตลอดอายุของสัญญา

3.3.2 รายได้ดอกเบียเงินให้กู้ รับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง ยกเว้นดอกเบียเงินให้กู้ที่ผิดนัดชำระเกิน 3 งวดติดต่อกัน จะยังไม่มี การรับรู้รายได้ แต่หากเมื่อมีการรับชำระดอกเบียจริงจะรับรู้ตามเกณฑ์เงินสด

3.3.3 รายได้ค่าปรับรับรู้เมื่อรับชำระเงิน

3.3.4 ค่าใช้จ่ายรับรู้เมื่อเกิดรายการ และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง

3.4 วัสดุคงเหลือ แสดงในราคาทุนและตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน

3.5 ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กำหนดหลักเกณฑ์การประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรอง สำหรับยอดเงินให้กู้และดอกเบียเงินให้กู้ค้างรับ ส่วนที่เกินมูลค่าหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันตามระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรอง พ.ศ. 2552 ดังนี้

ระดับ	ลูกหนี้จัดชั้น	ระยะเวลาค้างชำระ	อัตราการกันเงินสำรองร้อยละ
1.	จัดชั้นปกติ	ไม่เกิน 1 เดือน	-
2.	จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ	เกิน 1 เดือนไม่เกิน 3 เดือน	-
3.	จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	เกิน 3 เดือนไม่เกิน 12 เดือน	25
4.	จัดชั้นสงสัย	เกิน 12 เดือนไม่เกิน 24 เดือน	75
5.	จัดชั้นสงสัยจะสูญ	เกินกว่า 24 เดือน	100
6.	จัดชั้นสูญ	ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้แล้ว	100

3.6 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

ที่ดิน แสดงในราคาทุน

อาคารและอุปกรณ์ แสดงตามราคาทุน ณ วันที่ตรวจรับและอนุมัติให้ใช้งานหักด้วยค่าเสื่อมราคา

สะสม

สินทรัพย์ที่มีราคาต่อหน่วย หรือชุดต่ำกว่า 10,000.00 บาท บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวน ในปีที่ได้มา และบันทึกไว้ในทะเบียนคุมสินทรัพย์ทุกรายการ

ค่าเสื่อมราคา คำนวณจากราคาทุนของอาคาร อุปกรณ์ โดยวิธีเส้นตรง ตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์แต่ละประเภท ดังนี้

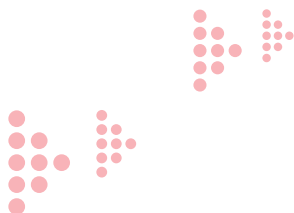
อาคารและส่วนประกอบ	20 ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน	5 ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5 ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5 ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุสื่อสาร	5 ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	5 ปี
ครุภัณฑ์งานบ้าน	5 ปี
เครื่องตกแต่งสำนักงาน	5 ปี

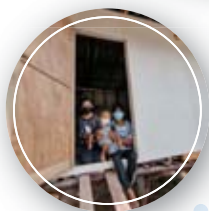
3.7 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงในราคาทุนหักด้วยค่าตัดจำหน่ายสะสม โดยจะตัดจำหน่ายภายใน 5 ปี

3.8 รายได้รอการรับรู้ระยะยาว ประกอบด้วย

3.8.1 สินทรัพย์ได้รับบริจาค บันทึกเป็นรายได้รอการรับรู้และทยอยรับรู้เป็นรายได้คู่กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์นั้น

3.8.2 รายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบียร์รอรับรู้ จะบันทึกเมื่อ พอช. ได้มีการอนุมัติสินเชื่อแล้วและทยอยรับรู้เป็นรายได้เงินอุดหนุนส่วนต่างดอกเบียร์ตามสัดส่วนการเบิกจ่ายจริงตลอดอายุของสัญญา

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

Community Organizations Development Institute (CODI)

912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ : 0-2378-8300-9 โทรสาร : 0-2378-8343

E-mail : codi@codi.or.th FB : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน-CODI

www.codi.or.th